

วิวรรณสาร

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

ISSN 3088-1544 (Online)

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

วชิรวรรณสาร

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

ISSN 3088-1544 (Online)

ผู้เขียนประจำฉบับ

ปัญญาวัฒน์ ฉายาวรรณ

มารศรี สอทิพย์

จาง หยวน

วรวรรณ ศรียากัย

ปาริชาติ โปริ

ศราวุธ หล่อดี

เกษม เพ็ญภินันท์

หนึ่งฤทัย ขวณะลิขิต

วัชรพงศ์ โคตรนารินทร์

ตือนา คาซา

จารุวรรณ ตรีกตรองรัมย์

สุรัชย์ ปิยานุกูล

วันทนี นามสวัสดิ์

อลิศรา แก้วชนะเนตร

เอื้อมพร ทิพย์เดช

บัณฑิต ทิพย์เดช

วัชรินทร์ แก่นจันทร์

ทักษิณ แก้วประเสริฐ

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

Nawamin Prachanant

Ny Rithy

Roozbeh Khajeh Ghiassi

Alma Abadingo Guilleno

หวั่ง เฝิงเหมย

วรัญญา ยิ่งยงศักดิ์

ปภาณิน สุขสำราญ

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

พชร พินาตไพรี
รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์
วิไลลักษณ์ วงศ์ชัย
เกรียงไกร กันทะนะ
ปรายตะวัน ปรีดาโชติชวาล
ชลิดา คงแสง
อรทัย ต๊ะรังสี
ฐิตินันท์ เพชรคง
กัญจน์ ดิษฐผดุง
ธนาเทพ วิชาเรือง
กรรณิการ์ รักษา
บัณฑิตวรรณ สุพรรณ

วิวิจารณ์สาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

เจ้าของ

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ

ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

ราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณ จิตรจางค์

ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

รองศาสตราจารย์สงบ บุญคล้าย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำรอง

ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย

รองศาสตราจารย์สุณีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

รองศาสตราจารย์กฤษฎา ศรีธรรมมา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพวงกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารียา หุตินทะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สกุล บุญยทัต
นางชมัยกร บางคมบาง
Dr.Nguyen Thi Thuy Chau
Dr. Chom Sonnang

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รักษ์มณี
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียาภัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน ผ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา เจียพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ลาภใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐพร ไทยงูเหลือม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา พรายยงค์
ดร.สรพันธ์ นันตะภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปินแห่งชาติ
Vietnam National University
Royal Academy of Cambodia

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิจิตร
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

วिवิธวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสนอ ตริวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายภาษาต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์จิรัฐธิ์ณกุล ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.พิสุทธิพงษ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมนคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ประสานงาน

ดร.อรรธม ฤทธิ์ศรีธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ยุพาวดี อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ทิพย์ เหมรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์อุภาวัฒน์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณภัทร เชาว์นวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติภาพ ชำรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒน ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ปนิดา ทองบุญชม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ประยุทธ จิตราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

ประสิทธิภาพเว็บไซต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทรัพย์ ยืนยาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร

วไรดี ตีพิมพ์

ชลดา สมานชาติ

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์อุภาวัฒน์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Publisher

Network of Academics on Language and Culture

Editorial Consultant

Adjunct Prof. Chamnong Thongprasert
Prof. Dr. Pathom Hongsuwan

Fellow of The Royal Society
Mahasarakham University

Expert

Prof. Dr. Duangmon Chitchamnong

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prof. Chuan Petkaew

Suratthani Rajabhat University

Hon. Prof. Dr. Boonyong Ketthet

Khonkaen University

Assoc. Prof. Dr. Natthaporn Panpothong

Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Sagnop Boonkloi

Eastern Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Thanya Sangkhaphanthanon

Naresuan University

Assoc. Prof. Dr. Santi Phakdeekam

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Wilaisak Kingkham

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Siriwan Nantachantoon

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan Khanittanan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Chalor Rodloy

Krirk University

Assoc. Prof. Sunee Leopenwong

Khon Kaen University

Assoc. Prof. Dr. Supaporn Kongsirirat

Naresuan University

Assoc. Prof. Krisada Sridhamma

Maha Sarakham Rajabhat University

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Wattanapongsakul

Assoc. Prof. Dr. Siriporn Phakdeephasook

Asst. Prof. Areeya Hutinta

Asst. Prof. Sakun Bunyathat

Mrs. Chamaiporn Bangkombang

Dr. Nguyen Thi Thuy Chau

Dr. Chom Sonnang

Sukhothai Thammathirat

Open University

Chulalongkorn University

Silpakorn University

Silpakorn University

National Artist

Vietnam National University

Royal Academy of Cambodia

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Rakmanee

Assoc. Prof. Dr. Chettha Chakchai

Assoc. Prof. Dr. Warawat Sriyabhaya

Asst. Prof. Prakrit Chantakhian

Asst. Prof. Dr. Kobkan Wisesram

Asst. Prof. Dr. Suchada Jiaphong

Asst. Prof. Dr. Rachada Lapyai

Asst. Prof. Dr. Jiratthiporn Thainguluam

Asst. Prof. Dr. Wichuda Praiyong

Dr. Soraphan Nantaphum

Kasetsart University

Rajabhat Maha Sarakham

University

Phayao University

Buriram Rajabhat University

Phetchabun Rajabhat University

Pibulsongkram Rajabhat University

Rangsit University

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset

Buriram Rajabhat University

Assistant Editor for Foreign Language

Asst. Prof. Dr. Somsak Phansiri

Chirattthankamol Phoncharoen

Dr. Pisutpong Endoo

Buriram Rajabhat University

Surindra Rajabhat University

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

Coordinator

Dr. Orawan Rithsirithorn

Yuphawadee Athan

Thippawan Hemmara

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Proofreader

Uphawan Namhiran

Asst. Prof. Napat Chawnuam

Asst. Prof. Santiphap Charam

Asst. Prof. Phiphat Prasertsang

Panida Thongbunchom

Prayut Jitrach

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

Buriram Rajabhat University

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Web Editor

Asst. Prof. Dr. Sinsup Yuenyaw

Buriram Rajabhat University

Layout Editor

Asst. Prof. Palita Phonpradapphet

Worachot Tana

Chonlada Samanchat

Public Relations Officer

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

วិวิวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

Office of Journal of Variety in Language and literature
568 Village No. 9, Samet Sub-District, Mueang Buriram, Buri Ram
Province 31000, Tel. 084-518-6262
Email Address: wivitjournal@gmail.com
Subscribe and Submission of manuscript at
<https://www.tci-org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

ที่ทำการสำนักงานวารสารวิวิวรรณสาร
568 หมู่ที่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์: 084-518-6262
email address: wivitjournal@gmail.com

สมัครสมาชิกและส่งบทความได้ที่เว็บไซต์
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

เกี่ยวกับวารสาร

วิจิตรวรรณสาร เป็นวารสารวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมในหลายมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 4 เดือน ตีพิมพ์สองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่สอง ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่สาม ระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม วิจิตรวรรณสาร ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบตีพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ต้นฉบับ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ หนังสือที่เป็นองค์ความรู้ด้านภาษา วรรณคดี คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร บทความที่จะได้รับการพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด และบทความทุกเรื่องที่ได้รับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบทความ โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย ต้นฉบับอาจได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามที่บรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้ ขอคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ อย่างไรก็ตาม ลิขสิทธิ์ในบทความที่ตีพิมพ์เป็นของวารสาร การพิมพ์ซ้ำบางส่วนหรือทั้งหมดของบทความจะต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการวารสารเป็นลายลักษณ์อักษร

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

About Journal

Journal of Variety in Language and literature is an academic journal which originated from the academic cooperation of the Network of Academics on Language and Culture in many universities. It is a four monthly journal published in two languages: Thai and English. There are three issues each year, which are the first issue between January - April, the second issue between May - August and the third issue between September - December. Journal of Variety in Language and literature is prepared in two formats, which are the printed format and electronic format. The objective is to publish the manuscripts of the research article, academic article, and book review article, which are a body of knowledge in the field of language, literature, folklore, linguistics, teaching of language and language for communication. The articles to be published in the journal must be articles that have never been published in any other journals before, or are under consideration to be published in any other journals, and every article considered for publication in this journal has been evaluated by three experts in science related to articles by double blind method. The manuscript may be revised and edited as appropriate by the editors and experts. Any comments in the article are the views and responsibilities of the author of the article; however, the copyright is owned by the journal, and the reprint of all or part of an article must be approved by the editor of the journal in writing.

วิจารณ์สาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

บทบรรณาธิการ

ปีที่สิบ เล่มยี่สิบเก้า ก้าวเดินหน้า
หมายสร้างค่า วิชาการ งานสร้างสรรค์
ทั้งภาษา วัฒนธรรม เน้นสำคัญ
เปิดพื้นที่ แบ่งปัน ทางปัญญา

วารสารวិธีวรรณสาร (Journal of Variety in Language and literature) เล่มนี้เป็นปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2569) เป็นเล่มที่ 29 แล้ว สำหรับการเดินทางของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม ในเล่มนี้มีบทความหลากหลายจำนวน 15 บทความ โดยอาจจัดกลุ่มเนื้อหาได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม ได้แก่ 1. ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ 2. ฉากทัศน์ในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ตามทัศนะมุมมองของผู้อ่านชาวจีนที่อาศัยในเมืองจีน 3. อาเรนท์: สภาวะไร้รัฐ สิทธิที่จะมีสิทธิ และบทพิพากษาสีทิมมูชชอน 4. ทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “นารีนครา” 5. การออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยด้วยหลักศาสตร์: กรณีศึกษาเพลง รุ้มยี่จ๊ะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser

กลุ่มที่เน้นการศึกษาภาษา กลวิธีทางภาษา และคติชนวิทยา ได้แก่ 6. การวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย 7. การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี 8. กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper 9. หลักการพื้นฐานของสัญวิทยาโดย โรล็องด์ บาร์ตส์

และกลุ่มที่เน้นการสื่อสารและการสอนภาษาไทย ได้แก่ 10. การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 11. วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ปรากฏผ่านบทอาชยานภาษาไทย 12. Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University 13. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา 14. การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และ

วชิรวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

15. การใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือควบคู่กับนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนทุกท่านที่ส่งบทความคุณภาพมาให้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้มีตัวเลือกหลากหลายในการเลือกอ่านตามความสนใจและความจำเป็นเฉพาะตน

รวมสิบห้า เรื่องราว แตกต่างรส
หลากหลายบท เด่นดี ที่เพ้นหา
เชิญอ่านคิด พินิจสาร ดาลพัฒนา
สื่อภาษา พาวิวิธ สัมฤทธิ์ไกล

บุญเสนอ ศรีวิเศษ
บรรณาธิการ

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Editorial Note

The Tenth Year, the Twenty-Ninth Issue: Moving Forward,
Striving to create value in scholarship and creativity,
Emphasizing language and culture as central concerns,
Opening intellectual spaces for exchange and reflection.

This issue of Journal of Variety in Language and Literature marks the tenth year, Volume 10, Number 2 (May–August 2026), and is the twenty-ninth in the series. It represents the continuing journey of the scholarly network in language and cultural studies. Within this issue, fifteen diverse articles are presented, which may be grouped into three categories as follows:

1. Literary Analysis and Criticism

1. Representation of the West in International Travel Nirat Literature
2. The Setting in Prapassorn Sevikul's Novel Chinese Rose from the Perspective of Readers Whose Homeland Is China
3. Arendt: Statelessness, Right to Have Rights and a Critique of Human Rights
4. Attitude towards love of the female protagonist Thai translation of the Chinese novel "Her City"
5. Mechanisms of Melodic Design in Thai Singing based on Phonetic Principles: A Case Study of the Song Ru Mai Ja by Tattoo Colour from the Album Hong Ser

2. Language Studies, Linguistic Strategies, and Folklore

6. An Analysis of Animal-Related Thai Idioms Used Specifically for Males and Females by Age
7. Code-Switching Between English and Standard Thai by Opposition Politicians in the Censure Debate Against the Prime Minister
8. Linguistic Strategies in the Construction of the Ideology of Childhood in Thai Rap Discourse: A Case Study of "The Rapper" Program
9. Elements of Semiology by Roland Barthes

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

3. Communication and Thai Language Pedagogy

10. Development Of Thai Reading and Writing Skills in The Ko-Ka Rule Spelling' Through CIRC Cooperative Learning Technique Combined with Skill Practice Exercises for Grade 1 Students

11. Discourse that fosters the learner's desirable characteristic of being eager to learn as reflected in Thai recitation texts

12. Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University

13. The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) and Folktales on English Reading Comprehension of Thai EFL Primary Students

14. Development of Handbook for being a professional MC using Practical Training Method: a case study of Student Leaders at Chiang Rai Rajabhat University

15. The Results of Developing English Reading Skills for Grade 4 Students Through Cooperative Learning LT Teaching technique

Combined With Language GamesWe extend our gratitude to all contributors for submitting high-quality articles, thereby offering readers a wide range of choices aligned with their interests and specific needs.

Fifteen narratives, each with distinct flavor,
Selected works of merit, thoughtfully composed.
Inviting reflection, inspiring development,
Language as a medium, guiding diverse achievements.

Bunsanoe Triwiset
Editor in Chief

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

วិธีวารรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

บทบรรณาธิการ

ปีที่สิบ เล่มยี่สิบเก้า ก้าวเดินหน้า
หมายสร้างค่า วิชาการ งานสร้างสรรค์
ทั้งภาษา วัฒนธรรม เน้นสำคัญ
เปิดพื้นที่ แบ่งปัน ทางปัญญา

วารสารวិธีวารรณสาร (Journal of Variety in Language and literature) เล่มนี้เป็นปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2569) เป็นเล่มที่ 29 แล้ว สำหรับการเดินทางของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม ในเล่มนี้มีบทความหลากหลายจำนวน 15 บทความ โดยอาจจัดกลุ่มเนื้อหาได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม ได้แก่ 1. ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ 2. ฉากทัศน์ในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ตามทัศนะมุมมองของผู้อ่านชาวจีนที่อาศัยในเมืองจีน 3. อาเรนท: สภาวะไร้รัฐ สิทธิที่จะมีสิทธิ และบทพิพากษสิทธิมนุษยชน 4. ทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “นารีนครา” 5. การออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยด้วยหลักศาสตร์: กรณีศึกษาเพลง รุ้มยี่จ๊ะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser

กลุ่มที่เน้นการศึกษาภาษา กลวิธีทางภาษา และคติชนวิทยา ได้แก่ 6. การวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย 7. การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี 8. กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper 9. หลักการพื้นฐานของสัญวิทยาโดย โรล็องด์ บาร์ตส์

และกลุ่มที่เน้นการสื่อสารและการสอนภาษาไทย ได้แก่ 10. การพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 11. วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ปรากฏผ่านบทอาชยานภาษาไทย 12. Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University 13. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา 14. การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และ

วชิรวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

15. การใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือควบคู่กับนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนทุกท่านที่ส่งบทความคุณภาพมาให้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้มีตัวเลือกหลากหลายในการเลือกอ่านตามความสนใจและความจำเป็นเฉพาะตน

รวมสิบห้า เรื่องราว แตกต่างรส
หลากหลายบท เด่นดี ที่เพ้นหา
เชิญอ่านคิด พินิจสาร ดาลพัฒนา
สื่อภาษา พาวิวิธ สัมฤทธิ์ไกล

บุญเสนอ ศรีวิเศษ
บรรณาธิการ

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

Editorial Note

The Tenth Year, the Twenty-Ninth Issue: Moving Forward,
Striving to create value in scholarship and creativity,
Emphasizing language and culture as central concerns,
Opening intellectual spaces for exchange and reflection.

This issue of Journal of Variety in Language and Literature marks the tenth year, Volume 10, Number 2 (May–August 2026), and is the twenty-ninth in the series. It represents the continuing journey of the scholarly network in language and cultural studies. Within this issue, fifteen diverse articles are presented, which may be grouped into three categories as follows:

1. Literary Analysis and Criticism

1. Representation of the West in International Travel Nirat Literature
2. The Setting in Prapassorn Sevikul's Novel Chinese Rose from the Perspective of Readers Whose Homeland Is China
3. Arendt: Statelessness, Right to Have Rights and a Critique of Human Rights
4. Attitude towards love of the female protagonist Thai translation of the Chinese novel "Her City"
5. Mechanisms of Melodic Design in Thai Singing based on Phonetic Principles: A Case Study of the Song Ru Mai Ja by Tattoo Colour from the Album Hong Ser

2. Language Studies, Linguistic Strategies, and Folklore

6. An Analysis of Animal-Related Thai Idioms Used Specifically for Males and Females by Age
7. Code-Switching Between English and Standard Thai by Opposition Politicians in the Censure Debate Against the Prime Minister
8. Linguistic Strategies in the Construction of the Ideology of Childhood in Thai Rap Discourse: A Case Study of "The Rapper" Program
9. Elements of Semiology by Roland Barthes

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.10 No.2 (May - August) 2026

3. Communication and Thai Language Pedagogy

10. Development Of Thai Reading and Writing Skills in The Ko-Ka Rule Spelling' Through CIRC Cooperative Learning Technique Combined with Skill Practice Exercises for Grade 1 Students

11. Discourse that fosters the learner's desirable characteristic of being eager to learn as reflected in Thai recitation texts

12. Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University

13. The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) and Folktales on English Reading Comprehension of Thai EFL Primary Students

14. Development of Handbook for being a professional MC using Practical Training Method: a case study of Student Leaders at Chiang Rai Rajabhat University

15. The Results of Developing English Reading Skills for Grade 4 Students Through Cooperative Learning LT Teaching technique

Combined With Language GamesWe extend our gratitude to all contributors for submitting high-quality articles, thereby offering readers a wide range of choices aligned with their interests and specific needs.

Fifteen narratives, each with distinct flavor,
Selected works of merit, thoughtfully composed.
Inviting reflection, inspiring development,
Language as a medium, guiding diverse achievements.

Bunsanoe Triwiset
Editor in Chief

สารบัญ

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2569

ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ

269

Representation of the West in International Travel Nirat Literature

ปัญญาวัฒน์ ฉายาวรรณ / มารศรี สอทิพย์

Panyawat Chayawan / Marasri Sorthip

ฉากทัศน์ในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัศร เสวิกุล
ตามทัศนะมุมมองของผู้อ่านชาวจีนที่อาศัยในเมืองจีน

287

The Setting in Prapassorn Sevikul's Novel Chinese Rose

from the Perspective of Readers Whose Homeland Is China

จาง หยวน / วรวรรณ ศรียากย์ / ปาริชาติ โพธิ์ / ศราวุธ หล่อดี

Zhang Yuan / Warawat Sriyabhaya / Parichart Pothi / Sarawut Lordee

อาเรนท: สภาวะไร้รัฐ สิทธิที่จะมีสิทธิ และ บทวิพากษ์สิทธิมนุษยชน

301

Arendt: Statelessness, Right to Have Rights and a Critique of Human Rights

เกษม เพ็ญภินันท์

Kasem Phenpinant

การวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย

315

An Analysis of Animal-Related Thai Idioms

Used Specifically for Males and Females by Age

หนึ่งฤทัย ชวนะลิขิกร

Nuengruethai Chavanalikhikorn

การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน
ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

Code-Switching Between English and Standard Thai by Opposition Politicians in the Censure Debate Against the Prime Minister

วัชรพงศ์ โคตรนารินทร์ / ดีอานา คาสา

Watcharapong Khotnarin / Deeana Kasa

329

การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา

โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับ

แบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

Development of Thai Reading and Writing Skills in The Ko-Ka Rule

Spelling' Through CIRC Cooperative Learning Technique

Combined with Skill Practice Exercises For Grade 1 Students

จารุวรรณ ตรีกตรองรัมย์ / สุรัชย์ ปิยานุกูล / วันทนีย์ นามสวัสดิ์

Jaruwan Truktrongram / Surachai Piyanukool / Wantanee Namsawat

345

กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็ก

ที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper

Linguistic Strategies in the Construction of the Ideology of Childhood in

Thai Rap Discourse: A Case Study of "The Rapper" Program

อลิศรา แก้วชนะเนตร / เอื้ออมพร ทิพย์เดช / บัณฑิต ทิพย์เดช / วัชรินทร์ แก่นจันทร์

Alissara Kaewchanate / Uamporn Thipdet

Bundit Thipdet / Vajrindra Kaencandra

357

วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย

Discourse that fosters the learner's desirable characteristic of

being eager to learn as reflected in Thai recitation texts

ทักษิณ แก้วประเสริฐ / ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

Thaksin Kaeoprasoet / Natawut Klaisuwan

377

Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among
First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University

กลยุทธ์การพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

Nawamin Prachanant / Ny Rithy

Roobeh Khajeh Ghiassi / Alma Abadingo Guilleno

นวมินทร์ ประชานันท์ / นี ฤทธิ / รุชเบะธ คาสะยะ คีเยะซี

อัลมา อาบัดดิงโก กิลเลียนโน

393

ทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “นารีนครา”

Attitude towards love of the female protagonist

Thai translation of the Chinese novel “Her City”

หวัง เฟิงเหมย / วรวรรณ์ ศรียาภัย / วรณญา ยิ่งยงค์ดี / ปาริชาติ โปธิ

Wang Fengmei / Warawat Sriyabhaya / Warunya Yingyongsak

Parichart Pothi

415

ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา

The Results of Developing English Reading Skills for Grade 4 Students

Through Cooperative Learning LT Teaching technique Combined

with Language Games

ปภาณิน สุขสำราญ / สุรัชย์ ปิยานุกูล / วันทนีย์ นามสวัสดิ์

Paphanin Suksamran / Surachai Piyanukool / Wantanee Namsawat

431

หลักการพื้นฐานของสัญวิทยา โดย โรล็องด์ บาร์ตส์

Elements of Semiology by Roland Barthes

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

Somsak Phansiri

443

การออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยด้วยหลักสัทศาสตร์:

กรณีศึกษาเพลง รุ้มยี่จ๊ะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser

Mechanisms of Melodic Design in Thai Singing based on

Phonetic Principles: A Case Study of the Song Ru Mai Ja

by Tattoo Colour from the Album Hong Ser

พชร พิกตไพรี

Pachara Pikatpairee

461

การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ :

กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Development of Handbook for being a professional MC using

Practical Training Method: a case study of Student Leaders

at Chiang Rai Rajabhat University

รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์ / วิไลลักษณ์ วงค์ชัย / เกียรติกร กันทะนะ

Rungroj Tonpradit / Wilailak Wongchai / Kriangkrai Kantana

481

การใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือควบคู่กับนิทานพื้นบ้าน
เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

*The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) and Folktales on
English Reading Comprehension of Thai EFL Primary Students*

ปราวตะวัน ปรีดาโชติขวาล / ชลิดา คงแกลง / อรทัย ต๊ะรังสี / ฐิตินันท์ เพชรคง
กัญจน์ ดิษฐผดุง / ธนาเทพ วิชาเรือง / กรรณิการ์ รักษา / บัณพวรรณ สุกรรณ์

Praitawan Preedachotchawan / Chalida Khongthalaeng

Orathai Tarangsri / Thitinan PetkhongChalida / Kanj Disthphdung

Thanatep Vicharueng / Kannika Raksa / Bantawan Sukan

ประวัติผู้เขียน

ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ*

Representation of the West in International Travel Nirat Literature

ปัญญาวัฒน์ ฉายาวรณ¹ / มารศรี สอทิพย์²

Panyawat Chayawan¹ / Marasri Sorthip²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น 40002, ประเทศไทย

^{1,2} Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social sciences, Khon Kaen University,
Khon Kaen 40002, Thailand

Corresponding author. Email: panycha@kku.ac.th

Received: June 12, 2026

Revised: July 10, 2026

Accepted: July 13, 2026

Abstract

The research on the Representation of the West in International Travel Nirat Literature uses the concepts of Representation and Occidentalism to study the Representation of the West in International Travel Nirat Literature. The results show that the representations of the West appearing in Nirat literature include 1) Westerners: the civilized 2) Western education: the model of modern knowledge 3) Western cities: centers of material prosperity 4) exotic and novel representations of nature and 5) Western art and culture as “wonders.” These representations are a gaze back at the West through Occidentalism, by the poets’ construction of meaning from what they saw as new and familiar, combined with their own concepts within the context of Thai society. At the same time, even though the poets admired Western progress, they criticized the West to diminish values that contradicted Thai morality, through cultural negotiation and affirmation of Thai identity.

Key words: Representation of the West, Occidentalism, International Travel Nirat Literature

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ”

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ โดยใช้แนวคิดภาพแทน (Representation) และแนวคิดอัสตงคตินิยม (Occidentalism) เพื่อศึกษาภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศ ได้แก่ 1) ชาวตะวันตก : ผู้ศิวิไลซ์ 2) การศึกษาตะวันตก : ต้นแบบความรู้สมัยใหม่ 3) เมืองในตะวันตก : ศูนย์กลางแห่งความเจริญทางวัตถุ 4) ธรรมชาติ : พิศดารและแปลกใหม่ 5) ศิลปวัฒนธรรมตะวันตก : สิ่งมหัศจรรย์ ภาพแทนดังกล่าวเป็นการมองกลับตะวันตก ผ่านแนวคิดอัสตงคตินิยม โดยการประกอบสร้างความหมายของกวี ที่ได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่และสิ่งที่คุ้นเคยอปรกัมโนทัศน์ของกวีภายใต้บริบทสังคมไทย ขณะเดียวกันแม้กวีจะชื่นชมในความก้าวหน้าของตะวันตก แต่กวีได้วิพากษ์ตะวันตกเพื่อลดทอนคุณค่าที่ขัดศีลธรรมไทย โดยการเจรจาต่อรองทางวัฒนธรรมและยืนยันอัตลักษณ์ไทย

คำสำคัญ: ภาพแทนตะวันตก อัสตงคตินิยม วรรณกรรมนิราศต่างประเทศ

บทนำ

วรรณกรรมนิราศต่างประเทศ เป็นจดหมายเหตุความทรงจำการเดินทางของประวัติศาสตร์ไทย ตามสภาวะการณ์ที่เป็นจริงในขณะนั้น กอปรกับส่วนที่เป็นมุมมองและทัศนคติของผู้บันทึก ซึ่งบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์จากประสบการณ์การเดินทางของกวีตามชนบดั้งเดิมของนิราศ ที่เน้นการคร่ำครวญพิลาศพราจากคนรัก แต่ยังเป็นพื้นที่ทางวาทกรรมที่สำคัญในการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการต่างประเทศของไทย นับตั้งแต่นิราศต้นทางฝรั่งเศส เป็นนิราศต่างประเทศเรื่องแรกที่เดินทางไปตะวันตก ที่บันทึกการเดินทางถึงเมืองแบรสต ประเทศฝรั่งเศส และนิราศลอนดอน ประพันธ์โดยหม่อมราโชทัย พรรณนาเหตุการณ์โดยละเอียดตั้งแต่เดินทางออกจากกรุงเทพมหานครไปยังประเทศอังกฤษ และบรรยายสิ่งที่พบเห็น เช่น สภาพบ้านเมือง วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ โดยเฉพาะสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับเมืองไทยในขณะนั้น รวมทั้งวรรณกรรมนิราศที่ได้บรรยายการเดินทางไปยังตะวันตกหลายเรื่อง เช่น นิราศเมืองไทยไปรอบโลก (พ.ศ. 2492) นิราศปารีส (พ.ศ. 2507) นิราศสามทวีป (พ.ศ. 2512) เป็นต้น วรรณกรรมนิราศเหล่านี้จึงเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจเรื่องราวการเดินทางของชนชั้นนำไทยและการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับตะวันตก

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ไม่ได้อยู่เพียงแคเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์เท่านั้น หากแต่ยังเป็น “ระบบของภาพแทน” ดังที่ Suradech Chotiudompan (2008) กล่าวว่า งานวรรณกรรมเป็น “ระบบของภาพแทน” ซึ่งไม่ได้มองว่าวรรณกรรมทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนความเป็นจริงที่มีอยู่แล้วในสังคมเท่านั้น หากแต่วรรณกรรมเป็นเครื่องมือทางวาทกรรมที่สร้างความจริงทางสังคมขึ้นมาในความรับรู้ของผู้อ่าน ภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศจึงเป็นผลผลิตจากการประกอบสร้างความหมายของกวี ซึ่งผสมผสานระหว่างสิ่งที่พบเห็นจริงกับโนทัศน์ รวมทั้งประสบการณ์เดิมที่กวีคุ้นเคยอยู่แล้ว ภายใต้กรอบวัฒนธรรมสังคมไทย เช่นเดียวกันกวีจึงได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์หลากหลายรูปแบบในการนำเสนอภาพแทนตะวันตก โดยเฉพาะการใช้ความเปรียบต่าง ๆ เพื่อชี้ให้เห็นภาพแทนของตะวันตกให้ชัดเจนอย่างเด่นชัด

ภาพแทนตะวันตกที่กวีไทยนำเสนอผ่านวรรณกรรมนิราศต่างประเทศปรากฏให้เห็นหลากหลายมิติทั้งการบรรยายลักษณะทางกายภาพของผู้คนในดินแดนต่าง ๆ เช่น ในนิราศ “ต้นทางฝรั่งเศส” ได้พรรณนาชาวแอฟริกัน ว่าลักษณะชาวพื้นเมืองเป็น “หญิงชายหัวฟริก ผมงอหยุกหยิก เห็นน่าบัดสี” (Fine Arts Department, 2014) ซึ่งมีลักษณะเส้นผมของชาวแอฟริกัน นอกจากนั้นยังกล่าวถึงลักษณะการแต่งกาย “เปลือยตัว รูปทรงเหมือนผี” ลักษณะดังกล่าวหมายถึง แคนด้าชาวแอฟริกา หรือนิโกร มีลักษณะผมหยิก สีมืดดำ ส่วนการบรรยายสภาพบ้านเมืองเมื่อการเดินทางไปถึงเมืองนั้น ๆ เช่น การพรรณนาสวนสาธารณะในกรุงลอนดอนที่มีต้นไม้ใหญ่โต หรือการไปเยี่ยมชมโรงงานอุตสาหกรรม นอกกรุงลอนดอน นอกจากนั้นกวียังมีการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่พบเห็นในตะวันตกกับสิ่งที่คุ้นเคยในไทย เช่น การเปรียบเทียบระบบการศึกษาของเยอรมนีกับไทย ที่ยังขาดการเอาใจใส่ของผู้มีอำนาจในทางการศึกษา หรือความผิดหวังที่กรุงลอนดอนไม่ได้สวยงามดังที่นึกคิดว่าจะเป็นดัง “เมืองแก้วแพรวเพริศเลิลลือฟ้า” (Malakul na Ayudhya, 1949, p.187) ภาพเหล่านี้ล้วนสะท้อนมโนทัศน์ของกวีไทยที่มีต่อตะวันตก

การศึกษาภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ มีความเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญกับแนวคิดอัสตงคตินิยม (Occidentalism) ซึ่งหมายถึงการสร้างภาพแทนตะวันตกหรือการนิยามที่เชื่อมโยงตะวันตก โดยผู้คนที่ไม่ใช่ตะวันตก แนวคิดนี้เป็นการโต้กลับแนวคิดบุรพคตินิยม (Orientalism) ของ Edward Said (1993) ที่อธิบายวาทกรรมของตะวันตกที่มีต่อตะวันออกในฐานะความเป็นอื่น (Otherness) ที่ด้อยกว่าและต้องถูกครอบงำ ในขณะที่บุรพคตินิยมแสดงให้เห็นว่า การที่ตะวันตก “พูดถึง” และ “พูดแทน” ตะวันออก ผ่านเอกสารราชการ จดหมายเหตุ บันทึกทราวัน และนวนิยาย เพื่อสร้างภาพเหมารวม (Stereotype) และผลิตซ้ำวาทกรรมที่ว่าตะวันตกมีอำนาจเหนือกว่าตะวันออกในทุกด้าน ทั้งการเมือง วัฒนธรรม ศีลธรรม และปัญญา อัสตงคตินิยม (Occidentalism) กลับเปิดพื้นที่ให้ตะวันออกได้ “พูดถึง” ตะวันตก และสร้างความหมายเกี่ยวกับตะวันตกด้วยผู้คนที่ไม่ใช่ชาวตะวันตก วรรณกรรมนิราศต่างประเทศจึงเป็นพื้นที่สำคัญที่แสดงให้เห็นกระบวนการดังกล่าว

ในปัจจุบันกลุ่มคนที่เป็น “ผู้อื่น” ตามแนวคิดบุรพคตินิยม ได้พยายามขึ้นมาทบทวน “ภาพแทน” ต่าง ๆ ที่ถูกผลิตซ้ำขึ้นมาในช่วงยุคล่าอาณานิคม การทบทวนดังกล่าวเกิดชุดแนวคิดภาพแทนใหม่ ๆ แม้จะมีงานเขียนเกี่ยวกับต่างแดนของคนไทยจำนวนมาก แต่เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นบันทึกประสบการณ์การเดินทางการผจญภัยระหว่างการเดินทาง เช่น เรื่อง New York 1st Time ของ ธนชาติ ศิริภัทราชัย เรื่อง หิมาลัยไม่มีจริง ของ นวัทกล เรื่อง เกื่อนเจ็ด ของ วรรณสิงห์ ประเสริฐกุล เป็นต้น ส่วนงานประเภทวิชาการ เช่น งานวิจัยของฉัตรดา สมสิทธิ์ เรื่อง “การนำเสนอภาพแทนชาวตะวันตกในนวนิยายเรื่องบุรพา” และงานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนชาวตะวันตกในนวนิยายเรื่อง “หยดน้ำตาสยาม” งานวิจัยของฟาริส โยธาสุมพร เรื่อง “ภาพแทนคนอัฟริกันและอคติด้านเชื้อชาติ: การฉวยรับและการต่อรองกับลัทธิอาณานิคม ในนวนิยายแปลเรื่องสาวสองพันปีของครูเหลียม” เป็นการบันทึกเรื่องราวจากสายตาของคนตะวันออก ที่ได้ออกมาให้นิยามชาวตะวันตกผ่านมุมมองของตนเอง อาจกล่าวได้ว่า เป็นการโต้กลับแนวคิดบุรพคตินิยมอยู่บ้าง แต่เนื่องจากการประกอบสร้างภาพแทนชุดเดิมดำเนินมาอย่างยาวนานตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ก็ยังคงผลิตซ้ำสร้างความทรงจำภาพของคนตะวันออก

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ผ่านแนวคิดภาพแทน (Representation) และแนวคิดอัสตงคตินิยม (Occidentalism) โดยวิเคราะห์แนวความคิดของกวีที่ได้พบเห็นระหว่างการเดินทาง ซึ่งกวีได้สะท้อนภาพแทนตะวันตกและมโนทัศน์ไว้ในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศว่าภาพแทนอย่างไร ประกอบการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในการนำเสนอภาพแทนตะวันตก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสร้างความหมายในวรรณกรรมนิราศ

ต่างประเทศ การวิจัยนี้จะช่วยเผยให้เห็นภาพแทนตะวันตกชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมนิราศต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้คน สังคม และวัฒนธรรมตะวันตก อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่สมดุลและรอบด้านยิ่งขึ้นเกี่ยวกับพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับตะวันตก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาพแทนตะวันตกในนิราศต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ทบทวนกรอบแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วยแนวคิดภาพแทนและแนวคิดอสังคตนิยม มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดภาพแทน (Representation) Stuart Hall (2003, as cited in Thirayut Suriya, 2017, p. 18) กล่าวว่า ภาพแทน คือ การใช้ภาษาเพื่อกล่าวถึงบางสิ่งเกี่ยวกับอะไร หรือเพื่อนำเสนอสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ความหมายถูกผลิตและแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกของวัฒนธรรมนั้น ๆ เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา (Language) สัญญะ (Signs) และรูปภาพต่าง ๆ (Images) ที่ใช้เพื่อนำเสนอ (Represent) สิ่งต่าง ๆ ดังนั้นภาพแทนจึงเกิดจากการผลิตสร้างความหมายผ่านภาษา เป็นการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดกับภาษา เพื่ออ้างอิงถึงผู้คนและเหตุการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งจินตนาการ ซึ่ง Stuart Hall (2003, as cited in Kwanfa Sriprepanth, 2008, p. 22) ได้เสนอแนวทางในการศึกษากระบวนการสร้างภาพตัวแทนเชื่อมโยงของความหมายผ่านการทำงานของภาษา ได้แก่ 1) แนวการศึกษาภาพสะท้อนความเป็นจริง (Reflective approach) 2) แนวการศึกษาความตั้งใจของผู้ส่งสาร (Intentional approach) และ 3) แนวการศึกษาการประกอบสร้างความหมาย (Constructionist approach) นอกจากนี้ Stuart Hall as cited in (Phakdeephasook, 2018, p. 101) ได้อธิบายถึงแนวคิดระบบการนำเสนอภาพตัวแทน (Systems of Representation) คือ การสร้างภาพแทนสรรพสิ่งในระบบความคิดและการใช้ภาษาหรือสัญญะเพื่อนำเสนอภาพแทนแทนสรรพสิ่งในความคิด โดยกระบวนการทั้งสองนี้ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโลกของสรรพสิ่ง (The world of things) โลกในความคิด (The conceptual word) และสัญญะหรือภาษา (The sings arranged into language) การนำเสนอภาพแทนสามารถเกิดขึ้นได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กระบวนการการสร้างภาพแทนสรรพสิ่งในระบบความคิดของมนุษย์ กระบวนการนี้ก่อให้เกิดภาพตัวแทนในความคิด (Mental Representation) ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างสรรพสิ่ง (Things) กับภาพในความคิด (Concepts) และ 2) การใช้ภาษาหรือสัญญะเพื่อนำเสนอภาพตัวแทนสรรพสิ่งในความคิด กระบวนการนี้เป็นการถ่ายทอดภาพที่รับรู้และจดจำไว้เพื่อสื่อความไปยังโลกภายนอก โดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการอ้างอิง บรรยาย พรรณนา อธิบาย เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ภาพแทนในความคิดของเรา ดังนั้น ภาพแทนในฐานะเครื่องมือทางวาทกรรมสร้างความจริงทางสังคมขึ้นมาในความรับรู้ของผู้อ่าน ซึ่งจะนำเสนอภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ในฐานะระบบของภาพแทน ว่าเป็นผลผลิตการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษาและระบบสัญญะ เพื่อนำเสนอนิยามสรรพสิ่งในสังคม

แนวคิดอัสตงคตนิยม (Occidentalism) เริ่มปรากฏในช่วงต้นทศวรรษ 1990 มีรากฐานจากการศึกษาวรรณกรรมหลังอาณานิคม เป็นการศึกษาตะวันตก (Western) โดย Hanafi (1993) ได้วิพากษ์แนวคิดบูรพคตนิยม (Orientalism) ที่เป็นหนึ่งปัจจัยทำให้เกิดแนวคิดอัสตงคตนิยม ซึ่งมองว่าความสัมพันธ์เชิงภาพลักษณ์ระหว่างตะวันออกและตะวันตกไม่ควรไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีเพียงตะวันตกเท่านั้นที่สามารถอธิบายตะวันออกได้ในทางกลับกัน ตะวันออกต้องได้รับโอกาสในการให้ความหมายและภาพรวมแก่ตะวันตกได้เช่นกัน เพื่อให้ตะวันตกสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างเป็นกลาง รวมทั้งมองตะวันออกอย่างเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ Hanafi (1993) จึงได้เสนอแนวความคิดที่เรียกว่า แนวคิดอัสตงคตนิยม (Occidentalism) ทำหน้าที่เป็นสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ที่จัดตั้งขึ้นในประเทศโลกที่สาม เพื่อให้กระบวนการปลดปล่อยอาณานิคมทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง การปลดปล่อยอาณานิคมจะสมบูรณ์แบบได้ด้วยการปลดปล่อย “วัตถุ” ไปสู่ “ผู้กระทำ” และ “ผู้ถูกสังเกต” ไปสู่ “ผู้สังเกต” ซึ่งแนวคิดอัสตงคตนิยม (Occidentalism) มีนักวิชาการต่างประเทศและไทยได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

Carrier (1992) อัสตงคตนิยม หมายถึง การตีความตะวันตกแบบเหมารวมโดยชาวตะวันตกเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขามานุษยวิทยา ซึ่งมุ่งเน้นไปที่สังคมต่างถิ่นและแปลกใหม่ ในขณะที่ละเลยสังคมของตนเอง ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่บิดเบือนทั้งต่อตะวันตกและสังคมที่พวกเขาศึกษา และเน้นย้ำว่าลัทธิชาตินิยมตะวันตกนี้สามารถส่งผลกระทบอย่างมากต่อความเข้าใจทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับสังคมต่างถิ่นได้

Malik (2012) กล่าวว่า แนวคิดอัสตงคตนิยม (Occidentalism) เป็นการแสดงออกและการรับรู้เกี่ยวกับตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อลัทธิอาณานิคมและความทันสมัย นอกจากนั้นลัทธิตะวันตกนิยมยังเกี่ยวข้องกับการใช้ภาพลักษณ์แบบเหมารวมของสังคมที่ไม่ใช่ตะวันตกเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของตะวันตกในฐานะมหาอำนาจจักรวรรดิ ซึ่งมีส่วนช่วยในการสร้างลำดับชั้นอำนาจและเชื่อมโยงกับการปกครองแบบจักรวรรดิ

Kitiasa (2010) ให้ความหมายคำว่า อัสตงคตนิยม คือ วิธีการรับรู้, มีความสัมพันธ์, วิพากษ์วิจารณ์, ประณาม, บริโภค ตลอดจนจินตนาการเกี่ยวกับ “ตะวันตก” ในฐานะ “คนอื่น” ผู้ทรงอำนาจและนำพาตระแวง จากมุมมองและวิธีคิดของคนตะวันออก

Chiamrattanya (2017) ได้ให้ความหมายของ อัสตงคตนิยม หมายถึง การสร้างภาพตัวแทนกำหนดนิยาม หรือยึดโยงความเป็นตะวันตกโดยผู้ที่ไม่ใช่ตะวันตก จากเจตคติและลักษณะทางอารมณ์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อัสตงคตนิยมจึงเป็นวิถีปฏิบัติทั้งในทางวาทกรรมทางเรือนร่างและทางอารมณ์

อัสตงคตนิยม หมายถึง การสร้างภาพแทนหรือการนิยามตะวันตกที่เชื่อมโยงตะวันตก โดยผู้ที่ไม่ใช่ชาวตะวันตก เพื่อให้ความหมายและวิพากษ์ตะวันตกในเชิงบวกหรือเชิงลบ รวมทั้งต่อต้านการครอบงำวาทกรรมของตะวันตก ซึ่งแนวคิดอัสตงคตนิยมเปลี่ยนสถานะจากผู้ถูกจ้องมอง เป็นผู้จ้องมองกลับ อันเป็นการเผยมุมมองของผู้คนที่ไม่ใช่ชาวตะวันตกที่มีต่อโลกตะวันตก แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นการสร้างภาพตะวันตกในฐานะคนอื่น จากมิติต่าง ๆ เพื่อสร้างความสมดุลทางวาทกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากตัวบท (Textual analysis) วรรณกรรมนิราศต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นศึกษาและรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางไปทวีปยุโรป และงานวิจัยเกี่ยวกับภาพแทนและงานวิจัยเกี่ยวกับอัสตงคตินิยม รวมทั้งแนวคิดภาพแทนและอัสตงคตินิยม เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์รวมทั้งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศของไทย
2. ขั้นคัดเลือกข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลโดยเลือกศึกษาเฉพาะวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ที่มีเนื้อหากล่าวถึงการเดินทางไปทวีปยุโรป ที่เป็นบทประพันธ์โดยใช้ชนบนิราศในการประพันธ์ จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้ ต้นทางฝรั่งเศส (พ.ศ. 2229) นิราศลอนดอน (พ.ศ. 2400) นิราศเมืองไทยไปรอบโลก (พ.ศ. 2492) นิราศปารีส (พ.ศ. 2507) นิราศร่อนรอนแรมไปรอบโลก (พ.ศ. 2507) นิราศยุโรป (พ.ศ. 2509) นิราศสามทวีป (พ.ศ. 2512) นิราศเมดิเตอร์เรเนียน (พ.ศ. 2535)
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิเคราะห์ประเด็นภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ตามแนวคิดภาพแทน (Representation) Stuart Hall (2003) และแนวคิดอัสตงคตินิยม (Occidentalism)
4. ขั้นสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ โดยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ปรากฏภาพแทนตะวันตกผ่านสายตาคนไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ที่ได้เดินทางไปเชื่อมสัมพันธ์กับชาวตะวันตกในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเจรจาทางการทูต เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เห็นทัศนะและมุมมองของสังคมไทย ต่อชาวตะวันตกในยุคอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตก โดยก็ได้สอดแทรกทัศนะผ่านบริบทสังคมและวัฒนธรรมในระหว่างที่ไทยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตะวันตก นอกจากนั้นการศึกษาวรรณกรรมนิราศต่างประเทศไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาบันทึกเอกสารทางประวัติศาสตร์เท่านั้น ยังเป็นการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นการสร้างการรับรู้ชาวตะวันตกของสังคมไทย ภาพแทนที่ปรากฏอาจจะไม่ใช่การสะท้อนความเป็นจริงของชาวตะวันตกโดยตรงก็ได้ แต่เป็นการตีความที่ผสมผสานระหว่างทัศนะเดิมที่มีอยู่กับสิ่งที่สังเกตเห็นระหว่างการเดินทางเยือนตะวันตก ดังนั้น ภาพแทนชาวตะวันตกในสายตาคนไทย ที่ปรากฏจึงเป็นทัศนะของกวีและกรอบแนวคิดความเข้าใจของสังคมไทย ที่ได้สร้างภาพแทนชาวตะวันตกให้ปรากฏโดยนำเสนอผ่านวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ได้แก่ 1) ชาวตะวันตก : ผู้ศิวิไลซ์ 2) การศึกษาตะวันตก : ต้นแบบความรู้สมัยใหม่ 3) เมืองในตะวันตก : ศูนย์กลางแห่งความเจริญทางวัตถุ 4) ธรรมชาติ : พิศาลและแปลกใหม่ 5) ศิลปวัฒนธรรมตะวันตก : สิ่งมหัศจรรย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชาวตะวันตก : ผู้ศิวิไลซ์

ชาวตะวันตกถูกสร้างภาพแทนให้เป็นผู้ศิวิไลซ์ เป็นกระบวนการสร้างภาพโดยเน้นการมองชาวตะวันตกในเชิงบวก ซึ่งเป็น “สายตาแห่งการรับรู้” (The Gaze of Perception) ของชนชั้นนำไทยที่มีต่อโครงสร้างทางปัญญาของตะวันตก อันเป็นภาพที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนวาทกรรมของไทยในการปฏิรูปประเทศให้ทันสมัย กวีจึงได้สร้างภาพแทนตะวันตก โดยการยืนยันและสถาปนายกระดับให้เป็นบรรทัดฐานสากล (Universal Standard) ที่เหนือกว่าและเป็นผู้กำหนดทิศทางความศิวิไลซ์ของโลก ในรูปแบบ

ความเจริญทางวัฒนธรรมทั้งความคิดและสำนึกของผู้คน ผ่านสายตาแห่งความชื่นชมและศรัทธาของกวีที่เป็นชนชั้นนำไทย ดังนั้น กวีจึงได้สร้างภาพแทนผู้คนตะวันตกให้เป็นผู้ศิวิไลซ์ ดังนี้

1.1 มีความคิดเป็นระบบและมีเหตุผล ภาพแทนชาวตะวันตกที่มีความคิดเป็นระบบและมีเหตุผล ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการวางระบบการศึกษาและสร้างผลลัพธ์ได้จริง กวีได้มุ่งถ่ายทอดความมหัศจรรย์ของสิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี และกระบวนการวิจัย เพื่อสะท้อนให้เห็นระบบการคิดที่เป็นระบบซึ่งอธิบายด้วยเหตุผล จากการวิจัยและทดลอง โดยการสถาปนา “ศาสตร์” (Science) และ “เทคโนโลยี” (Technology) รวมทั้งการสร้างทฤษฎีใหม่ อันเป็นหลักฐานสำคัญของความรู้เชิงประจักษ์ ดังตัวบท

“คนเหล่านี้ทำงานด้านต่างๆ เป็นตัวอย่างปัญญาปรัชญาเฉลียว บ้างค้นคว้าวิจัยไปด้านเดียว
ได้ผลเกี่ยวแก้ววิชาที่น่ายกยอ บ้างก็แต่งตำราขึ้นมาใหม่ ได้ทฤษฎีทันสมัยในหลายข้อ”

(Hongsakul, 1964, pp. 34-35)

ตัวบทข้างต้น จึงเป็นการยืนยันถึงความคิดที่เป็นระบบและมีเหตุผลของคนตะวันตกที่วางแผนระบบการศึกษา ซึ่งเน้นการค้นคว้าวิจัยและสร้างองค์ความรู้ตำราทางวิชาการ รวมทั้งทฤษฎีเพื่ออธิบายเหตุและผลในงานวิจัยของชาวตะวันตก นอกจากนั้นในด้านสถาปัตยกรรม กวีได้ชี้ให้เห็นภาพแทนที่มีความคิดเป็นระบบ ได้ถูกฉายชัดผ่านความประทับใจต่อการจัดการและสิ่งที่จับต้องได้ (Material Culture) ในการวางผังเมืองและออกแบบอาคารสถาปัตยกรรมให้สวยงาม ผ่านการวางแผนผังเมืองที่เป็นระบบและนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้ออกแบบเมือง ดังตัวบท

กรุงปารีสงดงามอร่ามเรือง	วางผังเมืองได้เหมาะสมทุกที่
อาคารรวมถมิวัดจิตรดี	สมดังที่ฟังข่าวกล่าวเลื่องลือ
ทุกบ้านสร้างต้องอย่างให้มองสวย	ประกอบด้วยหลักวิชานับถือ
แม้ตึกโคมโหลราถ้าบือชื่อ	ก็ยอมรับสร้างใหม่ให้รางซาง
ถนนกว้างใหญ่หรรพด้วยหิน	แทบทั้งสิ้นคล้ายเรียงอิฐเรียงข้าง

(Malakul na Ayudhya, 1949, p.226)

ตัวบทข้างต้นกล่าวถึง ผังเมืองกรุงปารีสที่ออกแบบผังเมืองและอาคารได้สวยงาม โดยใช้หลักวิชาในการออกแบบ อีกทั้งการสร้างถนนที่ปูด้วยหินเป็นระเบียบคล้ายเรียงอิฐ ดังตัวบท “ถนนกว้างใหญ่หรรพด้วยหินแทบทั้งสิ้นคล้ายเรียงอิฐเรียงข้าง” สะท้อนให้เห็นถึงการนำหลักวิชามาประยุกต์สร้างอาคารสถาปัตยกรรมอันวิจิตร โดยการวางระบบและออกแบบอาคารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ขณะเดียวกันกวีก็รับรู้ภาพของปารีสมาล่วงหน้าก่อนเดินทาง ดังตัวบท “สมดังที่ฟังข่าวกล่าวเลื่องลือ” มาเปรียบเทียบโดยยืนยันด้วยภาพจริงนั้น สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต้องการปรับปรุงให้กรุงเทพมหานครทันสมัยเท่าตะวันตก ที่กวีได้ชี้ให้เห็นถึงการคิดที่เป็นระบบและมีเหตุผล

1.2 มีอริยาถ้อยไมตรีจิตที่ดี การสร้างภาพแทนชาวตะวันตกในมิติของการมีอริยาถ้อยไมตรีจิตที่ดี สะท้อนถึงการรับรู้และการตีความทางวัฒนธรรมของกวีไทย ซึ่งมองชาวตะวันตกไม่เพียงแต่เป็นผู้เจริญทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังเจริญทางจิตใจและจริยธรรมอันดีงาม แม้ในบางขณะกวีไทยได้ใช้เกณฑ์ศีลธรรมภายใต้บรรทัดฐานของวัฒนธรรมไทยตัดสินการนำเสนอชาวตะวันตกอยู่บ้างก็ตาม กวีจึงได้นำเสนอ

ภาพของชาวตะวันตกที่มีอิทธิพลมาแต่ที่เดินทางไปทางบกโดยเฉพาะชาวอังกฤษ ดังในนิราศลอนดอน ปรากฏการเดินทางไปในฐานะแขกของรัฐ การปฏิบัติต่อคณะทูตย่อมแตกต่างจากการปฏิบัติต่อกลุ่มคนอื่น ซึ่งแตกต่างไปจากนิราศเรื่องอื่น ๆ ที่เดินทางไปในฐานะคณะศึกษาดูงานและประชาชนทั่วไป ดังตัวบทที่ คณะทูตไทยเดินทางไปอังกฤษ มีเจ้าของโรงแรมออกมาต้อนรับ ดังตัวบท

ผู้เจ้าของโฮเตลที่เป็นนาย	มาทักทายเชื้อเชิญดำเนินจร
แล้วนำหน้าพาเที่ยวดูห้องหับ	ของสำหรับสารพัดปัจจัยรณ์
เก้าอี้เตี้ยตั้งที่นั่งนอน	มีพุกหมอนครบถ้วนจำนวนคน
จะกินอยู่ดูแลเอาใจใส่	คนรับใช้เจนจัดไม่ขัดสน
เรียกอะไรได้ทุกสิ่งวิ่งออกจน	ไม่เกียจลดการทำงานขยันจริง

(Rachothai, 1962, p. 26)

ตัวบทข้างต้น กวีได้บรรยายถึงการต้อนรับคณะทูตที่อบอุ่นและสมเกียรติ โดยการทักทายและ นำชมห้องพัก เครื่องใช้อุปกรณ์เครื่องนอนในห้องพัก และจัดให้พนักงานบริการแก่คณะทูตไทย การที่เจ้าของโรงแรมออกมาต้อนรับและทักทายอย่างพร้อมเพรียง ชี้ให้เห็นถึงความเอาใจใส่และแสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อในไมตรีจิตอันดี ในฐานะสำคัญแขกบ้านแขกเมือง

2. การศึกษาตะวันตก : ต้นแบบความรู้สมัยใหม่

การศึกษาของตะวันตก กล่าวได้ว่ามีความก้าวหน้าที่สุด เป็นหมุดหมายของนักการศึกษาทั่วโลก และการแสวงหาความรู้จึงมุ่งตรงไปที่ตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ กวีจึงได้นำเสนอระบบการศึกษาของตะวันตก ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นแค่ระบบการศึกษานั้น หากแต่สถาปนาให้เห็น “ต้นแบบการศึกษา” (Education model) ในลักษณะที่สะท้อนถึงความทันสมัยด้วยวิทยาศาสตร์และเป็นสากล ภาพเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอเพื่อใช้เป็น “กระจก” ส่องสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่สังคมไทย “ยังขาด” และให้เป็น “พิมพ์เขียว” ในการพัฒนา ด้านการศึกษา ให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ อีกทั้งยังได้สะท้อนถึงกวีซึ่งเป็นชนชั้นนำไทย มีบทบาท ในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ ภายใต้กระแสธารแห่งการเผชิญหน้ากับความทันสมัย (Modernity) ของสังคมไทย ซึ่งจะเผยให้เห็นถึงการสร้างภาพแทนการศึกษาตะวันตกให้เป็นบรรทัดฐาน แห่งความทันสมัย ดังนี้

2.1 ระบบการศึกษาที่เสมอภาคและครอบคลุมทุกช่วงวัย กวีได้นำเสนอภาพการศึกษาของ ตะวันตกที่เป็นระบบ ตั้งแต่ระดับฐานรากไปจนถึงขั้นสูง ครอบคลุมคนทุกกลุ่มทั้งสายสามัญและสาย อาชีพ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญของการศึกษา ที่คนตะวันตกต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยไม่ได้ จำกัดเพียงชนชั้นสูงเท่านั้น หากแต่ชนชั้นล่างก็สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาที่ทันสมัยได้ ในนิราศเมือง ไทยไปรอบโลก ได้กล่าวถึงประเภทของโรงเรียนที่ได้พบเห็นในระหว่างเดินทางในกรุงลอนดอน ดังตัวบท

โรงเรียนเด็กอนุบาลประมาณสี่	โรงเรียนเด็กสุขสุนกสนาน
โรงเรียนกรรมมาสกุลคุประมาณ	ห้าสถานศึกษาผ่าเชิดชู
โรงเรียนอาชีวะสหศึกษา	โรงเรียนสอนวิชาโรงม่ออยู่
โรงเรียนแบบใหม่จัดลัดความรู้	ก็ไปถนัดเห็นชัดดี
ยังโรงเรียนผู้ใหญ่ก็ได้เห็น	น่าตื่นเต้นผู้ใหญ่ไปเต็มที
โดยมากเป็นคนงานทุกด้านมี	ทั้งยูนิเวอร์ซิตีแห่งลอนดอน

(Malakul na Ayudhya, 1949, pp.257-258)

ตัวบทข้างต้น ได้จำแนกประเภทของโรงเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาล โรงเรียนสอนภาษา ระดับอาชีวศึกษา โรงเรียนดัดสันดาน โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนช่างสตรีและมหาวิทยาลัย กวีไม่เพียงแต่รายงานข้อเท็จจริงของประเภทโรงเรียนเท่านั้น ยังนำเสนอภาพของสังคมที่ให้ความสำคัญของการศึกษาแก่พลเมืองทุกกลุ่ม ตั้งแต่เด็กเล็ก คนวัยทำงาน ผู้พิการ ซึ่งเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยได้เข้าศึกษา กวีจึงได้นำเสนอตะวันตกให้เป็นสังคมที่มีการศึกษาเสมอภาคสำหรับคนทุกช่วงวัย

สำหรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงของตะวันตก ในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ กวีกล่าวถึงมหาวิทยาลัยในวันตกอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับไทยในช่วงครึ่งหลังศตวรรษที่ 19 มองการศึกษาว่าเป็นรากฐานของความก้าวหน้าและอำนาจเป็นกลไกที่ผลิตความรู้ ฤทธิ เทคโนโลยีและพัฒนามนุษย์ ชนชั้นนำไทยจึงนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์และมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ไม่เพียงแต่ปรากฏในฐานะสถาบันการศึกษาเท่านั้น หากแต่เป็นสัญลักษณ์แห่งความรู้ ความเป็นเลิศทางวิทยาการความรู้สมัยใหม่และศูนย์กลางแห่งปัญญาชนโลก ดังในนิราศร่อนรอนแรมทั่วโลก กล่าวถึงมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด มีวิทยาลัยตั้งเรียงรายไปทั่วเมือง ในลักษณะที่เป็นสถาบันที่มีเกียรติและมีสิทธิพิเศษ ดังตัวบท

อ็อกสฟอร์ดเมืองมหาวิทยาลัย	เป็นเอกในอังกฤษมีสิทธิ์หลาย
มี college ต่าง ๆ ตั้งมากมาย	อยู่เรียงรายทั่วไปในเมือง
นักเรียนวิทยาลัยมักใช้สิทธิ์	อาจอวดอิทธิเดชาท่าหาเชื้อ
เรียก Undergrad 1 ทำขำเนือง ๆ	ออกจะเพื่องตื่นตัวว่าหัวดี
พวกที่จบแล้วทนเรียนค้นคว้า	ปริญญเอกโทเด็เพิ่มเติมที่
เรียกว่าพวก Graduate พิเศษมี	พวกเหล่านี้ผู้ใหญ่ไม่ถือว่า

(Malakul, 1964, p. 285)

ตัวบทข้างต้น กวีกล่าวถึงนักศึกษาวิทยาลัยต่าง ๆ ในเมืองออกซฟอร์ด ในฐานะชนชั้นสูงที่เข้าถึงการศึกษา และมีความภาคภูมิใจที่สามารถเข้ามาเรียนในวิทยาลัยได้ จึงเกิดความภาคภูมิใจในสถานภาพของตนเอง ดังตัวบท “อวดอิทธิเดชาท่าหาเชื้อ” “ออกจะเพื่องตื่นตัวว่าหัวดี” ซึ่งแสดงทัศนคติของกวีที่มีต่อนักศึกษาที่แสดงความเหนือกว่า โดยสะท้อนให้เห็นถึงระบบชนชั้นในสังคมอังกฤษที่ฝังรากลึกอยู่ระบบการศึกษา และกวีได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ในฐานะสถาบันที่ผลิตบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นปัญญาชนชั้นนำทางความรู้ กล่าวได้ว่า กวีได้นำเสนอระบบการศึกษาของตะวันตกให้เป็น “ต้นแบบ” ผ่านการพรรณนาชื่นชมในความรู้ความสามารถของชาวตะวันตก ในฐานะศูนย์กลางแห่งปัญญาชนโลก เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.2 มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่

ตะวันตกเป็นดินแดนที่สิ่งประดิษฐ์และวิทยาการสมัยใหม่ที่ล้ำหน้า กวีได้นำเสนอความรู้ทางเทคโนโลยีของตะวันตกด้วยความรู้สึกริศรางและชื่นชมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความรู้ของชาวตะวันตกอยู่เสมอ ดังที่กวีกล่าวในนิราศลอนดอนว่า “ปัญญาเขาเลิศมนุษย์สุดแล่ง ดังหนึ่งเทพตามาสำแดง ให้รู้แจ้งสารพัดช่างจัดการ” ซึ่งเปรียบเทียบความรู้ความสามารถชาวตะวันตกดังเทพดา แสดงถึงการยกย่อง โดยเฉพาะการบรรยายภาพแทนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการคมนาคมและการสื่อสาร ได้แก่ รถไฟและโทรเลขภาพ ซึ่งแสดงภาพแทนความก้าวหน้าทางด้านวิศวกรรมของตะวันตกได้ชัดเจน กวีได้บรรยายอย่างละเอียดและประหลาดใจในความสามารถชาวตะวันตก ดังตัวบท

๑ รถวิเศษยังอีกอย่างสำอองเอี่ยม	ไม่พักเทียมสัตว์สิงวิ่งออกบริด
คือรถไฟใช้เส้นทุกถิ่นทิศ	ในแวนแคว้นแดนอังกฤษหัวเมืองไกล
หนทางที่รถเดินดำเนินนั้น	ทำด้วยเหล็กหล่อมันไม่หวั่นไหว
ดูตรงล้อแลลิตลลปไป	ถึงเขาใหญ่เจาะลอดตลอดตรง
ถ้านั้นตัดตัดปราบให้ราบรื่น	เสมอพื้นดินล่างเหมือนทางหลวง
ถึงแม่น้ำลำละห่านธารทั้งปวง	จะข้ามห้วงนทีมีสะพาน

(Rachothai, 1962, pp. 75-76)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงความก้าวหน้าทางด้านคมนาคมของชาวตะวันตก การที่อังกฤษมีรถไฟทั่วทุกเมืองสามารถเดินทางเชื่อมต่อระหว่างเมืองได้ ทั้งยังสามารถสร้างทางรถไฟลอดผ่านภูเขา โดยการเจาะอุโมงค์ หากเส้นทางเป็นเนินต่ำก็ปรับพื้นให้เสมอราบเรียบ หรือเจาะแม่น้ำก็สร้างสะพานทางรถไฟข้ามแม่น้ำ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของชาวตะวันตกที่ควบคุมธรรมชาติได้ ภาพที่กวีนำเสนอขึ้นจึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของชาวตะวันตกที่มีต่ออุตสาหกรรมสมัยใหม่และทำให้ตะวันตกเป็นแหล่งผลิตวิทยาการสมัยใหม่

3. เมืองในตะวันตก : ศูนย์กลางแห่งความเจริญทางวัตถุ

จากการที่กวีได้เดินทางไปทั่วตะวันตก ได้กล่าวถึงสภาพบ้านเมืองตะวันตก เช่น ลอนดอน ปารีส เบอร์ลิน อัมบูร์ก แฟรงก์เฟิร์ต โลซานและเวียนนา เป็นต้น ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่มีชื่อเสียง กวีนำเสนอสภาพบ้านเมืองตะวันตกในมิติต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญและทันสมัย ประกอบด้วยการมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมสะดวก สถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ เทคโนโลยีทันสมัย และการบริโภคสินค้า สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นความเจริญทางวัตถุ ซึ่งกวีได้ใช้มาตรฐานนี้เป็นมาตรวัดความเจริญ ดังในตัวบท

ถนนใหญ่ในเมืองสร้างดีมาก	จะข้ามฟากไม่ต้องข้ามตามถนน
ทุกแยกมีอุโมงค์ไว้ให้ผู้คน	จรดเดินลอดอย่างปลอดภัย
ไม่ต้องรอรถราเมื่อยวชาญ	เดียวไฟแดงไฟเขียวผ่านเสียได้
กำลังข้ามหน้าเรือด่วนเปิดไฟ	รถแล่นไล่เฉี่ยวขาไม่ปรานี
ถ้าเมืองไทยทำอุโมงค์ให้ลอด	คนต้องเสียอาจอดไปหยอดซี
ทั้งลูกเล็กเจ็กจีนคนยิบติ	เท่ากับมีเวจไว้ได้ดิน

(Hongsakul, 1964, p 69)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงถนนใหญ่ในเมืองเบอร์ลิน ที่สร้างได้ดีและปลอดภัยสำหรับผู้สัญจรรวมทั้งสร้างอุโมงค์ข้ามถนน ให้พลเมืองเดินข้ามถนนอย่างปลอดภัย โดยไม่ต้องยืนรอไฟจราจร ซึ่งการสร้างถนนและอุโมงค์เป็นระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สะท้อนถึงความเจริญทางวัตถุและการเอาใจใส่ในความปลอดภัยในชีวิตของพลเมือง ขณะเดียวกันก็ได้กล่าวถึงเมืองไทย หากทำถนนและอุโมงค์มาใช้ในไทย ซึ่งคนไทยจะใช้อุโมงค์เป็นห้องน้ำห้องส้วม ดังตัวบท “คนต้องเสียอาจอดไปหยอดซี” ซึ่งนำมาปรับใช้ในบริบทคนไทย ย่อมสะท้อนถึงความบกพร่องในพฤติกรรมของคนไทย โดยเฉพาะลูกเล็ก เจ็ก จีน ที่เป็นกลุ่มคนอื่น (The Other) ในสังคมไทย ที่ทำให้ระบบการคมนาคมตะวันตกเสียหาย ส่วนกวีในฐานะปัญญาชนไทยสามารถเข้าใจและชี้มชระบบโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมของตะวันตกได้ชัดเจน

4. ธรรมชาติ : พิศารและแปลกใหม่

ธรรมชาติในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ ไม่เพียงเป็นฉากหลังของการเดินทางเท่านั้น แต่กลับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างธรรมชาติตะวันตกและตะวันออก ระหว่าง “เรา” และ “เขา” อันเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการสร้างอสังคตนิยม การกล่าวถึงธรรมชาติในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศจึงไม่ใช่เรื่องตามขนบวรรณกรรมนิราศหรือเรื่องสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่เป็นเรื่องการสร้าง ความหมายภายใต้กรอบความเข้าใจ ประสบการณ์และค่านิยมของกวี ในฐานะดินแดนที่มีความสวยงาม ยิ่งใหญ่แปลกตา และความแปลกใหม่ของธรรมชาติในโน้ตศรัณกวี ที่สะท้อนความรู้สึกอันซับซ้อน ทั้งประทับใจ และประหลาดใจในธรรมชาติตะวันตก

4.1 ความหนาวเย็นที่ทรมาณ

ธรรมชาติในฤดูหนาวของตะวันตกเป็นประสบการณ์หนึ่งที่กวีได้สร้างความประหลาดใจต่อธรรมชาติที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน กวีบรรยายความทุกข์ทรมานจากความหนาวเย็นและอึดอัดอย่างยืดยาวตลอดการเดินทาง โดยกล่าวถึงความหนาวซ้ำแล้วซ้ำเล่า ที่สะท้อนความยากลำบากในปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศของตะวันตก ดังตัวบท

นั่งคืบพอมถึงที่เกาะฝ้าย	ยิ่งหมองหมายหม่นไหม้ใจจน
ฝ้ายที่ทำนวมนุ่มคลุมสกรับ	อุ่นแต่กายใจจนไม่อุ่นเลย
ยามสงวนเนื้อนวลสนิทแนบ	ได้อ้อมแอบอุ่นอุราในใจเอ๋ย
อุ่นทั้งนอกทั้งในใจเสวย	เมื่อละเลยจากเจ้าที่หนาวทรวง

(Rachothai, 1962, p. 23)

ตัวบทข้างต้น เมื่อเดินทางถึงเกาะฝ้าย กวีประสบความหนาวเย็นครั้งแรก ผ่านลมที่พัดด้วยฝ้ายคลุมร่างกายจึงอุ่นแต่ร่างกาย แต่ใจไม่อุ่น กวีแสดงความขัดแย้งระหว่างการใช้ฝ้ายกันหนาวที่อุ่นร่างกาย กับการรู้สึกภายในใจที่เหินหนาว นอกจากนั้นยังได้เปรียบเทียบความหนาวทางกายภาพกับความเหงาทางอารมณ์ของคนที่ห่างไกลกัน ดังนั้น ความหนาวเย็นในตะวันตกจึงไม่ใช่เพียงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่เป็นสภาวะความโดดเดี่ยวและความทุกข์ที่ทรมาณอย่างหนึ่ง และกวีได้บรรยายถึงภาพน้ำค้างแข็งและหิมะ ซึ่งแสดงความประหลาดใจของกวีที่เห็นธรรมชาติที่พิศดารและแปลกใหม่ อันเป็นความไม่คุ้นเคยของกวี โดยเฉพาะในตอนที่คณะราชทูตเดินทางในช่วงฤดูหนาว ดังตัวบท

บนหนทางน้ำค้างที่ตกขัง	ดูเหมือนดังเกลือกลาดสาดส้าน
ลูกเล็กเล็กชวนกันเล่นเป่นสำราญ	สนุกสนาตามประสาววกทารก
คนผู้ใหญ่เขาไม่ว่าจะอาจเล่น	ด้วยหนาวเย็นเยือกเยียบเยียบในอก
แต่พอออกนอกทวารก็สังก	ดังลูกนกถูกฝนท่าชนพอง ๆ

(Rachothai, 1969, p. 63)

ตัวบทข้างต้น กวีเปรียบเทียบน้ำค้างแข็งกับเกลือกที่สะอาด มีเด็กเล็กเล่นกันสนุกสนาน กล่าวได้ว่า กวีแสดงความพยายามอย่างยิ่งในการอธิบายสิ่งที่ไม่คุ้นเคยด้วยสิ่งที่คุ้นเคย ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความหมายที่กวีได้เชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่เข้ากับกรอบมโนทัศน์เดิม นอกจากนั้นกวียังนำเสนอเด็กที่เล่นน้ำค้างแข็งอย่างสนุกสนานขณะที่ผู้ใหญ่หลีกเลี่ยงไม่เล่น สะท้อนให้เห็นว่า กวีได้พยายามทำความเข้าใจวิถีชีวิตของชาวตะวันตกในสภาพอากาศหนาว ความหนาวในตะวันตกไม่เป็นเพียงสภาพอากาศที่ทรมาณ แต่เป็นศัตรูที่ทำร้ายร่างกายและจิตใจ

4.2 สภาพอากาศถูกทำลายโดยความทันสมัย

นอกจากความหนาวเย็นที่กวีได้บรรยายได้เห็นภาพของความโดดเด่นในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศแล้วกวียังบรรยายสภาพอากาศที่มีดินแตกต่างจากไทยโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะหมอกหนาที่ปกคลุมเมืองต่าง ๆ ในตะวันตก ดังในนิราศเมืองไทยไปรอบโลก บรรยายสภาพอากาศของลอนดอนไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

อากาศในลอนดอนค่อนข้างดี เพราะว่ามีบ้านเรือนเคลื่อนที่ที่สุด
เห็นแต่ปล่องไฟเย็นเป็นชุด เปรียบประจวบแบบเดียวดูเกี้ยวพัน
อากาศเปลี่ยนเร็วเหลือน้ำเบื่อหน่าย หมอกมืดกั้นกลางเมืองเนื่อง ๆ มี

(Malakul na Ayudhya, 1949, p. 261)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงสภาพอากาศลอนดอนที่ไม่บริสุทธิ์ กวีเชื่อมโยงให้เห็นถึงคุณภาพอากาศกับความหนาแน่นของบ้านเรือนที่มีปล่องไฟเย็นบนหลังคา ซึ่งเกี่ยวข้องระหว่างการพัฒนาเมืองกับสิ่งแวดล้อมของลอนดอน กล่าวถึงการสร้างภาพเมืองอุตสาหกรรมที่มีการผลิตขนาดใหญ่ ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมก็สร้างมลภาวะทางอากาศที่ไม่บริสุทธิ์ กวีเผชิญกับอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยและสร้างความทรมานในดำเนินชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติตะวันตกไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตของกวีเหมือนธรรมชาติในไทยที่คุ้นเคย อีกทั้งยังมีหมอกมืดถูกปกคลุมด้วยความเจริญทางเทคโนโลยี ดังนั้น ในแง่ของความทันสมัยของตะวันตกที่แสดงออกผ่านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า หากแต่นำมาซึ่งการทำลายสภาพอากาศที่บริสุทธิ์ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตชาวตะวันตกอย่างเลี่ยงไม่ได้

4.3 ธรรมชาติที่ถูกจัดระเบียบและดัดแปลง

พื้นที่สวนสาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวในตะวันตก ที่กวีได้พบเห็นตลอดการเดินทาง ไม่เพียงแต่เป็นพื้นที่ทางกายภาพเท่านั้น หากแต่เป็นพื้นที่สำคัญอันสะท้อนถึงแนวคิดความเป็นอารยะของชาวตะวันตกในสายตา กวี ดังนั้น ธรรมชาติที่ถูกดัดแปลงและถูกจัดการให้เป็นระบบในรูปแบบสวนสาธารณะ และพื้นที่พักผ่อนในใจกลางเมือง แสดงให้เห็นถึงความพยายามของสังคมตะวันตกในการควบคุมและจัดระเบียบธรรมชาติให้อยู่ภายใต้หลักสุนทรียภาพและการใช้สอยของมนุษย์ ดังตัวบท

๑ ที่ในเมืองลอนดอนนครหลวง คนทั้งปวงช่างพินิจสัดเสียดียร
สร้างเป็นป่าหลายแห่งตกแต่งเตียน ทำความเพียรปลูกต้นไม้โตใหญ่งาม
พื้นแผ่นดินปลูกหญ้าระดาบาช ดูดั่งลาดพรมดีไม่มีหนาม
เขียวสดสีหิวดานประสานคราม ใครไม่จ้วงล่วงลามไปทำร

(Rachothai, 1962, pp. 77-78)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงพื้นที่ป่าในลอนดอนที่ไม่ใช่ป่าธรรมชาติ แต่เป็นป่าที่ถูกสร้างโดยปลูกต้นไม้ใหญ่และตกแต่งให้โล่งเตียน รวมทั้งปลูกหญ้า การเปรียบเทียบพื้นที่หญ้า “ดูดั่งลาดพรมดีไม่มีหนาม” ชี้ให้เห็นว่าการปลูกหญ้าให้เรียบดั่งลาดพรม ซึ่งเป็นภาพที่ชัดเจนที่สุดในการมองธรรมชาติที่ถูกจัดระเบียบและดัดแปลงให้สมบูรณ์เหมือนป่าตามธรรมชาติ อันพื้นที่สุนทรียะที่ปลอดภัยสำหรับชาวตะวันตกในการควบคุมธรรมชาติ ดังนั้น การจัดสวนสาธารณะหรือสวนในบ้านของชาวตะวันตก ได้นำธรรมชาติมาจัดระเบียบและดัดแปลง สะท้อนแนวคิดที่เน้นการควบคุมและความสวยงามตามหลักสุนทรียภาพ เชื่อมโยงกับการพักผ่อนหย่อนใจของชนชั้นสูงในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตก ที่โยธยาธรรมชาติ

สวนสาธารณะจึงไม่ใช่เพียงแค่น้ำที่สีเขียว หากแต่เป็นเครื่องมือทางสังคมในการจัดระเบียบชาวตะวันตก และสร้างภาพลักษณ์ความเจริญก้าวหน้าของเมือง

5. ศิลปวัฒนธรรมตะวันตก : สิ่งมหัศจรรย์

ในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ กวีผู้มาจากชนชั้นนำ ย่อมมีขนบนาฏศิลป์และแบบแผนที่เคร่งครัดตาม การที่ได้ไปเที่ยวชมศิลปะตะวันตก นับว่าเป็นประสบการณ์ที่ประทับใจ การกล่าวถึงศิลปะวัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ มิได้ถูกบันทึกในฐานะการแสดงเท่านั้น หากแต่ถูกนำเสนอในฐานะ “สิ่งมหัศจรรย์” เป็นการชมงานศิลปะที่น่าตื่นตาตื่นใจที่เต็มไปด้วยความแปลกใหม่และความสามารถของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ รวมทั้งความพิสดารของเทคนิคการสร้างสรรค์ ดังนั้น ภาพแทนของศิลปะวัฒนธรรมตะวันตกจึงถูกนำเสนอผ่านความแปลกใหม่และความน่าทึ่งใน “ความสามารถ” และ “เทคนิค” การสร้างสรรค์งานศิลปะตะวันตกทั้งประเภททัศนศิลป์และนาฏศิลป์เป็นหลัก นอกจากนั้นก็ยังได้กล่าวถึงสิ่งที่คุ้นเคยที่ไทยอยู่เป็นนิจ เพื่อเน้นย้ำให้เห็นถึงความแตกต่างและความก้าวหน้าอันสูงส่งของตะวันตก ควบคู่ไปกับการยึดโยงกับรากฐานวัฒนธรรมไทย ซึ่งเกิดเป็นภาพที่ซับซ้อนและเปี่ยมด้วยนัยยะทางวัฒนธรรม

5.1 ทัศนศิลป์ : มีเทคนิคที่เป็นเลิศและเสมือนจริง

กวีเดินทางไปชมพิพิธภัณฑ์ในตะวันตก ได้พบเห็นผลงานภาพวาดและประติมากรรมที่สร้างความประทับใจอย่างยิ่ง ภาพแทนของทัศนศิลป์ที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศแสดงให้เห็นถึงการยอมรับความเป็นเลิศ ด้วยทางเทคนิคและความสามารถในการจำลองรูปปั้นได้อย่างสมจริง ดังเช่นการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ลูฟวร์ ในกรุงปารีส ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สำคัญของกวีและถูกบันทึกไว้อย่างน่าสนใจ ดังตัวบทพิพิธภัณฑ์อันระบือมีชื่อก้อง ใครมาต้องเยี่ยมกรายทั้งชายหญิง ชื่อว่าลูฟวร์ปองสา น่าอ้างอิงล้วนแต่สิ่งล้ำค่าตื่นตาแล ทั้งภาพปั้นภาพเขียนเวียนมาดู ศิลปะมีอยู่เต็มอกแปล่ นึกโรกโรมันนั้นฉันแปรเป็นอียิปต์เก่าแก่แห่งศิลปกรรม ศิลปะตะวันออกก็มีอยู่ ดังตามตู้เรียงรายเป็นหลายลำ เห็นพุทธรูปใจบุญยากลบลคลา ไอ้พระสัมพุทธองค์ทรงรูปงาม

(Hongsakul, 1964, p. 207)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงพิพิธภัณฑ์ลูฟวร์ที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงศิลปะจากทั่วโลก นอกจากนั้นกวีได้กล่าวถึงมิติทางประวัติศาสตร์ของศิลปะตะวันตก โดยมีได้มองเห็นความงามทางศิลปะเท่านั้น หากแต่ยังเข้าใจผลงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์มาจากรายการต่าง ๆ ตั้งแต่กรีก โรมัน อียิปต์ การที่กวีมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกย่อมสะท้อนว่ากวีได้มีข้อมูลมาอย่างดี เช่น การใช้คำว่า “ล้ำค่า” และ “ตื่นตา” สะท้อนความรู้สึกที่เป็นเลิศและแสดงถึงการยอมรับในคุณค่าของผลงานศิลปะเหล่านี้ อย่างแท้จริง

5.2 นาฏศิลป์และสังคีตศิลป์ : ความแปลกใหม่

หากที่ทัศนศิลป์ตะวันตกได้รับการยอมรับที่เป็นเลิศในสายตาวันนั้น นาฏศิลป์และสังคีตศิลป์กลับสร้างภาพแทนที่ซับซ้อนมากกว่า ศิลปะการแสดงที่มีรูปแบบของมิติเวลาและการเคลื่อนไหว ย่อมต้องการมีส่วนร่วมของผู้ชมผู้ฟังมากกว่างานทัศนศิลป์ที่สามารถสัมผัสด้วยสายตาเพียงอย่างเดียว นาฏศิลป์และสังคีตศิลป์จึงสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้กวีไทยต้อง

เผชิญหน้ากับความแตกต่างที่ลึกซึ้งกว่าการชมภาพเขียนสีน้ำมันหรือประติมากรรม โดยก็ได้ชมการแสดง โอเปร่า การชมบัลเลต์ ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงของตะวันตก ที่ได้รับความสนใจจากชาวไทยเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการเข้าชมโอเปร่าไม่เพียงเป็นประสบการณ์ทางนาฏศิลป์เท่านั้น แต่ยังเป็นการเข้าร่วมพิธีกรรมทางสังคมของชั้นสูงในประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย ดังปรากฏในนิราศปารีส

โอเปร่าดูปรากฏ ชื่อกระฉ่อนโลกลือฉาวาว เรื่องคามเนนเด่นนักดนตรีชาว เป็นเรื่องราวรักสลดระทมใจ ดอนโจเซฟรักคามเนนเป็นชีวิต แต่พรหมลิขิตหายอมให้ไม่ได้ นักสู้ว้าวพัวพันมาทันใด ชำเนใจคามเนนเป็นเวรกรรม เรอสลัดตรึงใจเซตลอด แถมยังถอดหวานปาด่ากระหน่ำ ดอนโจเซคั่นเคืองเรื่องเธอทำ จึงเข้าจ้ำเธอด้วยมีดชีวิตวาย ดนตรีทำเพลงสลดรินทหล่อ คนชมก็เจียบงันด้วยขวัญหาย อุปรากรเขาช่างเด๋มมีเม็ดพราย เขาไวลายศิลปะระทึกใจ (Hongsakul, 1964, pp. 78-79)

ตัวบทข้างต้น กล่าวถึงการแสดงโอเปร่าเรื่องคาร์เมน กวีพยายามทำความเข้าใจในเรื่องนี้ แต่มีอุปสรรคทางด้านภาษาและความไม่คุ้นเคยกับการแสดง แต่กวีก็สามารถติดตามโครงเรื่องได้ นอกจากนั้นยังประทับใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งเสียงดนตรี ผู้ชม ได้สะท้อนอารมณ์การแสดงดนตรี เช่น สลด รันทดระทึกใจ แสดงให้เห็นว่ากวีก็ซาบซึ้งในพลังทางอารมณ์ของโอเปร่าได้ อีกทั้งการสังเกตว่าผู้ชม “เจียบงันด้วยขวัญหาย” ย่อมเข้าใจในวัฒนธรรมการชมโอเปร่าที่ต้องการความเจียบและความตั้งใจจากกวี ซึ่งแตกต่างจากการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงมากกว่าผู้ชม การที่กวียังคงอธิบายการแสดงอย่างละเอียด ย่อมแสดงให้เห็นว่าถึงความพยายามทำความเข้าใจและพยายามบันทึกสิ่งที่เห็นอย่างครบถ้วน ทั้งทัศนศิลป์ นาฏศิลป์และสังคีตศิลป์เหล่านี้เป็นสิ่งมหัศจรรย์และ “สิ่งแปลกใหม่” สำหรับกวี ทำให้กวีได้สัมผัสความเป็นตะวันตกผ่านงานศิลปะ และขณะเดียวกันกวีก็ได้นำเสนอไทยผ่านการเปรียบศิลปวัฒนธรรมในเวลาเดียวกัน ซึ่งการชื่นชมศิลปะการแสดงของตะวันตกจึงไม่เพียงเป็นการเรียนรู้รูปแบบศิลปะใหม่ หากยังเป็นการสะท้อนถึงสถานะศิลปวัฒนธรรมและตำแหน่งแห่งหนของไทยในโลกสมัยใหม่ด้วย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ โดยใช้แนวคิดภาพแทน (Representation) และแนวคิดอัสตคตินิยม (Occidentalism) แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมนิราศต่างประเทศมิใช่เครื่องมือบันทึกความทรงจำของกวีเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ผลิดาวากรรมที่ช่วยเผยให้เห็นพลวัตของมโนทัศน์ของสังคมไทย โดยการประกอบสร้างความหมายชาวตะวันตก กอปรกับสิ่งที่ได้พบเห็นระหว่างการเดินทาง ผสมผสานมโนทัศน์ของกวีและสิ่งที่คุ้นเคย ภายใต้กรอบความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ดังนั้น ภาพแทนตะวันตกที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศได้แก่ 1) ชาวตะวันตก : ผู้ศิวิไลซ์ 2) การศึกษาตะวันตก : ต้นแบบความรู้สมัยใหม่ 3) เมืองในตะวันตก : ศูนย์กลางแห่งความเจริญทางวัตถุ 4) ธรรมชาติ : พิสดารและแปลกใหม่ 5) ศิลปวัฒนธรรมตะวันตก : สิ่งมหัศจรรย์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กวีได้นำเสนอภาพแทนชาวตะวันตกเป็นผู้ศิวิไลซ์ ในลักษณะที่ชาวตะวันตกเป็นผู้มีความคิดเป็นระบบและมีเหตุผล จากการวางระบบการศึกษา จนสามารถสร้างองค์ความรู้และทฤษฎีใหม่จากงานวิจัย ทั้งยังมีการวางแผนเมืองออกแบบสถาปัตยกรรมให้สวยงามเป็นระเบียบ สะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของชาวตะวันตก กวีจึงสถาปนาตะวันตกให้เป็นบรรทัดฐานสากล (Universal Standard) ที่ทันสมัย และนอกจากนี้กวีได้นำเสนอภาพแทนชาวตะวันตกเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีจิตที่ดี จากการต้อนรับพิธีทางกรทูต

การเอาใจใส่ในฐานะแขกผู้มาเยือนและการปฏิบัติกับคนไทยอย่างเท่าเทียม กล่าวได้ว่า กวีได้นำเสนอภาพชาวตะวันตกในเชิงบวก หรืออสังคตนิยมเชิงบวก (Positive Occidentalism) สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาของชาวตะวันตก ทั้งการคิดเป็นระบบและมีเหตุผล รวมทั้งการมีอัธยาศัยไมตรีจิตที่ดี โดยตอกย้ำให้เห็นถึงภาพแทนชาวตะวันตกที่สมบูรณ์พร้อมด้วยแนวความคิดและสำนึกของผู้คน

ภาพแทนการศึกษาตะวันตก : ต้นแบบความรู้สมัยใหม่ กวีนำเสนอระบบการศึกษาตะวันตกให้เป็น “ต้นแบบความรู้สมัยใหม่” โดยสถาปนาการศึกษาตะวันตกที่ทันสมัย ด้วยเทคโนโลยีและความเป็นสากล โดยกล่าวถึงระบบการศึกษาเสมอภาคและตอบโจทยผู้เรียนทุกช่วงวัย รวมทั้งการเปิดโอกาสให้คนทุกชนชั้นได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษา และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีวิทยาการสมัยใหม่ กวียังกล่าวถึงสถาบันการศึกษาชั้นสูง อันเป็นศูนย์กลางแห่งปัญญาชนโลก จากการที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมของนักศึกษาจากทั่วโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยเป็นคลังความรู้สากลเป็นพื้นที่ให้นักศึกษาได้สร้างสถานะทางสังคมผ่านความรู้

เมืองในตะวันตก ซึ่งกวีได้เดินทางไปทั่วตะวันตก ได้นำเสนอสภาพเมืองให้เป็นศูนย์กลางความเจริญทางวัตถุ จากการได้พบเห็นระบบโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมที่สะดวก งานสถาปัตยกรรมอันยิ่งใหญ่ เทคโนโลยีทันสมัย และการบริโภคสินค้า โดยกวีกล่าวถึงเมืองในตะวันตกที่เป็นระเบียบและสมบูรณ์ เพื่อสะท้อนถึงความเจริญของไทย รวมทั้งความบกพร่องในพฤติกรรมของคนไทย ที่ไม่พร้อมสำหรับการใช้โม่งค์ข้ามถนน

กวีได้นำเสนอภาพแทนธรรมชาติที่พิสดารและความแปลกใหม่สำหรับกวี โดยความหนาวเย็นที่ทรมาณ จากน้ำค้างแข็งและหิมะ เป็นการเผชิญสภาพอากาศที่ทุกขทรมาร่างกาย จิตใจและเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับกวี ซึ่งความหนาวเย็นเป็นสัญลักษณ์แห่งความโดดเดี่ยวและความยากลำบากในการปรับตัวในต่างแดนของคนไทย ขณะเดียวกันกวียังได้กล่าวถึงสภาพอากาศของตะวันตกที่ถูกทำลายด้วยการปฏิวัติอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เกิดจากหมอกมืดที่เฝ้าโหมจากอุตสาหกรรมปกคลุมเมือง แม้ตะวันตกจะมีสภาพอากาศที่เย็นสบาย กวีกลับชื่นชมการจัดระเบียบและดัดแปลงธรรมชาติ โดยการตกแต่งสวนสาธารณะให้สวยงาม และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ที่เน้นดัดแปลงธรรมชาติให้ตอบสนองต่อการพักผ่อน ดังนั้น ธรรมชาติในตะวันตกจึงมีใช้ป่าดิบเถื่อน หากแต่เป็นธรรมชาติที่ถูกให้ “ควบคุม” ภายใต้แนวคิดสุนทรียศาสตร์

นอกจากนี้กวียังได้นำเสนอภาพแทนศิลปวัฒนธรรมตะวันตกคือ “สิ่งมหัศจรรย์” อันเป็นความท้าทายความเข้าใจเดิมของกวี ซึ่งก็แสดงความชื่นชมและประทับใจใน “ความเหมือนจริง” ของทัศนศิลป์ โดยเฉพาะเทคนิคการวาดสีน้ำมันและการปั้นหุ่นขี้ผึ้ง จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของศิลปินตะวันตก ในการใช้เทคนิคเพื่อเลียนแบบให้เสมือนจริง ในส่วนนาฏศิลป์และดนตรี กวีกล่าวถึงประสบการณ์การเข้าชมโอเปร่า ด้วยความซาบซึ้งใจในพลังอารมณ์การแสดง แม้จะมีอุปสรรคทางภาษา แต่เสียงดนตรีก็สามารถสื่อสารอารมณ์ให้ผู้ชมได้ เมื่อกวีได้ชมบัลเลต์ที่มีความงดงามปะทะความอึดอัดใจในการเปิดเผยเรือนร่างนักแสดง ซึ่งขัดแย้งกับค่านิยมวัฒนธรรมไทย โดยกวีได้รักษาจุดยืนความเป็นไทยตลอดการเดินทาง

ดังนั้น การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าภาพแทนตะวันตกในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศไม่ใช่การสะท้อนความเป็นจริงของตะวันตกโดยตรง หากแต่เป็น “ระบบของภาพแทน” สอดคล้องตามแนวคิดของ Chotiudompan (2008) กล่าวว่า งานวรรณกรรมเป็น “ระบบของภาพแทน” ซึ่งไม่ได้มองว่าวรรณกรรมทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนความเป็นจริงที่มีอยู่แล้วในสังคมเท่านั้น หากแต่วรรณกรรมเป็นเครื่องมือทางวาทกรรมที่สร้างความจริงทางสังคมขึ้นมาในความรับรู้ของผู้่าน ซึ่งแสดงให้เห็นกระบวนการประกอบสร้างภาพแทนผ่านอสังคตนิยม (Occidentalism) ที่ได้กลับแนวคิดบูรพคตินิยม (Orientalism)

จากการเปลี่ยนจากผู้ถูกจ้างมองเป็น “ผู้จ้างมองกลับ” และนิยามความหมายตะวันตกจากสายตานคนตะวันออกในแบบของกวีที่เป็นคนไทย การที่กวีสถาปนาให้ตะวันตกเป็น “บรรทัดฐานสากล” (Universal Standard) ในด้านความคิดวิไลซ์ ต้นแบบการศึกษาที่ทันสมัยและเทคโนโลยีก้าวหน้า เป็นการมองผ่านอัสตงค์นิยมเชิงบวก ภาพแทนส่วนใหญ่จึงเป็นการชื่นชมตะวันตกมากกว่าด้านลบ รวมทั้งกวีได้นำความเป็นตะวันตกมาเป็นเป้าหมายในการพัฒนาและปฏิรูปประเทศของชนชั้นนำไทย ตามแบบตะวันตกให้เจริญ อันเป็นความปรารถนาของกวี เพื่อรักษาเอกราชและความคิดวิไลซ์ (Civilization) กับวิทยาการสมัยใหม่ของตะวันตก เช่น เทเลกราฟ โทรเลข รถไฟ และเครื่องจักรกล เป็นต้น

แม้กวีจะชื่นชมในความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์ใหม่และปัญญาของตะวันตก แต่ในขณะเดียวกันพบว่า กวีมีการเจรจาต่อทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์อยู่เสมอ ดังที่กวีใช้กรอบมโนทัศน์และความเข้าใจทางวัฒนธรรมไทยมาตีความสิ่งที่พบเห็นในระหว่างเดินทาง ซึ่งใช้ศีลธรรมไทยวิพากษ์การแต่งตัวเปิดเผย เรือร่นางของนักแสดง และโดยส่วนใหญ่จะพบการใช้ความเชื่อทางศาสนาพุทธมาวิพากษ์ เช่น การใช้คำว่า อนิจจาและเวทนาต่อสภาพอากาศ เป็นความรู้สึกที่สะท้อนถึงคุณค่าทางจิตวิญญาณของกวี ท่ามกลางความทันสมัยของตะวันตก การที่กวีพรรณนาถึงสภาพอากาศที่เลวร้าย และความไร้ศีลธรรมในงานศิลปะบางประเภท ก็เป็นการโต้กลับวาทกรรม เพื่อ “ลดคุณค่า” ตะวันตก ซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันว่าไทยมีสิ่งที่ตะวันตกไม่มี นอกจากนั้นกวีในฐานะผู้ประพันธ์วรรณกรรมนิราศยังทำหน้าที่ “ทูตวัฒนธรรม” โดยนำเอาสัญลักษณ์ของตะวันตกมาสร้างความหมายใหม่ ภายใต้กรอบมโนทัศน์วัฒนธรรมไทย โดยการเปรียบเทียบสิ่งที่พบเห็นและคุ้นเคย เช่น เปรียบหิมะเป็นเกล็ด เปรียบเทเลกราฟกับระยะทางจากกรุงเทพมหานคร-นครราชสีมา เปรียบไฟฟ้าดังเทวดา อันเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับกวี ทำให้คนไทยสามารถรับรู้ได้ผ่านภาษา ซึ่งเป็นการทำงานของระบบสัญลักษณ์และกระบวนการผลิตความหมายของภาพแทนสอดคล้องกับแนวคิดของ Stuart Hall (2003) ดังนั้น ภาพแทนที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศต่างประเทศ จึงสะท้อนถึงกระบวนการตีความตะวันตก เพื่อเป้าหมายในการสร้างความศิวิไลซ์ให้ประเทศโดยการเรียนรู้และปรับตามตะวันตก ซึ่งเป็นความซับซ้อนของแนวคิดอัสตงค์นิยมในสังคมไทย เพื่อสร้างความหมายในการจัดการกับ “ความแปลกใหม่” และ “อำนาจตะวันตก” ที่ถูกประกอบสร้างภาพแทนขึ้นภายใต้เงื่อนไขและบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อมโนทัศน์ของคนไทยในปัจจุบันที่มีต่อตะวันตกอย่างต่อเนื่อง

References

- Ampornpaisal, Y. (1969). **Nirat Samthawip**. Phrachan Printing Press. (In Thai)
- Chotudompant, S. (2008). Edition Discourse, Representation, Identity. **Journal of Letters**, 37 (1), 2-15. (In Thai)
- Malakul na Ayudhya, D. (1949). **Nirat Muangthai Pai Rop Lok**. ThaiWattanapanit. (In Thai)
- Fine Arts Department. (2014). **Prachum Nirat International**. Fine Arts Department. (In Thai)
- Hanafi, H.(2008). From orientalism to occidentalism. **Building Peace by Intercultural Dialogue**, 97, 257-266.
- Hongsakul, C. (1964). **Nirat Europe**. Si Bannakit Printing House. (In Thai)
- Carrier, G. J. (1992). Occidentalism: The World Turned Upside-down. **American Ethnologist**, 19 (2), pp. 195-212.
- Jiamrattanyu, A. (2017). From ‘Sod’ to ‘Swing’: Occidentalism and the Politics of Cultural Translation in Modern Thai History. **Political Science Journal**. 38 (2), 73-130. (In Thai)
- Kitiarsa, P. (2010). An Ambiguous Intimacy: Farang as Siamese Occidentalism. In R. V. Harrison & P. A. Jackson (Ed.), **The ambiguous allure of the West: Traces of the colonial in Thailand** (pp. 57–74). Hong Kong University Press.
- Malakul, P. (1964). **Nirat Ron Romraem Pai Rop Lok**. Kurusapa Press. (In Thai)
- Malik, J. (2012). Orientalism and Occidentalism: The Case of Earl of Gleichen. **Islamic Studies**, 51 (2), 119-137.
- Massad, J. (2015). Orientalism as Occidentalism. **History of the Present**, 5 (1), 83-94.
- Phakdeephasook, S. (2018). **The Relationship between Language and Identity and Approaches to Thai Language Study**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Prasannam, N. (2018a). **Luang Vichitvathakan and Imperialist Romance Novels**. Academic Dissemination Project, Faculty of Humanities, Kasetsart University. (In Thai)

- Prasannam, N. (2018b). **The Novel of Definitions: Modern Narratives in the Perspective of Cultural Politics**. Faculty of Humanities, Kasetsart University. (In Thai)
- Premasaku, P. (1992). **Nrat Mediterraneani**. Arun Printing. (In Thai)
- Rachothai, M.R. (1962). **Nirat London**. Rungruangtham. (In Thai)
- Satawethin, C. (1964). **Nirat Paris**. Rung Ruang Sarn Printing. (In Thai)
- Somsith, N. (2024a). Representation of the Westerner in Novel “Burapha”. **Journal of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University**, 20 (1), 1-20. (In Thai)
- Somsith, N. (2024b). Representation of the Westerner in The Novel Siamese Tears. **Journal of Liberal Arts, Thammasat University**, 24 (1), 143-171. (In Thai)
- Suriya, T. (2017). **The relationship between linguistic devices and representations of Rohingyas in Thai online media : a critical discourse analysis** [Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University.
- Yothasamuth, F. (2024). Representation of the Africans and Racism: Appropriation and egotiation with Colonialism in the Translated Novel Sao Song Phan Pee by Khru Liam. **Journal of Studies in the Field of Humanities**, 31 (1), 318-341. (In Thai)

จากทัศนในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ตามทัศนะมุมมองของผู้อ่านชาวจีนที่อาศัยในเมืองจีน*

The Setting in Prapassorn Sevikul's Novel Chinese Rose from
the Perspective of Readers Whose Homeland Is China

จาง หยวน¹/ วรวรรณ ศรียาภัย²/ ปาริชาติ โพธิ์³/ สรวุฑ หล่อดี⁴

Zhang Yuan¹/ Warawat Sriyabhaya²/ Parichart Pothi³/ Sarawut Lordee⁴

¹⁻⁴ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

¹⁻⁴ School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000, Thailand

Corresponding author. Email: 53033409@qq.com

Received: February 27, 2026

Revised: April 21, 2026

Accepted: April 24, 2026

Abstract

This research aims to study the settings and the setting presentation techniques in the novel Chinese Rose by Prapassorn Sevikul, employing the critical framework of setting and atmosphere. The research results reveal that the settings in the novel can be divided into two categories: 1) cultural and social settings, and 2) natural settings. The cultural and social settings can be classified into three locations: a shrine, an orphanage, and a casino. Meanwhile, the natural settings can be classified into two types: authentic natural settings and man-made natural settings. The setting presentation techniques are divided into two types: presentation through the author's narrative descriptions and presentation through the characters' dialogues. The characteristics and presentation techniques of the settings possess realism throughout the story, helping readers visualize the scenes and excellently reflecting the author's literary craftsmanship.

Key words: Novel Setting, Setting Presentation Techniques, Prapassorn Sevikul

* บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “วรรณลักษณะเด่นในนวนิยายกลืนอายจีนของประภัสสร เสวิกุล จากทัศนะมุมมองผู้อ่านชาวจีน” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาฉากและกลวิธีการใช้ฉาก ในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีน ของ ประภัสสร เสวิกุล โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจารณ์ในประเด็นฉากและบรรยากาศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ฉากในนวนิยายเรื่องแบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) ฉากวัฒนธรรมและสังคม และ 2) ฉากธรรมชาติ โดยฉากวัฒนธรรมและสังคม จำแนกได้ 4 ฉาก คือ ศาลเจ้า สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า บ่อนกาสิโน และโรงเรียน คริสต์เตียน ส่วนฉากธรรมชาติจำแนกได้ 2 ฉาก คือ ฉากธรรมชาติแท้จริง และฉากที่สร้างโดยคน กลวิธีนำเสนอฉาก แบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภท ได้แก่ นำเสนอผ่านบทบรรยายของผู้เขียน และนำเสนอผ่านบทสนทนาของตัวละคร ลักษณะและกลวิธีนำเสนอฉากมีความสมจริงตลอดทั้งเรื่อง ช่วยให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพ สะท้อนให้เห็นถึงชั้นเชิงการประพันธ์ของผู้แต่งเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ฉากทัศน์นวนิยาย กลวิธีการนำเสนอฉาก ประภัสสร เสวิกุล

บทนำ

ฉาก (Setting) คือ เวลาและสถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งรวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมแล้วฉากจะประกอบด้วยส่วนต่างๆ 4 อย่าง ได้แก่ ภูมิประเทศ สภาพท้องที่ ที่วิทัศน์ การจัดแบ่งสถานที่ เช่นที่ตั้งของประตูหน้าต่างในห้อง อาชีพ สถานภาพทางการทำงานและความเป็นอยู่ประจำวันของตัวละคร เวลา ยุคสมัย ที่เกิดของเหตุการณ์ในเรื่อง เช่น ยุคทางประวัติศาสตร์ หรือฤดูกาลของปี และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของตัวละคร เช่น สภาวะเงื่อนไขทางศาสนา จิตใจ ศีลธรรม สังคม หรือสภาวะอารมณ์ (Chaisinwatthana, 2001, p.141) ฉากเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญกับวรรณกรรมอย่างมาก เนื่องจากเป้าหมายของการอ่านวรรณกรรมนั้น คือ การทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อเรื่องด้วย ประหนึ่งผู้อ่านได้สัมผัสกับสถานการณ์ หรือบรรยากาศนั้นจริง ๆ การอ่านวรรณกรรมส่วนใหญ่มักจะเน้นการอ่านเพื่อเอารสมากกว่าเอาเรื่อง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แต่งต้องถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในจินตนาการของตนออกมาให้ผู้อ่านได้เกิดมโนภาพอย่างชัดเจนและสมบูรณ์

นวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล กล่าวถึงรอรเจอร์ ชาน เด็กกำพร้าผู้มีจิตใจแค้นเป็นของติดตัว เติบโตในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าของบาทหลวงชานบนเกาะฮ่องกง ด้วยความกตัญญู เขาตัดสินใจไปทำงานที่บ่อนกาสิโนของฟานเล่งจูเพื่อหาเงินสนับสนุนสถานเลี้ยงเด็ก แม้บาทหลวงจะคัดค้านเพราะเห็นว่าเป็นเงินสกปรก ต่อมา รอรเจอร์ถูกเฉินอี๋ คุณชายแห่งตระกูลมังกรทองชักนำไปฮ่องกงเพื่อดูแลเฉินจาง ที่ชายที่ป่วยอยู่ เฉินจางรู้สึกสนิทใจและถ่ายทอดวิชาการเล่นไพ่ให้พร้อมมอบไฟลายมังกรอันเป็นสัญลักษณ์ และส่งให้รอรเจอร์ได้เรียนหนังสือ ท่ามกลางการถูกกลั่นแกล้งที่โรงเรียน รอรเจอร์ก็พิสูจน์ตัวเองผ่านการเป็นนักกีฬาตัวแทนโรงเรียน เมื่อหยวนไถ่ คู่แข่งเก่าของเฉินจางหวนกลับมาเพื่อทวงคืนมังกรทองและตามหาไฟลายมังกร การชิงไฟทำให้เฉินอี๋ค้นพบความจริงจากจี้หยกแดงว่า รอรเจอร์คือหลานชายแท้ ๆ ของตน ลูกของ “กุหลาบงาม” อดีตคนรักของหยวนไถ่ ในการแข่งขันพนันที่ถูกวางแผนเพื่อแค้นเฉินอี๋ได้เปิดเผยความจริงเกี่ยวกับตัวรอรเจอร์ต่อหยวนไถ่ หยวนไถ่เมื่อรู้ว่าเขาคือลูกของกุหลาบงามจึงยกเลิกการแข่งขัน ส่งรอรเจอร์กลับไปศึกษาเล่าเรียนต่อ และให้การรับรองเงินอีกก้อนจากลาไปโดยสงบ

เนื่องจากนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนของประภัสสร เสวิกุล มิใช่เพียงให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน แต่ให้ภาพสมจริงของสังคมและชีวิตมนุษย์ ท่านสร้างขึ้นอย่างประณีตได้ผสมผสานข้อมูลความเป็นจริงกับ

จินตนาการอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้จึงสนใจศึกษาฉากที่ประภัสสร เสวิกุลสร้างขึ้นในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนว่า สมจริงกับยุคสมัยที่นำเสนอเรื่องราวหรือไม่และสมจริงกับวิถีชีวิตของคนในสมัยนั้นเพียงใด เนื่องจากฉากในวรรณกรรมเรื่องนี้ตลอดทั้งเรื่องล้วนแต่เป็นฉากที่เกิดขึ้นในเขตปกครองพิเศษมาเก๊ากับฮ่องกงของประเทศจีน สะท้อนวิถีความเป็นอยู่ของผู้คนและความเป็นจีนอย่างชัดเจน ฉากที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนแบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ฉากวัฒนธรรมและสังคมกับฉากธรรมชาติ ฉากวัฒนธรรมและสังคมที่ปรากฏนั้นจำแนกได้ 4 ฉาก คือ ศาลเจ้า สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า บ่อนกาสิโน และโรงเรียนคริสต์เตียน ฉากธรรมชาตินั้นจำแนกได้ 2 ฉาก คือ ฉากธรรมชาติจริงและฉากที่สร้างโดยคน

วัตถุประสงค์ของวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเภทของฉากในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล
2. เพื่อศึกษากลนำเสนอฉากในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ.2549 ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

2. ขอบเขตด้านแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการวิเคราะห์ฉาก มีทั้งแนวคิดของนักวิจัยชาวไทยและนักวิจัยชาวจีน เพื่อที่จะวิเคราะห์ประเภทของฉากและกลวิธีการนำเสนอฉากในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนของประภัสสร เสวิกุลดังนี้

2.1 แนวคิดการวิเคราะห์ฉากของนักวิจัยชาวไทย

ราชบัณฑิตยสถาน (The Royal Society, 2009, p.199) ได้กล่าวถึงความหมายของฉากและบรรยายคำว่า ฉาก หมายถึง ภูมิหลังของเหตุการณ์และตัวละครในงานเขียนประเภทเรื่องเล่า (narrative) ได้แก่ นวนิยายและเรื่องสั้น คำว่า ฉากท้องเรื่อง หมายรวมถึง สถานที่ เวลา บรรยากาศ บริบท และสิ่งแวดล้อมในตัวเรื่อง เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ระบบการเมือง วิถีชีวิต ฉากท้องเรื่องเป็นองค์ประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของตัวละครอีกด้วย

กอบกุล อิงคุทานนท์ (Ingkuthanon, 2002, p.125) ได้กล่าวถึงความหมายของฉากว่า ฉาก (Setting) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของบันเทิงคดี คือสถานที่ เหตุการณ์ของเรื่องเกิดขึ้น หรือภูมิหลังต่าง ๆ ของตัวละคร เหตุการณ์ของเรื่อง องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดฉาก คือ สภาพภูมิประเทศ สถานที่ การสร้างฉากบนเวทีละคร ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ว่าสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ของเรื่องนั้นเกิดขึ้นที่ไหน สภาพอาชีพการงานหรือชีวิตประจำวันของตัวละครที่เป็นอยู่ เวลาหรือยุคสมัยที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง และสภาพแวดล้อมเงื่อนไขสถานการณ์ของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม ศาสนา ศิลธรรมจรรยา สภาพจิตใจหรือภาวะอารมณ์ของตัวละคร

อigor สุพันธ์วนิช (Suphanwanit, 2004, pp.178-186) ได้กล่าวไว้ว่า ฉากเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพิจารณาวรรณกรรม เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นแนวคิดสำคัญของเรื่องได้ บทบาทของฉากก็

มีหลายอย่าง เช่น ผู้เขียนใช้การบรรยายฉากแสดงให้เห็นความจงรักภักดีของประชาชน ใช้ฉากแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ใช้ฉากให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ แก่ผู้อ่าน ฉากยังมีบทบาทเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับธรรมชาติ บางครั้งฉากสามารถสะท้อนวิถีชีวิตของกลุ่มชนในหลากหลายรูปแบบ หลากหลายอาชีพและสะท้อนภาพวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิม

2.2 แนวคิดการวิเคราะห์ฉากของนักวิจัยชาวจีน

หลิว ซินยিং และ หลัว จิง อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับฉากว่า ...环境作为小说的又一重要因素，主要指故事背景和人物活动的具体环境。环境既是人物活动和情节展开的场所，又是人物、情节获得真实性、合理性和可能性的条件。小说在描绘环境特别是对场景细节的精细刻画上有得天独厚的条件。...มีความหมายว่า ฉากในฐานะปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของนวนิยาย หมายถึง พื้นหลังของเรื่องราวและสภาพแวดล้อมเฉพาะที่ตัวละครกระทำการ ฉากไม่เพียงเป็นสถานที่ที่ตัวละครดำเนินกิจกรรมและเหตุการณ์ในพล็อตเรื่องแผ่ขยายออกไป แต่ยังเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ตัวละครและพล็อตเรื่องมีความสมจริง ความสมเหตุสมผล และความเป็นไปได้อีกด้วย นวนิยายมีเงื่อนไขอันเป็นเอกลักษณ์ในการพรรณนาฉาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวาดรายละเอียดของฉากอย่างประณีต (Liu Xinying, Luojing, 2020, p.137)

พจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่ ได้กล่าวถึงความหมายของฉากและบรรยายคำว่า...场景是指戏剧、影视、文学作品的场面，由一定的时间、地点、人员等构成的某种环境。...ซึ่งมีความหมายว่า ฉาก หมายถึง ภาพเหตุการณ์ในละคร ภาพยนตร์ หรือวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย เวลา สถานที่ บุคคล ฯลฯ ที่ประกอบกันเป็นสภาพแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง (Modern Chinese Dictionary, 2018, p.154)

ถาน จวินเจียงได้อธิบายความหมายของฉากว่า ...场景是一个文本单位，其中事件的时长与话语的时长大致吻合。在一个场景中，我们能看到人物行动，听到他们说话。它是一个事件的戏剧化。...มีความหมายว่าฉากเป็นหน่วยข้อความประเภทหนึ่ง ซึ่งระยะเวลาของเหตุการณ์สอดคล้องโดยประมาณกับระยะเวลาของการบอกเล่าในหนึ่งฉาก ผู้อ่านสามารถมองเห็นการกระทำของตัวละครและได้ยินถ้อยคำที่พวกเขาพูด ฉากจึงเป็นการทำให้เหตุการณ์มีลักษณะเป็นละคร (Tan Junqiang, 2015, p.108)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์วิจารณ์ตัวบทนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ในด้านที่เกี่ยวข้องกับฉากที่นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูลตัวบท และข้อมูลแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

ข้อมูลตัวบท ผู้วิจัยดำเนินการอ่านอย่างละเอียด (close reading) นวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุลดังกล่าวในขอบเขตการวิจัยด้านข้อมูล เพื่อรวบรวมฉากทั้งหมดที่ปรากฏในเรื่อง และลงมืออ่านตัวบทในลักษณะอ่านเก็บความคิดและอ่านละเอียด

ข้อมูลแนวคิด ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือทั้งแนวคิดของนักวิจัยชาวไทยและนักวิจัยชาวจีน ดังกล่าวในขอบเขตวิจัยด้านแนวคิด

2. เก็บข้อมูล หลังจากอ่านนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของ ประภัสสร เสวิกุล จบโดยอ่านเก็บความคิดและอ่านละเอียดแล้ว จากนั้นจึงเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเนื้อหาที่เกี่ยวกับฉากต่างๆที่ปรากฏในเรื่อง ลงในแบบบันทึกข้อมูล

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลฉากที่เก็บบันทึกไว้แล้วมาจัดระบบตามลักษณะของเนื้อหา เช่น ฉากวัฒนธรรมและสังคม และฉากธรรมชาติ

สังเคราะห์ข้อมูล อธิบายประเภทกับกลวิธีนำเสนอฉากด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ฉากทัศน์ในนวนิยายเรื่อง “กุหลาบจีน” ของประภัสสร เสวิกุล ตามทัศนะมุมมองของผู้อ่านชาวจีนที่อาศัยในเมืองจีน ในประเด็นประเภทและรายละเอียดของฉาก และกลวิธีนำเสนอฉาก กล่าวสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของฉาก

ฉากและคำบรรยายฉากในเรื่องกุหลาบจีนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ฉากวัฒนธรรมและสังคม กับฉากธรรมชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ฉากวัฒนธรรมและสังคม

จากการอ่านวิเคราะห์เรื่องกุหลาบจีน พบว่าฉากวัฒนธรรมและสังคมที่ปรากฏนั้นจำแนกได้ 4 ฉาก คือ ศาลเจ้า สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า บ่อนกาสิโน และโรงเรียนคริสต์เตียน

ศาลเจ้า

ศาลเจ้าคือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่อุทิศให้แก่บุคคลสำคัญทางศาสนา บรรพบุรุษ วีรบุรุษ มรณสักขี นักบุญ เทพเจ้าหรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือเป็นที่นับถือผู้เป็นที่สักการะ ในศาลมักจะประกอบด้วยรูปเคารพ วัตถุมงคล หรือสิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่สักการะ ศาลเจ้าในเรื่องกุหลาบจีนเป็นศาลเจ้าของศาสนาเต๋า

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเต๋าเป็นศาสนาหนึ่งในจีน มีเหล่าจื๊อเป็นศาสดา มีเต๋าเต๋อจื๊อเป็นคัมภีร์หลัก มีนักบวชและมีศาลเจ้าเป็นศาสนาสถาน ในนวนิยายกุหลาบจีน ประภัสสรนำเสนอฉากศาลเจ้าได้อย่างเหมาะสมและสมจริง

.....เด็กหญิงส่งเสียงเรียก พลางจะเงื้อมองเข้าไปในศาลเจ้าที่อับพลด้วยคว้นรูปและกลิ่นเทียนก่อนแหงนหน้าขึ้นมองรูปปั้นเทพเจ้าองค์ใหญ่ด้วยสายตาที่แสดงความรู้สึกขามเกรง... (Sevikul, 2016, p.82)

.....เซียวหล่านตั้งคำถามพร้อมกับเงยหน้าขึ้นมองรูปสลักเทพเจ้าองค์ใหญ่ที่เขม้นมองผู้่างกรายเข้ามาในศาลด้วยใบหน้าขมึงถึงน่าเกรงขาม (Sevikul, 2016, p.242)

...เงินอิฐรดตวงนั่งบนม้ายาวหลังโต๊ะที่ตั้งวางรูปเทียนศาลเจ้าชายหนุ่มตั้งสมุดปกอ่อนที่ซุกไว้ในอกเสื้อออกมาวางบนโต๊ะและทอดสายตามองเส้นลายดินสอรูปดอกกุหลาบในนั้นพลางดึงเชือกหนังที่แขวนคอซึ่งห้อยแหวนที่มีลายเดียวกันออกมากำไว้ในมือ... (Sevikul, 2016, p.313)

รูปภาพศาลเจ้าของจีน

ที่มา: https://m.sohu.com/a/400077697_782169

ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งได้แค่เอาฉากบางส่วนในศาลเจ้าจินมาบรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพความจริงแล้วศาลเจ้าของจีนยังมีหลายแบบ แต่ละเทพเจ้าจะมีห้องและเครื่องอุปกรณ์เพื่อบูชาต่างกันมากมาย

จากการศึกษาของนวนิยาย ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่า รูปปั้นที่ปรากฏในนวนิยายอาจจะเป็นรูปปั้นของเจ็กเซียนฮ่องเต้ (玉皇大帝) ซึ่งเป็นเทพเจ้าในลัทธิเต๋า มีฐานะอันสูงส่ง เป็นเทพเหนือเทพทั้งปวง ได้รับการเทิดทูนให้เป็นราชันแห่งสรวงสวรรค์ ปกครองอาณาจักรสวรรค์ชั้นฟ้าที่เรียกกันว่า พระราชวังสวรรค์ หรือเทียนกง ปกครองดูแลทั้งสามโลก สืบทิศและหกกรรมราคะในภพหน้า ดูแลตั้งแต่ภพสวรรค์ ภพมนุษย์ และภพบาดาล (陈建宪, 2006, p.22) เพราะเจ็กเซียนฮ่องเต้เป็นเทพที่ยิ่งใหญ่สุด ดังนั้นในศาลเจ้าจินมักจะถวายบูชาเจ็กเซียนฮ่องเต้ในห้องสำคัญที่สุดของศาลเจ้า ด้วยเจ็กเซียนฮ่องเต้เป็นเทพที่มีฐานะสูงสุด จึงทำให้ตัวละครในเรื่องคือเฟยเฟย เจิงอ๋อและเซียวหล่านเมื่อมีปัญหาคับข้องใจในชีวิตยอมไปไหว้สักการะเทพเจ็กเซียนฮ่องเต้ในศาลเจ้าและทุกครั้งที่เห็นรูปปั้นจะเกิดความรู้สึกรังเกียจ

สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า

สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าเป็นทั้งสถาบันการศึกษาและที่อยู่อาศัยหรือบ้านซึ่งให้การดูแลเด็กกำพร้าและเด็กคนอื่นๆ ที่ถูกแยกออกจากครอบครัวของพวกเขา สาเหตุที่ทำให้เด็กต้องอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าเนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิต ถูกครอบครัวทำร้าย พ่อแม่ออกไปทำงานที่อื่น ไม่สามารถพาเด็กไปด้วยได้ เด็กเหล่านี้จึงจะถูกส่งมายังสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าเพื่อให้ได้มีที่อยู่อาศัย มีการดูแลและได้รับการสนับสนุนในการศึกษาและทักษะชีวิต

โดยทั่วไปแล้วสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าจะดำเนินกิจกรรมได้โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล มูลนิธิสภากะโหลก สถาบันศาสนาและบุคคลที่มีน้ำใจต่อเด็กกำพร้า ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง เครื่องใช้และของกินในชีวิตประจำวัน เนื่องจากสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ยากจน มีเด็กจำนวนมากเกินความสามารถของผู้ดูแล เด็กแต่ละคนจะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมแออัด เพื่อประหยัดเงินและของใช้ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า รองเท้าก็จะใช้ต่อกันเป็นรุ่นๆ บางครั้งเงินและสิ่งของบริจาคไม่พอ เด็กก็จะอดและหิว

ภาพความเป็นอยู่ของผู้อาศัยในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า
ถ่ายภาพโดย Zhang yuan

ในเรื่องกุหลาบจีนประภัสสร เสวิกุลกล่าวถึงสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าไว้หลายตอนดังนี้

...บาทหลวงชราที่นั่งอยู่ที่หัวโตะด้วยาวในโรงอาหารซึ่งเป็นเรือนยาวปลูกด้วยอิฐบล็อกอย่างหนาๆ หลังคามุงด้วยสังกะสีขึ้นสนิมที่ได้รับบริจาคมา ร้องเรียกเด็กชายซึ่งรับหน้าที่ดูแลเรื่องอาหารของสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า... (Sevikul, 2016, p.40)

...อาลีทรุดตัวลงกับพื้นและสะอื้นให้แรงๆ อยู่หน้าประตู...แต่ถ้ามองทะลุ บานประตูที่เปิดอยู่เข้าไปได้ เด็กชายก็จะเห็นว่าकुณพอาร์เธอร์คุกเข่าลงกับพื้นห้องอย่างสิ้นเรี่ยวแรง พลังงอดอกตัวเองแน่น ศีรษะหลบลงต่ำ และเมื่อเขยหน้าขึ้นมองกางเขนที่ผนัง ดวงตาทั้งคู่ของนักบวชชราชาวดังและคลอน้ำด้วยน้ำตา... (Sevikul, 2016, p.56)

...แสงแดดอ่อนของยามเช้าทอดจิบร่างงุ้มองของแปะกงที่เดินกกๆ เงินๆ มาตามตรอกแคบ ๆ มุ่งหน้าสู่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าของบาทหลวงอาร์เธอร์ชาน อาแปะหยุดยืนอยู่หน้าประตูไม่กี่ก้าว ๆ บานใหญ่ซึ่งทรุดโทรมไปตามกาลเวลา และเอื้อมมือไปดึงเชือกที่ผูกลูกตุ้มระฆังทองเหลืองคร่ำคร่า ชั่วโมงก็มีเด็กชายคนหนึ่งวิ่งมาเปิดประตูให้ และนำแปะกงเดินไปยังโบสถ์หลังน้อยซึ่งก่อสร้างอย่างง่ายและฉาบทาด้วยสีขาวโพลน... (Sevikul, 2016, p.58)

จากข้อความตัวบทข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าที่บาทหลวงอาร์เธอร์เป็นผู้ดูแลนี้เป็นสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันศาสนาคริสต์ที่ลอนดอน มีเด็กกำพร้าจำนวนมาก ของใช้และของกินต่างๆ ก็มาจากการสนับสนุนและการบริจาคจากบุคคลทั่วไป ถ้าเงินจากคริสตจักรส่งมาช้าหรือส่งคนดูแลมาช้า เด็ก ๆ ก็จะอยู่ในช่วงกินยากลำบาก

บ่อนกาสิโน

กาสิโนมาจากภาษาอิตาลีเขียนเป็น casino อ่านว่า “กาสิโน” แปลว่าบ้านพักหลังเล็กใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ (casa = บ้าน) ซึ่งต่อมาได้มีการนำมาใช้ในสถานที่ที่เล่นการพนัน บ่อนกาสิโนเป็นสถานบันเทิงที่มีกิจกรรมการพนันเป็นกิจกรรมหลัก โดยปกติแล้วกาสิโนมักจะสร้างร่วมกับโรงแรม ร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง หรือบางครั้งกาสิโนจะสร้างอยู่บนเรือลำเดียว

ตามความเข้าใจของคนจีน บ่อนกาสิโนเป็นสถานที่ซึ่งพวกเศรษฐีเปิดขึ้นให้ผู้คนเข้าไปเล่นการพนันกัน เพื่อเรียกแขกไปเล่นการพนัน บ่อนกาสิโนต่างๆ มักตกแต่งอย่างหรูหรา มีบริการที่ดี พวกเศรษฐีผู้เปิดบ่อนกาสิโนมักเป็นผู้มีอำนาจในท้องถิ่น แต่คนเข้าไปเล่นการพนันส่วนใหญ่จะหมดตัวที่นั่น คนจีนจึงเข้าใจกันว่าพวกเศรษฐีนั้นได้เงินของบุคคลอื่นโดยใช้วิธีร้ายๆ บ่อนกาสิโนจึงเป็นสถานที่น่ารังเกียจ วุ่นวาย คนเข้าไปก็เป็นคนเลวร้าย ไม่รับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง

ในเรื่องกุหลาบเงินประภัสสร เสวิกุลกล่าวถึงบ่อนกาสิโนไว้หลายตอนดังนี้

...“ฟานเล่งจูที่นั่งตึกลูกคิดตรวจสอบบัญชีรายรับจากบ่อนการพนันอยู่ที่โต๊ะไม้มะเกลือตัวใหญ่ในห้องทำงานเงยหน้าขึ้นเมื่อลูกน้องคนสนิทแหวกมู่ลี่ไม้ไผ่เข้ามา...” (Sevikul, 2016, p. 47)

...ฟานเล่งจูที่นั่งอยู่บนเก้าอี้ ไม้มะเกลือฝักมุกในบ่อนกลางสลัมผุดลุกขึ้นยืนด้วยอาการที่คาดไม่ถึง เมื่อชายหนุ่มร่างผอมสูงหน้าตาคมสันในเครื่องแต่งกายกางเกงขายาวสีเทา สวมเสื้อเบลเซอร์สีน้ำเงิน กระดุมทองสองแถวทับเชิ้ตแขนยาวสีขาวสะอาด ไม่ผูกเนกไท ก้าวนำหน้าผู้ชายรูปร่างลำลั่นสองคนเข้ามา... (Sevikul, 2016, p. 61)

...เงินอึดเงินกลับไปกลับมานในห้องทำงานในกาสิโนแห่งใหม่ที่ตกแต่งตามแบบตะวันตกผสมผสานด้วยศิลปะจีนอันอลังการ ทั้งภาพวาดและศิลปวัตถุต่างๆ แต่ท่าทางของคุณชายน้อยเหมือนจะรู้สึกชื่นชมกับบรรยากาศรอบข้างเลยแม้แต่น้อย... (Sevikul, 2016, p. 71)

...ชายหนุ่มยุโรปเย็นที่นั่งดื่มวิสกี้อยู่ตามลำพังที่มุมหนึ่งของห้องรับแขกพิเศษในกาสิโน “มังกรทอง” ขยับตัว เมื่อร่างระเหวของหญิงสาวในชุดกระโปรงติดกันแบบจีน ตัดเย็บด้วยแพรเนื้อดีสีแดงสดเยื้องย่างเข้ามาในห้องและเดินตรงมาหา.. (Sevikul, 2016, p. 80)

จากข้อความด้วยตัวข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าไม่ว่าเป็นบ่อนกาสิโนของฟานเล่งจูในฮ่องกงหรือบ่อนกาสิโนของพี่น้องตระกูลเงินในมาเก๊าตกแต่งอย่างอลังการและหรูหรา ใช้เฟอร์นิเจอร์ไม้มะเกลือ ฝักมุกหรือไม่ก็ตกแต่งตามแบบตะวันตกผสมผสานด้วยศิลปะจีนอันอลังการ มีห้องรับแขกพิเศษ ในนวนิยายผู้ประพันธ์ยังกล่าวถึงการแต่งกายและของใช้ของตัวละครหลายตัวซึ่งจากการแต่งกายและของใช้ต่าง ๆ เหล่านั้นก็สะท้อนให้เห็นความรวยและฐานะของตัวละคร

โรงเรียนคริสต์เตียน

โรงเรียนคริสต์เตียนสร้างขึ้นภายใต้เครือสภาคริสตจักรของศาสนาคริสต์ เพื่ออบรมสั่งสอนผู้คนโดยใช้หลักคำสอนตามพระคัมภีร์ มิชชันนารีชาวโปรตุเกสก่อตั้งโรงเรียนคริสต์เตียนที่มาเก๊าเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ.1837 โรงเรียนคริสต์เตียนส่วนใหญ่สร้างขึ้นในพื้นที่โบสถ์ ตกแต่งตามรูปแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ใช้กระจกสีและฉากไม้ของโปรตุเกส มีสัญลักษณ์พระแม่มารี ภายในประกอบสิ่งประดิษฐ์อันล้ำค่าต่าง ๆ (Wu mian, 2009, pp.23-34)

ในเรื่องกุหลาบเงินประภัสสร เสวิกุลกล่าวถึงโรงเรียนคริสต์เตียนไว้หลายตอนดังนี้

...อาคารหลังใหญ่ก่อด้วยอิฐสีแดง รูปทรงคล้ายโบสถ์โบราณตั้งเด่นอยู่สุดถนนที่รอยด้วยกรวดสีขาว ภายในบริเวณอันกว้างใหญ่และร่มรื่นของโรงเรียนประจำอันเก่าแก่ รोजอร์ ขาน ก้าวลงมาจากรถและยืนริ้ว รออยู่บนลานหน้าตึก กระทั่งเงินอึดตามมาและก้าวขึ้นบันไดที่ปูด้วยหินซึ่งสีกร่อนด้วยรอยย่ำของฝีเท้าที่ก้าวขึ้นลงมารวมร้อยปี เด็กชายหยุดยืนอยู่หน้าประตูห้องที่ทำด้วยไม้เนื้อหนาทาสีดำสนิท มือจับ

รูปมังกรทำด้วยทองเหลืองขัดมันวาววามดูเคร่งขรึมน่าเกรงขาม แม้เมื่อผู้ที่มาด้วยจะผลึกประกว้าวเข้าไปก่อน จนฝายนั้นต้องหันกลับมอลึงตามองรอรเจอร์จึงค่อยก้าวตามเข้าไปด้วยทาทงที่ไม่ค่อยสบายใจนัก... (Sevikul, 2016, p. 96)

จากข้อความตวับทข้งต้น ผู้ศีกษาสังเกตเห็นว่าโรงเรยนที่รอรเจอร์ ขานและเฟยเฟยไปเรยนหนังสือ้นล้วนเป็นโรงเรยนเก่าแก่คล้ายโบสถ์โบราณ มีบันไดที่ปูด้วยหิน ประตูลองที่ทาด้วยไม้เนื้อหนา ทาสีดำสนทึบ มือจับรูปมังกรทำด้วยทองเหลือง การบรรยายฉากเหล่านั้ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของโรงเรยนอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับประวัติและรูปแบบของโรงเรยนคริสต์เตยนที่อู๋เมียน (Wu mian, 2009, pp.23-34) กล่าวไว้ในบทความประวัติและสภาพปัจจุบันของศาสนาคริสต์ในมาเก๊า (澳门基督教的历史与现状)

1.2 ฉากธรรมชาติ

จากการอ่านวิเคราะห์เรื่องกุหลาบจีน พบว่าฉากธรรมชาติที่ปรากฏนั้นจำแนกได้ 2 ฉาก คือ ฉากธรรมชาติแท้และฉากที่สร้างโดยคน มีรายละเอียดดังนี้

ฉากธรรมชาติแท้

คำบรรยายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแท้สามารถสร้างบรรยากาศของเรื่องราวทั้งหมดสามารถกำหนดตัวละคร ส่งเสริมการพัฒนาการของเรื่องราว และในขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงถึงพื้นหลังของยุคสมัยให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1

...ฝ่นที่ลงเม็ดปรอย ๆ มาตั้งแต่เย็นเริ่มแรงขึ้น เมื่อมองจากมุมมิดด้านในผ่านบานเพี้ยม หน้าห้องแถวออกไป จะเห็นสายฝ่นเป็นลายริ้วและพลั่วไหวคล้ายม่านลูกไม้ ลูกฝ่นเด่นระริกอยู่บนพื้นก่อนจะจมหายไปในแอ่งน้ำตื้น ๆ กลิ่นชื้นของขยะที่กองอยู่ข้างทางโชยชายกลบกลิ่นกลิ่นชื้นของกอไผ่และพวงญาลมแรงพัดโคมไฟดวงเดียวซึ่งห้อยอยู่บนเสาไม้หน้าห้องแถวให้กวัดไกว ฟ้าครันครันและแลบแลบไปเป็นสายให้ความรู้สึกที่หนาวันพริ้งเพิ่มขึ้น... (Sevikul, 2016, p. 1)

จากข้อความตวับทข้งต้น ผู้ศีกษาสังเกตได้ว่าสภาพอากาศมีส่วนช่วยสร้างอารมณ์ให้กับตัวละครคือ อากุกับอามั่ง ทั้งยังส่งผลต่อโครงเรื่องอีกด้วย ผู้ประพันธ์บรรยายสภาพบรรยากาศฝนตกในกลางคืนนี้ได้สร้างความตึงเครียด เร่งด่วนและน่ากลัว ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจมากขึ้นอยากทราบว่เกิดเหตุการณ์ใดขึ้นต่อไป

ตัวอย่างที่ 2

...แสงแดดยามปลายม่ายตองพื้นน้ำทะเลในอ่าวใหญ่เป็นประกายพรย เดิมแดงสีสันแก่หมู่เรืออันเป็นที่พำนกของฝู๊กเก้ซึ่งจอดเรียงรายอยู่ชายฝั่ง เด็กหญิงซึ่งกำลังก่อไฟหุงข้าวอยู่ท้ายเรือเก่า ๆ วามือจากกระดาศแข็งที่ใช้พัดเตา เมื่อเรือแจวที่เป็นพาหนะรับส่งชาวเรือแล่นเข้ามาเทียบ... (Sevikul, 2016, p. 338)

การบรรยายสภาพอากาศของข้อความตัวบทข้างต้นนี้ ได้สร้างอารมณ์เย็บสงบ ห่างไกลจากความวุ่นวายของเมือง ให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเพยเพยที่อยู่ในชนบท

ฉากที่สร้างโดยคน

ฉากที่สร้างโดยคนเป็นฉากหรือสถานที่ต่างๆที่ทำด้วยคน ผู้เขียนใช้เพื่อสนับสนุนเรื่องราว ช่วยการสร้างอารมณ์ ความเชื่อมโยง และสิ่งที่ทุกคนเข้าใจร่วมกัน แล้วยังช่วยให้ตัวละครมีสิ่งที่จะรักหรือต้องต่อสู้ฟันฝ่า

ตัวอย่างที่ 1

...รถเก๋งสีดำคันใหญ่แล่นช้าๆ ไปตามถนนสายแคบ ๆ ที่ปูด้วยหินก้อนใหญ่ ผ่านสองข้างทางที่รายเรียงไปด้วยตึกกรมเก่าๆ ในรูปทรงซิโนโปรตุกีสและร้านรวงของนครจีนที่มีสีสันสดใส โบสถ์ใหญ่ที่ผ่านกาลเวลามานับร้อยปีแต่ยังคงความสง่างามน่าเลื่อมใสศรัทธา.... (Sevikul, 2016, p. 89)

ฉากข้อความตัวบทข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าการที่บรรยายถึงอาคารตึกในถนนของเมืองมาเก๊า ก็สมจริงกับประวัติศาสตร์ของมาเก๊า มาเก๊าเคยเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสแล้วในเมืองมาเก๊าก็มีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากมาย ดังนั้นจึงจะเห็นการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมจีนในมาเก๊าพร้อมกัน

ตัวอย่างที่ 2

...หยวนไถ่ก๊วนพาหน้าเด็กชายเข้าไปในอุทยานที่ร่มรื่นระดัด้วยใบไม้และไม่ค่อยมีดอกไม้ที่งดงาม ก่อนผ่านล่งเข้าสู่เรือนกระจกที่สะท้อนด้วยกุหลาบนานาพรรณซึ่งแข่งกันประชันกลีบและกลิ่นที่นี้มีชื่อว่า “เรือนกุหลาบงาม” เจ้าของสถานที่บอกพลางทรุดตัวลงนั่งไขว่ห้างด้วยท่าทางที่สบายอารมณ์นับก็กระเบื้องใบหนึ่ง “ข้า้มักจะใช้เวลาอยู่ในนั้นน้า ๆ เสมอ”.... (Sevikul, 2016, p. 446)

ฉากข้อความตัวบทข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าเรือนกุหลาบงามที่หยวนไถ่สร้างขึ้น เป็นสถานที่แสดงให้เห็นความคิดถึงและความรักของหยวนไถ่ต่อกุหลาบงาม เนื่องจากเธอมีชื่อว่ากุหลาบงาม ผู้เขียนนำเสนอฉากผ่านการบรรยายที่เน้นภาพและการรับรู้ทางประสาทสัมผัส โดยใช้ภาษาที่ละเอียดลออและมีจังหวะเหมาะสมกับอารมณ์ของฉาก ซึ่งช่วยให้ฉากทำหน้าที่ได้หลายประการในคราวเดียว ทั้งการสร้างบรรยากาศ การแนะนำสถานที่และตัวละคร และการสะท้อนสภาพจิตใจ โดยไม่ต้องบอกเล่าโดยตรงแต่ให้รายละเอียดของการกระทำและสภาพแวดล้อมเป็นตัวสื่อแทน เช่น ฉากชายชราในศาลเจ้าสื่อถึงความเหนื่อยล้าและสันโดษผ่านพิธีกรรมการสุมไฟ ส่วนฉากในห้องทำงานของฟานเจ่งสื่อสะท้อนสถานะทางสังคมและความเป็นมืออาชีพผ่านวัตถุและการกระทำที่รวดเร็ว

2. กลวิธีการนำเสนอฉาก

จากการอ่านวิเคราะห์เรื่องกุหลาบจีน พบว่ากลวิธีการนำเสนอฉากของผู้เขียนนั้นจำแนกได้ 2 วิธีหลัก ได้แก่ นำเสนอผ่านบทบรรยายของผู้เขียน และนำเสนอผ่านบทสนทนาของตัวละคร มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นำเสนอผ่านบทบรรยายของผู้เขียน

ตามที่กล่าวไว้ในบทความข้างบนทั้งหมด ผู้เขียนได้บรรยายฉากต่างๆ ทั้งฉากวัฒนธรรมและสังคม กับฉากธรรมชาติมากมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินเรื่อง ฉากต่างๆที่บรรยายนั้นมีบทบาทหลายอย่าง ได้แก่ การแนะนำสถานที่ แนะนำรูปลักษณ์ นิสัย อาชีพของตัวละคร แสดงอารมณ์ของตัวละคร เป็นต้น

ตัวอย่าง

แสงแดดยามสายโรยรินเข้ามาในศาลเจ้า นักตัวเล็ก ๆ บินเข้ามาจิกกินข้าวสุกแห้งกรังที่ตกอยู่บนโต๊ะวางเครื่องเซ่น ก่อนจะไต่ไปจับที่ศีรษะของรูปปั้นเทพเจ้า และมองออกไปข้างนอกศาล ชายชราที่เพิ่งเสร็จจากการปิดกวาดลานด้านหน้า เดินช้า ๆ กลับเข้ามาข้างใน และทรุดตัวลงบนม้านั่งหน้าโต๊ะที่วางดอกไม้รูปเทียน และด้านหลังตู้ไม้ที่ตีเป็นช่อง ๆ ใส่ใบเซียมซี แก้วหยางเข้าแรง ๆ เพื่อคลายอาการเหนียวอ่อน ก่อนหยิบกล่องยาฝิ่นเก่าแก่และอับโหละเล็กๆ ที่ซุกไว้หลังตู้ใส่ใบเซียมซีออกมา พลาจบรรจุป้ายยาฝิ่นจากอับมาขึ้นเป็นก้อนกลมกลิ้งก่อนหยอดลงในช่องกลางกล่องและจุดไม้ขีดให้เปลวไฟลามเลียก้อนฝิ่น แล้วเอนตัวลงบนเก้าอี้ เหม่อมน้ำมันรองต้นคอ ยกปลายกล่องขึ้นจ่อปาก สุดควันฝิ่นด้วยท่าทางที่สงบสุข..... (Sevikul, 2016, p.35)

ฟานเล่งซึ้งนั่งจิบน้ำชาตรวดจุดสมุดบัญชีอยู่ที่โต๊ะหินอ่อน กุหลาบจุกจากแก้วแก้ว เมื่อลูกน้องคนสนิทก้าวเข้ามาเป็นแขกซึ่งมิได้นัดหมายเข้ามาในห้อง..... (Sevikul, 2016, p.376)

2.2 นำเสนอผ่านบทสนทนาของตัวละคร

บทสนทนา (Dialogue) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เป็นหัวใจในการดำเนินเรื่องโดยตรง เนื่องจากบทละครไม่มีผู้เล่าเรื่องที่จะทำหน้าที่บรรยายฉากและเหตุการณ์ หรือถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดภายในใจของตัวละครออกมาอย่างในเรื่องสั้นและนวนิยาย เรื่องราวทั้งหมดของละครจึงขึ้นอยู่กับบทสนทนาของตัวละครโดยตลอด (Chaisinwatthana, 2001, p.111) จากการศึกษาพบว่า ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนาช่วยผู้อ่านเห็นลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างชัดเจนขึ้น และยังช่วยให้เห็นสภาพสังคมประเพณีวัฒนธรรมการศึกษา การปกครอง สภาพเศรษฐกิจและอื่น ๆ ประกอบไปด้วย ดังนั้น บทสนทนาจึงเป็นส่วนประกอบให้เข้าใจเรื่องราวและพฤติกรรมมากขึ้นในการอ่านนวนิยาย

ตัวอย่างเช่น

“ปู่จะเป็นอะไรมากหรือเปล่าคะยาย” เด็กหญิงถามเปลี่ยนสะอื้น ยายไม่รู้เหมือนกัน คงจะต้องรอฟังผลจากหมอก่อน

“ถ้าปู่เป็นอะไรล่ะคะ” เพยเพยยกมือขึ้นป้ายน้ำตาแรง ๆ

“เรื่องของฟ้าดิน มนุษย์ไม่อาจที่จะฝืนลิขิตได้” หญิงชราถอนใจใหญ่

แต่ปู่อยู่ในศาลเจ้ากับเทพเจ้าทุกวัน เทพเจ้าจะไม่เมตตาปู่บ้างเลยหรือคะ

“ยายจะตอบหนูไม่ได้หรอกนั่นแหละ” มือที่เหี่ยวยุบลงไล่เส้นผมของ

เด็กหญิงแผ่วเบา “แต่ตอนนี้ยายว่าหนูทำให้สบายก่อนดีกว่า”

“หนูจะสบายใจได้ยังไงคะ เมื่อปู่ไม่สบายหนักอย่างนี้” เด็กหญิงยังถาม

“เพยเพยไปอยู่บ้านยายก่อนมัย” นางเอ๋อชวนด้วยความรู้สึกสะท้าน

“ไม่ค่ะ หนูจะอยู่กับปู่ ไม่ว่าปู่จะอยู่ที่โรงพยาบาล หรือจะเป็นดาวบนฟ้าคะ”

(Sevikul, 2016, p.86)

จากบทสนทนาข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าลัทธิเต๋าเป็นหนึ่งในศาสนาดั้งเดิมของจีน ผู้ที่นับถือลัทธิเต๋า เชื่อว่ามีเทพเจ้าต่างๆ บนท้องฟ้า เทพเจ้าทั้งหลายมีหน้าที่ดูแลเรื่องเกิดแก่เจ็บตายในโลกของมนุษย์ คนที่เชื่อในลัทธิเต๋าค่าจะได้รับพรจากเหล่าเทพเจ้าต่างๆ เพราะเพียเพียถูกปลูกฝังความเชื่อของลัทธิเต๋าดังแต่เด็ก ทำให้เพียเพียมีความเข้าใจว่าคุณปู่ยู่ศาลเจ้าตลอดชีวิตเทพเจ้าคุ้มครองสุขภาพของคุณปู่และเชื่อว่าเมื่อคนเราเสียชีวิตไปก็จะไปเป็นดาวอยู่เป็นท้องฟ้าเหมือนพ่อแม่ของเพียเพียที่เสียชีวิตไปแล้ว

“ฉันจะไหว้เทพเจ้าได้ไหม” เซียวหลานถามอย่างลังเล

“ได้สิ” เพียเพียตอบ พร้อมกับหยิบเทียนสีแดงและธูปดอกใหญ่จากถาดหน้าแท่นบูชาส่งให้เพื่อนจ๋อกับตะเกียงน้ำมันมะพร้าว

“ฉันจะอธิษฐานอะไรได้บ้าง” เด็กหญิงถาม

“ได้ทุกอย่าง” เพียเพียบอกขณะที่คุกเข่าลง พลอยให้เพื่อนคุกเข่าตาม

“แล้วเธออธิษฐานอะไร”

“ฉันอธิษฐานให้ปู่มีความสุข และคอยเฝ้ามองดูฉันอยู่บนท้องฟ้า”

“ฉันนึกถืออธิษฐานอย่างเดียวกับเธอ” เซียวหลานก้มหน้าลง “ขอให้ปู่ของเธอมีความสุขและเป็นดวงดาวที่สดใส เพื่อให้ปู่ได้มองเห็นเธอและเธอได้มองเห็นปู่ทุกๆ คืน”

“ขอบใจเธอมาก” เพียเพียพึมพำ และเงยหน้าขึ้นกลืนน้ำตาที่หลอรรื่นดวงตา

“หลังจากนี้ต้องทำอะไรต่อไป” เพื่อนถามต่อเมื่อปึกธูปเทียนในกระถางทองเหลืองใบใหญ่

“เธอก็เสี่ยงเซียมซี หรือโยนไม้เสี่ยงทาย”

“ฉันลองเสี่ยงเซียมซี ดิ๊งว่า” เด็กหญิงบอก และทรุดตัวลงคว่ำกระบอกใส่ตัวมาเขย่าแรงๆ

“ได้เลขอะไร” เพียเพียมองดูเพื่อนหยิบตัวอันที่ร่วงจากกระบอกไม้ไผ่ขึ้นมา

(Sevikul, 2016, p.242)

จากบทสนทนาข้างต้น ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าลัทธิเต๋าเป็นหนึ่งในศาสนาดั้งเดิมของจีน ผู้ที่เชื่อในลัทธิเต๋ามีพิธีกรรมต่าง ๆ ในการบูชาประจำวัน เช่น การปักธูปเทียน ถวายอาหาร เสี่ยงเซียมซีและอธิษฐาน เป็นต้น เพราะเพียเพียเติบโตในศาลเจ้ากับคุณปู่แปะกงตั้งแต่เด็ก ดังนั้นเพียเพียจึงเข้าใจพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้ามากกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน เธอได้สอนเพื่อนวิธีไหว้เจ้า อธิษฐานและเสี่ยงเซียมซีอย่างละเอียด

สรุปและอภิปรายผล

การบรรยายฉากในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนของคุณประภัศร เสวิกุลเป็นประการสำคัญ มีบทบาทสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนและความเป็นจีนอย่างชัดเจน ฉากที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนแบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ฉากวัฒนธรรมและสังคม กับ ฉากธรรมชาติ ฉากวัฒนธรรมและสังคมที่ปรากฏนั้นจำแนกได้ 4 ฉาก คือ ศาลเจ้า สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ป่อนกลีโน และโรงเรียนคริสต์เตียน ฉากธรรมชาตินั้นจำแนกได้ 2 ฉาก คือฉากธรรมชาติแท้จริงและฉากที่สร้างโดยคน ผู้ศึกษาเห็นว่าฉากต่างๆ ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง แนะนำสถานที่ แนะนำบุคลิกลักษณะนิสัยและอาชีพของตัวละคร แล้วยังสร้างสรรค์บรรยากาศและอารมณ์แก่ผู้อ่านอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและจำนวนที่สมควร ไม่ได้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกมากเกินไปหรือน้อยเกินไป

กลวิธีการนำเสนอฉากในนวนิยายเรื่องกุหลาบจีนแบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ นำเสนอผ่านบทบรรยายของผู้เขียนและนำเสนอผ่านบทสนทนาของตัวละคร บทบรรยายของผู้เขียนมักจะใช้ในการแนะนำสถานที่ สภาพอากาศ รูปลักษณ์ของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพอย่างชัดเจน ส่วนการนำเสนอฉากผ่านบทสนทนาของตัวละคร จะใช้เมื่อแนะนำสภาพภูมิหลังของสังคม อุปนิสัย ความคิด อารมณ์ของตัวละคร ผ่านบทสนทนาของตัวละครทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราว และพฤติกรรมของตัวละครอย่างลึกซึ้ง

นวนิยายเรื่องกุหลาบจีน คุณประภัสสร เสวิกุลแต่งเมื่อ พ.ศ.2549 เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในฮ่องกงและมาเก๊า ผู้ศึกษาสามารถเดาได้ว่าเรื่องนี้น่าจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 1960 ตามคำบรรยายการแต่งกายและฉากต่างๆในนวนิยาย เพราะว่าเป็นเวลานั้นฮ่องกงและมาเก๊ายังตกอยู่ในการปกครองภายใต้ประเทศตะวันตก สังคมในขณะนั้นก็มีทั้งวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตกอยู่พร้อม ๆ กัน เช่น ในเรื่องนี้มีศาลเจ้าจีน มีโบสถ์คริสต์เตียนและโรงเรียนคริสต์เตียน ตัวละครในนวนิยายก็มีทั้งเชื้อจีนและเชื้อภาษาต่างประเทศด้วย ตลอดจนการแต่งกายของตัวละครในเรื่อง บางคนแต่งตัวแบบจีน ๆ เช่น หวังเปาแต่งตัวชุดจีนและหลินเจียสวมชุดกี่เพ้าจีน บางคนก็จะใส่สูทเช่นซูร์กของหลินเจียแอนโทนีโอ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพภูมิหลังของเมืองฮ่องกงและมาเก๊าในเวลานั้นด้วย จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่านวนิยายเรื่องกุหลาบจีนของคุณประภัสสร เสวิกุลเป็นผลงานที่มีคุณภาพและคุณค่าในด้านการใช้ฉาก การใช้ภาษาการสร้างตัวละคร และสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยนั้นด้วย

References

- Chen J. (1996). **The Belief in the Jade Emperor**. Beijing Xueyuan Publishing House and Taipei Hanyang Publishing (In Chinese)
- Herbermann, C. (Ed.) (1913). Orphans and Orphanages. **The Catholic Encyclopedia**. Robert Appleton Company.
- Ingkhuthanon, K. (2002). **Literary Terms**. Sat Four Printing. (In Thai)
- Royal Institute of Thailand. (2009). **Dictionary of Thai Literary Terms**. Royal Institute of Thailand. (In Thai)
- Sevikul, P. (2016). **Chinese Rose**. Nanmeebooks. (In Thai)
- Suphantawanit, I. (2004). **Literary Criticism**. Active Print. (In Thai)
- Tan, J. (2015). **Narratology: Introduction to the Theory of Narrative**. Beijing Normal University Press, (In Chinese)
- Liu, X. & Luo, J. (Ed). (2020). **Literary Theory** (2nd ed.). Higher Education Press and People's Publishing House. (In Chinese)
- Wu, M. (2009). The History and Current Situation of Christianity in Macau. **Gospel Times**, (23), 23–34. (In Chinese)
- Chaisilwatana, Y. (2001). **Introduction to Literature** (2nd ed.). Thammasat University Press. (In Thai)

อาเรนต์: สภาวะไร้รัฐ สิทธิที่จะมีสิทธิ และ บทวิพากษ์สิทธิมนุษยชน*

Arendt: Statelessness, Right to Have Rights
and a Critique of Human Rights

เกษม เพ็ญภินันท์ / Kasem Phenpinant

ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ 10330 ประเทศไทย
Department of Philosophy, Faculty of Arts, Bangkok, 10330 Thailand

Email: kasem.p@chula.ac.th

Received: June 2, 2026

Revised: July 24, 2026

Accepted: August 1, 2026

Abstract

This article is not only to explore Hannah Arendt's major concepts: statelessness, stateless people, rightlessness and the right to have rights, but it also characterizes the statelessness as one of the defining phenomena in contemporary history. This is originated from the decline of nation-state, which is unable to protect the rights of its citizen. Moreover, the article argues that statelessness entails the rightlessness, whereas stateless people lose their dwelling and the human condition. This consequently leads Arendt to introduce the right to rights, to secure the human dignity, and consequently critiquing human rights that fail to guarantee the humans and their rights.

Key words: Statelessness Stateless, Rightlessness and The Right to Have Rights

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยของผู้เขียนเรื่อง A Woman in Dark Times: Arendt as Pariah: On Thinking, Acting and Being-at-Home-in-the-World

บทคัดย่อ

บทความนี้ไม่เพียงแค่อธิบายโมทัศน์ สภาวะไร้รัฐ คนไร้รัฐ การไร้สิทธิ และ สิทธิที่จะมีสิทธิ ซึ่งเป็นโมทัศน์หลักที่ฮานน่า อาเรนต์เป็นผู้คิดค้นขึ้นมา หากยังชี้ให้เห็นว่า สภาวะไร้รัฐคือปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอ่อนแอของรัฐ-ชาติที่ไม่สามารถปกป้องสิทธิของพลเมืองได้ นอกจากนี้ บทความนี้ยังต้องการระบุสภาวะการไร้รัฐคือการไร้สิทธิและการสูญเสียสถานที่พำนักที่อาศัยและสถานะความเป็นมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ทำให้อาเรนต์อ้างอิงเรื่องสิทธิที่จะมีสิทธิ เพื่อยืนยันในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และนำไปสู่การวิพากษ์หลักการสิทธิมนุษยชน ที่ไม่สามารถสร้างหลักประกันต่อความเป็นมนุษย์และสิทธิที่ต้องได้รับการคุ้มครอง

คำสำคัญ: สภาวะไร้รัฐ คนไร้รัฐ การไร้สิทธิ สิทธิที่จะมีสิทธิ สิทธิมนุษยชน

บทนำ

เมื่อฮานน่า อาเรนต์ (Hannah Arendt) ตัดสินใจหลบหนีออกจากเยอรมนีในปี 1933 หลังจากการขึ้นสู่อำนาจของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) และพรรคสังคมนิยมแห่งชาติ (National Socialism) เธอประสบปัญหาอย่างมากภายในเอาตัวรอดจากสถานการณ์ทางการเมืองอันวุ่นวายที่เกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งความยากลำบากต่าง ๆ นานา ในฐานะผู้ลี้ภัยและการจัดการเอกสารการเดินทางเพื่ออพยพสู่สหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์เหล่านี้ไม่เป็นเพียงสิ่งที่อาเรนต์ตระหนักต่อปัญหาสถานะความเป็นพลเมือง สิทธิและเสรีภาพ หากยังกลายเป็นเนื้อหาที่ทำให้เธอนำไปพัฒนามโนทัศน์และความคิดทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ‘สภาวะไร้รัฐ’ (Statelessness) ‘คนไร้รัฐ’ (Stateless People) ‘การไร้สิทธิ’ (Rightlessness) และ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ (Rights to Have Right) ในเวลาต่อมาโมทัศน์ทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่ในบทที่ 9 “The Decline of Nation-State and the End of the Right of Man” ของหนังสือ *The Origin of Totalitarianism* [ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1951] มโนทัศน์เหล่านี้ก่อตัวขึ้นมาภายใต้บริบทของการเสื่อมถอยของรัฐ-ชาติ โดยรัฐจะไม่สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพลเมือง จนส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขตามมา ในทางตรงข้าม รัฐยังเปิดโอกาสให้เกิดการคุกคามพลเมืองของตนเอง โดยเฉพาะ กลุ่มคนที่รัฐไม่ต้องการและต้องการกำจัดออก สภาวะการทางสังคมและการเมืองเช่นนี้คือสภาพสังคมเยอรมนีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อชาวยิวที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีถูกจับกุม และถูกนำไปสังเวยค่ายกักกัน

บทความนี้มุ่งอธิบายโมทัศน์เหล่านั้น ตามที่อาเรนต์ต้องการทำความเข้าใจสภาวะไร้รัฐในฐานะ “ปรากฏการณ์มวลชนใหม่ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย” (Arendt, 2004, p.352) ในขณะเดียวกัน บทความนี้ยังต้องการระบุสภาวะการไร้รัฐคือการไร้สิทธิ สิ่งเหล่านี้ทำให้อาเรนต์อ้างอิงเรื่อง ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ เพื่อยืนยันสถานะบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และนำไปสู่การวิพากษ์หลักการสิทธิมนุษยชนที่ไม่สามารถคุ้มครองคนไร้รัฐ

สภาวะไร้รัฐคือการไร้สิทธิ และการเรียกร้อง ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลง การร่างสนธิสัญญาแห่งสันติภาพ (The Peace Treaties) ก็เกิดขึ้น โดยยึดหลักการว่า แต่ละชุมชนทางการเมืองควรจัดตั้งเป็นรัฐ-ชาติโดยกำหนดด้วย “ความเป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกันระหว่างประชากรและการยึดโยงกับผืนแผ่นดินเกิด” (Arendt, 2004, p.345) แต่แนวคิดนี้กลับขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงต่อความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในรัฐ-ชาติที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคน อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยตามมา ฉะนั้น ความพยายามในระดับนานาชาติเพื่อแก้ไขปัญหานี้ด้วยการร่างสนธิสัญญาว่าด้วยชนกลุ่มน้อย (The Minority Treaties) จึงเป็นลางบอกเหตุของปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา การระบุให้ชนกลุ่มน้อยในแต่ละรัฐ-ชาติที่สืบทอดอำนาจและมอบหมายให้องค์การสันนิบาตชาติคุ้มครองสิทธิของพวกเขา สนธิสัญญานี้ให้การรับรองอย่างเป็นทางการแก่แนวคิดที่ว่า “เฉพาะประชาชนของประเทศนั้นๆ เท่านั้นที่จะรับสถานะความเป็นพลเมืองได้ เฉพาะผู้ที่มีสัญชาติเดียวกันเท่านั้นที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามบทบัญญัติทางกฎหมาย” (Arendt, 2004, pp.350–351) วรรณคดีของอาเรนต์ต่อประเด็นนี้ ตรงกันข้ามกับบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ยกย่องสนธิสัญญาว่าด้วยชนกลุ่มน้อยว่าเป็นต้นแบบของแนวคิดสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่

ข้อวิพากษ์ของอาเรนต์แสดงให้เห็นว่า สนธิสัญญาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นได้สร้างแบบแผนที่เป็นอันตรายสำหรับการดำเนินนโยบายด้านเชื้อชาติในศตวรรษที่ 20 และยังทำให้เข้าใจว่า การเพิกถอนสัญชาติและการเนรเทศโดยการบังคับคือการเกิดสภาวะไร้รัฐ ภายใต้บริบทของการแก้ไขปัญหามาชนกลุ่มน้อยในประชาคมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ อาเรนต์ยังชี้ให้เห็นอีกด้วยว่า ถ้าหากเข้าใจในประเด็นนี้ในแง่กฎหมายอย่างรัดกุม ‘สภาวะไร้รัฐ’ จึงหมายถึงปัญหาเฉพาะบุคคลที่ไม่มีความผูกพันทางกฎหมายในฐานะพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่งเลย ในขณะที่นิยามนี้ สภาวะไร้รัฐเป็นเพียงส่วนน้อยของปัญหา แกมยังละเลยผู้คนนับล้านที่มีความเกี่ยวข้องทางกฎหมายนี้ แต่ถูกไล่ออนสิทธิ เมื่อถูกบังคับให้ย้ายจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง อาเรนต์ยืนยันว่า “แก่นแท้ของสภาวะไร้รัฐ ... เหมือนกับปัญหาผู้ลี้ภัย” (Arendt, 2004, p.356) เธออ้างวิพากษ์ความล้มเหลวของนานาชาติในการยอมรับต่อสภาวะไร้รัฐ ผู้ลี้ภัยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด ที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์อันยากลำบากนี้ กลุ่มคนอื่น ๆ เช่น ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ก็นับรวมกับกลุ่มนี้เช่นกัน อันเป็นผลมาจากการควบคุมการเข้าเมืองที่เข้มงวดขึ้นในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แม้แต่ชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศ เช่น ‘ผู้อพยพทางเศรษฐกิจ’ ก็กลายเป็นคนไร้รัฐโดยพฤตินัยจากการส่งตัวกลับประเทศครั้งใหญ่ในช่วงทศวรรษ 1930 เป็นต้น (Arendt, 2004, p.363)

นอกจากนี้ จำนวนพลเมืองที่ “อาจจะไร้รัฐ” ยังเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากภัยคุกคามที่มาจาก การเพิกถอนสัญชาติที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ (Arendt, 2004, p.356) อาเรนต์ได้พิจารณาอย่างรอบคอบถึงวิธีการที่นำไปสู่การพลัดถิ่นด้วยการบังคับเกิดขึ้น และสร้าง “ความยุ่งยากที่ไม่สามารถคลี่คลายได้” (Arendt, 2004, p.363) เธอจึงเสนอนิยามใหม่ของสภาวะไร้รัฐ ด้วยการขยายความและแก้ไข โดยไม่มองปรากฏการณ์นี้ว่าเป็นเหตุการณ์พิเศษ แต่พยายามทำความเข้าใจในฐานะ “ปรากฏการณ์มวลชน” สภาวะไร้รัฐจึงเป็นชะตากรรมร่วมกันของทุกคนที่ “ถูกขับไล่ออกจากสามแกนหลักดั้งเดิม นั่นคือ รัฐ พลเมือง และดินแดน” (Arendt, 2004, p.358) ดังนั้น คนไร้รัฐสูญเสียไม่เพียงแต่สิทธิในความเป็นพลเมืองเท่านั้น หากยังสูญเสียสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

อาเรนต์ใช้คำว่า ‘การไร้สิทธิ’ เพื่ออธิบายการสูญเสียสิทธิดังกล่าว แต่ความหมายของคำนี้ยังไม่ชัดเจนนัก เพื่อชี้แจงความสูญเสียสิทธินี้ เธอระบุถึงสิทธิมนุษยชนที่แท้จริงเพียงข้อเดียวที่ไม่สามารถลดทอนลงเหลือเพียงสิทธิที่เราในฐานะพลเมืองได้ นั่นคือ “สิทธิที่จะมีสิทธิ” หรือ “สิทธิที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จัดตั้งขึ้น” (Arendt, 2004, p.376) คนไร้รัฐกลายเป็นคนไร้สิทธิเนื่องจากการถูกไล่ออนสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ อาเรนต์ยืนยันว่า ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ เป็นเงื่อนไขที่เป็นไปได้สำหรับการใช้สิทธิอื่น ๆ อย่างมีความหมาย เธอยังชี้แจงแนวคิดเรื่อง ‘การไร้สิทธิ’ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่ออธิบายถึงสภาวะพื้นฐาน

ที่ไม่สามารถลดทอนลงเหลือเพียงการละเมิดหรือการปฏิเสธสิทธิที่เฉพาะเจาะจงได้ อาเรนทียกตัวอย่างเรื่องทหารในช่วงสงคราม โดยโต้แย้งว่า แม้แต่พลเมืองก็อาจถูกลดทอนสิทธิบางประการ รวมถึงสิทธิในการดำรงชีวิต แต่ตราบโดท์พลเมืองเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางการเมืองที่มีการรับรองสถานะทางกฎหมายและทางการเมืองให้แก่พวกเขาได้ พวกเขาจึงไม่สามารถดำรงอยู่ในสภาวะไร้สิทธิได้ (Arendt, 2004, p.375) ในทางกลับกัน แม้ว่าจะเป็นคนไร้รัฐอาจได้รับสิทธิบางประการ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น แต่พวกเขาก็ยังคงไร้สิทธิ จนอาจต้องพึ่งพาความเมตตาหรือความกรุณาของผู้อื่น (Arendt, 2004, p.376) ยิ่งกว่านั้น เมื่ออยู่ในสภาวะไร้สิทธิ การก่ออาชญากรรมจึงกลายเป็นหนทางเดียวที่คนไร้รัฐจะต้องหลีกเลี่ยง เพื่อไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐ ตราวาง ผู้พิพากษาระบุความผิดของพวกเขาโดยพลการ แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้รับการปกป้องโดยรัฐและระเบียบทางกฎหมาย หรือไม่มีเงินสำหรับการจ้างทนายความ แต่ก็ต้องได้รับการคุ้มครองในกระบวนการตุลาการ

ด้วยเหตุนี้ การใช้คำว่า ‘การไร้สิทธิ’ จึงไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงสภาวะทางกฎหมายที่สร้างความลำบากให้แก่คนไร้รัฐเพียงอย่างเดียว แต่ยังนำไปสู่ประเด็นเกี่ยวกับการสูญเสียสิทธิที่คนไร้รัฐต้องเผชิญ คนไร้รัฐไม่เพียงสูญเสียสถานภาพความเป็นบุคคล หากยังสูญเสียโลกที่เขาพำนักพักอาศัยอยู่ อาเรนทึเน้นย้ำประเด็นนี้ในบทความเรื่อง “We Refugees” โดยกล่าวว่า คนไร้รัฐคือบุคคลที่ถูกพรากจากบ้าน ครอบครัว อาชีพ และภาษา โดยสูญเสีย “ความคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน” และประสบกับ “ความแปลกแยกของชีวิตส่วนตัว” (Arendt, 1978, pp.63–69) พวกเขาถูกช่วงชิงชุมชนทางการเมืองที่สามารถทำให้พวกเขาแสดงออกซึ่งการกระทำ คำพูด รวมทั้งความคิดเห็นของพวกเขาที่มีความหมายต่อการมีชีวิตและการดำรงอยู่ (Arendt, 2004, p.376)

ดังนั้น การไร้สิทธิจึงเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นซึ่งทำให้สิทธิที่ได้รับนั้นไร้ผล ในสภาวะนี้ เราสามารถพิจารณาในแง่กฎหมายของปัญหานี้ นั่นคือ การสูญเสียสภาพความเป็นบุคคล เมื่อไม่สามารถมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน คนไร้รัฐจึงเป็นบุคคลที่ถูกลดทอนสิทธิ การคุ้มครองด้วยกฎหมาย และตกอยู่ภายใต้ “รูปแบบของการไร้กฎหมายที่จัดระเบียบโดยตราวาง” (Arendt, 2004, p.366) อาเรนทึเน้นย้ำสภาวะการไร้สิทธิของคนไร้รัฐ ด้วยการระบุความแตกต่างกับอาชญากรรมดังกล่าว ในขณะที่อาชญากรรมถูกลงโทษตาม “กระบวนการทางกฎหมายปกติ โดยอาชญากรรมที่ก่อขึ้นย่อมนำไปสู่บทลงโทษที่คาดการณ์ได้” (Arendt, 2004, p.577) พวกเขาจึงมีสิทธิในการอุทธรณ์ต่อคำพิพากษา ส่วนคนไร้รัฐนั้น ในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ใช่บุคคลที่อาศัยอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเป็นอิสระเนื่องจากสิ่งที่พวกเขาทนทุกข์อยู่นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับ “สิ่งที่พวกเขาทำ เคยทำ หรืออาจจะทำ” (Arendt, 2004, p.376) คนไร้รัฐจึงกลายเป็นผู้ไร้สิทธิ เนื่องจากถูกลดทอนทั้งสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายของรัฐ

อาเรนทียังขยายความต่อไปว่า สิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นต่อคนไร้รัฐก่อนศตวรรษที่ 20 ก็คือ การไม่มีบ้านหรือสถานที่พำนักพักพิงแห่งใหม่ ในขณะที่สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกที่จัดระเบียบภายใต้ความเป็นรัฐชาติ “การสูญเสียบ้านและสถานะทางการเมืองจึงอาจเปรียบเสมือนการถูกขับออกจากความเป็นมนุษย์” (Arendt, 2004, p.377) คำกล่าวนี้กระตุ้นให้ต้องพิจารณาถึงนัยยะทางภววิทยาของการไร้สิทธิในฐานะสภาวะที่ทำลายสถานะความเป็นมนุษย์ เมื่อไม่สามารถหาบ้านใหม่และถูกกักขังอยู่ในค่ายกักกัน คนไร้รัฐจึงถูกลดทอนโอกาสในการมีส่วนร่วมในโลกที่ประกอบขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำและคำพูด การเปรียบเทียบความไร้รัฐกับความเป็นทาสของอาเรนทึเน้นย้ำประเด็นสุดท้ายนี้ โดยอ้างอิงจากอริสโตเติล (Aristotle) และเตือนเราว่าทั้งคนไร้รัฐและทาสไม่ได้ถูกมองว่าเป็น “สัตว์การเมือง” หรือ “สิ่งมีชีวิตที่มีอำนาจในการพูดและการคิด” (Arendt, 2004, p.377) ไม่ใช่ว่าทาสหรือคนไร้รัฐจะสูญเสียความสามารถในการพูดนั้นจริงๆ แต่เป็นเพราะคำพูดของพวกเขาไม่มีค่า ไร้ความหมาย หรือเป็นที่ยอมรับ

การที่อาเรนทน์เน้นย้ำถึงความสำคัญของการกระทำและคำพูดต่อชีวิตมนุษย์ในงานเขียนช่วงหลังของเธอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อโต้แย้งที่ว่า “ชีวิตที่ปราศจากคำพูดและการกระทำ ... ได้ยุติความเป็นมนุษย์ไปแล้ว เพราะมันไม่ได้ดำรงอยู่ท่ามกลางมนุษย์อีกต่อไป” (Arendt, 1998, p.176)

เมื่อเข้าใจว่าสภาวะไร้รัฐเป็นความผิดปกติ สภาวะนี้จึงถูกมองว่าเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการพิเศษและชั่วคราว แนวทางนี้ปรากฏให้เห็นครั้งแรกในสนธิสัญญาชนกลุ่มน้อย ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น แต่ก็สามารถตรวจพบได้ในแนวปฏิบัติทั่วไปของการส่งตัวกลับประเทศหรือการให้สัญชาติ การส่งตัวกลับประเทศดำเนินการไป โดยมีสมมติฐานว่าทุกคนมีบ้านเกิดที่จะกลับได้ แต่สมมติฐานนี้ล้มเหลวในการเผชิญกับความท้าทายของสภาวะไร้รัฐในศตวรรษที่ 20 ซึ่งสร้างกลุ่มคนที่ไม่สามารถถูกเนรเทศได้หรือที่ส่งกลับประเทศบ้านเกิดได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่า “ไม่มีประเทศใดในโลกที่พวกเขาจะมีสิทธิในการอยู่อาศัย” (Arendt, 2004, p.352) การให้สัญชาติ ซึ่งสงวนไว้สำหรับกรณีพิเศษเฉพาะบุคคลเท่านั้น ก็ถือว่าเป็น ‘ความล้มเหลว’ เช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับคนไร้รัฐเป็นจำนวนนับล้าน (Arendt, 2004, p.361) แม้แต่สิทธิในการลี้ภัย ซึ่งอาเรนทน์อธิบายว่าเป็น “สิทธิเดียวที่เคยเป็นสัญลักษณ์ของสิทธิมนุษยชน ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” (Arendt, 2004, p.356) การวิเคราะห์ของอาเรนทน์จึงเน้นให้เห็นถึงความล้มเหลวของการเมืองระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาสภาวะไร้รัฐ การยืนยันสัญชาติว่าเป็นบรรทัดฐานในการจัดระเบียบของการเมืองระหว่างประเทศ ความพยายามเหล่านั้นมองว่าสภาวะไร้รัฐเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องสิทธิในการอยู่อาศัย

เมื่อไม่สามารถรับมือกับสภาวะไร้รัฐในศตวรรษที่ 20 ได้อย่างดีพอ ประกอบกับการเพิ่มจำนวนคนไร้รัฐในวงกว้างที่เกิดขึ้นยังส่งผลต่อการจำกัดโอกาสในการหาที่พักพิงอาศัยใหม่ อีกทั้งสิทธิในการได้รับการลี้ภัยก็มักจะได้รับอนุญาตในกรณีพิเศษเท่านั้น มาตรการทั้งหมดเหล่านี้กลับยิ่งทำให้ปัญหาสภาวะไร้รัฐทวีความรุนแรงขึ้น และยังทำให้กลายเป็นความผิดปกติ และหลีกเลี่ยงการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ต่อหลักการด้านสิทธิมนุษยชน ความเป็นพลเมืองภายใต้การจัดระเบียบของรัฐ-ชาติ อย่างไรก็ตาม สำหรับอาเรนทน์แล้ว หลักการเหล่านี้ต่างหากที่ควรได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจัง ดังที่เธอกล่าวไว้ว่า “เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี 1914 ... ได้ทำลายภาพลักษณ์ของระบบการเมืองของยุโรปจนเผยให้เห็นโครงสร้างที่ซ่อนอยู่” (Arendt, 2004, p.341) เธออ้างวิพากษ์แนวโน้มทั่วไปที่มองสภาวะไร้รัฐว่าเป็น ‘ข้อบกพร่องที่เลวร้าย’ โดยมองว่าเป็นสภาพการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาใน ‘กรอบที่ซ่อนเร้น’ นี้ และนำเสนอการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ที่เผยให้เห็นถึงความย้อนแย้งที่เป็นรากฐานของรัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชน การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของเธอยังชี้ให้เห็นว่าสภาวะไร้รัฐเป็นปัญหาเชิงระบบที่เกิดจากหลักการจัดระเบียบของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สำหรับการวิพากษ์รัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชนนั้น อาเรนทน์ชี้ให้เห็นถึงเส้นทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันของรัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชน และนำเสนอการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ที่มุ่งเน้นไปที่ ‘ความย้อนแย้ง’ หรือสภาวะที่เป็นไปไม่ได้ของรัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชน อาเรนทน์เน้นย้ำว่า หากปราศจากความเข้าใจในความย้อนแย้งดังกล่าว รวมทั้งองค์ประกอบเหล่านั้น เราจะไม่สามารถเข้าใจได้ว่าทำไมและอย่างไร ผู้ไร้รัฐจึงพบว่าตนเองอยู่ในสภาพที่ไร้สิทธิเมื่อพวกเขาสูญเสียความเป็นสมาชิกในชุมชนทางการเมือง อย่างไรก็ตาม อาเรนทน์ไม่ได้เชื่อมโยงโดยตรงจากความย้อนแย้งที่เกิดขึ้นไปสู่ปัญหาของการไร้สิทธิ รวมทั้งการอ้างถึงปัจจัยภายนอก เช่น การเกิดขึ้นของจักรวรรดินิยม ซึ่งก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน เป็นต้น

อาเรนทน์กล่าวถึง รัฐ-ชาติเป็นคำที่อิทธิพลเหลือ ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งและความย้อนแย้งต่อกันของ ‘รัฐ’ และ ‘ชาติ’ ในขณะที่ ‘รัฐ’ อ้างอิงความชอบธรรมในฐานะ “สถาบันทางกฎหมายสูงสุด” จาก “การคุ้มครองพลเมืองทุกคนในดินแดนของตน” ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของรัฐ ส่วน ‘ชาติ’ หมายถึงชุมชนที่ประกอบขึ้นด้วยกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน อ้างสิทธิอันชอบธรรมจาก “ข้อเท็จจริงของการถือ

กำเนิด” เท่านั้น (Arendt, 2004, p.296) แต่ผลพวงจากการปฏิวัติฝรั่งเศสได้รวมเขตอำนาจศาลเหนือดินแดนและการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนชาติเข้าด้วยกัน และสร้าง “ความสมดุลอันประมาทระหว่างชาติและรัฐขึ้นมา” (Arendt, 2004, p.351) รัฐชาติสามารถคงสถานะเป็นสถาบันหลักที่ต้องยึดมั่นในหลักนิติรัฐได้ก็ต่อเมื่อการรักษาคความสมดุลนี้เพื่อต่อต้านกระแสสำคัญต่อความเป็นชาตินิยม และความคิดที่ว่าเฉพาะพลเมืองเท่านั้นที่มีสิทธิ ด้วยความย้อนแย้งภายในที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของรัฐชาติ สิ่งที่อาเรนต์เรียกว่า “การพิชิตรัฐโดยชาติ” (The conquest of the state by the nation) ตามแนวคิดของนักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส J. T. Delos จึงเป็นไปได้เสมอ เนื่องจากแนวคิดชาตินิยมสามารถเอาชนะรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญและทำให้ผู้ที่ไม่ใช่พลเมืองของชาตินั้น ไม่มีสิทธิได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (Arendt, 2004, p.296; Arendt, 1946, p.139)

ด้วยเหตุนี้ ‘การเสื่อมถอย’ ของรัฐชาติมักจะเข้าใจจากแง่มุมดังกล่าว แต่อาเรนต์โต้แย้งว่าเมื่ออุดมการณ์ชาตินิยมเริ่มมีอำนาจเหนือหลักนิติธรรม รัฐชาติก็ล่มสลายกลายเป็นระบบการปกครองเผด็จการอำนาจนิยมและสูญเสียความชอบธรรม เนื่องจากไม่สามารถเป็นตัวแทนของทุกคนที่อยู่ในดินแดนนั้นได้อีกต่อไป ความย้อนแย้งภายในของรัฐชาติปรากฏชัดในแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในศตวรรษที่ 18 สิทธิเหล่านี้ถือว่าเป็น “สิทธิโดยธรรมชาติ” ในแง่ที่ว่าบุคคลที่มีสิทธิโดยย่อมได้รับสิทธิดังกล่าวจากการเกิดมาเป็นมนุษย์ แตกต่างจากสิทธิที่มาจาก ‘รากเหง้าทางประวัติศาสตร์’ และเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละชุมชน สิทธิมนุษยชนมีพื้นฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งถือว่ามีส่วนร่วมในระดับสากล (Arendt, 2004, p.378; Arendt, 1963, pp.108–109) สิทธิเหล่านี้เป็นสิทธิของมนุษย์โดยแท้จริง และเป็นอิสระจากคุณลักษณะต่างๆ ที่ระบุความเป็นสมาชิกในสังคม ชุมชนหรือรัฐชาติ

สิทธิเหล่านี้เป็น “สิทธิที่ไม่อาจถ่ายโอนได้” เนื่องจากบุคคลไม่สามารถสละสิทธิเหล่านั้นให้แก่ผู้ปกครองได้ และไม่มีผู้ปกครองใดสามารถละเมิดสิทธิเหล่านั้นได้ สิทธิเหล่านี้เป็น “สิ่งที่ไม่อาจลดทอนหรืออนุมาณได้จากสิทธิและกฎหมายอื่น ๆ” ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของสิทธิและกฎหมายอื่น ๆ ทั้งหมด สิทธิเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายพิเศษใด ๆ มาคุ้มครอง (Arendt, 2004, p.369) แต่สิทธิที่อ้างว่าเป็นธรรมชาติ เป็นนามธรรม และไม่อาจโอนได้เหล่านี้ มีมาพร้อมกับภารกิจของรัฐชาติ ดังที่เห็นได้จากข้อของ *ปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและพลเมือง 1789* ในบริบทนี้ไม่มีช่องว่างระหว่าง ‘มนุษย์’ และ ‘พลเมือง’ มนุษย์แต่ละคนถูกสันนิษฐานว่าเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองที่กำหนดโดยชาติ: “[มนุษย์] แทบจะยังไม่ทันปรากฏตัวในฐานะผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์และโดดเดี่ยวอย่างสมบูรณ์ ผู้ซึ่งรักษาศักดิ์ศรีของตนไว้ภายในโดยไม่เกี่ยวข้องกับระเบียบที่ครอบคลุมใหญ่กว่าใดๆ เขาก็หายไปอีกครั้งในฐานะสมาชิกของชนชาติหนึ่ง” (Arendt, 2004, p.369)

ภายในรัฐชาติ ‘สิทธิมนุษยชน’ ถูกตีความว่าเท่ากับ ‘สิทธิของพลเมือง’ สิทธิโดยธรรมชาติ สิทธิที่เป็นนามธรรม และสิทธิที่ไม่อาจโอนได้ ดูเหมือนจะไม่สามารถบังคับใช้ได้ในการมีของบุคคลที่ถูกสิทธิครอบความเป็นพลเมือง ปัญหาปรากฏชัดเจขึ้นเมื่อภาวะไร้รัฐชาติกลายเป็นปรากฏการณ์มวลชน: “โลกไม่พบสิ่งใดศักดิ์สิทธิ์ในความเปลี่ยนแปลงที่เป็นนามธรรมของการเป็นมนุษย์” (Arendt, 2004, p.380) อาเรนต์โต้แย้งกับสมมติฐานทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดที่ว่าสิทธิเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ก่อนการเมือง เรามีสิทธิและได้รับสิทธิเหล่านี้ในฐานะมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางการเมืองของเรา เธอกล่าวว่สมมติฐานเหล่านี้ถูกท้าทายด้วยชะตากรรมของคนที่ไร้รัฐ เมื่อถูกสิทธิที่เกี่ยวกับการเมืองทั้งหมด คนไร้รัฐจึง “ตกหล่นจากคำประกาศเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวตามที่ได้อำหนดไว้” (Arendt, 2004, p.381) ในทางตรงกันข้าม เมื่อคนไร้รัฐปรากฏตัวในสภาพที่เป็นอยู่เช่นนั้น กลับเป็นเรื่องยากมากที่จะรับการตระหนักถึงความเป็นมนุษย์และปกป้องสิทธิของพวกเขา: “ดูเหมือนว่าคนที่ไม่ใช่ใครอื่นนอกจากมนุษย์

คนหนึ่ง ได้สูญเสียคุณสมบัติที่ทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติต่อเขาในฐานะเพื่อนมนุษย์ไปแล้ว” (Arendt, 2004, p.381)

การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของอาเรนต์ ซึ่งนำเสนอสถานะไร้สิทธิของคนที่ไร้รัฐในฐานะปัญหาเชิงระบบที่ต้องทำความเข้าใจสถานะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกของรัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชน เธอเสนอว่าต้นกำเนิดของสถานะไร้สิทธิมาจากแนวคิดสิทธิมนุษยชนในศตวรรษที่ 18 ด้วยการสังเคราะห์จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ใน *The Origins of Totalitarianism* ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานะไร้สิทธิของคนที่ไร้รัฐไม่ใช่ทั้งชะตากรรมที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับอาเรนต์แล้ว ปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น การไร้สิทธิของคนที่ไร้รัฐ เปรียบเสมือนผลึกที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งเริ่มจากความย้อนแย้งภายในของรัฐ-ชาติ และความย้อนแย้งของสิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจการไร้สิทธิของผู้ไร้รัฐ อย่างไรก็ตาม เพื่อทำความเข้าใจ ‘องค์ประกอบ’ เหล่านั้น จึงต้องอธิบายการเสื่อมถอยของรัฐ-ชาติเป็นลำดับแรก นอกเหนือจากความย้อนแย้งระหว่าง ‘รัฐ’ และ ‘ชาติ’ อาเรนต์ตั้งข้อสังเกตถึงเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของการกำเนิดของระบอบจักรวรรดินิยมที่ทำให้การไร้สิทธิเกิดขึ้น และนำมาซึ่งคนที่ไร้รัฐ

หากพิจารณาจากมุมมองของสิทธิมนุษยชน ผลกระทบของจักรวรรดินิยมในต่างแดนนั้นร้ายแรงอย่างยิ่ง (Arendt, 2004, p.267, p.288) อาเรนต์เน้นย้ำว่าแนวปฏิบัติหลายอย่างของระบอบจักรวรรดินิยมในต่างแดนถูกนำเข้ามาในยุโรป ส่งผลให้ผู้คนหลายล้านคนไร้สิทธิและไร้ค่า ในฐานะ “การแสวงหาอำนาจอย่างไม่มีขีดจำกัดที่สามารถแผ่ขยายและทำลายล้างไปทั่วโลก” (Arendt, 2004, p.161) ระบอบจักรวรรดินิยมไม่ยอมรับข้อจำกัดทางกฎหมายและบรรทัดฐานในการใช้อำนาจ อีกทั้งการลู่แก่อำนาจและการละเมิดสิทธิของระบอบจักรวรรดินิยมได้ทำให้อำนาจอธิปไตยของรัฐกลายเป็นสิ่งไร้ความหมาย ยกเว้นรัฐขนาดใหญ่ ยิ่งกว่านั้น ความคิดชาตินิยมจึงกลายเป็นเรื่องของเชื้อชาติมากขึ้น และถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการแบ่งแยกมนุษยชาติ “ออกเป็นเผ่าพันธุ์ผู้ปกครองและเผ่าพันธุ์ทาส ออกเป็นสายพันธุ์ที่สูงกว่าและต่ำกว่า” (Arendt, 2004, p.152) การแบ่งชั้นทางเชื้อชาติที่ฝังรากลึกโดยระบอบจักรวรรดินิยมส่งผลร้ายแรงต่อแนวคิดเรื่อง ‘ความเป็นมนุษย์’ ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญสำหรับสิทธิมนุษยชน ทั้งหมดนี้เกิดจากการปฏิเสธ “หลักการความเสมอภาคและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชนทุกคนที่ได้รับการรับรองโดยแนวคิดเรื่องมนุษยชาติ” (Arendt, 2004, p.214) สิ่งที่ระบอบจักรวรรดินิยมได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อจัดการ ปรามปราม และกำจัดประชากรพื้นเมืองได้สร้างความเสียหายต่อรัฐ-ชาติและสิทธิมนุษยชนไม่แพ้กัน

‘ค่ายกักกัน’ (Camp) ซึ่งถูกคิดค้นขึ้นในช่วงสงครามโบเออร์ (Boer War) ถูกนำมาใช้ในยุโรปเพื่อควบคุมและกักขังกลุ่มคน “ที่ไม่พึงประสงค์” หรือผู้ที่ “เกินความจำเป็นและสร้างความเดือดร้อน” รวมทั้งผู้ลี้ภัย ผู้ไร้สัญชาติ ผู้ต่อต้านสังคม หรือผู้ว่างงาน (Arendt, 2004, p.568, p.574) ในทำนองเดียวกัน การสร้างหมวดหมู่ของ “การควบคุมดูแลเพื่อคุ้มครอง” ถูกคิดค้นขึ้นโดยจักรวรรดินิยม เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการกักขังกลุ่มคนที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ ต่อมา (ค่ายกักกัน) ถูกนำมาใช้โดยอาณาจักรไรช์ที่ 3 ในฐานะข้ออ้างที่ใช้เพื่อปกปิดการจับกุมและคุมขังชาวผิวโดยพลการ โดยอ้างว่าเป็นวิธีเดียวในการปกป้องพวกเขาจากชาวเยอรมัน (Arendt, 2004, p.568) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากปราศจากผลกระทบของระบอบจักรวรรดินิยมในต่างแดน ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจทั้งการเกิดขึ้นของคนที่ไร้รัฐหลายล้านคนหรือการปฏิบัติต่อพวกเขาในค่ายกักกัน

ข้อเสนอของอาเรนต์ที่ให้บทวนหลักสิทธิมนุษยชนในฐานะ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ สามารถนำมาใช้ขึ้นเพื่อเรียกร้องและสร้างหลักประกันเพื่อคุ้มครองสิทธิให้แก่คนที่ไร้รัฐ โดยทำให้ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ เป็น “สิทธิ

ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเพื่อรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพวกเขา เช่นเดียวกับ “สิทธิของแต่ละบุคคลที่จะเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ” (Arendt, 2004, p.377)

ความสำคัญของสิทธินี้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจากชะตากรรมของนาซีรัฐ โดยพวกเขาไม่เพียงแต่ก่อการฆาตกรรมตามสถานทางกฎหมายเท่านั้น หากยังรวมถึงสิทธิในการกระทำ การพูด และการแสดงความคิดเห็น ในเมื่อไม่มี “ชุมชนใดที่เต็มใจและสามารถรับประกันสิทธิของพวกเขาได้” (Arendt, 2004, p.377) อาเรนทีย้ำว่า ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ หรือ ‘สิทธิของมนุษย์ในการเป็นพลเมือง’ เป็นสิทธิมนุษยชนเพียงอย่างเดียวที่ไม่สามารถลดทอนลงเหลือเพียงแค่สิทธิของพลเมืองได้ อันที่จริงนั้น เอรวิพากซ์องค์การสหประชาชาติที่ล้มเหลวในการผนวกกรรม ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ ไว้ใน *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน* (The Universal Declaration of Human Rights) ทั้งนี้ หากปราศจาก ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ นั้นแล้ว สิทธิอื่นๆ ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ แม้ว่าอาเรนทกล่าวถึง ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ โดยไม่ได้อธิบายเพิ่มเติมมากนัก แต่ข้อเสนอของเธอก็เกี่ยวกับสิทธิที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจเป้าหมายที่ชี้นำการวิพากษ์ของเธอเกี่ยวกับสมมติฐานและผลกระทบที่ขัดแย้งกันของสิทธิมนุษยชน การวิพากษ์ของเธอมุ่งหมายเพื่อให้กลับมาคิดเกี่ยวกับสิทธิเหล่านี้ใหม่อีกครั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาคือการทำลายของสภาวะไร้อำนาจ

การวิพากษ์ของอาเรนทต่อบริบทของ *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน* ต่อปัญหาคนไร้รัฐส่วนหนึ่งมาจากการวิพากษ์หลักสิทธิมนุษยชนของเอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) ในงานเขียนเกี่ยวกับการปฏิวัติฝรั่งเศส อาเรนทเห็นว่าอากรวิพากษ์ของเบิร์กมาใช้ในบางแง่มุม และยังสามารถแนะนำว่าปัญหาที่คนไร้รัฐกำลังเผชิญอยู่นั้น ยิ่งเน้นย้ำการวิพากษ์สิทธิมนุษยชนของเบิร์กที่วิพากษ์การละเลยสถานะความเป็นมนุษย์ซึ่งสำคัญกว่าสิทธิในความเป็นพลเมือง (Arendt, 2004, p.380) ข้อวิพากษ์นี้ยังพิสูจน์ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า เป็นเรื่องยากมากที่คนไร้รัฐนับล้านจะได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์ที่มีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาสูญเสียสัญชาติไปแล้ว ความทุกข์ยากของพวกเขาดูเหมือนจะยืนยันคำกล่าวอ้างของเบิร์กที่ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นเพียงนามธรรม และสิทธิที่แท้จริงคือสิทธิที่ตั้งอยู่บน ‘มรดกที่สืบทอด’ จากรุ่นสู่รุ่นในชุมชนทางการเมืองที่มีขอบเขตจำกัด

การวิเคราะห์ของอาเรนทชี้ให้เห็นว่า ข้อวิพากษ์ของเบิร์กนั้นถูกต้อง การละทิ้งสิทธิมนุษยชนและยืนยันกรณใน ‘สิทธิของความเป็นพลเมือง’ จะยิ่งทำให้สภาพการไร้สิทธิในบริบทระหว่างประเทศเลวร้ายลงไปอีก ในเมื่อผู้คนนับล้านไม่สามารถเรียกร้องสิทธิที่เรียกว่า ‘สิทธิที่สืบทอดมา’ ในฐานะพลเมืองได้อีกต่อไป อันที่จริง ‘สิทธิที่สืบทอดมา’ ซึ่งมักจะอ้างถึงความเป็นเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์และกรรมพันธุ์ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหการไร้สิทธิได้ แต่จะยิ่งทำให้ปัญหารุนแรงขึ้น (Arendt, 2004, p.232) อย่างไรก็ตาม อาเรนทยังให้ความสำคัญแก่ความเป็นพลเมืองและชุมชนทางการเมืองสำหรับการรับประกันสิทธิที่เท่าเทียมกัน แต่เธอก็ไม่ละทิ้งสิทธิมนุษยชน ดังนั้น เธอจึงยืนยันในข้อเสนอที่ว่า สิทธิมนุษยชนในฐานะ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ หรือสิทธิในการเป็นพลเมืองนั้นแตกต่างจากสิทธิที่แนบมากับความเป็นพลเมือง

การกล่าวถึง ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ ของอาเรนทได้ก่อให้เกิดคำถามที่ทำนายเกี่ยวกับหลักประกันเชิงสถาบันและบรรทัดฐานของสิทธิมนุษยชน แต่คำอธิบายของเธอเกี่ยวกับสภาวะไร้อำนาจแสดงให้เห็นว่าสิทธิมนุษยชนที่แท้จริงเพียงหนึ่งเดียว คือ สิทธิในการเป็นพลเมือง ไม่สามารถรับประกันได้โดยรัฐชาติ เธอได้แย้งว่าสิทธินี้ “อยู่เหนือขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน ซึ่งยังคงดำเนินการในแง่ของข้อตกลงและสนธิสัญญาระหว่างรัฐอธิปไตย” และ “ควรได้รับการรับประกันโดยมนุษยชาติเอง” (Arendt, 2004, p.379)

‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ จึงกลายเป็นสิ่งที่คลุมเครือ มันจะหมายความว่าอย่างไรหากแนวคิดเรื่องสิทธิทั้งหมดนั้นถูกวิพากษ์วิจารณ์ อาเรนทเสนอว่า การคิดเกี่ยวกับสิทธิใด ๆ ก็ตามนั้น ไม่สามารถเริ่มต้นจาก

สิทธิที่ได้รับจาก ชุมชนทางการเมืองที่ตนเองสังกัด แต่จำเป็นต้องเริ่มต้นจากความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริงก่อน และไม่ใช่การเป็น ‘เพียงแค่นคนหนึ่ง’ แต่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐในฐานะพลเมือง ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ คือหลักประกันของความเป็นมนุษย์ของสมาชิกของชุมชน¹ อย่างไรก็ตาม รัฐจะสูญเสียความชอบธรรมทันที เมื่อทำให้พวกเขาเป็นคนไร้รัฐ ซึ่งจะ “ขับไล่” พวกเขา “ออกจากความเป็นมนุษย์” (Arendt, 2004, p.297) ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ หรือสิทธิของมนุษย์ทุกคนที่จะเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีที่ยืนบนผืนโลกอย่างมีศักดิ์ศรี และไม่มีเงื่อนไขอื่นใดที่จะสร้างข้อจำกัดให้เกิดขึ้น² ยิ่งกว่านั้น เธอยังตั้งข้อสังเกตอีกด้วยว่า คนไร้รัฐและสภาวะไร้รัฐเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองนั้นเป็นสิ่งใหม่ พวกเขาไม่ใช่ผู้คนที่ไร้ที่อยู่อาศัยในโลก แต่เป็นเพราะพวกเขาไม่มีสถานที่ใหม่ให้ไปพักอาศัย ความโหดร้ายที่ผู้ลี้ภัยต้องเผชิญในการค้นหาสถานที่ใดสถานที่หนึ่งในโลก ไม่ใช่แค่คำพูดและการกระทำของพวกเขาจะมีความหมาย แต่เพียงมีชีวิตเพื่อเอาชีวิตรอดเท่านั้น

ข้อวิพากษ์จากจุดยืนสภาวะไร้รัฐต่อความย้อนแย้งของหลักการสิทธิมนุษยชน

หลังจากที่ประชุมใหญ่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเมื่อเดือนธันวาคม 1948 อาเรนต์ได้เขียนบทความเพื่อวิพากษ์หลักการสิทธิมนุษยชนทันที คือ “The Rights of Man: What Are They?” โดยตีพิมพ์ใน *Modern Review* ในปี 1949 ข้อวิพากษ์หลักและเนื้อหาสำคัญของบทความนี้ก็คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีเนื้อหาที่ย้อนแย้งในตัวเอง และจะนำมาซึ่งความขัดแย้งเมื่อนำไปปฏิบัติ อีกทั้งยังไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงของปัญหาสิทธิมนุษยชนได้อย่างดีพอ เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในบทความดังกล่าว ต่อมาได้ถูกนำมาผนวกรวมไว้ใน *The Origins of Totalitarianism* จนกลายเป็นที่รู้จักในฐานะบทวิพากษ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุด อาเรนต์อ้างว่าปฏิญญาดังกล่าวมีปัญหในตัวเอง กล่าวคือ ปฏิญญาดังกล่าวเรียกร้องให้รัฐปกป้องสิทธิ ‘อันเป็นสากล’ และ ‘ไม่อาจโอนถ่ายได้’ ของมนุษย์ทุกคน ในขณะที่รัฐ-ชาติสมัยใหม่นั้นตั้งอยู่บนหลักการของอธิปไตยของชาติและดินแดน ความขัดแย้งนี้สามารถแก้ไขได้โดยการยอมรับ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ ในฐานะเงื่อนไขทางกฎหมายและการเมืองสำหรับการปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม การรับรองดังกล่าวกลับไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และนำไปสู่ความย้อนแย้งของหลักการสิทธิมนุษยชนสากลตามมา ด้วยเหตุนี้ อาเรนต์จึงเสนอข้อวิพากษ์ ดังนี้

ประการแรก: ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นตั้งอยู่บนแนวคิดเชิงนามธรรมเกี่ยวกับมนุษย์ โดยไม่มีการรับประกันสิทธิมนุษยชนใดๆ นอกเหนือขอบเขตทางการเมือง

ปัญหาของสิทธิมนุษยชนถือว่าเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในอำนาจอธิปไตยของชาติที่เหนือกว่าอำนาจอธิปไตยของปัจเจกบุคคล ทั้งนี้ หลักการสิทธิมนุษยชนสากลทั้งหมดนั้น ย่อมพิจารณามนุษย์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่มีอำนาจใดสูงกว่าตัวมนุษย์เอง จากมุมมองทางประวัติศาสตร์ นับตั้งแต่ ปฏิญญาวาด้วยสิทธิในความเป็นมนุษย์และความเป็นพลเมือง (*Declaration of the Right of Man and of the Citizen*) (1789) ซึ่งเป็นหมุดหมายหลักแรกที่ประมวลความเข้าใจเชิงนามธรรมของมนุษย์เอาไว้ ความเข้าใจนี้ชี้ให้เห็น

¹ สำหรับผู้ที่สนใจในประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการไร้สิทธิและปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา โปรดดู (Brown, 2022), (Gündoğdu, 2015), (Luban, 2026) และ (Winter and Kollen, 2025). ประกอบ

² ในปัจจุบัน มีการพัฒนาประเด็นและข้อถกเถียงในนิตินี้ โดยปรับเปลี่ยนจาก ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ เป็น ‘สิทธิของผู้อื่น’ (Right to Others) เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่กลุ่มที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐาน เช่น ผู้พลพ ผู้ลี้ภัย คนเข้าเมือง เป็นต้น บนหลักความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตยที่มอบไว้ผู้คนที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิในการพำนักพักอาศัยโดยรัฐ โปรดดู (Benhabib, 2002) ประกอบ

ว่ามนุษย์เองเท่านั้นที่ควรเป็นแหล่งที่มาของกฎเกณฑ์สำหรับมนุษย์ ข้ออ้างของปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการไม่อาจโอนสิทธิได้นั้นก็ใช้แนวทางเดียวกัน และยังหมายความว่า สิทธิที่กำหนดไว้นั้นเป็นอิสระจากอำนาจที่สูงกว่า ในทางทฤษฎีแล้ว แม้ว่าแหล่งที่มาของกฎหมายและการปกครองอาจลึกลงเหลือเพียงแค่อำนาจอธิปไตยของปัจเจกบุคคล แต่แหล่งที่มาที่แท้จริงของกฎหมายและการปกครองนั้นคือพลเมืองทั้งหมดของประเทศ ซึ่งถือว่าไม่ใช่ปัจเจกบุคคลหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ สิทธิมนุษยชนที่มีพันธะสัญญาไว้ว่า ‘ไม่อาจละเมิดได้’ จึงได้รับรองตามหลักประกันได้ ก็ต่อเมื่อหลักประกันนี้ถูกกำกับด้วยสิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิของพลเมืองซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนใดดินแดนหนึ่งที่ครอบครองอยู่และมีอธิปไตยเป็นของตนเอง นั่นคือ ‘รัฐ-ชาติ’ คือองค์กรหลักที่รับรองและเป็นหลักประกันให้แก่สิทธิมนุษยชน

ภายใต้หลักการของรัฐ-ชาติที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย บุคคลทุกคนมีและเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และเนื่องจากถือว่าบุคคลทุกคนนั้นมีความเท่าเทียมกัน พวกเขาจึงควรแบ่งปันอำนาจอธิปไตยในรัฐที่ปกครองเพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งครอบงำกลุ่มอื่น อำนาจอธิปไตยของบุคคลสามารถเป็นไปได้โดยอาศัยอำนาจอธิปไตยของประชาชนเป็นแหล่งอ้างอิงและยึดโยง ดังนั้น แนวทางเดียวที่บุคคลจะได้รับการคุ้มครองสิทธิของตนเองจึงขึ้นอยู่กับระเบียบที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวางกว่า นั่นหมายถึงการเป็นสมาชิกในชุมชนทางการเมือง แม้ว่าปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะกล่าวถึงบุคคลที่อยู่รวมตัวกันและมีความสัมพันธ์ทางสังคมก็ตาม และในฐานะบุคคลผู้มีสิทธิและไม่อาจถ่ายโอนได้ แต่สิทธิมนุษยชนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของบุคคลในฐานะสมาชิกของชุมชนทางการเมือง ในระดับรัฐ-ชาติ ซึ่งอ้างอิงอำนาจอธิปไตยของรัฐเหนืออำนาจของบุคคล ยิ่งกว่านั้น รัฐ-ชาติไม่ได้ถูกผูกมัดด้วยกฎหมายสากลได้ และรัฐ-ชาติไม่ยอมรับสิ่งใดที่มีอำนาจเหนือกว่าตนเอง สิทธิที่ไม่อาจละเมิดได้ของพลเมืองทุกคนก็คืออำนาจอธิปไตย ซึ่งหมายความว่าสิทธิมนุษยชนจะได้รับการคุ้มครองและบังคับใช้ได้ก็ต่อเมื่อเป็นสิทธิของรัฐ-ชาติเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ รัฐในฐานะองค์กรเดียวที่มีหน้าที่คุ้มครองและรับประกันสิทธิของบุคคล จึงกลายเป็นเครื่องมือของรัฐมากกว่าที่จะเป็นผู้ปกป้องสิทธิของแต่ละบุคคล

ประการที่สอง: สิทธิมนุษยชนจะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิงทันที เมื่อบุคคลผู้นั้นสูญเสียสถานภาพและถูกทำให้ออกจากบริบททางการเมืองของตนไป

หลักการที่ว่าสิทธิมนุษยชนไม่อาจละเมิดได้นั้น ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าสิทธิเหล่านั้นเป็นอิสระจากรัฐ-ชาติทั้งหมด อย่างไรก็ตาม หลักการนี้ถูกบิดเบือนอย่างสิ้นเชิง ในศตวรรษที่ 20 เมื่อผู้คนมากมายสูญเสียสถานะความเป็นพลเมืองและสัญชาติของตนเอง และไม่มีหน่วยงานหรือสถาบันใดที่จะรับรองหรือรับประกันสิทธิของพวกเขา การปรากฏตัวของคนไร้รัฐและผู้ลี้ภัยจำนวนมากในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการล้มเหลวของการคุ้มครองทางกฎหมายระหว่างรัฐกับคนไร้รัฐ ซึ่งส่งผลให้พวกเขาถูกกีดกันออกจากขอบเขตของความเป็นพลเมือง ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงถูกกีดกันออกจากขอบเขตทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐ-ชาติซึ่งเป็นหน่วยงานเชิงนิติสถาบันเพียงหน่วยเดียว ที่สามารถรับรองและรับประกันสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลับทำให้หลักสิทธิมนุษยชนทั้งหมดไม่สามารถคุ้มครองกลุ่มคนไร้รัฐ พวกเขาไม่มีสถานะพลเมืองและความเป็นพลเมืองของรัฐ-ชาติใดได้อีกต่อไป ดังนั้น ผู้ใดก็ตามที่ไม่ได้เป็นพลเมืองของรัฐใดรัฐหนึ่ง ก็จะสูญเสียทั้งสิทธิพลเมืองในรัฐนั้นด้วย อีกทั้งยังสูญเสียสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งในทางหลักการนั้น ‘ไม่อาจถูกละเมิดได้’ สิ่งนี้พิสูจน์ให้เห็นว่า ‘สิทธิ’ สามารถถูกพรากไปจากบุคคลเหล่านั้นได้ เมื่อพวกเขาสูญเสียสิทธิดังกล่าวไป

ภายใต้สภาพการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ อาเรนท์อ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญเพื่อยืนยันว่า แม้ว่าปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะวางอยู่บนหลักทางนิติสถาบันที่เป็นทางการ แต่

ต้องยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเป็น ‘สมาชิกของชุมชนทางการเมือง’ เป็นสำคัญ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์ทุกคนเป็นพลเมืองของรัฐ-ชาติ พวกเขาไม่ใช่ปัจเจกบุคคลที่ถูกแยกออกจากบริบททางการเมืองที่พวกเขาดำรงอยู่ด้วยได้

ประการที่สาม: สิทธิที่จะมีสิทธิควรได้รับการยอมรับว่าเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทุกประการ

อาเรนท้ออธิบายว่าลักษณะเฉพาะของมนุษย์ในฐานะสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหนึ่ง ๆ ย่อมต้องมีหลักประกันที่ทำให้พวกเขาสามารถกระทำการในฐานะผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ทั้งนี้ มนุษย์ทุกคนย่อมมีสถานะบุคคลที่ต้องสอดคล้องกับสภาพการดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกของชุมชนทางการเมือง อาเรนท้อกล่าวว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับการดำรงอยู่ทางการเมือง (Action) และทางถ้อยคำ (Words) กล่าวคือ ความสามารถในการพูด การตัดสินใจ และการกระทำ ทั้งหมดนี้ล้วนเกิดขึ้นและพัฒนาผ่านทางกระทำและความสัมพันธ์กับมนุษย์คนอื่น ๆ เงื่อนไขทางทฤษฎีเหล่านี้จะมีความหมายอย่างมีนัยสำคัญ ก็ต่อเมื่อและที่ใดที่มนุษย์สามารถพูด กระทำ และคิดโดยได้รับรองและมีหลักประกันรองรับพวกเขาในฐานะผู้ที่มีบทบาททางการเมือง

สำหรับอาเรนท้อแล้ว กำหนดข้อสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่และการพัฒนาปฏิญญาที่เกี่ยวข้องภายใต้การรับรองของรัฐ-ชาติดังกล่าว บ่งบอกถึง สถานภาพของทุกคนล้วนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางการเมือง และจำเป็นต้องวางอยู่เพื่อให้บรรลุเงื่อนไขพื้นฐานของการมีชีวิตที่มีศักดิ์ศรี หากปราศจากเงื่อนไขนี้ ย่อมไม่สามารถคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิมนุษยชนคือ ‘สิทธิของสมาชิก’ ผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองแล้ว อาเรนท้อยังได้เสนอต่อไปถึงความจำเป็นที่ควรต้องมีสิทธิมนุษยชนในการเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองสำหรับมนุษย์ทุกคน เพื่อเป็นหลักประกันเบื้องต้นสำหรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังนั้น สิทธิมนุษยชนจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกในฐานะสิทธิในการเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง มากกว่าที่จะเป็นเพียงสิทธิของผู้ที่เป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองอยู่แล้ว

ด้วยเหตุนี้ อาเรนท้อจึงให้ความสำคัญแก่ความเป็นพลเมืองและชุมชนทางการเมืองในฐานะหลักประกันสิทธิที่เท่าเทียมกัน ฉะนั้น เธอจึงยืนยันที่จะทบทวนสิทธิมนุษยชนในฐานะ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ หรือสิทธิในการเป็นพลเมือง ซึ่งแตกต่างจากสิทธิที่มากับความเป็นพลเมือง การวิพากษ์ของอาเรนท้อเกี่ยวกับ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ ได้ก่อให้เกิดคำถามที่ว่าท้าทายต่อหลักประกันทางนิติสถานะและบรรทัดฐานของหลักสิทธิมนุษยชน คำอธิบายของเธอเกี่ยวกับสภาวะไร้รัฐแสดงถึง ความย้อนแย้งของให้สิทธิมนุษยชนที่รองรับและรับรองสิทธิในการเป็นพลเมือง ซึ่งไม่สามารถรับประกันได้โดยรัฐ-ชาติ

เมื่ออาเรนท้ออ้างว่าสิทธิดังกล่าวนี้ “อยู่เหนือขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน ซึ่งยังคงดำเนินการในแง่ของข้อตกลงและสนธิสัญญาระหว่างรัฐ” และ “ควรได้รับการรับประกันโดยมนุษยชาติเอง” (Arendt, 2004, p.379) แต่สิ่งที่จะเป็นหลักประกันนี้ก็ยังไม่ชัดเจน เพราะว่ารรัฐ-ชาติจะไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ ตรงไปตรงมา ‘สิ่งที่ถูกต้อง’ ถูกตีความให้เท่ากับ ‘สิ่งที่ดีสำหรับ’ เพราะความเป็นไปได้ของหลักการที่รัฐ-ชาติยึดปฏิบัติจะสำคัญกว่าหลักการที่คุ้มครองมนุษยชาติ

แม้ว่า สิทธิมนุษยชนคือการเสริมสร้างแนวคิดความเป็นพลเมือง แต่อาเรนท้อก็วิพากษ์สาระสำคัญนี้มาโดยตลอด และวิจารณ์ว่า หากสิ่งที่อ้างอิงถึงสิทธิมนุษยชนคือมนุษย์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง มนุษย์ที่มีสิทธิที่ยึดเหนี่ยวตนเองอยู่นอกเหนือระบอบการเมืองใด ๆ แล้ว *ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในความเป็นมนุษย์และความเป็นพลเมือง* ซึ่งบัญญัติขึ้นเมื่อปี 1789 ก็ย่อมล้าสมัยตั้งแต่เริ่มต้น คำประกาศนั้นไม่ใช่เพียงแค่

คำกล่าวยืนยันในสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่เป็นสิ่งที่พวกเราต้องการให้เป็นเช่นนั้น ข้อวิพากษ์ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของการได้มาซึ่งความถูกต้องของสิทธิจากพื้นฐานก่อนการเมืองหรือนอกเหนือการเมือง และเน้นย้ำว่าความถูกต้องของสิทธิเหล่านั้น โดยเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออกกับการปฏิบัติทางการเมืองในการประกาศอ้างสิทธิ์ รับรอง และสร้างสิทธิเหล่านั้นขึ้นใหม่ การที่อาเรนท์เห็นความสนใจจากการแสวงหาทางปรัชญาไปสู่การปฏิบัติทางการเมืองในการสร้างความเสมอภาคและเสรีภาพนั้น ย่อมระบุได้ถึงสิ่งที่เธอกำลังค้นหา “หลักการรับประกันใหม่” สำหรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Arendt, 2004, p.xxvii) ข้อเสนอแนะของเธอที่ว่าด้วย ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ จึงเป็นแนวทางที่ “ควรได้รับการรับประกันโดยมนุษยชาติเอง” (Arendt, 2004, p.379) และข้อวิพากษ์ของเธอที่ว่า “เราจะเท่าเทียมกันในฐานะสมาชิกของกลุ่มได้ด้วยความเข้มแข็งของการตัดสินใจที่จะรับประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันซึ่งกันและกัน” (Arendt, 2004, p.382) การเลือกใช้คำว่า ‘หลักประกัน’ (แทนที่จะเป็น ‘รากฐาน’) ของอาเรนท์นั้น สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการเชิญชวนให้ยอมรับ ‘ความไร้รากฐานของสิทธิที่ไม่สามารถแก้ไขได้’ กล่าวคือ การยืนยันต่อความเป็นพลเมือง สภาพบุคคล สภาวะการของมนุษย์ ดังนั้น แนวคิด ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ จึงเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของการกระทำทางการเมืองและการปฏิบัติทางการเมืองเพื่อแก้ปัญหาที่ท้าทายของการไร้สิทธิ และเพื่อเสริมสร้างการรับประกันเชิงสถาบันที่เปราะบางของความเสมอภาคและเสรีภาพ

กล่าวโดยสรุป สำหรับอาเรนท์แล้ว สภาวะการไร้รัฐจึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 ซึ่งคนไร้รัฐยังคงอยู่ในสภาวะไร้สิทธิ ทั้งนี้พวกเขาไม่เพียงแต่สูญเสียสิทธิโดยสิ้นเชิง หากยังไม่ได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน สภาวะการไร้สิทธิยังเผยให้เห็นถึงความย้อนแย้งของแนวคิดสิทธิมนุษยชน ในขณะเดียวกัน ข้อวิพากษ์ของอาเรนท์ต่อแนวคิดนี้ด้วยการยืนยันต่อ ‘สิทธิที่จะมีสิทธิ’ จึงไม่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจต่อข้อจำกัดของแนวคิดสิทธิมนุษยชนที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ หากยังระบุความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนแนวคิดสิทธิมนุษยชนในการแก้ไขปัญหาสภาวะการไร้สิทธิต่อไป

References

- Arendt, H. (1949). The Right of Man: What Are They?. **Modern Review**, 3 (1), 25-37.
- Arendt, H. (1968). **Between Past and Future**. Penguin Books.
- Arendt, H. (1978). We, Refugees. In R. H. Feldman (Ed.) **The Jew as Pariah: Jewish Identity and Politics in the Modern Age** (pp. 55-66) Grove Press.
- Arendt, H. (1994). **Essays in Understanding, 1930-1954: Formation, Exile and Totalitarianism**. Harcourt Brace Javanovich.
- Arendt, H. (1998). **The Human Condition** (2nd ed.). The University of Chicago Press.
- Arendt, H. (2004). **The Origin of Totalitarianism**. Schocken.
- Arendt, H. (2007). **The Jewish Writings**. Schocken.
- Arendt, H. & Jaspers, K. (1993). **Correspondence 1926-1969**. Mariner Books.
- Aristotle. (2013). **Politics** (C. Lord, Trans). The University of Chicago Press.
- Barnouw, D. (1990). **Visible Space: Hannah Arendt and the German-Jewish Experience**. The Johns Hopkins University Press.
- Benhabib, S. (1996). **The Reluctant Modernism of Hannah Arendt**. Sage.
- Benhabib, S. (2002). **The Right to Others: Aliens, Residents and Citizens**. Cambridge University Press.
- Benhabib, S. (2010). **Politics in Dark Times: Encounters with Hannah Arendt**. Cambridge University Press.
- Bernstein, R. J. (1996). **Hannah Arendt and the Jewish Question**. The MIT Press.
- Brown, T. C. (2022). **Statelessness: On Almost Not Existing**. University of Minnesota Press.
- Buckler, S. (2011). **Hannah Arendt and Political Theory: Challenging the Tradition**. Edinburgh University Press.

- Burke, E. (2014). **Revolutionary Writings: Reflections on the Revolution in France and the First Letter on Regicide Peace**. Cambridge University Press.
- Canovan, M. (1992). **Hannah Arendt: A Reinterpretation of Her Political Thought**. Cambridge University Press.
- Gündoğdu, A. (2015). **Rightlessness in an Age of Rights: Hannah Arendt and the Contemporary Struggles of Migrants**. Oxford University Press.
- Hansen, P. (1993). **Hannah Arendt: Politics, History and Citizenship**. Stanford University Press.
- Kohn, J. & May, L. (Eds.) (1996). **Hannah Arendt – Twenty Years Later**. The MIT Press.
- Luban, D. (2026). **Powers of Judgment: Hannah Arendt’s Moral and Legal Philosophy**. Cambridge University Press.
- Winter, J. & Kollen, G. (Eds.) (2025). **Statelessness After Arendt: European Refugees in China and the Pacific during the Second World War**. Manchester University Press.
- Young-Bruehl, E. (2004). **Hannah Arendt: For Love of the World** (2nd ed.). Yale University Press.
- Young-Bruehl, E. (2006). **Why Arendt Matters**. Yale University Press.

การวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย

An Analysis of Animal-Related Thai Idioms Used Specifically for Males and Females by Age

หนึ่งฤทัย ขวนะลิขิกร / Nuengruethai Chavanalikhorn

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา 13000, ประเทศไทย
Program in Thai Language Teaching, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Phranakhon Si Ayutthaya 13000, Thailand

Email: naamnueng37@gmail.com

Received: January 6, 2026

Revised: January 31, 2026

Accepted: April 23, 2026

Abstract

This research aims to analyze Thai idioms related to animals that are used specifically to refer to males and females according to age. It is a documentary study that collects data from Thai Idioms by Klaisuban (2012) and Thai Idioms, Proverbs, and Sayings Using Animals as Comparisons by Sorsottikul (1999). The researcher applies the criteria of The Royal Institute (2013), Kanchanakphan (1996), Chaisaphawatham (2006), Sorsottikul (1999), and Pramot Na Ayutthaya (1997), who explain the meanings and origins of Thai idioms, as the framework for analyzing Thai idioms related to animals that are used specifically for males and females according to age.

The results of the study reveal that there are a total of 17 Thai idioms related to animals that are used specifically to refer to males and females according to age. All of these can be categorized into idioms referring to males and idioms referring to females as follows. 1. Thai idioms related to animals used specifically for males can be divided into three age groups: 1.1 Unspecified age 1.2 Young adulthood 1.3 Old age 2. Thai idioms related to animals used specifically for females can be divided into two age groups: 2.1 Young adulthood 2.2 Old age

Key words: Thai idioms related to animals, male, female, age

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่เก็บข้อมูลจากหนังสือสำนวนไทยของ Klaisuban (2012) และหนังสือสำนวน ภาษิต และคำพังเพยของไทยที่นำสัตว์มาเปรียบของ Sorsottikul (1999) ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ของ The Royal Institute (2013) Kanchanakphan (1996) Chaisaphawatham (2006) Sorsottikul (1999) และ Pramot Na Ayutthaya (1997) เพื่ออธิบายความหมายและที่มาของสำนวนไทยมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย

ผลการศึกษาพบว่า สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัยมีจำนวนทั้งหมด 17 สำนวน สำนวนทั้งหมดนี้สามารถแบ่งได้เป็นสำนวนที่ใช้เฉพาะเพศชายและสำนวนที่ใช้เฉพาะเพศหญิง ดังนี้ 1. สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัย แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 3 วัย ได้แก่ 1.1 ไม่ระบุวัย 1.2 วัยหนุ่ม 1.3 วัยสูงอายุ 2. สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัย แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 2 วัย ได้แก่ 2.1 วัยสาว 2.2 วัยสูงอายุ

คำสำคัญ: สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ เพศชาย เพศหญิง วัย

บทนำ

สำนวนไทยเป็นถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร แต่เป็นถ้อยคำที่มีขึ้นเชิงในการเปรียบเทียบกับจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวของผู้คิดสำนวน (The Royal Institute, 2013, p. 1227; Kanchanakphan, 1970, p. 1) หากกล่าวได้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือที่เราใช้ในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความรู้ ข้อเท็จจริง และใช้สื่อความหมายร่วมกันของคนในสังคม สำนวนไทยก็ถือเป็นวัฒนธรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่เรานำมาใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่คนในสังคม โดยผ่านทางการใช้ถ้อยคำสั้น ๆ กระชับ บางทีก็มีความเสี่ยงสัมผัสสระหรือพยัญชนะทำให้ง่ายแก่การจดจำ บางทีก็มีลักษณะเป็นคำคล้องจองบ้าง หรือมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบ อีกทั้งสำนวนไทยยังสะท้อนให้เห็นลักษณะของคนไทยที่เป็นคนช่างคิดช่างสังเกต สิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น พฤติกรรมของบุคคลหรือสัตว์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แบบแผนประเพณี และความเชื่อของคนในสังคม ฯลฯ นำมาเชื่อมโยงกับความคิด ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดออกมาผ่านถ้อยคำภาษาเพื่อสื่อความหมายร่วมกันของคนในสังคม รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไม่จะเป็นความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ (Bunlert, 1995, pp. 183-185)

ภาษากับวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้าไม่มีภาษา วัฒนธรรมก็จะเจริญได้ยาก เพราะขาดเครื่องมือสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ภาษาไทยสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมที่นิยมความประณีตละเอียดละไมในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ กาลเทศะ และบุคคล ดังสะท้อนให้เห็นได้ในสำนวนไทยที่นอกจากผู้ใช้ภาษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและที่มาของสำนวนไทยแล้ว ยังต้องเข้าใจลักษณะของการนำสำนวนไทยไปใช้ให้ถูกต้องอีกด้วย โดยในแง่ของบุคคลนั้น สำนวนไทยบางสำนวนก็ใช้เฉพาะเพศชายหรือเพศหญิงเท่านั้น

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะกับเพศชายและเพศหญิง หมายถึง ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบที่นำลักษณะหรือพฤติกรรมของสัตว์มาใช้พรรณนาพฤติกรรมของบุคคล โดยมีเงื่อนไขด้านเพศและช่วงวัยเป็นกรอบกำกับการใช้สำนวนอย่างชัดเจน สำนวนเหล่านี้ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสะท้อนขึ้นเชิงของการใช้

ภาษาเท่านั้น หากแต่ยังสะท้อนค่านิยม ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนในสังคมไทยที่มีต่อบทบาททางเพศและวัยในแต่ละช่วงของชีวิตอีกด้วย การเลือกใช้สัตว์บางชนิดมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของบุคคลยังชี้ให้เห็นถึงระบบการให้คุณค่าและการจัดลำดับสถานะทางสังคมที่ฝังรากอยู่ในวัฒนธรรมไทย และถูกถ่ายทอดผ่านการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น การศึกษาสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ในมิติเพศและวัยจึงมีความสำคัญในเชิงการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เนื่องจากสำนวนไทยช่วยสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงออกและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางสังคม โดยเฉพาะภาพเหมารวมทางเพศและบรรทัดฐานด้านวัย การวิเคราะห์สำนวนไทยจึงช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมในสังคมไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และอาจจะนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับโครงสร้างความคิดของสังคมไทยที่แฝงอยู่ในภาษา

ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือสำนวนไทยของ Klaisuban (2012) และหนังสือสำนวน ภาษิต และคำพังเพยของไทยที่น่าสืดมาเรียบเรียงของ Sorsottikul (1999) ผลของการศึกษาที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการทางด้านภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

Klaisuban (2012) ได้กล่าวถึงการเปรียบเทียบของสำนวนไว้ 6 ประเภท ได้แก่ 1. สำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์ 2. สำนวนที่เกี่ยวกับคน 3. สำนวนที่เกี่ยวกับอวัยวะต่าง ๆ 4. สำนวนที่เกี่ยวกับกิริยาอาการที่สำคัญ 5. สำนวนที่เกี่ยวกับของกินของใช้ 6. สำนวนที่เกี่ยวกับธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์ ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้การเปรียบเทียบของสำนวนเป็นหน่วยสุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหนังสือสำนวนไทยของ Klaisuban (2012) และหนังสือสำนวน ภาษิต และคำพังเพยของไทยที่น่าสืดมาเรียบเรียงของ Sorsottikul (1999) โดยคัดเลือกสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงจำนวน 17 สำนวน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัยที่ปรากฏอยู่ในหนังสือสำนวนไทยของ Klaisuban (2012) และหนังสือสำนวน ภาษิต และคำพังเพยของไทยที่น่าสืดมาเรียบเรียงของ Sorsottikul (1999) โดยพิจารณาจากความหมายและที่มาของสำนวนที่สื่อถึงผู้ชายและผู้หญิงในแต่ละช่วงวัย แล้วจึงนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ของข้อมูลเป็นร้อยละ หลังจากนั้นสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัยมีจำนวนทั้งหมด 17 สำนวน แบ่งเป็นสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัย และสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัยได้ดังนี้ 1. สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัยมีจำนวน 11 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 65 แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 3 วัย ได้แก่ 1.1 ไม่ระบุวัย พบจำนวน 4 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 24 1.2 วัยหนุ่ม พบจำนวน 3 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 17 1.3 วัยสูงอายุ พบจำนวน 4 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 24 2. สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัย พบจำนวน 6 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 35 แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 2 วัย ได้แก่ 2.1 วัยสาว พบจำนวน 5 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 29 2.2 วัยสูงอายุ พบจำนวน 1 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 6 ต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาโดยเรียงตามลำดับจำนวนของสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะ เพศชายและเพศหญิงตามวัยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัย มีจำนวน 11 สำนวน แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 3 วัย ดังนี้

1.1 ไม่ระบุวัย

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายที่ไม่ระบุวัย หมายถึง สำนวนไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับเพศชาย โดยในการอธิบายความหมายและที่มาของสำนวนจะปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายถึงเพศชายคำว่า “ผู้ชาย” “ชาย” หรือมีการใช้คำที่สื่อถึงลักษณะทางกายภาพของเพศชายคำว่า “หัวล้าน” โดยไม่ได้ระบุวัยไว้ในความหมาย อาจจะหมายถึงเพศชายในวัยใดก็ได้

ในที่นี้พบจำนวน 4 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 24 ได้แก่ แมงดา เจ้าชู้ไก่แจ้ ขาดีเสื้อต้องไถเลย และ หุงหาหลง สำนวนมีเนื้อหาที่กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ชายที่ไม่ทำงาน คอยแต่จะหลอกใช้ผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง พฤติกรรมของผู้ชายที่เจ้าชู้ คำนิยมของชายไทยเกี่ยวกับการรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง และลักษณะทางกายภาพของผู้ชายที่มีผมน้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สำนวน “แมงดา”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “แมงดา” หมายถึง ชายที่อาศัยน้ำพักน้ำแรงของผู้หญิง โสเภณีดำรงชีวิต (The Royal Institute, 2013, p. 925)

ที่มาของสำนวน เปรียบแมงดาตัวผู้กับผู้ชายที่ไม่ทำงานหาเลี้ยงชีพ ปล่อยให้ภรรยาเป็นฝ่ายหาเงินมาเลี้ยงตน โดยเอาธรรมชาติในการหาอาหารของแมงดาตัวเมียที่จะให้แมงดาตัวผู้ซึ่งหลังไปด้วยกัน (Sorsottikul, 1999, p. 255)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“เขาไม่ยอมทำงาน เอาแต่ใช้เงินเมีย แบบนี้คนแถวบ้านเลยมองว่า เป็นแมงดา”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “แมงดา” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์ในที่นี้ คือ แมงดาตัวผู้ที่มีมักจะขึ้นอยู่กับหลังของแมงดาตัวเมียในขณะที่ออกหาอาหาร มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของผู้ชายที่ไม่ทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง คอยแต่หวังพึ่งน้ำพักน้ำแรงของผู้หญิง สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องบทบาททางเพศของสังคมไทยที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นผู้นำและผู้หาเลี้ยงครอบครัว เมื่อผู้ชายไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวได้ แต่กลับพึ่งพาผู้หญิงจึงถูกมองในเชิงลบและถูกประณามผ่านการใช้สำนวนเปรียบเทียบที่มีน้ำเสียงดูหมิ่น

ตัวอย่างที่ 2

สำนวน “เจ้าชู้โก่แจ้”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “เจ้าชู้โก่แจ้” หมายถึง ผู้ชายเจ้าชู้ (The Royal Institute, 2013)

ที่มาของสำนวน เปรียบผู้ชายเจ้าชู้ว่าเป็นโก่แจ้ เพราะลักษณะของโก่แจ้ตัวผู้พอได้เห็นตัวเมียจะมีอาการท่าทางขยับปีกขึ้นเล็กน้อย แล้วกึ่งวิ่งกึ่งเดินไปมาเรียกว่า “ป้อ” เดินเข้าหาโก่ตัวเมีย (Chai-sapawatttham. 2006, p. 129)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“นายมีแฟนอยู่แล้ว ยังจะมาทำเจ้าชู้โก่แจ้กับสาว ๆ อีก”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “เจ้าชู้โก่แจ้” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์ในที่นี้ คือ โก่แจ้ตัวผู้ที่มีจะเดินเข้าหาโก่ตัวเมีย แล้วแสดงอาการท่าทางขยับปีกขึ้นเล็กน้อย เพื่อแสดงความแข็งแรงและอวดความงามของปีกและขนในการดึงดูดความสนใจจากโก่ตัวเมีย มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการเกี้ยวพาราสีของผู้ชายเวลาที่เจอผู้หญิง สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ของสังคมต่อพฤติกรรมการเกี้ยวพาราสีของผู้ชายที่มุ่งแสดงออกถึงเสน่ห์ ความมั่นใจ และการดึงดูดทางเพศผ่านทางท่าทางหรือการแสดงตนภายนอกที่สอดคล้องกับค่านิยมในสังคมไทยที่มองว่า ผู้ชายมักเป็นฝ่ายเริ่มต้นและแสดงบทบาทเชิงรุกในความสัมพันธ์ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางเพศของสังคมไทยที่ยอมรับหรือมองพฤติกรรมความเจ้าชู้ของเพศชายในฐานะเรื่องขบขันหรือเรื่องธรรมดา ต่างจากกรณีผู้หญิงที่ถูกตัดสินอย่างเข้มงวดกว่าในพฤติกรรมลักษณะเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

สำนวน “ชาติเสือต้องไวลาย”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “ชาติเสือต้องไวลาย” หมายถึง ผู้ชายต้องรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ (Sorsottikul, 1999, p. 176)

ที่มาของสำนวน เปรียบเลือกกับผู้ชายที่เก่ง เพราะเสือเป็นสัตว์เก่งและมีลายเป็นเครื่องสำอางความเป็นเสือ เราจึงนิยมเอาเสือมาเปรียบกับผู้ชายที่เก่งมีความสามารถ ถ้าเป็นเสือก็ต้องรักษาลายของเสือไว้ ถ้าเป็นชายก็ต้องรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง (Kanchanakphan, 1996, p. 161)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“ถึงจะเหนื่อยแค่ไหน แต่มันก็ทำผลงานนี้ออกมาได้ดีมาก ชาติเสือต้องไวลายจริง ๆ”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “ชาติเสือต้องไวลาย” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาลักษณะเด่นของเสือที่เป็นสัตว์เก่งและมีลายเป็นเครื่องสำอางความเป็นเสือ มาเปรียบกับลักษณะของผู้ชายที่เก่งมีความสามารถว่า เขาต้องรักษาลายของเสือไว้ ดังนั้นถ้าเป็นชายก็ต้องรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องเกียรติยศและชื่อเสียงที่สังคมไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะต่อผู้ชายซึ่งถูกคาดหวังให้รักษาภาพลักษณ์ ความสามารถ และความน่าเชื่อถือของตนเองไว้ไม่ให้เสื่อมเสีย ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด

1.2 วัยหนุ่ม

วัยหนุ่ม หมายถึง ชายที่มีอายุพ้นวัยเด็ก นับตามความนิยมตั้งแต่ 15-30 ปี (The Royal Institute, 2013, p.1293)

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายในวัยหนุ่ม หมายถึง สำนวนไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับเพศชาย โดยในการอธิบายความหมายและที่มาของสำนวนจะปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายถึงเพศชายคำว่า “ผู้ชาย” และเป็นสำนวนที่มีความหมายสื่อถึงเพศชายที่อยู่ในวัยหนุ่ม โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นชายโสดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี แต่หมายปองหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

ในที่นี้พบจำนวน 3 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 17 ได้แก่ กระต่ายหมายจันทร์ มดแดงเฝ้ามะม่วง และ หนูตกถังข้าวสาร สำนวนมีเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องความรักระหว่างชายและหญิง โดยเป็นพฤติกรรมของผู้ชายที่แอบรักผู้หญิง ปรากฏทั้งพฤติกรรมการแอบรักผู้หญิงที่ไม่ได้กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ชาย และพฤติกรรมการแอบรักผู้หญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าตนเอง บางครั้งผู้ชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี แต่โชคได้แต่งงานกับผู้หญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

สำนวน “มดแดงเฝ้ามะม่วง”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “มดแดงเฝ้ามะม่วง, มดแดงเฝ้าพวงมะม่วง” หมายถึง ผู้ชายที่ปองรักหญิงบ้านใกล้หรือที่อยู่ใกล้กัน และคอยกีดกันไม่ให้ชายอื่นมารัก (The Royal Institute, 2013, p.877)

ที่มาของสำนวน Pramoj Na Ayudhya (1997, pp. 55-56) ได้อธิบายความหมายของคำกริยา “เฝ้า” และ “เฝ้า” ไว้ดังนี้

“เฝ้า” หมายถึง เอาใจใส่หรือมุ่งแต่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เฝ้าประตู เฝ้าหมอ

“เฝ้า” หมายถึง หลบ แอบ ซ่อน โดยอาศัยสิ่งกำบัง

จะเห็นว่า คำกริยาทั้ง 2 คำ มีความหมายต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาสำนวนนี้ให้ดี เราจะเห็นว่าอาการที่มดแดง “เฝ้า” มะม่วงนั้น มดแดงจะหลบหรือซ่อนอยู่ตามใบ ซึ่งใช้เป็นรังหรือหลบซ่อนอยู่ในพวงมะม่วงอาการเช่นนี้ก็ตรงกับกริยา “เฝ้า” แต่ความหมายของสำนวน “มดแดงเฝ้าพวงมะม่วง” อาจเป็นเพราะว่ามีเสียงสัมผัสกับคำว่า “แดง” ทำให้สำนวนไพเราะขึ้น

อย่างไรก็ตาม The Royal Institute (2013, p. 877) ก็ได้กล่าวถึงการใช้ไว้ทั้ง 2 สำนวน

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“เขาได้แต่เฝ้ามองหมายปองเธอ แต่ไม่กล้าจะไปจีบตรง ๆ และคอยกั้นชายอื่นไม่ให้มาเกี่ยวพันกับเธอ ทำเหมือนกับมดแดงเฝ้ามะม่วง ตัวเองไม่ได้กิน คนอื่นก็ตอมไม่ได้กินเช่นกัน”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “มดแดงเฝ้ามะม่วง” เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับเนื้อหาพฤติกรรมของสัตว์ ในที่นี้คือ มดแดงที่มักจะเอาใบมะม่วงมาทำเป็นรัง และคอยเฝ้าดูแลพวงมะม่วง เพื่อเลี้ยงเพลี้ยแบ่งหรือเพลี้ยหอยที่เป็นแหล่งอาหารประเภทน้ำหวานของมด มดแดงจึงคอยเฝ้าระวังไม่ให้เพลี้ยแบ่งหรือเพลี้ยหอยถูกกินจากแมลงศัตรูพืชชนิดอื่น มาเปรียบกับพฤติกรรมของผู้ชายที่แอบชอบผู้หญิงที่อยู่บ้านใกล้กัน และคอยกีดกันไม่ให้ผู้ชายคนอื่นมารัก สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศได้อย่างชัดเจน โดยค่านิยมในสังคมไทยดั้งเดิม ผู้ชายมักได้รับความคาดหวังให้เป็นฝ่ายเริ่มต้น แสดงความสนใจและปกป้องผู้หญิง ขณะที่ผู้หญิงมักถูกวางบทบาทเป็นฝ่ายถูกเลือกหรือถูกปกป้อง

ตัวอย่างที่ 5

สำนวน “กระต่ายหมายจันทร์”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “กระต่ายหมายจันทร์” หมายถึง ผู้ชายหมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า (The Royal Institute, 2013, p. 1266)

ที่มาของสำนวน การกล่าวถึงกระต่ายกับพระจันทร์นี้ปรากฏว่า มีมาแต่โบราณดึกดำบรรพ์ คงจะเป็นเพราะเวลากลางคืนเดือนหงาย กระต่ายชอบมาวิ่งเล่นกลางแสงจันทร์นั้นอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเงาตัว ๆ ในดวงจันทร์นั้นมีหลายชาติเห็นเป็นยากับตาข้าวมูลเหตุที่ในดวงจันทร์มีรูปกระต่ายมี นียายอยู่ในชาติว่ากระต่ายสอนนากับสุนัขจิ้งจอกให้รักษาศีลและให้ทาน ร้อนถึงพระอินทร์ลงมาทดลอง ขอบอาหารจากกระต่าย กระต่ายกินแต่หญ้าไม่มีอะไรจะให้ก็บอกให้พระอินทร์ก่อไฟขึ้น แล้วตนก็กระโดด เข้ากองไฟเพื่อให้เนื้อของตน แต่ไฟไม่ไหม้กระต่าย พระอินทร์เห็นความดีของกระต่ายจึงอุ้มกระต่ายขึ้น แล้วเอาภูเขาามาบีบคั้นจนเป็นน้ำ เขียนรูปกระต่ายไว้ในดวงจันทร์เพื่อให้มนุษย์เห็นคุณงามความดีของ กระต่าย ในดวงจันทร์จึงมีรูปกระต่ายสืบมา กระต่ายมีธรรมชาติเกี่ยวข้องกับดวงจันทร์และเป็นนิยามมา ดังกล่าว การเปรียบชายต่ำศักดิ์เป็นกระต่าย หญิงสูงศักดิ์เป็นดวงจันทร์จะเริ่มมีมาแต่เมื่อไรไม่ทราบ เฉพาะไทยเรามีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อพูดถึงชายที่หมายหญิงสูงศักดิ์ก็นิยมเอาระต่ายกับดวงจันทร์ มาเปรียบ เป็นที่รู้จักกันดีมาแต่โบราณ และนิยมเปรียบกันมา จนปัจจุบัน (Kanchanakphan, 1996, p. 15)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“นายศักดิ์เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ทำงานรับจ้างไปวัน ๆ แต่ทำตัวเป็นกระต่ายหมายจันทร์ แอบรักลูกสาวนายจ้างซึ่งมีฐานะร่ำรวย สูงศักดิ์กว่าตนเอง ความรักของนายศักดิ์จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะสมหวัง เพราะฝ่ายหญิงย่อมเลือกคู่ครองที่มีฐานะเหมาะสมกับตนเอง”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “กระต่ายหมายจันทร์” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์ ในที่นี้ คือ กระต่ายที่ชอบมาวิ่งเล่นกลางแสงจันทร์ในคืนเดือนหงาย มาเปรียบเทียบกับผู้ชายที่มีฐานะต่ำต้อยที่มุ่งหมายจะได้สมหวังกับผู้หญิงที่ตนแอบรัก แต่ก็ไม่อาจสมหวังได้เพราะผู้หญิงมีฐานะที่ดีกว่า สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องความเหมาะสมของคู่ครองที่สังคมไทยให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการคาดหวังให้ผู้ชายและผู้หญิงมีฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม หรือชาติตระกูลที่ใกล้เคียงกัน ผู้ชายที่มีฐานะต่ำกว่าผู้หญิงจึงถูกมองว่า ผันเกินตัวหรือไม่รู้จักประมาณตน

ตัวอย่างที่ 6

สำนวน “หนูตกถังข้าวสาร”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “หนูตกถังข้าวสาร” หมายถึง ผู้ชายที่มีฐานะไม่ค่อยดีได้แต่งงานกับผู้หญิงที่ร่ำรวย (The Royal Institute, 2013, p. 1293)

ที่มาของสำนวน มาจากธรรมชาติของหนูที่แอบกินข้าวสารและเกิดตกลงไปในถังข้าวสารก็เลยได้กินข้าวจนอิ่ม สำนวนนี้เปรียบเทียบกับผู้ชายที่มีฐานะไม่ค่อยดีหรือยากจน และเปรียบถังข้าวสารกับผู้หญิงที่ร่ำรวย การที่หนูตกลงไปในถังข้าวสาร หมายความว่า ผู้ชายที่มีฐานะไม่ดีได้แต่งงานกับผู้หญิงที่ร่ำรวย เลยสบายไปตลอดชีวิต (Sorsottikul, 1999, p. 243)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“เขาโชคดีได้แต่งงานกับผู้หญิงที่มีฐานะดี เลยกลายเป็นหนูตกถังข้าวสาร”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “หนูตกถังข้าวสาร” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์ในที่นี้ คือ หนูที่แอบกินข้าวสารและเกิดพลัดตกลงไปในถังข้าวสาร หนูจึงได้แหล่งอาหารที่สามารถกินข้าวสารได้โดยไม่มีวันหมด มาเปรียบเทียบกับผู้ชายที่มีฐานะไม่ค่อยดี แต่ได้แต่งงานกับผู้หญิงที่ร่ำรวย จึงมีชีวิตที่สุขสบายไปตลอดชีวิต สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติแบบประชดประชันตอบหาทหาท ความเป็นชาย เพราะผู้ชายตามค่านิยมดั้งเดิมควรเป็นผู้นำและผู้หาเลี้ยงครอบครัว แต่ในกรณีนี้กลับเป็นฝ่ายพึ่งพาทรัพย์สินของผู้หญิง จึงถูกนำเสนอผ่านภาพเปรียบเทียบเชิงล้อเลียนของ “หนู” ที่ได้ประโยชน์จากสถานการณ์โดยไม่ต้องคืน

1.3 วัยสูงอายุ

วัยสูงอายุ หมายถึง มีอายุมาก (The Royal Institute, 2013, p.1249)

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายในวัยสูงอายุ หมายถึง สำนวนไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับเพศชาย โดยในการอธิบายความหมายและที่มาของสำนวนจะปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายถึงเพศชายและอายุ คำว่า “ชายสูงอายุ” “คนเฒ่า” “คนแก่” หรือแม้แต่ชื่อของสำนวนก็มักจะปรากฏการใช้คำขยายคำนามว่า “เฒ่า” ใน “เสือเฒ่า” “แก่” ใน “วัวแก่” เพื่อระบุถึงวัยที่มีอายุมาก

ในที่นี้พบจำนวน 4 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 24 ได้แก่ เสือเฒ่าจ้ำศีล เฒ่าห้วง วัวแก่กินหญ้าอ่อน และหมาหยอกไก่ สำนวนมีเนื้อหาที่กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ชายสูงอายุที่วางตัวไม่เหมาะสมกับวัย ในการปฏิบัติตัวต่อผู้หญิงที่ไม่ใช่ภรรยาของตน โดยการหยอกล้อหรือใช้เล่ห์เหลี่ยมหลอกล่อผู้หญิงเพื่อการฉ้อโกง และพฤติกรรมของผู้ชายสูงอายุที่ประพฤติตัวไม่ดี แต่วางตัวเหมือนเป็นคนดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

สำนวน “เสือเฒ่าจ้ำศีล”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “เสือเฒ่าจ้ำศีล, เสือเฒ่าเจ้าเล่ห์” หมายถึง ชายสูงอายุที่มีท่าทีสงบเสถียร น่านับถือ แต่เจ้ามารยาดีเล่ห์เหลี่ยมมาก (The Royal Institute, 2013, p. 1266)

ที่มาของสำนวน มาจากการเอาเสือมาเปรียบ คือ เปรียบคนที่มีความประพฤติชั่วร้าย ไม่ดีเหมือนเสือ แต่ทำสำรวมสงบเสถียรอย่างคนถือศีล จึงเรียกเป็นสำนวนว่า “เสือเฒ่าจ้ำศีล, เสือเฒ่าเจ้าเล่ห์” แสดงถึงว่า เป็นคนมีเล่ห์กลมารยาดีมาก ไวใจไม่ได้ (Kanchanakphan, 1996, pp. 595-596)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“คนบางคนมีกิริยาสงบนิ่งเยือกเย็นวางตัวน่าเคารพน่าเลื่อมใส แต่ที่ไหนได้ นั่นแหละ เสือเฒ่าจ้ำศีล น่ากลัวกว่าใครเลย”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “เสือเฒ่าจ้ำศีล” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของสัตว์ในที่นี้ คือ เสือที่มีจะมีพฤติกรรมชั่วร้าย มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของชายสูงอายุที่มีท่าทีสงบเสถียร น่านับถือ แต่เจ้ามารยาดีเล่ห์เหลี่ยมมาก ดังนั้นจึงไวใจคนที่มีความประพฤติแบบนี้ไม่ได้ สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อมโยงอำนาจ ประสพการณ์ และเล่ห์เหลี่ยมกับผู้ชายสูงอายุที่ถูกมองว่า แม้จะลดบทบาทความรุนแรงลงตามวัย แต่ก็ยังคงมีอำนาจเชิงปัญญาและชั้นเชิงที่สามารถใช้อำนาจเปรียบผู้อื่นได้

ตัวอย่างที่ 8

สำนวน “เฒ่าห้วง”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “เฒ่าห้วง” หมายถึง ชายสูงอายุที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือกลอุบาย หลอกล่อหญิงสาวเพื่อการฉ้อโกง (The Royal Institute, 2013, p. 418)

ที่มาของสำนวน Charunkit Anan (1985, p. 236) กล่าวว่า ได้สันนิษฐานที่มาจากสำนวน “เฒ่าห้วง” ว่า อาจจะมาจากสาเหตุ 2 ประการ ประการแรก น่าจะมาจากเฒ่าห้วงนั้นตรงกันข้ามกับเฒ่าหัวงอก ใช้ตัวงูเหมือนกัน เฒ่าหัวงอกนั้นเป็นเฒ่าตามปกติ คือ ผมหงอก พวกเฒ่าเจ้าเล่ห์เป็นพวกเฒ่า ทำในสิ่งที่ไม่ควรแก่การเป็นคนหัวงอกทำ เขาก็เลยเรียกเป็นคำตั่วว่าเป็นพวกห้วง

ประการที่สอง เหตุที่ใช้ห้วงเพราะงูนั้นมันจับเอาได้ คนเฒ่าควรจะเป็นคนไม่มีพิษงู (ในทางกามารมณ์) แต่ไม่มีเขาเลยเรียกเฒ่าห้วง อันหมายความว่ายังมีพิษ (งูบางชนิดมีพิษ) แทนที่จะเรียกเฒ่าหัวงอกซึ่งเป็นเฒ่าธรรมดา เขาก็เรียกเป็นเฒ่าห้วง อันหมายถึงเฒ่าที่ไม่ธรรมดา เป็นพวกคนแก่หัวงอกชอบหลอกล่อเด็ก

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“ผู้ชายสูงวัย อายุมากแล้ว บางคนก็ยังทำตัวเป็นเฒ่าหัวงู ชอบคบหากับหญิงสาวคราวลูกหลาน เป็นคู่ควง หรืออาจจะล่อลวงด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อหวังเรื่องการมรดกหรือมีเพศสัมพันธ์ด้วย”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “เฒ่าหัวงู” เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับนำเอาลักษณะเด่นของงูที่มีพิษร้ายแรง มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของชายสูงอายุที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือกลอุบายหลอกหญิงสาวเพื่อการมรดก สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการประณามพฤติกรรมทางเพศที่ผิดศีลธรรม โดยเฉพาะเมื่อเกิดจากผู้ชายสูงอายุที่ใช้ประสบการณ์ วิทยุฒิ หรือสถานะทางสังคมเป็นเครื่องมือหลอกลวงหญิงสาว พฤติกรรมดังกล่าวถูกมองว่าเป็นอันตรายและน่ารังเกียจ เปรียบเสมือน “งูพิษ” ที่แฝงภัยร้าย

ตัวอย่างที่ 9

สำนวน “วัวแก่กินหญ้าอ่อน”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “วัวแก่กินหญ้าอ่อน” หมายถึง ชายสูงอายุที่มีภรรยาสาว (Sorsottikul, 1999, p. 162)

ที่มาของสำนวน เปรียบวัวแก่กับชายแก่ และหญ้าอ่อนกับหญิงสาว สำนวนนี้ปรากฏใช้ในเวสสันดรชาดก กัณฑ์ชูชกที่เปรียบชูชกเป็นโคเฒ่า และนางอมิตดาเป็นหญ้าอ่อน (Sorsottikul, 1999, p. 162)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“คุณตาวัย 70 มีภรรยารุ่นหลาน คนในหมู่บ้านก็เลยแซวว่า วัวแก่กินหญ้าอ่อนตัวจริง”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “วัวแก่กินหญ้าอ่อน” เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับนำเอาพฤติกรรมของสัตว์ในทันที คือ วัวแก่ที่ชอบกินหญ้าอ่อน เพราะหญ้าอ่อนเคี้ยวง่าย มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของชายสูงอายุที่มักจะชอบและแต่งงานกับผู้หญิงที่อ่อนวัยกว่าตนเอง สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการวิพากษ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายสูงอายุกับหญิงสาวที่มักถูกมองว่า ผู้ชายเป็นฝ่ายได้เปรียบทั้งด้านอายุ ประสบการณ์ และฐานะทางเศรษฐกิจ ขณะที่ผู้หญิงที่อ่อนวัยกว่ามักจะมีประสบการณ์ชีวิตที่น้อยกว่า จึงกลายเป็นเป้าหมายของการเลือกหรือการครอบครองของชายสูงอายุ

2. สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัย มีจำนวน 6 สำนวน แบ่งตามวัยได้ทั้งหมด 2 วัย ดังนี้

2.1 วัยสาว

วัยสาว หมายถึง หญิงที่มีอายุพ้นวัยเด็ก นับตามความนิยมตั้งแต่ 15-30 ปีขึ้นไป เช่น ย่างเข้าสู่วัยสาว โตเป็นสาวแล้วยังซุกซนเหมือนเด็ก ๆ (The Royal Institute, 2013, p.1225)

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงในวัยสาว หมายถึง สำนวนไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับเพศหญิง โดยในการอธิบายความหมายและที่มาของสำนวนจะปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายถึง เพศหญิง คำว่า “ผู้หญิง” หรือระบุการใช้สำนวนไว้ในในการอธิบายความหมายว่า “มักใช้แก่ผู้หญิง” โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้หญิงที่อยู่ในวัยสาวทั้งที่ยังไม่มีคู่ครองและมีคู่ครองแล้ว หากเป็นผู้หญิงที่ยังไม่มีคู่ครองอาจจะมีกิริยาท่าทางที่ไม่ค่อยเรียบร้อย หรือรักสวยรักงาม ดูแลตนเองทั้งในเรื่องการแต่งกายและการประดับตกแต่งร่างกายให้ดูดีอยู่เสมอ แต่หากเป็นผู้หญิงที่มีคู่ครองแล้วมักจะต้องทำหน้าที่ของภรรยาในการคอยสนับสนุนสามีอยู่เบื้องหลัง ดูแลบริหารจัดการเรื่องภายในบ้าน

ในที่นี้พบจำนวน 5 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 29 ได้แก่ ม้าดีดกะโหลก ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ไม่งามกระรอกเจาะ ช้างเท้าหลัง และไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง สำนวนมีเนื้อหาที่กล่าวถึง บุคลิกลักษณะของผู้หญิงที่ไม่ค่อยเรียบร้อย การพิจารณาเลือกผู้หญิงเป็นคู่ครองให้พิจารณาจากนิสัยใจคอ และความประพฤติของแม่ ความสวยความงามของผู้หญิง การทำหน้าที่เป็นผู้ตามและคอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังสามี การดูแลรักษาบุคลิกภาพของตนให้ดูดีอยู่เสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

สำนวน “ม้าดีดกะโหลก”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “ม้าดีดกะโหลก” หมายถึง มีกิริยากระโดดกระเดก ลูกเล่น หรือ ไม่เรียบร้อย (มักใช้แก่ผู้หญิง) (The Royal Institute, 2013, p. 900)

ที่มาของสำนวน Kanchanaphan (1996, p. 415) สันนิษฐานว่า น่าจะมาจากการสังเกตกิริยาของม้า ม้าที่พยศมักจะมีกิริยาที่เรียกว่า “ดีด” กับ “โยก” อยู่ด้วยกัน โยกหน้าโยกหลัง คำว่า “โยก” กับ “โยก” แผลงเป็นโยกและกะโหลกตามลำดับ ม้าดีดโยกจึงกลายเป็นม้าดีดกะโหลก

สำนวนนี้เปรียบอาการของม้าเวลาพยศกับกิริยาท่าทางการเดินของผู้หญิงที่ไม่เรียบร้อย ไม่น่าดู จึงมักจะใช้พูดตำหนิผู้หญิงที่มีกิริยาไม่เรียบร้อย ท่าทางกระโดดกระเดก

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“เป็นผู้หญิงไม่ควรเดินเป็นม้าดีดกะโหลก”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “ม้าดีดกะโหลก” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมม้าเวลาพยศมักจะแสดงอาการสะบัดหรือดีดตัว มาเปรียบเทียบกับผู้หญิงสาวที่มีกิริยาท่าทางการเดินที่ไม่เรียบร้อย สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังต่อกิริยามารยาทของผู้หญิงในสังคมไทย โดยเฉพาะเรื่องท่าทางการเดิน การแสดงออกทางร่างกาย และความสุภาพเรียบร้อย ผู้หญิงที่แสดงท่าที่คล่องแคล่ว โลดโผน หรือไม่สำรวมตามแบบแผน มักถูกมองในเชิงลบ

ตัวอย่างที่ 11

สำนวน “ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่” หมายถึง ให้รู้จักพิจารณาผู้หญิงที่จะเลือกเป็นคู่ครองโดยดูจากนิสัยใจคอและความประพฤติของมารดา (The Royal Institute, 2013, p. 441)

ที่มาของสำนวน สำนวนนี้กล่าวถึงการดูลักษณะช้างกับการดูลักษณะผู้หญิง ลักษณะช้างดีหรือช้างเผือก ชนที่ปลายหางจะเป็นสีขาว ส่วนลักษณะผู้หญิงจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่แม่ของผู้หญิง แม่ของผู้หญิงเป็นอย่างไร ลูกสาวก็มักจะเป็นอย่างนั้น (Sorsottikul, 1999, p. 62)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“ถ้าอยากจะรู้ว่า สาวคนนั้นมีนิสัยใจคอเป็นอย่างไร ไม่ต้องถามคนอื่นให้เหนื่อยเปล่า ดูที่แม่ของเธอก็จะรู้เอง ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาการดูลักษณะของช้างที่ดีหรือช้างเผือกว่า จะต้องชนที่ปลายหางจะเป็นสีขาวของสัตว์ มาเปรียบเทียบกับ การดูลักษณะของผู้หญิงว่า จะดีหรือไม่ดีให้ดูที่แม่ของผู้หญิง ก่อนการตัดสินใจเลือกคู่ครองของผู้ชาย สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการถ่ายทอดลักษณะนิสัยและคุณค่าทางศีลธรรมผ่าน

สายเลือดและการเลี้ยงดู สังคมไทยมองว่าพฤติกรรม มารยาท และคุณธรรมของผู้หญิงมีรากฐานมาจากครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของมารดาในฐานะผู้ถ่ายทอดแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ

ตัวอย่างที่ 12

สำนวน “ไม่งามกระรอกเจาะ”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “ไม่งามกระรอกเจาะ” หมายถึง หญิงสวยที่ไม่บริสุทธิ์ (The Royal Institute, 2013, p. 932)

ที่มาของสำนวน สำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบไม่งามกับผู้หญิงที่สวยงามและเปรียบกระรอกกับผู้ชายกระรอกชอบเจาะต้นไม้ที่งาม เช่นเดียวกับผู้ชายที่ชอบยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงที่สวยงาม (Sorsottikul, 1999, p. 13)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“เธอทั้งสวยทั้งเก่ง ไม่แปลกเลยที่จะแต่งงานแล้ว แบบนี้เขาเรียกว่า **ไม่งามกระรอกเจาะ**”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “ไม่งามกระรอกเจาะ” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของ กระรอกที่ชอบเจาะต้นไม้ที่งาม มาเปรียบเทียบกับผู้หญิงสาวที่ความสวยก็มักจะมีความงามเกี่ยวพาราสี จนอาจจะพลาดท่าเสียที่เสียความบริสุทธิ์ได้ สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ที่ทำให้ผู้หญิงถูกเปรียบเป็นวัตถุ “ไม่งาม” ซึ่งอาจถูกกระทำหรือครอบครองได้ ขณะที่ผู้ชายถูกทำให้เป็นผู้กระทำตามธรรมชาติของตนเอง “กระรอก” ส่งผลให้ความไม่เท่าเทียมทางเพศถูกทำให้ดูเป็นเรื่องปกติ

2.2 วัยสูงอายุ

วัยสูงอายุ หมายถึง มีอายุมาก (The Royal Institute, 2013, p.1249)

สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงในวัยสูงอายุ หมายถึง สำนวนไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับเพศหญิง โดยในการอธิบายความหมายและที่มาของสำนวนจะปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายถึง เพศหญิงและอายุ คำว่า “หญิงที่ค่อนข้างมีอายุหรือสาวใหญ่” หรือแม้แต่ชื่อของสำนวนก็ปรากฏการใช้คำขยายคำนามว่า “แก่” ใน “โกแก่” เพื่อระบุถึงวัยที่มีอายุมาก

ในที่นี้พบเพียง 1 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 6 คือ โกแก่แม่ปลาช่อน สำนวนมีเนื้อหาที่กล่าวถึง การมีพฤติกรรมของผู้หญิงที่มีมารยาทหรือเลห์เหลี่ยมมากในเรื่องเพศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

สำนวน “โกแก่แม่ปลาช่อน”

ความหมาย จากตัวอย่าง สำนวน “โกแก่แม่ปลาช่อน” หมายถึง หญิงค่อนข้างมีอายุที่มีมารยาทและเลห์เหลี่ยมมาก และมีกิริยาจัดจ้าน (The Royal Institute, 2013, p. 161)

ที่มาของสำนวน มาจากตามธรรมชาติปลาช่อนจะไม่คู่ ใช้เป็นอาหารของคน แต่ถ้าเป็นแม่ปลาช่อนวางไข่แล้วจะดุ กัดคนตายได้ สำนวนนี้จึงเปรียบแม่ปลาช่อนกับผู้หญิงที่มีอายุและมีมารยาทเลห์เหลี่ยม เป็นสำนวนที่มีความหมายเชิงลบ ใช้เรียกผู้หญิงที่ค่อนข้างมีอายุหรือสาวใหญ่ที่มีประสบการณ์หรือความจัดเจนในเรื่องเพศ มีมารยาทเลห์เหลี่ยมมาก มีกิริยาจัดจ้าน (Sorsottikul, 1999, p. 19)

ตัวอย่างการใช้สำนวน

“ใครจะอยากให้ลูกชายมาเลือกโกแก่แม่ปลาช่อนอย่างเธอเป็นคู่ครอง ในเมื่อสาว ๆ ยังมีอีกถมไป”

จากตัวอย่างข้างต้น สำนวน “โกแก่แม่ปลาช่อน” เป็นสำนวนเปรียบเทียบที่นำเอาพฤติกรรมของแม่ปลาช่อนเมื่อกวางไข่แล้วจะดุร้ายมากและสามารถกัดคนได้ มาเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่ค่อนข้างมีอายุหรือ

สาวใหญ่ที่มีประสบการณ์หรือความชัดเจนในเรื่องเพศมาก ส่วนวันดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการมองผู้หญิงที่มีอายุหรือมีประสบการณ์ทางเพศในเชิงลบ สังคมไทยมักเชื่อมโยงความชัดเจนหรือความรู้เท่าทันเรื่องเพศของผู้หญิงเข้ากับภาพลักษณ์ของความดูร้าย เจ้าเล่ห์ หรืออันตราย คล้ายแม่ปลาซอมที่พร้อมปกป้องตัวเองอย่างรุนแรง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่เก็บข้อมูลจากโดยเก็บข้อมูลจากหนังสือสำนวนไทยของ Klaisuban (2012) และหนังสือสำนวน ภาชิต และคำพังเพยของไทยที่นำสัตว์มาเปรียบของ Sorsottikul (1999) ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ของ The Royal Institute (2013) Kanchanakphan (1996) Chaisaphawatham (2006) Sorsottikul (1999) และ Pramot Na Ayutthaya (1997) ที่อธิบายความหมายและที่มาของสำนวนไทยมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัย สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงตามวัยมีจำนวนทั้งหมด 17 สำนวน แบ่งเป็นสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัย และสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัย โดยพบสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัยมากกว่าสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัย สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายตามวัยที่พบมากที่สุด คือ ไม่ระบวยัย และวัยสูงอายุ พบจำนวน 4 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 24 เท่ากัน รองลงมา คือ วัยหนุ่ม พบจำนวน 3 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 17 ส่วนสำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงตามวัยที่พบมากที่สุด คือ วัยสาว พบจำนวน 5 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 29 รองลงมา คือ วัยสูงอายุ พบจำนวน 1 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 6

จากการวิเคราะห์สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิงพบการใช้สำนวนไทยเกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสังคมไทยเป็นสังคมปิตาธิปไตย จึงอาจส่งผลกระทบต่อสร้างสำนวนไทยขึ้นมาใช้กับเพศชายมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับ Chatuthong (2008) ที่กล่าวถึงสังคมปิตาธิปไตยในสังคมไทยไว้ว่า ปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงในสังคมไทยนั้นมีรากฐานมาจากการมีระบบวิธีคิดแบบผู้ชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงไม่ได้มีโอกาสเข้าสู่อำนาจเพื่อการตัดสินใจ รวมถึงการบริหารทรัพยากรของรัฐ เพราะผู้หญิงไม่ได้รับบทบาททางการเมืองอย่างเต็มที่ ดังสะท้อนให้เห็นจากผลการศึกษา ในงานวิจัยของ Malasri (2019) ที่ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน กรณีศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย-จีนพบว่า ยังมีสำนวนไทยจำนวนมากที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของผู้ชายและผู้หญิงที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคมไทยสมัยโบราณที่ผู้ชายจะได้เรียนหนังสือที่วัด ส่วนผู้หญิงมักจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนหนังสือ ดังนั้น ในสังคมไทยสมัยก่อนจึงมีค่านิยมให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว มีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลสามี ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนหนังสือ เรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ หรือแม้แต่ในสังคมไทยปัจจุบันระบบวิธีคิดแบบผู้ชายเป็นใหญ่ก็ยังแฝงอยู่ แต่ผู้หญิงก็เริ่มได้รับการสนับสนุนให้เรียนหนังสือเพื่อที่สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพของตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษา ในงานวิจัย ของ Tangprasomsuk (2021) ที่แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนของสังคมปิตาธิปไตยที่แฝงอยู่ในละครเรื่องเมีย 2018 ที่ตัวละครซึ่งเป็นผู้หญิง เมื่อแต่งงานแล้วก็ออกจากงานมาเป็นแม่บ้าน เลี้ยงดูลูกและสามี แต่สุดท้ายสามีก็นอกใจ เธอจึงกลับมาทำงานใหม่อีกครั้งเพื่อให้มีรายได้หาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาสามี

นอกจากนี้ ผลการศึกษาในบทความวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ Paksa-suk (2019) ที่ศึกษาเรื่อง สำนวนไทยที่ใช้เฉพาะกับเพศชาย: ภาพสะท้อนสังคมไทยพบว่า สำนวนไทยที่ใช้เฉพาะกับ เพศชายจะใช้กับวัยสูงอายุ วัยหนุ่ม และไม่ระบุวัย สำนวนไทยที่ใช้เฉพาะกับเพศชายไม่ว่าจะวัยใดก็มักจะกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ชายในสังคมไทยเรื่องความเจ้าชู้ แต่ผลการศึกษาที่แตกต่างจาก ผลการศึกษาในงานวิจัยของ Paksa-suk (2019) คือ พบสำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงจะใช้กับ วัยสาวและวัยสูงอายุซึ่งปรากฏทั้งสถานะโสดและสถานะที่แต่งงานแล้ว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า สำนวนไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ใช้เฉพาะเพศหญิงมักจะไม่ค่อยกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้หญิงในสังคมไทยเรื่องชู้สาว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากตามกรอบจารีตประเพณีของสังคมไทย ผู้หญิงจะต้องรักษานวลสงวนตัว สอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ Malasri (2019) ที่พบว่า สำนวนไทยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ดี ไม่ควรยุ่งหรือมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับสามีหรือคนรักของผู้อื่น

References

- Bunlert, S. (1995). **Thai Language for Elementary School Teachers**. Educational Supervision Unit, Rajabhat Institute Council Office. (In Thai)
- Charungkit Anan, W. (1985). **Discussion on Thai Idioms, Volume 1**. Buraphasarn. (In Thai)
- Chatuthong, A (2008). **Legal Measures to Promote Women’s Participation in Politics** [Master’s thesis]. Dhurakij Pundit University. (In Thai)
- Chai-sapawattham. K. (2006). **Encyclopedia of Thai Proverbs, Sayings, and Idioms**. TonTham. (In Thai)
- Kanchanaphan. (1970a). **Thai Idioms**. Bamrungsasan. (In Thai)
- Kanchanaphan. (1996b). **Thai Idioms**. Bamrungsasan. (In Thai)
- Klaisuban, P. (2012). **Thai Idioms**. Permsap Kanphim. (In Thai)
- Malasri, T. (2019). A Comparison of Attitudes Toward Love and Marriage: A Case Study of Thai and Chinese Proverbs. **Khon Kaen University Research Journal (Graduate Studies)– Humanities and Social Sciences**, 7 (2), 135–144. (In Thai)
- Paksa-suk, A. (2019). Thai Idioms Used Exclusively for Males: Reflections of Thai Society. **Wannawit Journal**, 19 (2), 87–103. (In Thai)
- Pramoj Na Ayudhya, K. (1997). **Changes in the Wording and Meaning of Thai Idioms**. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sosothikul. R. (1999). **Thai Idioms, Proverbs, and Sayings Involving Animals**. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Tangprasomsuk, A. (2021). **Patriarchal Society in Southeast Asia: Reflections on Male Power and Women’s Rights through the Study of Thai Drama, 2017–2021, A Case Study of the Drama “Mia 2018”** [Undergraduate thesis]. Thammasat University. (In Thai)
- The Royal Institute. (2013). **Royal Institute Dictionary (2011 Edition)**. The Royal Institute. (In Thai)

การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

Code-Switching Between English and Standard Thai by Opposition Politicians in the Censure Debate Against the Prime Minister

วัชรพงศ์ โคตรนารินทร์¹ / ดีอานา คาสา^{2*}

Watcharapong Khotnarin¹ / Deena Kasa²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ 10900 ประเทศไทย

^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding author. E-mail: deenakasa@gmail.com

Received: January 6, 2026

Revised: May 24, 2026

Accepted: May 28, 2026

Abstract

Code-switching in political discourse reflects the power, credibility, and image of the speaker. The study English–Standard Thai Code-Switching among Opposition Politicians in the No-Confidence Debate against Prime Minister Paetongtarn Shinawatra had two objectives: 1) to study the characteristics of English–Standard Thai code-switching used by opposition politicians in the parliamentary no-confidence debate against Prime Minister Paetongtarn Shinawatra, and 2) to analyze the functions of English–Standard Thai code-switching used by opposition politicians in the parliamentary no-confidence debate against Prime Minister Paetongtarn Shinawatra. This research applied the framework of Ho (2007) on linguistic units and Gumperz (1982) on communicative functions. The data were collected from transcripts of the no-confidence debate against the Prime Minister from archived video clips published on the YouTube platform. The results showed that there were five types of English–Thai code-switching: letters of the alphabet, lexical words, proper nouns, phrases, and short forms. The use of letters of the alphabet occurred most frequently, while short forms occurred least frequently. There were four communicative functions of English–Standard Thai code-switching: 1) quotation, 2) addressee specification,

3) reiteration, and 4) message qualification. The findings indicate that English functions as a strategic tool to add informational weight and international tone to the opposition's utterances.

Key words: Code-switching, Code-switching Function, Censure Debate, Standard Thai Language

บทคัดย่อ

การสลับภาษาในเวทีการเมืองเป็นกลวิธีทางภาษาที่สะท้อนอำนาจ ความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ของผู้พูด การศึกษาเรื่อง การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้านในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร 2) เพื่อวิเคราะห์หน้าที่การสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Ho (2007) ในด้านหน่วยภาษาศาสตร์ และ Gumperz (1982) ในด้านหน้าที่ของการสื่อสาร การเก็บข้อมูลทำโดยถอดเสียงการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีจากบันทึกย้อนหลังคลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ YouTube ผลการวิจัยพบ ลักษณะการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทย ทั้งสิ้น 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้อักษร การใช้คำศัพท์ทั่วไป การใช้คำนามเฉพาะ การใช้วลี และการใช้คำลดรูป โดยการใช้อักษรพบจำนวนครั้งมากที่สุด และการใช้คำลดรูปพบจำนวนครั้งน้อยที่สุด ทั้งนี้ พบหน้าที่ในการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานทั้งสิ้น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) การบ่งชี้สิ่งที่อ้างอิงถึง 2) การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง 3) การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ 4) การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น ผลการวิจัยสะท้อนว่าภาษาอังกฤษทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มน้ำหนักทางข้อมูลและความเป็นสากลให้กับถ้อยคำของฝ่ายค้าน

คำสำคัญ: การสลับภาษา หน้าที่การสลับภาษา การอภิปรายไม่ไว้วางใจ ภาษาไทยมาตรฐาน

บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีรัฐสภาเป็นศูนย์กลางของการเมือง ทำหน้าที่ออกกฎหมายและตรวจสอบฝ่ายบริหาร รัฐสภาประเทศไทยใช้ “การอภิปรายไม่ไว้วางใจ” เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยคณะรัฐมนตรีต้องบริหารประเทศภายใต้ความไว้วางใจจากรัฐสภา การอภิปรายไม่ไว้วางใจ จึงเป็นกระบวนการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะหยิบยกปัญหาสำคัญขึ้นอภิปรายในที่ประชุม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและหาทางออกต่อไป (Thai PBS, 2025)

วันที่ 24-25 มีนาคม พ.ศ. 2568 เป็นวันที่สภาผู้แทนราษฎรเปิดประชุมพิเศษพิจารณาญัตติอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล โดยเจาะจงอภิปรายไม่ไว้วางใจเพียง 1 บุคคล คือ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นครั้งที่ 5 ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

ที่นายกรัฐมนตรีถูกเจาะจงอภิปรายไม่ไว้วางใจเพียงบุคคลเดียว (Thai PBS, 2025) ทั้งนี้ ฝ่ายค้านได้รับเวลาในการอภิปรายทั้งสิ้น 28 ชั่วโมง นายกรัฐมนตรีจะได้รับเวลาชี้แจง 5 ชั่วโมง และประธานรัฐสภาได้รับเวลา 2 ชั่วโมง

สำนักข่าว BBC NEWS Thai (2025) ได้สรุปเหตุอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้านต่อนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ไว้ด้วยกัน 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) นางสาวแพทองธาร ชินวัตร ไม่มีคุณสมบัติและไม่มีคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งผู้นำฝ่ายบริหาร 2) เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเอง บิดา ครอบครัวย และพวกพ้อง เห็นผลประโยชน์ของส่วนรวม 3) ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีพฤติการณ์เอาเปรียบประชาชน 4) บริหารบ้านเมืองผิดพลาดล้มเหลวอย่างร้ายแรง 5) เจตนาและปล่อยปละละเลยให้เกิดการทุจริตภายใต้การบริหารงานของ ตนเอง และ 6) สมครใจยินยอมให้นายทักษิณ ชินวัตร ผู้เป็นบิดาขึ้นให้กระทำการหรือดเว้นกระทำการอันเป็นเรื่องสำคัญของชาติบ้านเมือง

วันแรกของการอภิปรายไม่ไว้วางใจ 24 มีนาคม พ.ศ. 2568 มีนักการเมืองฝ่ายค้านลุกขึ้นอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ทั้งสิ้น 14 คน จาก 4 พรรคการเมืองได้แก่ พรรคประชาชน พรรคพลังประชารัฐ พรรคไทยสร้างไทย และพรรคเป็นธรรม เช่น นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ หัวหน้าพรรคประชาชน และผู้นำฝ่ายค้าน พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ หัวหน้าพรรคพลังประชารัฐ นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร ส.ส.พรรคประชาชน นายชัชวาล แพทยาไทย ส.ส.พรรคไทยสร้างไทย และนายกันวีร์ สืบแสง ส.ส.พรรคเป็นธรรม

นักการเมืองทั้ง 14 คนที่ถูกขึ้นอภิปรายไม่ไว้วางใจนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ได้ขอเวลาในการอภิปรายไม่เท่ากัน โดยคนที่ขอเวลาในการอภิปรายมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร ขอเวลาในการอภิปราย 70 นาที กล่าวถึงพฤติกรรมของนางสาวแพทองธาร ชินวัตรว่า มีการใช้ช่องว่างทางกฎหมายทำนิติกรรมอำพรางในการหนีภาษี 2) นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ ขอเวลาในการอภิปราย 65 นาที กล่าวถึงพฤติกรรมของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ที่ขาดความรับผิดชอบและจงใจสานต่อการทุจริตเชิงนโยบายการแก้สัญญาโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน และการขายสัญญาของสัมปทานทางด่วน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนขนาดใหญ่และพวกพ้องของตน 3) นายวรภพ วิริยะโรจน์ ขอเวลาในการอภิปราย 60 นาที กล่าวถึง การทุจริตเชิงนโยบายค่าไฟของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร 4) นายศุภโชค ไซส้าง ขอเวลาในการอภิปราย 50 นาที กล่าวถึงพฤติกรรมของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ที่ขาดความตั้งใจในการแก้ปัญหาค่าไฟแพง และจงใจถ่วงแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) และ 5) นายภัทรพงษ์ สีลาภัทร์ ขอเวลาในการอภิปราย 45 นาที กล่าวถึงความล้มเหลวของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ทั้ง 5 คนล้วนเป็น ส.ส.พรรคประชาชนทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตลอดการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีของแต่ละคน มักมีการสลับภาษาอยู่บ่อยครั้ง เป็นการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานเป็นหลัก โดยในที่นี้ “ภาษาไทยมาตรฐาน” คือ ภาษาที่ได้รับการยกฐานะขึ้นให้เป็นภาษาที่ถูกต้องมากที่สุดในระดับสังคมระดับชาติ เป็นภาษาที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด ใช้เป็นภาษาราชการ (The Royal Society of Thailand, 2007)

Prasitratthasin (2013) กล่าวว่า การสลับภาษา (code-switching) หมายถึง การใช้ภาษาหรือระบบการสื่อสารใดก็ตามมากกว่า 1 ภาษาหรือมากกว่า 1 ระบบสลับกันไปมาในระดับประโยค รวมถึงการใช้วิธภาษาสลับกันด้วย ส่วนปนภาษาหมายถึงเฉพาะการปนในระดับคำหรือส่วนวนเท่านั้น ความหมายข้างต้นเป็นการให้ความหมายแบบแคบ ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาการสลับภาษาในความหมายกว้าง กล่าวคือ จะศึกษาวิเคราะห์การสลับภาษาของนักการเมืองฝ่ายค้านที่ใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ในทุกระดับตั้งแต่การใช้อักษร กระทั่งการใช้ประโยคสมบูรณ์ ดังการจำแนกลักษณะการสลับภาษาตามเกณฑ์หน่วยทางภาษาของ Ho (2007) การอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีโดยนักการเมืองฝ่ายค้าน 5 คน ดังกล่าว พบการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยมาตรฐานและภาษาอังกฤษที่น่าสนใจ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 แต่นายกก็ยังเถว่กัรับ ให้แผน *PDP* ฉบับนี้ออกมามาช้า เอาให้ช้าที่สุดครึบ
 ละลากันมาตั้งแต่รัฐบาลที่แล้ว [นายศุภชิต ไชยสัจ]
 (VOICE TV, 2025, 8:33:18)

จากตัวอย่าง “*PDP*” เป็นการใช้อักษรย่อ มาจากชื่อเฉพาะ “Power Development Plan” หมายถึง แผนพัฒนาการผลิตไฟฟ้าของประเทศ เป็นแผนจัดการพลังงานไฟฟ้าของประเทศระยะเวลา 15-20 ปี เพื่อให้เพียงพอต่อประเทศในแง่มุมต่าง ๆ ในบริบทนี้ นายศุภชิต ไชยสัจ กล่าวถึงความล่าช้าของการสร้างแผนดังกล่าว ที่ยืดเยื้อมาจากแต่รัฐบาลก่อนหน้า ซึ่งควรจะแล้วเสร็จตั้งแต่ พ.ศ. 2565

ตัวอย่างที่ 2 นายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ได้เดินทางสานต่อการรับซื้อไฟฟ้าหมุนเวียน
Phase สอง รอบ 3,600 *Megawatt* [นายวรภพ วิริยะโรจน์]
 (VOICE TV, 2025, 7:24:06)

จากตัวอย่าง “*Phase*” เป็นการใช้อักษรย่อทั่วไป หมายถึง ระยะ นายวรภพ วิริยะโรจน์ใช้คำนี้ร่วมกับ คำว่า “สอง” ในความหมาย ช่วงที่ 2 หรือส่วนที่ 2 ของกระบวนการรับซื้อไฟฟ้าหมุนเวียน ซึ่งเป็นการกล่าวหานายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ได้กระทำทุจริตเชิงนโยบายสานต่อขบวนการค่าไฟแพง ส่วน “*Megawatt*” เป็นการใช้อักษรย่อทั่วไปเช่นกัน เป็นหน่วยวัดพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในการวัดผลผลิตของโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่

ตัวอย่างที่ 3 ผมจะยกตัวอย่าง 2 เรื่อง ที่เป็นการทุจริตนโยบาย ที่เป็น *Super Deal* ระดับ
 แสนล้าน [นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ] (VOICE TV, 2025, 9:51:14)

จากตัวอย่าง “*Super Deal*” เป็นการใช้นามวลีมีความหมายโดยนัยคือ ข้อตกลงที่มีผลประโยชน์สูงผิดปกติ นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิใช้นามวลีนี้เพื่ออ้างถึง การเอื้อประโยชน์ให้นายทุนใหญ่ในโครงการระดับแสนล้านบาท ซึ่งเป็นข้อตกลงที่สืบทอดมาจากรัฐบาลก่อนหน้า โดยหมายถึงโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน และโครงการขยายสัมปทานทางด่วนให้ยาวนานขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ที่ผ่านามีผู้ศึกษาการสลับภาษาไว้หลายงานซึ่งมักจะศึกษาไปถึงหน้าที่ของการสลับภาษา ซึ่งมีทั้งการศึกษาเจาะจงไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกระทั่งเป็นกลุ่มบุคคล เช่นงานของ Phamunchakko & Indrambarya (2021) ศึกษา “การสลับภาษาของครูฟิลิปปินส์ที่สอนนักเรียนไทยในโรงเรียนสองภาษา” พบประเภของการสลับภาษามากที่สุดคือ การสลับภาษาในระดับคำ วลี และพจนานุกรมที่สุดคือ การสลับภาษาภายในประโยค และพบหน้าที่ของการสลับภาษาจำนวน 5 หน้าที่ คือ การซ้ำข้อความเพื่อบ่งชี้ การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น การอุทาน การทำให้ข้อความเป็นเรื่องส่วนตัว งานของ Pitak & Salee (2016) ศึกษา “หน้าที่ของการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานของหนูหิน ในการตูนเรื่อง หนูหิน อินเดอะซิตี้” พบหน้าที่ของการสลับภาษาจำนวน 5 หน้าที่ คือ การยกย่อง การเจาะจงผู้รับสาร หน้าที่การอุทาน หน้าที่การซ้ำคำเพื่อบ่งชี้ และการขยายความ และงานของ Darachai & Prasitratthasin (2018) ศึกษา “หน้าที่ของการสลับภาษาไทยกับภาษาจีนแต่ใจของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนเยาวราช” พบหน้าที่ของการสลับภาษาจำนวน 6 หน้าที่ คือ การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง การอุทาน การซ้ำข้อความเพื่อบ่งชี้ การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น และการทำให้ข้อความเป็นเรื่องส่วนตัว

การศึกษาเรื่องการสลับภาษาที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ใดศึกษาการสลับภาษาของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือแม้แต่การสลับภาษาของนักการเมืองบุคคลใดหรือฝ่ายใด ซึ่งเป็นการสื่อสารเชิงสถาบันที่มีความเป็นทางการสูง และมีจุดมุ่งหมายในการชี้แจงความคิดเห็นของสาธารณชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านทั้ง 5 คนดังกล่าวว่านักการเมืองฝ่ายค้านใช้การสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานอย่างไรภายใต้บริบททางการของการอภิปรายไม่ไว้วางใจ และการสลับภาษาแต่ละครั้งนั้นมีหน้าที่อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร
2. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่การสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้านในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการสลับภาษาจากบันทึกย้อนหลังคลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ YouTube ช่อง VOICE TV การประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจอดีตนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร เฉพาะวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2568 เวลาของคลิปทั้งหมดคือ 11 ชั่วโมง 34 นาที 22 วินาที โดยศึกษาเฉพาะการใช้ภาษาของ นักการเมืองฝ่ายค้านที่ขอเวลาในการอภิปรายมากที่สุด 5 คน ได้แก่ นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร 70 นาที นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ 65 นาที นายวรภพ วิริยะโรจน์ 60 นาที นายศุภชิต ไชยสัย 50 นาที และนายภัทรพงษ์ สิลลาภัทร 45 นาที รวมทั้งสิ้น 290 นาที

แนวคิดที่ใช้ศึกษา

การศึกษาการสลับภาษาในบริบททางการเมืองจำเป็นต้องพิจารณาทั้ง “โครงสร้างทางภาษา” และ “หน้าที่ทางสังคมของภาษา” พร้อมกัน เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้พูดเลือกใช้ภาษาหนึ่งแทนอีกภาษาหนึ่งอย่างไร ในสถานการณ์ที่มีกฎเกณฑ์ของสถาบันกำหนด เช่น การอภิปรายในรัฐสภา ซึ่งมีทั้งบทบาททางอำนาจและการแสดงภาพลักษณ์ทางการเมือง

ลักษณะการสลับภาษาตามเกณฑ์หน่วยทางภาษาศาสตร์โดยการจำแนกของ Ho (2007) มีด้วยกัน 7 ลักษณะ ดังนี้ 1) การใช้อักษร (Letters of the alphabet) หมายถึง การใช้ตัวอักษรหรือกลุ่มตัวอักษร แทนคำ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ชื่อตัวอักษร เช่น A, B, C และอักษรย่อ คือ การใช้ตัวอักษรของคำหลักเพื่อนำคำหรือวลี 2) การใช้คำลดรูป (Short forms) หมายถึง การลดทอนคำ ซึ่งเกิดขึ้นจากการตัดคำให้สั้นลง 3) การใช้คำนามเฉพาะ (Proper nouns) หมายถึง การใช้ชื่อเฉพาะบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของ 4) การใช้คำศัพท์ทั่วไป (Lexical words) หมายถึง การใช้คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ 5) การใช้วลี (Phrases) หมายถึง การใช้วลีหรือโครงสร้างที่รวมคำเป็นหน่วยประโยค แต่ไม่มีการเชื่อมต่อกันระหว่างภาคประธานและภาคแสดงของอนุประโยค 6) การใช้ประโยคไม่สมบูรณ์ (Incomplete sentences) และ 7) การใช้ประโยคสมบูรณ์ (Single full sentences) หมายถึง การใช้ประโยคหรือข้อความที่มีภาคประธาน

และภาคแสดงที่มีความหมายชัดเจน ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้ลักษณะการสลับภาษาตามเกณฑ์การจำแนกของ Ho (2007) ทั้ง 7 ลักษณะ ซึ่งแบ่งเป็นการสลับระดับตัวอักษร ระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค

งานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์หน้าที่ของการสลับภาษาตาม Gumperz (1982) อธิบายว่า การสลับภาษามีหน้าที่ในระบบการสื่อสาร สมาชิกในชุมชนสามารถตกลงร่วมกันในการตีความการสลับภาษาใน บริบท ซึ่งทำให้การสลับภาษามีกฎเกณฑ์และมีการรับรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีหน้าที่ในการสื่อสารด้วยกัน 6 หน้าที่ ได้แก่ 1) การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง (Quotations) 2) การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง (Addressee specification) 3) การอุทาน (Interjections) 4) การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ (Reiteration) 5) การอธิบายเพิ่มเพื่อทำให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น (Message qualification) 6) การทำให้ข้อความเป็นเรื่องส่วนตัว (Personalization vs. objectivization) Gumperz (1982) ยังอธิบายอีกว่า หน้าที่ของการสลับภาษาทั้ง 6 หน้าที่ คล้ายกับตัวบ่งบอกความหมายจากบริบท ซึ่งเป็นได้ทั้งสถานการณ์ภาษาและจากตัวภาษาเอง

ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้ลักษณะการสลับภาษาตามเกณฑ์การจำแนกของ Ho (2007) ทั้ง 7 ลักษณะ ซึ่งแบ่งเป็นการสลับระดับตัวอักษร ระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค แนวคิดนี้เหมาะสมกับบริบทของการอภิปรายในรัฐสภานักการเมืองมักใช้คำศัพท์เฉพาะ คำย่อ และคำสแลงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่ออ้างอิงข้อมูลเชิงนโยบายอย่างกระชับ จากนั้นวิเคราะห์หน้าที่การสลับภาษาของการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีตามหลักเกณฑ์ของ Gumperz (1982)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสลับภาษา การสลับภาษาของนักการเมือง และหน้าที่ของการสลับภาษาที่นักการเมืองใช้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลการสลับภาษาที่ปรากฏในคลิปวิดีโอบันทึกย้อนหลังการประชุมรัฐสภาวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2568 โดยการถ่ายทอดเสียง โดยคงถ้อยคำตามการออกเสียงจริง หากพบการสลับภาษาอังกฤษ จะทำการถอดคำนั้นด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ ไม่ใช้การทับศัพท์
3. วิเคราะห์ลักษณะการสลับภาษาของนักการเมืองฝ่ายค้านทั้ง 5 คน ได้แก่ 1) นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร 2) นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ 3) นายวรภพ วิริยะโรจน์ 4) นายศุภกฤต ไขยสัง และ 5) นายภัทรพงษ์ สีสลักทรัพย์ ตามกรอบคิดของ Ho (2007)
4. วิเคราะห์หน้าที่ของการสลับภาษาของนักการเมืองฝ่ายค้านทั้ง 5 คน ตามกรอบคิดของ Gumperz (1982)
5. นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์และตารางแสดงข้อมูลความถี่และร้อยละของการปรากฏในแต่ละลักษณะ
6. สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การศึกษาการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบลักษณะของการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร เพียง 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การใช้อักษร 2) การใช้คำศัพท์ทั่วไป 3) การใช้คำนามเฉพาะ 4) การใช้คำนามเฉพาะ และ 5) การใช้คำลดรูป มีรายละเอียด ดังนี้

1. ลักษณะการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจอดีตนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

ตารางที่ 1 ลักษณะของการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปราย ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร เป็นรายบุคคล

ลักษณะของ การสลับภาษา	นายวิโรจน์ ลักขณาอติศร	นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ	นายวรภพ วิริยะโรจน์	นายศุภโชค ไชยสัจ	นายภัทรพงษ์ ลีลาภัทร
1. การใช้อักษร	11	7	35	13	3
2. การใช้คำศัพท์ทั่วไป	15	11	11	8	4
3. การใช้คำนามเฉพาะ	4	2	3	0	18
4. การใช้วลี	4	6	6	1	6
5. การใช้คำลดรูป	0	0	6	4	0
รวมต่อบุคคล	34	26	61	26	31

ตารางที่ 2 ลักษณะของการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปราย ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

ลักษณะของการสลับภาษา	จำนวน/ครั้ง	ร้อยละ
1. การใช้อักษร	69	38.76
2. การใช้คำศัพท์ทั่วไป	49	27.53
3. การใช้คำนามเฉพาะ	27	15.17
4. การใช้วลี	23	12.92
5. การใช้คำลดรูป	10	5.62
รวม	178	100

การสลับภาษาทั้ง 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การใช้อักษร 2) การใช้คำศัพท์ทั่วไป 3) การใช้คำนามเฉพาะ 4) การใช้วลี และ 5) การใช้คำลดรูป มีตัวอย่างที่น่าสนใจดังนี้

1.1 การใช้อักษร หมายถึง การใช้ตัวอักษรหรือกลุ่มตัวอักษรแทนคำ การศึกษาลักษณะ การสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี แพทองธาร ชินวัตร พบการใช้อักษรทั้ง การใช้ชื่อตัวอักษร และอักษรย่อ พบการใช้อักษร จำนวน 69 ครั้ง

1.1.1 การใช้ชื่อตัวอักษร ปรากฏเพียง 2 ตัวอักษร ได้แก่ C และ L ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4 ตัว C คือคำว่า commitment หรือข้อตกลงกับเพื่อนบ้าน
[นายภัทรพงษ์ ลีลาภัทร] (VOICE TV, 2025, 6:38:52)

ตัวอย่างที่ 5 ตัว **L** ครีบ คำว่า Leverage หรือว่าข้อต่อรอง ตรงนี้สะท้อนถึงความบกพร่องของคุณแพทองธาร ที่ชัดเจนมาก
(นายภัทรพงษ์ ลีลาภัทร์) (VOICE TV, 2025, 6:39:28)

ตัวอย่างที่ 4 “**C**” ถูกกล่าวถึงขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเป็นตัวอักษรย่อของคำว่า “commitment” หมายถึง ข้อผูกมัด ข้อสัญญา พันธะ หรือสัญญาผูกมัด ในบริบทนี้หมายถึงข้อตกลงกับประเทศกัมพูชา ส่วนตัวอย่างที่ 5 “**L**” ถูกกล่าวขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเป็นตัวอักษรย่อของคำว่า “Leverage” หมายถึง การจัด กำลังจัด พลัง อิทธิพล หรืออำนาจการกระทำ ในบริบทนี้หมายถึงข้อต่อรองกับประเทศกัมพูชา

1.1.2 การใช้อักษรย่อ ได้แก่ PN, PPP, NTP, BOI, IPP, VIP, PDP, EEC, LNG, GDP, KW, MOU, EU, PM 2.5 ผู้วิจัยจะแสดงคำศัพท์เต็มรูปของการใช้อักษรย่อทั้งหมด พร้อมทั้งแสดงความหมาย และยกตัวอย่างที่น่าสนใจ ดังนี้

ตารางที่ 3 คำศัพท์เต็มรูปของอักษรย่อพร้อมความหมาย ในลักษณะของการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทย มาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

ตัวอักษรย่อ	คำศัพท์เต็มรูป	ความหมาย
PN	Promissory Note	เอกสารที่แสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาว่าจะชำระเงินจำนวนหนึ่ง
PPP	Public-Private Partnership	การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน
NTP	Notice to Proceed	หนังสือแจ้งให้เริ่มดำเนินงาน (ในสัญญาโครงการก่อสร้างหรือพลังงาน)
BOI	Board of Investment	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (ประเทศไทย)
VIP	Very Important Person	บุคคลสำคัญ / บุคคลที่มีเกียรติ
PDP	Power Development Plan	แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า
EEC	Eastern Economic Corridor	เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
LNG	Liquefied Natural Gas	ก๊าซธรรมชาติเหลว
GDP	Gross Domestic Product	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าบริการทั้งหมดในประเทศ
KW	Kilowatt	กิโลวัตต์ หน่วยวัดกำลังไฟฟ้า (1 kW = 1,000 วัตต์)
MOU	Memorandum of Understanding	บันทึกความเข้าใจ เอกสารข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างสองฝ่าย
EU	European Union	สหภาพยุโรป กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศยุโรป
PM 2.5	Particulate Matter ≤ 2.5 micrometers	ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน — มีผลต่อสุขภาพระบบทางเดินหายใจ

ตัวอย่างที่ 6 กลเกม *BOI* ที่ทำให้เอกชนคู่สัญญายังไม่ได้บัตรส่งเสริม เนี่ยเป็นเพราะใคร หมดข้ออ้าง BOI แล้ว [สุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ] (VOICE TV, 2025, 10:01:37)

ตัวอย่างที่ 7 ร่างแผน *PDP* ฉบับล่าสุดครับ ที่เต็มไปด้วยลูกเล่นสกปรก [ศุภโชค ไชยสัง] (VOICE TV, 2025, 9:03:39)

ตัวอย่างที่ 6 “*BOI*” เป็นการใช้อักษรย่อ มาจากคำศัพท์เต็มรูป Board of Investment หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (ประเทศไทย) นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิใช้ในบริบทชี้ให้เห็นว่า มีการใช้เงื่อนไขของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อเป็นเครื่องมือในการยืดเวลาการเริ่มโครงการ ของเอกชน ส่วนตัวอย่างที่ 7 “*PDP*” เป็นการใช้อักษรย่อ มาจากคำศัพท์เต็มรูป Power Development Plan หมายถึง แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า นายศุภโชค ไชยสังใช้ในบริบทกล่าวหานายกรัฐมนตรีมีเจตนาทุจริตเชิงนโยบายการวางแผนพลังงานของประเทศ การที่แผนนี้ถูกเรียกว่า “เต็มไปด้วยลูกเล่นสกปรก” มีสาเหตุมาจากการดำเนินการและเนื้อหาของร่างแผนที่ถูกกล่าวหาว่าจงใจเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนพลังงาน

1.2 การใช้คำศัพท์ทั่วไป หมายถึง การใช้คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ การศึกษาลักษณะการสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี แพทองธาร ชินวัตร พบการใช้คำศัพท์ทั่วไปจำนวน 49 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8 ผมไม่ได้หมายถึง *Lifestyle* การแต่งตัวนะครับ [นายศุภโชค ไชยสัง] (VOICE TV, 2025, 8:53:20)

ตัวอย่างที่ 9 ใช้เป็นเครื่องมือในการทำ *Corruption* ดิดสินบนกับเจ้าหน้าที่ครับ [นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร] (VOICE TV, 2025, 1:56:12)

ตัวอย่างที่ 8 “*Lifestyle*” หมายถึง วิถีทางการดำเนินชีวิต หรือรูปแบบการใช้ชีวิต ในบริบทนี้นายศุภโชค ไชยสังกล่าวถึง รูปแบบการใช้ชีวิตของนายกรัฐมนตรี ซึ่งก่อนหน้าที่จะกล่าวข้อความนี้ มีการกล่าวว่า นายกรัฐมนตรีมีนิสัยชอบความหรูหราและเลือกซื้อของแพง ส่วนตัวอย่างที่ 9 “*Corruption*” การใช้คำนามที่ได้รับความนิยมไว้วางใจในทางที่ผิด ในบริบทนี้นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร ใช้กล่าวถึงพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีว่าเอื้อประโยชน์ให้กับนายทุนโดยการออกตั๋ว PN ให้ใช้สำหรับดิดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

1.3 การใช้คำนามเฉพาะ หมายถึง การใช้ชื่อเฉพาะบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของ การศึกษาลักษณะการสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร พบการใช้คำนามเฉพาะจำนวน 27 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10 ในสัญญาข้อ 15.2 นะครับ เขียนไว้ว่า ในส่วนของ *Airport Link* นะครับ จะต้องชำระค่าสิทธิ์ 1,071 ล้านบาท ภายใน 2 ปี [สุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ] (VOICE TV, 2025, 10:05:18)

ตัวอย่างที่ 11 ประชุมครั้งแรกกับ *ASEAN Summit* เดือนตุลาคมเป็นเวลาที่เหมาะสมมาก ๆ ในการที่จะออกมาตราการ [นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์] (VOICE TV, 2025, 6:37:16)

ตัวอย่างที่ 10 “*Airport Link*” หมายถึง รถไฟฟ้าที่เชื่อมต่อสนามบินสุวรรณภูมิไปยังตัวเมืองกรุงเทพมหานคร นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิใช้ในบริบทชี้ให้เห็นว่า การที่เอกชนคู่สัญญาไม่ได้ชำระค่าสิทธิ์ตามกำหนดเวลา ทำให้เกิดการผลิตสัญญาอย่างชัดเจน แต่รัฐบาลกลับไม่ได้ดำเนินการลงโทษหรือยกเลิกสัญญา ส่วนตัวอย่างที่ 11 “*ASEAN Summit*” หมายถึง การประชุมสุดยอดอาเซียน เป็นการประชุมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มรัฐสมาชิกอาเซียน ในที่ประชุมจะมีผู้นำของแต่ละรัฐสมาชิกเข้าร่วมประชุมกัน นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์ ใช้ในบริบทชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของรัฐบาลในการใช้เวทีระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นการพลาดโอกาสที่จะใช้ความพยายามในการเจรจาเชิงรุกกับประเทศใกล้เคียง เพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน

1.4 การใช้วลี หมายถึง การใช้วลีหรือโครงสร้างที่รวมคำเป็นหน่วยประโยค แต่ไม่มีการเชื่อมต่อระหว่างภาคประธานและภาคแสดงของอนุประโยค การศึกษาลักษณะการสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี แพทองธาร ชินวัตร พบการใช้วลีจำนวน 23 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12 แนนอนครับ มาถึงตอนนี้นายกก็จะบอกว่าเราได้ทำ ยุทธศาสตร์ฟ้าใส หรือว่า *Clear Sky strategy* ไปแล้ว [นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์] (VOICE TV, 2025, 6:38:37)

ตัวอย่างที่ 13 ผมจะอภิปรายชัดเจนรายละเอียดถึง *Action Plan* แต่ละเดือน ด้วยความหวังดีเลยว่าต้องทำอะไรบ้าง [นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์] (VOICE TV, 2025, 6:11:55)

ตัวอย่างที่ 12 “*Clear Sky strategy*” เป็นนามวลี หมายถึง ยุทธศาสตร์หรือแผนนโยบายเพื่ออากาศบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นการผลักดันร่วมกันในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อแก้ปัญหาหมอกควันข้ามแดน นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์ ใช้ในบริบทคาดการณ์การตอบโต้ของนายกรัฐมนตรีต่อข้อกล่าวหาเรื่องความล้มเหลวในการจัดการปัญหาฝุ่น PM 2.5 ซึ่งนำไปสู่การใช้เป็นเครื่องมือในการโจมตีการดำเนินงานด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล ตัวอย่างที่ 13 “*Action Plan*” เป็นนามวลี หมายถึง แผนงานที่ระบุกิจกรรม วิธีการ และช่วงเวลาในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นายภัทรพงษ์ สีสากัณฑ์ ใช้ในบริบทของการเสนอทางออกในการปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรีให้สามารถลุล่วงตามเป้าหมาย แสดงให้เห็นบทบาทของฝ่ายค้านที่พยายามมอบแนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมแก่รัฐบาล

1.5 การใช้คำตรูป หมายถึง การลดทอนคำ ซึ่งเกิดขึ้นจากการตัดคำให้สั้นลง การศึกษา ลักษณะการสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปราย ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี แพทองธาร ชินวัตร พบการใช้คำตรูปจำนวน 10 ครั้ง

ตัวอย่างที่ 14 มีการกำหนด *Spec* ครับ ไปเอ้อกำไรให้นายทุนหลายคนนะครับ
[นายศุภโชติ ไชยสัจ] (VOICE TV, 2025, 9:04:40)

ตัวอย่างที่ 14 “*Spec*” เป็นคำตรูปมาจากคำว่า “Specification” หมายถึงการเจาะจง การกำหนดเฉพาะ ในบริบทนี้นายศุภโชติ ไชยสัจ ใช้ในบริบทกล่าวว่าเกิดการเจาะจงบางสิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์ให้นายทุน ซึ่งเป็นข้อกล่าวหารุนแรงว่ารัฐบาลจงใจออกแบบข้อกำหนดเพื่อปิดเบี่ยงการแข่งขันและเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนบางกลุ่ม

2. หน้าที่การสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการประชุมรัฐสภาอภิปรายไม่ไว้วางใจอดีตนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการสลับระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบหน้าที่ของการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐาน ของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ทั้งหมด 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง 2) การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง 3) การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ 4) การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ความเข้าใจง่ายขึ้น ไม่พบ การอุทาน และการทำให้ข้อความเป็นเรื่องส่วนตัว

ตารางที่ 4 หน้าที่การสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

	การใช้อักษร	การใช้ คำศัพท์ทั่วไป	การใช้ คำนามเฉพาะ	การใช้วลี	การใช้คำ ลดรูป
2.1 การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง	✓	✓	✓	✓	✓
2.2 การระบุผู้รับสาร อย่างเฉพาะเจาะจง	✓	✓	✓	✓	-
2.3 การซ้ำข้อความ เพื่อเน้นย้ำ	✓	-	-	-	✓
2.4 การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น	✓	✓	✓	-	-

2.1 การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง (Quotations)

เมื่อผู้สองภาษาขาดความรู้ในภาษาหนึ่งหรือไม่รู้ว่าจะใช้คำใดให้เหมาะสมกับเรื่องที่พูดอยู่จะเกิดการสลับไปใช้อีกภาษาที่คิดว่าเหมาะสม เฉพาะเจาะจง และตรงกับเรื่องที่พูดมากกว่า (Gumperz, 1982) จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการสลับภาษาภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบว่าลักษณะการสลับภาษาที่ทำหน้าที่นี้ได้แก่ การใช้อักษร การใช้คำศัพท์ทั่วไป การใช้คำนามเฉพาะ การใช้วลี และการใช้คำลดรูป ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังนี้

หน้าที่การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง เห็นได้ชัดเจนจาก ตัวอย่างที่ 6 “กลเกม *BOI* ที่ทำให้เอกชนคู่สัญญา ยังไม่ได้บัตรส่งเสริม เนี่ยเป็นเพราะใคร หมดข้ออ้าง *BOI* แล้ว” (VOICE TV, 2025, 10:01:37) นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิชี้ให้เห็นว่า มีการใช้เงื่อนไขของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อเป็นเครื่องมือในการยืดเวลาการเริ่มโครงการของเอกชนด้วยการใช้อักษรย่อ “*BOI*” โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำศัพท์เต็มรูปคือ Board of Investment เนื่องจากทุกคนในรัฐสภาล้วนเข้าใจความหมายของการใช้อักษรย่อนี้

ตัวอย่างที่ 14 “มีการกำหนด *Spec* ครับ ไปเอ้อกำไรให้นายทุนหลายคนนะครับ” (VOICE TV, 2025, 9:04:40) ก็ทำหน้าที่การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง ซึ่งเป็นคำลดรูปมาจากคำว่า “Specification” หมายถึง การเจาะจง การกำหนดเฉพาะ นายศุภโชค ไชยสังข์ใช้เพื่ออ้างถึงสิ่งการเอื้อประโยชน์ให้แก่ทุน และการจูงใจออกแบบข้อกำหนดเพื่อเปิดเป็นการแข่งขันและเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนบางกลุ่ม

2.2 การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง (Addressee specification)

เป็นการสลับภาษาจากความตั้งใจของผู้พูด มีเจตนาเพื่อสื่อสารหรือข้อความให้กับคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ ซึ่งอาจเป็นการบอกกล่าว การตั้งคำถาม หรือการออกคำสั่งก็ได้ (Gumperz, 1982) จาก การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการสลับภาษาภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบว่าลักษณะการสลับภาษาที่ทำหน้าที่นี้ได้แก่ การใช้อักษร การใช้คำศัพท์ทั่วไป การใช้คำนามเฉพาะ และการใช้วลี ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังนี้

หน้าที่การระบุผู้รับสารอย่างเจาะจง เห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างที่ 8 “ผมไม่ได้หมายถึง *Lifestyle* การแต่งตัวนะครับ” (VOICE TV, 2025, 8:53:20) นายศุภโชค ไชยสังข์ ใช้คำศัพท์ทั่วไป “*Lifestyle*” เพื่อบอกกล่าวถึงรูปแบบการใช้ชีวิตของนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ตัวอย่างที่ 12 “แน่นอนครับ มาถึงตอนนี้นายกก็จะบอกว่าเราได้ว่า ยุทธศาสตร์ฟ้าใส หรือว่า *Clear Sky strategy* ไปแล้ว” (VOICE TV, 2025, 6:38:37) เป็นนามวลี หมายถึง ยุทธศาสตร์หรือแผนนโยบายเพื่ออากาศบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นการผลักดันร่วมกันในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อแก้ปัญหาหมอกควันข้ามแดน นายภัทรพงษ์ สีสภาภรพิชัยเพื่อเจาะจงผู้รับสารเป็นผู้ที่ร่วมอภิปรายไม่ไว้วางใจในรัฐสภาเนื่องจาก “*Clear Sky strategy*” เป็นนโยบายสำคัญซึ่งเป็นที่รับรู้ของทุกคนในสภา แม้จะมีคำศัพท์ภาษาไทยอยู่ก่อนหน้า แต่นามวลีดังกล่าวมีความหมายเฉพาะ อาจไม่ใช่ทุกคนที่รู้ความหมายหรือรายละเอียดของนโยบายนี้

2.3 การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ (Reiteration)

กัมเปิร์ซ (Gumperz, 1982) อธิบายหน้าที่การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำว่า บ่อยครั้งที่ข้อความที่พูดไปแล้วถูกพูดซ้ำด้วยการสลับภาษา เพราะผู้พูดต้องการเน้นย้ำความและเพื่อให้ข้อความนั้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการสลับภาษาภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบว่าลักษณะการสลับภาษาที่ทำหน้าที่นี้ได้แก่ การใช้อักษร และการใช้คำลดรูป ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังนี้

หน้าที่การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ พบมากจากลักษณะการใช้อักษรตัวย่อ โดยตัวอักษรย่อที่ถูกใช้มากที่สุด ได้แก่ NTP ย่อมาจาก Notice to Proceed หมายถึง หนังสือแจ้งให้เริ่มดำเนินงาน (ในสัญญาโครงการก่อสร้างหรือพลังงาน) ผู้ที่ใช้อักษรย่อนี้คือ นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ ดังเช่น “การรถไฟก็ยังไม่ยอมออก *NTP* เลื่อนไปเรื่อยๆครับ” (VOICE TV, 2025, 9:57:57) หรือ “รัฐไม่เหลือข้ออ้างให้เลื่อนอีกแล้วนะครับท่านนายกรัฐมนตรี ต้องสั่งการให้การรถไฟแห่งประเทศไทยในฐานะคู่สัญญาออก *NTP* โดยทันที” (VOICE TV, 2025, 10:08:45)

การใช้คำนามเฉพาะที่ทำหน้าที่นี้ด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างที่ 10 “ในสัญญาข้อ 15.2 นะครับ เขียนไว้ว่า ในส่วนของ *Airport Link* นะครับ จะต้องชำระค่าสิทธิ์ 1,071 ล้านบาทภายใน 2 ปี” (VOICE TV, 2025, 10:05:18) นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิยังกล่าวถึง “*Airport Link*” ซ้ำอีกหลายครั้ง ดังเช่น “หาก BOI ใจดีอีกรอบ ก็คือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการยื้อเวลา และการยอมให้นายทุนผ่อนชำระค่าสิทธิ์ *Airport Link* 10,671 ล้านบาท” (VOICE TV, 2025, 10:05:28)

2.4 การอธิบายเพิ่มเพื่อให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น (Message qualification)

หน้าที่นี้เกิดจากผู้รู้สองภาษาใช้การสลับภาษาอย่างตั้งใจเพื่อถ่ายทอดใจความสำคัญและทำให้ข้อความชัดเจนมากขึ้น เป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นมากในการสลับภาษา (Gumperz, 1982) จากกรณีวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการสลับภาษาภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี พบว่าลักษณะการสลับภาษาที่ทำหน้าที่นี้ได้แก่ การใช้อักษร การใช้คำศัพท์ทั่วไป และการใช้คำนามเฉพาะ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังนี้

หน้าที่การอธิบายเพิ่มเพื่อให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น เห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างที่ 9 “ทั้งยัง ทูจิด *Corruption* ภายใต้การบริหารงานของตนเอง” (VOICE TV, 2025, 1:56:12) เป็นการใช้คำศัพท์ทั่วไป ซึ่งแม้จะมีการใช้คำศัพท์ “ทูจิด” ในตำแหน่งก่อนหน้า แต่นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร ยังใช้ “*Corruption*” อีกครั้งเพื่อให้เข้าใจว่านายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ได้ใช้อำนาจที่ได้รับความไว้วางใจในทางที่ผิด อีกหนึ่งตัวอย่างที่ทำหน้าที่นี้อย่างชัดเจนคือ ตัวอย่างที่ 4 “ตัว *C* คือคำว่า commitment หรือข้อตกลงกับเพื่อนบ้าน” เป็นการใช้อักษรมากแล้วเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเป็นตัวอักษรย่อของคำว่า “commitment” หมายถึง ข้อผูกมัด ข้อสัญญา พันธะ หรือสัญญาผูกมัด หรือแม้แต่ตัวอย่างที่ 5 “ตัว *L* ครับ คำว่า Leverage หรือว่าข้อต่อรอง ตรงนี้สะท้อนถึงความบงการของคุณแพทองธาร ที่ชัดเจนมาก” ก็ทำหน้าที่การอธิบายเพิ่มเพื่อให้ข้อความเข้าใจ ง่ายขึ้นเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบลักษณะของการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ที่ยืนยันแนวคิดของ Ho (2007) ว่าการสลับภาษามีหลายระดับตั้งแต่ตัวอักษรจนถึงวลี โดยงานวิจัยนี้พบเพียง 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การใช้อักษร 2) การใช้คำศัพท์ทั่วไป 3) การใช้คำนามเฉพาะ 4) การใช้วลี และ 5) การใช้คำสกรูป ในบริบทรัฐสภาไทยพบ การใช้อักษรมีจำนวนครั้งมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ไม่พบการใช้ประโยคไม่สมบูรณ์ และประโยคสมบูรณ์

ผลดังกล่าวชี้ว่าการสลับภาษาของนักการเมืองไทยในเวทีอภิปรายสาธารณะมักอยู่ในระดับคำหรือวลีสั้น ๆ ที่ช่วยสร้างความกระชับและความเป็นทางการให้ถ้อยคำ มากกว่าการสลับในระดับประโยค ทั้งนี้เพราะลักษณะการอภิปรายในรัฐสภาอยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและกติกาเชิงสถาบัน จึงไม่เอื้อให้มีการสลับภาษาในหน่วยที่ยาวเกินจำเป็น สอดคล้องกับแนวคิดของ Heritage & Clayman (2010) ที่ระบุว่าภาษาในบริบทรัฐสภาเป็น “การพูดคุยเชิงสถาบัน” (institutional talk) ที่ต้องรักษารูปแบบและความถูกต้องตามกฎระเบียบ

สาเหตุที่ทำให้การใช้อักษร โดยเฉพาะการใช้อักษรย่อ พบมากที่สุดในการศึกษานี้ อาจเป็นเพราะนักการเมืองฝ่ายค้านต้องการทำให้ข้อความมีความกระชับและเน้นเฉพาะคำสำคัญที่มีความหมายเฉพาะทาง

ทั้งนี้ ความหมายของคำศัพท์เต็มรูปของการใช้อักษรย่อส่วนมากอาจเป็นที่เข้าใจของนักการเมืองทุกฝ่าย จึงถูกนำไปใช้โดยมีหน้าที่ซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ แต่โดยมากผู้อภิปรายจะกล่าวคำศัพท์เต็มรูปไว้ตั้งแต่ต้น หากการใช้อักษรย่อใดนักการเมืองฝ่ายค้านได้ประเมินว่ายังไม่เป็นที่รู้จักก็จะทำการแจกแจงความหมายที่ละตัวอักษร อีกทั้งยังแสดงให้เห็นบทบาทของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาทางเทคนิค (technical language) ที่ใช้สร้างน้ำหนักทางข้อมูลและแสดงความเชี่ยวชาญของผู้อภิปราย ลักษณะนี้สอดคล้องกับ Myers-Scotton (1993) ที่อธิบายว่า การสลับภาษามักเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดต้องการเน้นย้ำ (mark) ความแตกต่างทางสังคมหรือเชิงอำนาจ โดยภาษาอังกฤษทำหน้าที่เป็นภาษาที่แทรกในภาษาไทยมาตรฐานเพื่อเพิ่มความชอบธรรมของข้อโต้แย้ง

ส่วนการใช้คำศัพท์ทั่วไปและวลีภาษาอังกฤษยังสะท้อนการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายทางนโยบายและสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสากลของฝ่ายค้าน ซึ่งคล้ายกับสิ่งที่ Chan (2018) พบในการศึกษานักการเมืองฮ่องกงที่สลับภาษาอังกฤษเพื่อแสดงความเป็นมืออาชีพและความทันสมัยในเวทีอภิปราย

จากการวิเคราะห์ลักษณะการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี พบหน้าที่ของการสลับภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้าน ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ทั้งหมด 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง 2) การระบุผู้รับสารอย่างเฉพาะเจาะจง 3) การซ้ำข้อความเพื่อเน้นย้ำ 4) การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อความเข้าใจง่ายขึ้น การไม่พบหน้าที่ “การอุทาน” และ “การทำให้ข้อความเป็นเรื่องส่วนตัว” สะท้อนความเป็นทางการของบริบททางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของ Auer (1998) ว่าในพื้นที่ที่มีลำดับปฏิสัมพันธ์แบบทางการ (formal sequential order) เช่น การประชุมสภา การสลับภาษาเพื่ออารมณ์หรือการแสดงตัวตนส่วนบุคคลมักถูกจำกัด ส่วนในด้านหน้าที่ที่พบมากที่สุดคือ “การบ่งชี้สิ่งที่อ้างถึง” แสดงให้เห็นว่า นักการเมืองใช้ภาษาอังกฤษเพื่ออ้างอิงแนวคิดหรือเอกสารทางเทคนิคที่ผู้ฟังรู้จักอยู่แล้วและเพื่อย้ำความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือสร้างน้ำหนักทางข้อเท็จจริงในการอภิปราย

การอภิปรายไม่ไว้วางใจนี้จึงสะท้อนให้เห็นการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะกลสร้างอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง (language of power) ตามแนว Fairclough (1995) กล่าวว่า “ภาษาในพื้นที่สาธารณะเป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบวาทกรรมและสร้างอำนาจทางสังคม” ซึ่งในกรณีนี้ฝ่ายค้านใช้ภาษาอังกฤษเพื่อทำให้ถ้อยคำของตนดูเป็นเหตุเป็นผลและเป็นสากลมากขึ้น

เมื่อเทียบกับงานของ Darachai & Prasitratthasin (2018) ที่ศึกษาการสลับภาษาไทยกับภาษาจีนแต้จิ๋วในชุมชนเยาวราช และงานของ Phamunchakko & Indrambarya (2021) ที่ศึกษาครูฟิลิปปินส์ในโรงเรียนสองภาษา งานวิจัยการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีนี้แตกต่างจากงานก่อนหน้า คือ การสลับภาษาเกิดในบริบทการพูดคุยเชิงสถาบันที่มีแรงจูงใจทางอำนาจมากกว่าทางสังคมส่วนบุคคล ดังนั้น การสลับภาษาจึงไม่ทำหน้าที่เพื่อแสดงอารมณ์หรือสร้างความสนิทสนม แต่เป็นการใช้เพื่อโน้มน้าวและแสดงความเหนือชั้นทางเหตุผลอันเป็นกลวิธีทางวาทกรรมมากกว่ากลวิธีเชิงมิตรภาพ

นอกจากนี้ จากการศึกษากการสลับภาษาอังกฤษกับภาษาไทยมาตรฐานของนักการเมืองฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี อาจกล่าวได้ว่าลักษณะการสลับภาษาที่พบทั้ง 5 นั้น ได้ทำอีกหน้าที่ที่สำคัญคือ การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากที่ Gumperz (1982) เสนอ

อนึ่ง งานวิจัยนี้ข้อจำกัดของการศึกษา คือ ข้อมูลมาจากวันอภิปรายเพียงวันเดียว (24 มีนาคม 2568) จึงยังไม่ครอบคลุมความเปลี่ยนแปลงของกลวิธีการใช้ภาษาในช่วงเวลาอื่น อีกทั้งยังควรมีการเปรียบเทียบกับฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาลเพื่อดูความแตกต่างของกลวิธีทางภาษาในการแสดงอำนาจเชิงวาทกรรม

References

- Auer, P. (Ed.). (1998). **Code-switching in conversation: Language, interaction and identity**. Routledge.
- BBC News Thai. (2025, February 27). **Summary of six key issues as the opposition prepares a no-confidence debate against Prime Minister Paetongtarn Shinawatra**. <https://www.bbc.com/thai/articles/crlxx32ngryo> (In Thai)
- Chan, K. L. R. (2018). Being a 'purist' in trilingual Hong Kong: Code-switching among Cantonese, English and Putonghua. **Linguistic Research**, 35 (1), 75-95.
- Darachai, W., & Prasitratthasin, A. (2018). Thai–Teochew Code-Switching Functions in the Speech of the Chinese Thai in Yaowarat Community. **Sripatum Review of Humanities and Social Sciences**, 14 (1), 73–83. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/spurhs/article/view/116414> (In Thai)
- Fairclough, N. (1995). **Critical discourse analysis: The critical study of language**. Longman.
- Gumperz, J. (1982). **Discourse Strategies**. Cambridge University Press.
- Heritage, J., & Clayman, S. (2010). **Talk in action: Interactions, identities, and institutions**. Wiley Blackwell.
- Ho, J.W.Y. (2007). Code-mixing: Linguistic form and socio-cultural meaning. **The International Journal of Language Society and Culture**, 21, 23-30.
- Myers-Scotton, C. (1993). **Social Motivations for Code-Switching: Evidence from Africa**. Clarendon Press.
- Phamunchakko, P., & Indrambarya, K. (2021). Code-Switching of a Filipino Teacher who Taught Thai Students at a Bilingual School. **KKU Research Journal (Graduate Studies) Humanities and Social Sciences**, 9 (2), 146–158. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskkuhs/article/view/240433> (In Thai)
- Pitak, P., & Salee, B. (2016). The Function Semantics of Code-switching between Central Thai and Northeastern Thai in Nu-Hin in the City Cartoon. **Journal of Language, Religion and Culture**, 5 (2), 89–109. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/view/73660> (In Thai)

Prasitratthasin, A. (2013). *Sociolinguistics*. (5th ed.). Chulalongkorn University Press

Thai PBS. (2025, March 21). **Solo no-confidence debate against “Ung-Ing,” Thailand’s fifth prime minister, as the opposition targets the centre stage of parliament.** <https://www.thaipbs.or.th/news/content/350425> (In Thai)

The Royal Society of Thailand. (2007, January 18). **Standard language.** <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>

Voice TV. (2025, March 24). **LIVE! General debate for a no-confidence vote against Prime Minister Paetongtarn Shinawatra: Day 1 (24 March 2025)** [Video file]. <https://www.youtube.com/watch?v=xPFePUgFxCc> (In Thai)

การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Development of Thai Reading and Writing Skills in The Ko-Ka Rule Spelling' Through CIRC Cooperative Learning Technique Combined with Skill Practice Exercises For Grade 1 Students

จารุวรรณ ตรีกตรองรัมย์¹ / สุรัชชัย ปิยานุกูล² / วันทนีย์ นามสวัสดิ์³

Jaruwan Truktrongram¹ / Surachai Piyanukool² / Wantanee Namsawat³

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์, 31000, ประเทศไทย

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์, 31000, ประเทศไทย

¹ Program in Curriculum and Learning Management, Faculty of Education,
Buriram Rajabhat University, Buri Ram, 31000, Thailand

^{2,3} Faculty of Education, Buriram Rajabhat University, Buri Ram, 31000, Thailand

Corresponding author. E-mail: 660426024015@bru.ac.th

Received: April 23, 2026

Revised: June 7, 2026

Accepted: June 10, 2026

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the reading and writing achievement of Thai words in the “Ko Ka Rule” category among grade 1 students learning through the Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) technique combined with skill practice exercises, compared with the 70 percent criterion; and 2) to study the students’ satisfaction with this learning approach. The sample consisted of seven grade 1 students from Ban Non Peka School, under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 4, during the first semester of the 2025 academic year. The experiment was conducted over a period of five hours. The research instruments were: 1) Five lesson plans, 2) five sets of skill practice exercises, 3) a reading aloud and spelling test, and 4) a student satisfaction questionnaire. The study employed an experimental research design. The data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that: 1) the students’ post-learning reading and writing achievement scores were higher than the 70 percent criterion, and 2) the overall student satisfaction toward learning through the CIRC technique combined with skill practice exercises was at the highest level.

Key words: cooperative learning (CIRC), reading and writing, skill practice exercises

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนเพกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 7 คน ใช้เวลาในการทดลอง 5 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน 2) แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านการเขียน จำนวน 5 ชุด 3) แบบทดสอบการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 2) พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC การอ่านการเขียน แบบฝึกทักษะ

บทนำ

ในยุศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Age) ทักษะการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความสามารถในการสะกดคำหรือเขียนประโยคได้เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการรู้เท่าทันสื่อและการคิดวิเคราะห์ นักวิชาการหลายท่านให้ความสำคัญกับทักษะนี้อย่างยิ่ง โดยระบุว่าการอ่านออกเขียนได้คือ “หัวใจของการเรียนรู้” (The Heart of Learning) และเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ตลอดจนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (UNESCO, 2023, p. 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและ วรรณกรรม และยัง มีจุดเน้นสำคัญอีกหลายประการ เช่น การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นโดยที่การอ่าน และการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ และประสบการณ์ หากผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษา ดังกล่าว จะช่วยให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเพื่อเรียบเรียง ความคิด ความรู้ ได้เหมาะสม ตลอดจนเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2008, p. 3) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะเน้นความสำคัญของการเขียนไว้

อย่างชัดเจน แต่จากสภาพจริงที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น พบว่า การจัดการเรียนการสอนในบริบทของโรงเรียนบ้านโนนเพกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ โดยที่จะเน้นการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม แบบทีม เพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้สอนต้องพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน โดยเฉพาะทักษะด้านการอ่าน ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่ค่อนข้างจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกฝนเป็นอย่างมาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และจากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนเพกา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 2565 และ 2566 พบว่า ในปีการศึกษา 2564 คะแนนอ่านออกเสียงได้ ร้อยละ 79.33 คะแนนการอ่านรู้เรื่องได้ ร้อยละ 80.22 รวมความสามารถสองด้านได้ 79.77 ในปี 2565 พบว่า คะแนนอ่านออกเสียงได้ ร้อยละ 55.65 คะแนนการอ่านรู้เรื่องได้ ร้อยละ 52.66 รวมความสามารถสองด้านได้ 54.16 และในปี 2566 พบว่า ในปีการศึกษา 2566 คะแนนอ่านออกเสียงได้ ร้อยละ 98.00 คะแนนการอ่านรู้เรื่องได้ ร้อยละ 83.00 รวมความสามารถสองด้านได้ 90.50 สังเกตเห็นได้ว่า ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนต่ำกว่าทุกปี (Buriram Primary Education Service Area Office 4, 2024, p. 1)

จากผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนเพกาในระยะเวลา 3 ปี พบว่า นักเรียนมีปัญหาเรื่องการอ่านสะกดคำ ไม่สามารถอ่านออกเสียง คำบางคำได้ เพราะนักเรียนสะกดคำไม่ได้ สะกดไม่ถูกต้อง จึงทำให้ออกเสียงคำไม่ได้ ซึ่งเป็นเพราะขาดการฝึกฝน และยังไม่มีหลักเกณฑ์ของภาษา ประกอบกับไม่มีนวัตกรรมและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สื่อการสอนยังเป็นรูปแบบเดิมทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย เป็นเหตุให้อ่านหนังสือไม่คล่อง อ่านคำไม่ได้ ส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีปัญหา จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาไทย จึงสนใจที่จะแก้ไข ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC หรือ Cooperative Integrated Reading and Composition พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ CIRC นั้น เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่าน การเขียนไปพร้อมกับการเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ภายในกลุ่ม โดยผู้สอนจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง 2 คน และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอ่อน 2 คน ครูผู้สอนแบ่งกลุ่มให้นักเรียน โดยผลความสามารถของผู้เรียนเก่ง อ่อน คละกันเพื่อที่เด็กจะได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม แล้วผู้สอนก็แยกออกมาสอนที่ละกลุ่มวนไปเรื่อย ๆ จนครบทุกกลุ่ม (Chaithiang, 2007) นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงสามารถก่อให้เกิดทักษะด้านกรคิด การแก้ปัญหา และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC ถือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะความเร่งของงานล้วนมาจากความสามัคคี และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม Khaemane (2019) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC ว่ามีการจัดขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นกิจกรรมกลุ่ม และปิดท้ายด้วยขั้นประเมินผลและมอบรางวัล การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งต้องจัดการลำดับขั้นตอน และควรกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เพราะวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC นี้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น การเขียนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น ครูผู้สอนควรใช้สื่อการสอนที่ดี และสามารถฝึกฝนให้ได้ แบบฝึกเสริมทักษะที่ดี Chaipayot (2015) ได้กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อฝึกทักษะ

ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของนักเรียน และเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ แบบฝึกเสริมทักษะสามารถใช้ระหว่างเรียน หรือหลังจากเรียนบทเรียนจบสิ้นแล้ว ในแบบฝึกเสริมทักษะ นักเรียนยังสามารถตรวจสอบความเข้าใจใน บทเรียนได้ด้วยตนเอง ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้ 1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียน มาแล้ว 2. เหมาะสมกับระดับวัยและระดับความสามารถของเด็ก 3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจได้ ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องกะทัดรัด 4. ใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ใช่เวลานานหรือเร็วเกินไป และ 5. เป็นที่ น่าสนใจ และท้าทายให้แสดงความสามารถ (Sumiphan, 1987)

ผู้วิจัยจึงคิดจะสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อฝึกการอ่านและการเขียนสะกดคำ และนำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC มาใช้ด้วย ผู้วิจัยหวังว่านักเรียนจะสามารถอ่านและเขียนสะกดคำได้ดีขึ้นด้วยแบบฝึกทักษะและวิธีสอนดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ทบทวนวรรณกรรม

Ministry of Education (2009, p. 1) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิชาภาษาไทยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิด แก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจาก นั้น มาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญ การขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพราะมาตรฐาน การเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึง การทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐาน การเรียนรู้กำหนดเพียงใด

การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดที่ต้องอาศัยกลไกการเรียนรู้และสมองตีความและเรียบเรียง ข้อมูลที่อ่านให้กลายเป็นความรู้ ความจำ ความชำนาญการ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่ได้จากการอ่าน การอ่านเป็นการก้าวตามตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ (Royal institute dictionary, 2013, p. 1405)

Chaikhao (2008, p. 32) ได้กล่าวว่า การเขียนหมายถึง การที่ผู้เขียนได้แสดงออกในการติดต่อสื่อสารถึงผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยอาศัยตัวอักษรในลักษณะต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ของตน อีกทั้งความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ของตน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้อ่านแล้วเข้าใจได้ตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อความ ดังนั้น การเขียนจึงเป็นทักษะการสื่อสารที่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงและใช้ในการตรวจสอบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

Slavin (1990, p. 5) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและความสำเร็จของกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่จะเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนทุกคนต้องมีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล เพราะมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม

Kanthayom (2008, p. 26) กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะเพื่อให้ นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นการเสริมให้เกิดทักษะที่ถูกต้องและเป็นส่วนที่เพิ่มหรือเสริมจากบทเรียน ช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มโรงเรียนคูเมือง จำนวน 13 โรงเรียน ปีการศึกษา 2568 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ 4

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนเพกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 7 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สระ - (เอ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สระ - (แ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สระ - (อ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สระ - (อ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สระ - (เอ)

หาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ 4.99 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยใน แม่ ก กา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด ได้แก่

แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนที่ 1 เรื่อง สระ - (เอ)

แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนที่ 2 เรื่อง สระ - (แ)

แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนที่ 3 เรื่อง สระ - (อ)

แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนที่ 4 เรื่อง สระ - (อ)

แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนที่ 5 เรื่อง สระ - (เอ)

หาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมต่อแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ 4.76 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยใน แม่ ก กา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบการอ่านและการเขียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบการอ่านเป็นการออกเสียงคำที่เรียนไปแล้วจำนวน 10 คำ โดยให้นักเรียนอ่านออกเสียงได้ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน แต่ถ้านักเรียนอ่านไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน เกณฑ์การสอบผ่านที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 ส่วนข้อสอบเขียนเป็นการเขียนสะกดคำที่เรียนไปแล้วจำนวน 10 คำ โดยให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน แต่ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องหรือเขียนไม่ได้จะได้ 0 คะแนน เกณฑ์การสอบผ่านที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยแจ้งครูผู้สอนและนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงจุดประสงค์และประโยชน์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้

3.4 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ จำนวน 5 แผน ไปดำเนินการทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน

3.5 นำแบบทดสอบการอ่านการเขียน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน โรงเรียนบ้านโนนเพกา

3.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน

3.7 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยนำคะแนนสอบหลังเรียนมาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะโดยการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยนำคะแนนสอบหลังเรียนมาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน คำภาษาไทยในแม่ ก กา โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียน จำนวน 5 คน สูงกว่าร้อยละ 70 และนักเรียนจำนวน 2 คน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนต่ำกว่าร้อยละ 70

ตาราง 1 คะแนนและค่าร้อยละจากการทำแบบทดสอบการอ่านออกเสียงและเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

นักเรียนเลขที่	คะแนนการสอบ (20)	ร้อยละ	เกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ70)
1	16	80	ผ่าน
2	20	100	ผ่าน
3	13	65	ไม่ผ่าน
4	19	95	ผ่าน
5	18	90	ผ่าน
6	12	60	ไม่ผ่าน
7	17	85	ผ่าน
ค่าเฉลี่ย	16.42	82	ผ่าน

จากตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบทดสอบการอ่านออกเสียงและเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับร้อยละ 82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาในแบบฝึกทักษะน่าสนใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
2. เวลาที่สอนไม่นานเกินไป	5.00	0.00	มากที่สุด
3. แบบฝึกทักษะและการเรียนรู้เป็นกลุ่มแข่งขันกันช่วยให้อ่านเขียนดีขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ฉันมีส่วนช่วยเพื่อนในการเรียนเป็นกลุ่ม	4.82	0.26	มากที่สุด
5. ฉันชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่มและเรียนจากแบบฝึกทักษะ	4.80	0.42	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. ฉันได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม	4.90	0.32	มากที่สุด
7. ฉันชอบที่ครูใช้แบบฝึกทักษะให้อ่านและเขียนและให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม	4.90	0.32	มากที่สุด
8. แบบฝึกทักษะเรียงลำดับจากเนื้อหาง่ายไปยาก	4.60	0.70	มากที่สุด
9. เนื้อหาในแบบฝึกทักษะเสริมทักษะ เร้าความสนใจให้อยากเรียนมากขึ้น	4.60	0.70	มากที่สุด
10.ฉันชอบสื่อการเรียนรู้เพราะสีสวยงาม และตัวหนังสือชัดเจน	4.86	0.36	มากที่สุด
11. ฉันจำสระได้ดียิ่งขึ้นเมื่อมีแบบฝึกทักษะ	4.70	0.68	มากที่สุด
12. คำที่ใช้ในแบบฝึกทักษะชัดเจน และเข้าใจง่าย	4.50	0.53	มาก
13. ฉันชอบการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ	4.80	0.42	มากที่สุด
14. ฉันมีความพอใจที่ได้ทำแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง	4.70	0.68	มากที่สุด
15. แบบฝึกทักษะช่วยให้ฉันสนุกสนานในเวลาเรียนวิชาภาษาไทย	4.80	0.42	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.78	0.22	มากที่สุด

สรุปผลจากการตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ “เวลาที่สอนไม่มากเกินไป” และข้ออีกข้อที่อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ได้แก่ “แบบฝึกทักษะและการเรียนรู้เป็นกลุ่มแข่งขันกันช่วยให้อ่านเขียนดีขึ้น” ขณะที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ “คำที่ใช้ในแบบฝึกทักษะชัดเจน และเข้าใจง่าย” ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.53$) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมความพึงพอใจของผู้เรียนได้ในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบร่วมมือที่ช่วยให้นักเรียนสนุกและเข้าใจในบทเรียน

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำเสนอบทเรียน 2) ชี้นำฝึกทำงานเป็นทีม 3) ชี้นำทดสอบ และ 4) ชี้นำประเมินผลและมอบรางวัล สรุปผลดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้การอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีค่าเท่ากับร้อยละ 82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะสามารถยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1990) ที่กล่าวว่ากาจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Khaemani (2019)

กล่าวว่า การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ CIRC จะต้องจัดให้เป็นขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ขั้นประเมินผลและมอบรางวัล ทุกขั้นตอนจะต้องจัดกิจกรรมตามลำดับ กำหนดระยะเวลา กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอน กลุ่มร่วมมือ CIRC นี้ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และการใช้ชุดแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่ดีไว้เป็นรูปเล่ม ประกอบด้วย คำแนะนำ คำชี้แจง ใบความรู้ แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะ ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Kapfer & Kapfer (1972) ที่กล่าวว่า ชุดแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดแบบฝึกเสริมทักษะนำมาจากขอบข่ายความรู้ที่หลักสูตร กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ และกระสื่อความหมายให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน จนสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวก กระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลักเพื่อที่จะใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวผู้เรียนให้ได้มากที่สุด เพราะผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ได้เพิ่มความสามารถ ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน มีความภาคภูมิใจใน ตนเองและมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น อีกทั้งสอดคล้องงานวิจัยของ Sukchuen (2020) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย ซึ่งทำให้ผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน Ada Artwan (2020) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องทักษะการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การใช้ แบบฝึกทักษะ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแม่นยำกับพยัญชนะ และสระ เพิ่มมากขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีระบบมากขึ้น อีกทั้งในเล่มแบบฝึกทักษะมีสีสันสวยงาม กระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Matcharat (2007) ที่กล่าวว่า แบบฝึกทักษะสามารถนํานักเรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอด ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเองได้ เพราะผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดจากการกระทำจริง

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ในระดับมากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ชอบการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เห็นตัวในการเรียนรู้ มีความสนุกสนานตลอดการทำกิจกรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนมีความสุข กระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาการอ่านและการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา ได้ดีขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ดังที่ Munkham (2012) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือกัน รับผิดชอบงานร่วมกันเพื่อให้ตนและสมาชิกสำเร็จตามเป้าที่กำหนดไว้มี จึงส่งผลให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางภาษาเพิ่มสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพมากในการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งในด้านผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำภาษาไทยในแม่ ก กา โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังนั้นครูผู้สอน

สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแบบทดสอบ ไปใช้สำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ครูควรเสริมสร้างพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้นักเรียน ให้นัก้าพูดและกล้า ตอบคำถามมากขึ้น โดยไม่กลัวว่าจะตอบถูกหรือผิด กระตุ้นนักเรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และสร้าง แรงจูงใจและเสริมกำลังใจในการเรียนรู้ โดยการแจกรางวัลให้นักเรียนทุกคนที่ร่วมทำกิจกรรมและ ทดสอบความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปควร นำไปปรับใช้กับหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือในหลายๆ โรงเรียนเพื่อจะ ทำให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา แล้วจึงนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ปัญหา หรือพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนได้ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำไปปรับใช้กับหน่วยการ เรียนรู้อื่น ๆ หรือระดับชั้นประถมศึกษาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านการเขียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Artwan, G. (2020). Narrating in Cooperative learning integrated reading and composition (CIRC). learning in elementary school to improve reading skills. *Journal Pendidikan Indonesia*, 9 (2), 171-181.
- Chaikhao, R. (2008). Development of reading and writing skills for Thai spelling marks. Reading, analytical thinking, and writing skills group. CC Knowledge Links. (In Thai)
- Chaitiang, A. (2007). *Principles of teaching*. Odean Store. (In Thai)
- Chaiyayot, R. (2015). *The effects of using summary writing skill exercises in mind mapping format on summary writing skills of Grade 11 students* [Master's thesis]. Ramkhamhaeng University. (In Thai)
- Kanthayom, D. (2008). *The use of creative thinking exercises in teaching creative essay writing for first-year vocational certificate students at Chiang Mai Commercial College* [Master's thesis]., Chiang Mai University. (In Thai)
- Kapfer, P. B., & Kapfer, M. B. (1972). *Learning Packages in American Education*. Educational Technology Publications.
- Khaemane, T. (2019). *Pedagogy Knowledge for effective learning process management*. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Matcharat, T. (2007). *Educational innovation Exercise and skill practice sets*. Century. (In Thai)
- Ministry of Education. (2009). *Basic Education Core Curriculum (A.D. 2008)*. Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing. (In Thai).
- Royal Institute Dictionary. (2013). *Royal Institute Dictionary (A.D. 2011)*. Royal Institute. (In Thai)
- Sumiphan, W. (1987). *A comparison of essay writing abilities of Grade 7 students learning through remedial teaching using skill exercises versus teacher-led instruction* [Master's thesis]. Bansomdejchaopraya Rajabhat University. (In Thai)
- Tonpho, K. (2018). *Thai language for communication*. O.S. Printing House. (In Thai)
- UNESCO. (2023). *Promoting literacy for a world in transition: Building the foundation for sustainable and peaceful societies (Concept Note)*. UNESCO.

กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏ
ในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper
Linguistic Strategies in the Construction of the Ideology of Childhood
in Thai Rap Discourse: A Case Study of “The Rapper” Program

อลิศรา แก้วชนะเนตร^{1*} / เอื้อมพร ทิพย์เดช² / บัณฑิต ทิพย์เดช³ / วชิรินทร์ แก่นจันทร์⁴

Alissara Kaewchanate^{1*} / Uamporn Thipdet² / Bundit Thipdet³ /

Vajrindra Kaencandra⁴

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

^{2,4} สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

¹ Program in Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000, Thailand

^{2,4} Program in Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000, Thailand

*Corresponding author. E-mail: alissara.aliz@gmail.com

Received: April 23, 2026

Revised: June 10, 2026

Accepted: June 12, 2026

Abstract

This research article aims to analyze the linguistic strategies employed in the construction of childhood ideologies as manifested in the rap discourse from Seasons 1 and 2 of the television program “The Rapper” utilizing the framework of Critical Discourse Analysis (CDA). The researcher compiled data from rap lyrics broadcast in the aforementioned program, totaling 186 songs. Purposive sampling was employed to select 45 songs whose lyrics specifically reflect youth perspectives on the education system, rules, and social norms. The findings reveal two principal ideologies: (1) the ideology of the “good child” and (2) the ideology of the “bad child.” These ideologies are articulated through seven key linguistic strategies, namely: lexical strategies to demonstrate identity-based power construction; intertextuality to express submission; metaphors to establish hierarchies; negative sentences to deconstruct myths; presuppositions to expose invisible power practices; speech acts to demonstrate the reproduction of top-down power structures; and irony to reflect power conflicts and ideological struggles within Thai society.

Key words: Linguistic Strategies, Childhood Ideology, Rap Songs

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper Season 1 และ 2 โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเนื้อเพลงแร็ปที่ออกอากาศในรายการดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 186 เพลง และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงมุมมองของเยาวชนต่อระบบการศึกษา กฎระเบียบ และบรรทัดฐานทางสังคม จำนวน 45 เพลง ผลการศึกษาพบว่ามีการประกอบสร้างอุดมการณ์หลัก 2 ประการ ได้แก่ 1) อุดมการณ์เด็กดี 2) อุดมการณ์เด็กไม่ดี โดยวาทกรรมเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาที่สำคัญ จำนวน 7 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีทางศัพท์เพื่อแสดงการสร้างอำนาจในเชิงอัตลักษณ์ การใช้สหพแสดงภาวะจำยอม การใช้อุปลักษณ์เพื่อสร้างลำดับชั้น การใช้รูปประโยคปฏิเสธเพื่อรื้อถอนมายาคติ การใช้มูลบทเพื่อพยายามเปิดโปงปฏิบัติการอำนาจที่มองไม่เห็น การใช้วัจนกรรมเพื่อแสดงการผลิตซ้ำโครงสร้างอำนาจแบบบนลงล่าง และการประชดประชันเพื่อสะท้อนถึงความขัดแย้งทางอำนาจและการต่อสู้ทางความคิดของสังคมไทยในเชิงภาษาศาสตร์

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา อุดมการณ์เด็ก เพลงแร็ป

บทนำ

ความเป็นเด็ก (Childhood) ในสังคมไทยไม่ได้เป็นเพียงสภาวะทางวัยหรือกระบวนการทางชีววิทยาเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางสังคม (Social construction) (Ariès, 1962) ผ่านสถาบันหลักต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐ (Ideological State Apparatuses) (Althusser, 1971) ในการกล่อมเกล้าและผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของ “เด็กดี” ตามอุดมการณ์กระแสหลัก สังคมไทยมักคาดหวังให้เยาวชนอยู่ในสภาวะที่เชื่อเชื่อ ยอมจำนนต่ออำนาจของผู้ใหญ่ และปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด กระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นกลุ่มที่ไร้พื้นที่ในการส่งเสียง และมักถูกกดทับด้วยวาทกรรมอำนาจนิยมที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนดบรรทัดฐาน

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการกดทับทางอุดมการณ์ดังกล่าว วัฒนธรรมย่อย (Subculture) อย่างวัฒนธรรมฮิปฮอป (Hip-hop) และบทเพลงแร็ป (Rap music) ได้กลายมาเป็นพื้นที่ทางเลือกสำหรับเยาวชนและกลุ่มคนชายขอบในการเปล่งเสียงและต่อต้านอำนาจนำ (Counter-hegemony) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรายการประกวดร้องเพลง “The Rapper” ได้นำวัฒนธรรมใต้ดิน (Underground) ขึ้นมานำเสนอบนพื้นที่สื่อโทรทัศน์กระแสหลัก (Mainstream media) รายการนี้จึงไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อบันเทิงเพียงเท่านั้น แต่ได้แปรสภาพเป็นพื้นที่ปะทะสังสรรค์และต่อรองทางอุดมการณ์ที่เยาวชนใช้กลวิธีทางภาษาและบทเพลงในการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการศึกษา กฎระเบียบในโรงเรียน และค่านิยมของผู้ใหญ่ ซึ่งถือเป็นการท้าทายและรื้อถอน (Deconstruction) วาทกรรมกระแสหลักอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาเกี่ยวกับบทเพลงแร็ปและวัฒนธรรมฮิปฮอปในประเทศไทยที่ผ่านมาเริ่มได้รับความสนใจจากนักวิชาการอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น Boonsai & Sumniengngam (2022) ได้ศึกษาการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของแร็ปเปอร์ผ่านกลวิธีทางภาษาในรายการแข่งขันแร็ปแบทเทิล อย่างไรก็ตามเมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังคงมีช่องว่างการวิจัย (Research gap) ที่สำคัญ กล่าวคือยังไม่มีการวิจัยขึ้นใด

ที่มุ่งเน้นศึกษาถึงการใช้ภาษาเพื่อประกอบสร้างหรือรื้อถอน “อุดมการณ์ความเป็นเด็ก” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์การต่อสู้ทางความหมายในบริบทของรายการโทรทัศน์ยอดนิยม ดังเช่นรายการ The Rapper ซึ่งเป็นรายการประกวดร้องเพลงที่เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแนวเพลงเฉพาะกลุ่มอย่างเพลงแร็ปและฮิพฮอปให้กลายเป็นเพลงกระแสหลักของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2562 โดยได้รับการติดแฮชแท็ก (#TheRapper) อันดับ 1 เทรนด์ทวิตเตอร์ (X) ของประเทศไทย และติด Top 5 เทรนด์โลก (Global Trending) อย่างต่อเนื่องในหลายสัปดาห์ และเป็นศิลปินที่มียอดวิวสูงกว่า 10 ล้านวิวภายในเวลาไม่กี่สัปดาห์ ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าวาทกรรมเพลงแร็ปได้เปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมย่อย (Subculture) เข้าสู่พื้นที่กระแสหลักของสังคมไทย ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางภาษาในการแสดงออกถึงอุดมการณ์ ความคิด และตัวตนของคนรุ่นใหม่อย่างมีนัยสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ “กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper” Season 1 และ 2 โดยประยุกต์ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ของ Fairclough (1992) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ และมุ่งเน้นไปที่กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กผ่านรายการโทรทัศน์กระแสหลักอย่างรายการ THE RAPPER ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้นำวัฒนธรรมย่อยมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปล่งเสียงท้าทายและวิพากษ์กฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างการใช้องค์วิธีทางภาษากับการต่อสู้ทางอำนาจ ตลอดจนภาพสะท้อนของการต่อรองทางอุดมการณ์ของเยาวชน รวมถึงการทำความเข้าใจพลวัตของการประกอบสร้างและรื้อถอนอุดมการณ์เด็กในสังคมไทยร่วมสมัย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ปจากรายการ THE RAPPER

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยชิ้นนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ของ Fairclough (1992) ซึ่งมองว่าภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร แต่เป็น “การปฏิบัติทางสังคม” (Social practice) ที่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับอำนาจ (Power) และอุดมการณ์ (Ideology) โดยได้เสนอรูปแบบการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ 3 มิติ (Three-dimensional model) ได้แก่ 1) มิติตัวบท (Text) ซึ่งมุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในเนื้อเพลง เช่น การใช้กลวิธีทางศัพท์ การใช้มูลบท การใช้ฉันทลักษณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือการใช้สัทพยางค์ เพื่อสื่อความหมาย ชื่นชอบ 2) มิติกระบวนการผลิตและบริบทวาทกรรม (Discursive practice) คือ การศึกษากระบวนการสร้างสรรค์สร้างบทเพลงและการตอบสนองของผู้ฟัง เช่น แร็ปเปอร์ (โตโย KQ และ อัย ICE Maiden) แต่งเพลง บาปบริสุทธิ์ ขึ้นมาในท่อนอดเล็ก ๆ ด้วยการสร้างมาตรฐานความดีให้เป็นเพียงเรื่องของ “พฤติกรรมสุขภาพ” มาเป็นเครื่องมือในการยืนยัน “ความสะอาดทางศีลธรรม” ให้ตนเองดูเหมือนว่าคนอื่นในสังคม และเป็นแนวทางให้ผู้ฟังสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และ 3) มิติการปฏิบัติทางสังคม (Social practice) ที่พิจารณาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ล้อมรอบตัวบทนั้นอยู่ เช่น การใช้

คำว่า “สุขภาพบุรุษ” เป็นเครื่องมือกดทับผู้อื่นที่อาจจะดีมี สุข หรือมีปัญหาสุขภาพให้กลายเป็น “คนไม่ดี” ไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้คำศัพท์ที่นำมาใช้เป็นชื่อเรียกจึงแฝงด้วยทัศนคติและความคิดทางสังคมบางอย่างที่มีต่อบุคคลที่กล่าวถึง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กดีและทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้ Van Dijk (1993) ยังได้ขยายความเข้าใจโดยชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (CDA) เป็นเครื่องมือสำคัญในการถอดรหัสภาษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเปิดโปงโครงสร้างอำนาจที่มองไม่เห็นในสังคม โดยเฉพาะในประเด็นการเหยียดเชื้อชาติและการใช้อำนาจในทางที่ผิดของชนชั้นนำ

ในบริบทของสังคมไทย Chareonsin-o-larn (2002) ได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายว่า ภาษาและวาทกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศถูกใช้เป็นกลไกในการจัดระเบียบสังคมและควบคุมความคิดของผู้คน อีกทั้งเมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเพลงแร็ปในประเทศไทย พบว่าเริ่มมีการศึกษาในประเด็นนี้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ Sukwisith (2011) เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (CDA) เพื่อถอดถอนอุดมการณ์ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย โดยเผยให้เห็นว่ารัฐใช้กลไกทางภาษาและภาพประกอบเป็นเครื่องมือปลูกฝังแนวคิดเรื่อง “เด็กดี” ที่ต้องเชื่อฟัง มีระเบียบวินัย และยอมรับโครงสร้างอำนาจนิยม ในทางกลับกัน แบบเรียนได้สร้างภาพตัวแทนของ “เด็กไม่ดี” ให้เป็นกลุ่มคนชายขอบที่ตั้งคำถาม ขาดความรับผิดชอบ หรือมีพฤติกรรมนอกกรอบความคาดหวังของสังคม การศึกษาข้างต้นจึงชี้ให้เห็นว่าภาษาในแบบเรียนไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่สอนให้คนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่ยังแฝงกระบวนการขัดเกลาของสังคมทางการเมืองอย่างแยบยล เพื่อควบคุมความคิดของเยาวชนให้อยู่ในกรอบและการควบคุมของรัฐ นอกจากนี้ มีการศึกษาของ Thatthiam & Nilwannapha (2026) ได้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่อสารในเพลงมาร์ชของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในประเทศไทย เพื่อหล่อหลอมและปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็น “เด็กดี” ตามที่สังคมคาดหวัง ผลการศึกษาพบการเลือกใช้คำศัพท์และการกำหนดระดับคุณค่าทางภาษา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวก เช่น ความกตัญญู ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และการรักชาติศาสน์กษัตริย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาใช้บทเพลงเป็นเครื่องมือส่งผ่านค่านิยมหลักและอุดมการณ์ของรัฐสู่ความคิดเด็กปฐมวัยได้อย่างแนบเนียน จึงทำให้งานวิจัยนี้ช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการกล่อมเกลาทางสังคมและสร้างความเป็นพลเมืองตั้งแต่ระดับเริ่มต้นของชีวิต

นอกเหนือจากแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ข้างต้น การพิจารณากลวิธีทางภาษาในระดับตัวบทยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Angkanichkit (2018) ที่กล่าวว่ากลวิธีทางภาษาในข้อความ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ส่งสารใช้ในการจัดการตัวบทเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสื่อสาร โดยกลวิธีเหล่านั้นไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่ถ่ายทอดเนื้อหาตรงตามตัวอักษร แต่ยังสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ส่งสารมักเลือกใช้กลวิธีการสรรคำและการจัดวางโครงสร้างประโยค เพื่อสะท้อนสัมพันธ์ทางและจุดมุ่งหมายเฉพาะ โดยหลักสำคัญของทฤษฎีวิเคราะห์ตามแนวคิดนี้ คือการอธิบายว่าภาษา “ใช้อย่างไร” ไปสู่การ “ตีความเพื่อเปิดเผยแนวความคิดที่แฝงอยู่” ซึ่งช่วยทำให้เห็นภาพรวมของการสื่อความหมายที่ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผ่านการเลือกใช้ คำ วลี และประโยค ไปจนถึงการวิเคราะห์ตามแนวงานปฏิบัติศาสตร์เพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงของการสื่อสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากบทเพลงแร็ปที่ออกอากาศในรายการ The Rapper Season 1 และ 2 ผลิตรายการโดยบริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท โต๊ะกลมโทรทัศน์ จำกัด ออกอากาศทางช่องเวิร์คพอยท์ โดยรายการ The Rapper Season 1 เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 17 ตอน รวม 97 เพลง และรายการ The Rapper Season 2 เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2562 จำนวน 17 ตอน รวม 89 เพลง รวมทั้งสิ้น 186 เพลง จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบทเพลงที่มีเนื้อหาหรือถ้อยคำที่สะท้อนถึงมุมมองเกี่ยวกับวัยเด็ก ระบบการศึกษา ภาวะเปื้อน ครอบครัว หรือบรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงลึก จำนวน 45 เพลง หลังจากนั้นจึงนำบทเพลงดังกล่าวมาถอดเทปเป็นลายลักษณ์อักษรและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อเพลงจากวีดิทัศน์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเนื้อเพลงที่ได้มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดทางทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ 3 มิติ (Three-dimensional model) ของ Fairclough โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ระดับตัวบท (Textual Analysis)

ผู้วิจัยทำการสกัดข้อความและจัดกลุ่มกลวิธีทางภาษาตามหลักวัจนปฏิบัติศาสตร์ตามกรอบแนวคิดของ Angkanapichkit (2018) ได้แก่ กลวิธีทางศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การประชันประชัน การปฏิเสธ การใช้ฉันทลักษณ์ การใช้ฉันทลักษณ์ และการใช้สัทพยางค์ เพื่อพิจารณาถึงกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้ในการประกอบสร้างความหมายของอุดมการณ์เด็ก

2.2 การวิเคราะห์มิติปฏิบัติการทางวาทกรรมและสังคม (Discursive and Social Practice Analysis)

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ทางภาษาจากข้อ 2.1 มาตีความเชื่อมโยงกับบริบทของรายการโทรทัศน์ และบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย เพื่ออธิบายว่ากลวิธีทางภาษาเหล่านั้นทำหน้าที่ในการผลิตซ้ำ (Reproduce) หรือรื้อถอน (Deconstruct) “ชุดความเชื่อ” และ “อุดมการณ์เด็ก” ที่ผู้ใหญ่มองว่าเป็นผู้กำหนด

3. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยการยกตัวอย่างตัวบท (Excerpts) จากเนื้อเพลงแร็ปประกอบการอธิบายแนวคิดทางสังคมวิทยาและภาษาศาสตร์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบกลวิธีทางภาษา จำนวน 7 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีทางศัพท์ การใช้ฉันทลักษณ์ การประชันประชัน และการใช้สัทพยางค์ ในการประกอบสร้างความหมายของอุดมการณ์เด็ก โดยทำให้เห็นถึงความคิดที่ยึดถือของสังคมและเด็กที่ไม่ดีที่กล่าวถึงการทำผิดกรรม ตลอดจนลักษณะนิสัยบางประการ เพื่อให้ผู้ฟังประพจน์ตามสิ่งที่ถูกประเมินค่าว่าดี ซึ่งอุดมการณ์เด็กก็อาจเป็นกรอบความคิดและพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังให้เด็กปฏิบัติ เช่น กตัญญู มีน้ำใจ และมีคุณธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างพลเมืองดีที่มีคุณภาพ ส่วนอุดมการณ์เด็กไม่ตั้งใจจะตรงข้าม คือ ความประพฤติที่ขัดต่อหลักสังคม

และหลักศีลธรรม ทำให้ถูกมองว่าเป็นเด็กเกเร ขาดความรับผิดชอบ และขณะเดียวกันสิ่งที่ถูกประณามกว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็เป็นสิ่งที่ผู้ฟังไม่ควรประพฤติตามเช่นกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุดมการณ์เด็กดี

อุดมการณ์เด็กดี คือกรอบความคิดและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังของกระแสหลักในสังคมซึ่งมักผูกโยงกับค่านิยมเชิงจารีต เช่น ความกตัญญู การเชื่อฟังผู้ใหญ่ และความอ่อนน้อมถ่อมตน ภาพลักษณ์ของเด็กดีจึงเป็นที่ยอมรับในลำดับชั้นทางสังคม (Hierarchy) และเป็น “ผู้อยู่ในกรอบระเบียบ” ที่พร้อมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ซึ่งนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษา ดังต่อไปนี้

1.1 กลวิธีทางศัพท์ (Lexical strategies) เป็นกระบวนการและเทคนิคการเลือกคำศัพท์มาใช้ในการสื่อสารอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างความหมายเชิงสังคมและถ่ายทอดอุดมการณ์ แง่คิด หรือมุมมองบางประการไปสู่ผู้ฟัง การใช้กลวิธีทางศัพท์นี้ครอบคลุมตั้งแต่การเลือกใช้คำที่มีนัยยะแฝง การใช้คำประณามคำการสร้างคำใหม่ ตลอดจนการหลีกเลี่ยงบางคำ เพื่อทำหน้าที่สื่อสารเจตนา โน้มน้าวใจ หรือปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ฟังให้สอดคล้องตามทิศทางที่ผู้พูดต้องการ ดังต่อไปนี้

1.1.1 การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (Name and Naming) การใช้ชื่อและการเรียกชื่อเป็นการเลือกใช้คำศัพท์เพื่อสื่อความคิดหรือประสบการณ์ของผู้ส่งสาร (Fairclough, 1995, p.185) ซึ่งให้เห็นว่า การเลือกใช้คำศัพท์ของผู้พูดในฐานะผู้ผลิตตัวบทนั้นเป็นเรื่องที่แปรไปตามปัจจัยทางสังคม ซึ่งจะต้องเผชิญกับกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมในวงกว้าง เพื่อสื่อแทนความคิดและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลายวิธีด้วยกัน โดยผลจากการศึกษาตัวบทเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper Season 1 และ 2 พบการใช้ชื่อและการเรียกชื่อเพื่อแสดงการกระทำหรือสภาพของบุคคล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมเป็นสุภาพบุรุษ หล่อที่สุดในสามโลก บุหรี่ผมก็ไม่สูบ แอลกอฮอล์ผมก็ไม่บริโภค ตรวจเลือดมาก็ไม่เจอแกมโรค” (Toyo KQ & Oui ICE Maiden, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงกลวิธีทางศัพท์การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ โดยใช้คำศัพท์อ้างถึงบุคคล “สุภาพบุรุษ” เป็นการเรียกชื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งแสดงอัตลักษณ์ของคนหรือกลุ่มคน โดยสร้างชุดความคิด (Ideology) และบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อสื่ออำนาจในเชิงอัตลักษณ์ (Identity) ให้ตนเองอยู่เหนือผู้อื่นในเชิงกายภาพ โดยใช้ประโยคประกอบสร้างชุดความคิด คำว่า “สุภาพบุรุษ” คือ “ไม่สูบ... ไม่บริโภค... ไม่เจอ...” เป็นการสร้างนิยามของ คำว่า “ความดี” และการใช้คำว่า “แกมโรค” แทนคำว่า “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” ที่ทำให้ความรู้สึกรุนแรงและมินัยยะของการตัดสินในเชิงศีลธรรม (Stigma) มากกว่าในเชิงการแพทย์ จากตัวบทข้างต้นจึงเป็นการนิยามความหมาย คำว่า “สุภาพบุรุษ” ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานความดีแบบเหมารวม ข้อความนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าการเป็นสุภาพบุรุษ คือ ไม่ดื่ม ไม่สูบ และไม่บริโภค ซึ่งเป็นการลดทอนคุณค่าด้านอื่น ๆ ของความเป็นมนุษย์ เช่น ความรับผิดชอบ การให้เกียรติผู้อื่น หรือความซื่อสัตย์ ให้เหลือเพียงเรื่องของ “พฤติกรรมสุภาพ” และเชื่อมโยงไปถึงการสร้างอำนาจผ่านความสะอาด (Politics of Purity) คือ การอ้างผลตรวจเลือดว่าไม่มีการเจอโรคซึ่งเป็นการใช้ “ความสะอาดทางกาย” มาเป็นเครื่องมือในการยืนยัน “ความสะอาดทางศีลธรรม” เพื่อสร้างความชอบธรรมให้ตนเองเหนือกว่าคนอื่นในสังคม ซึ่งเป็นการแสดงอำนาจว่า “ฉันเพียบพร้อมที่สุด” ส่วนในอีกทางหนึ่งก็เป็นการตีตราผู้ป่วย (Stigmatization) จากการเน้นย้ำว่า “ไม่เจอแกมโรค” เป็นการตอกย้ำว่าทรมานที่ว่าคนที่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือ “คนไม่ดี” หรือ “ไม่เป็นสุภาพบุรุษ”

ซึ่งเป็นการกดทับและสร้างอคติต่อผู้ปวยในสังคม โดยใช้บรรทัดฐานที่ตนเองกำหนดขึ้น (Self-defined Morality) มาวัดคนอื่น ด้วยการใช้คำว่า “สุภาพบุรุษ” เป็นเครื่องมือกดทับผู้อื่นที่อาจจะดีมี สบ หรือมี ปัญหาสุขภาพให้กลายเป็น “คนไม่ดี” ไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้คำศัพท์ที่นำมาใช้เป็นชื่อเรียกจึงมิได้เป็นเพียงลักษณะทางภาษาเท่านั้น แต่แฝงด้วยทัศนคติและความคิดทางสังคมบางอย่างที่มีต่อบุคคลที่กล่าวถึง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กดีและทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

1.1.2 การใช้คำกริยา (Verb Forms) เป็นกลวิธีทางศัพท์ที่ใช้แสดงเหตุการณ์ การกระทำ ความคิด ความรู้สึก หรือแสดงสภาพของบุคคล สัตว์ หรือบางสิ่งบางอย่าง ในแง่ของการวิเคราะห์ข้อความ การใช้คำกริยาไม่เพียงพิจารณาที่รูปคำกริยาเท่านั้น แต่รวมไปถึงคำที่สัมพันธ์กับกริยาด้วย เช่น คำนาม และ คำขยาย เพราะมีส่วนในการสื่อความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์และสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตอบแทนครูบาอาจารย์ บิดามารดาผู้บุพการี เพราะบุญคุณนี้อ้ายยาวกว่าสายธารแห่งห้วงน้ำ”
(Dome Neykofear, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีทางศัพท์การใช้คำกริยาที่แสดงให้เห็นลักษณะของคนดี ได้แก่ คำว่า “ตอบแทน” เป็นการกำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับลักษณะของเด็กดีให้แก่ผู้ฟัง ส่วนการใช้คำนำน้าหนักของคำว่า “บุพการี” และ “บุญคุณ” เป็นคำที่มีน้ำหนักทางศีลธรรมสูงมากในบริบทสังคมไทย เพราะคำเหล่านี้ไม่ใช่แค่การระบุตัวบุคคลแต่เป็นการระบุ “สถานะ” ที่มาพร้อมกับ “หน้าที่” ที่ต้องรับผิดชอบ และในประโยค “บุญคุณยาวกว่าสายธารแห่งห้วงน้ำ” เป็นการใช้คำเพื่อทำให้ คำว่า “บุญคุณ” กลายเป็นสิ่งที่มีปริมาณมหาศาลจนไม่มีวันสิ้นสุด ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกผิดหรือความตระหนักของผู้ฟังจากการสร้างบรรทัดฐานความกตัญญู ข้อความนี้ทำหน้าที่ผลิตซ้ำวาทกรรม “ความกตัญญูรู้คุณ” ซึ่งเป็นกลไกหลักในการควบคุมสังคมขนาดเล็ก คือครอบครัวและสถานศึกษา โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสายเลือดและเชิงปัญญเข้ากับ “หนี้บุญคุณ” ซึ่งถือเป็นการสร้างพันธะที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ และเมื่อบุญคุณถูกนิยามว่า “ยาวกว่าสายน้ำ” จึงทำให้เกิดสภาวะที่ผู้ฟัง (ลูกศิษย์/บุตร) ต้องตกอยู่ในสถานะ “ผู้เป็นหนี้ตลอดกาล” (Perpetual Debtor) ซึ่งทำให้การตอบแทนกลายเป็นพันธกิจที่ไม่มีวันสิ้นสุด ในส่วนของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (Social Practice) ข้อความดังกล่าวเป็นการรักษาโครงสร้างอำนาจแนวดิ่ง (Hierarchy Maintenance) “ผู้อาวุโสเป็นใหญ่” ด้วยการเน้นย้ำหน้าที่ของผู้มีอายุน้อยต่อผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาแบบดั้งเดิมยังคงความศักดิ์สิทธิ์และมีความอำนาจในการชี้นำสังคมไว้ได้ ส่วนในด้านการกล่อมเกลாதาด้านจริยธรรม (Moral Governance) วาทกรรมข้างต้นนี้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปกครอง (Governmentality) โดยไม่ต้องใช้กฎหมาย แต่ใช้ “ความละอาย” และ “ความดี” เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้ผู้ฟังยอมรับตอบบทบาที่สังคมเป็นผู้กำหนด การปฏิบัติทางภาษาดังกล่าวจึงมุ่งสร้างอัตลักษณ์ผู้ที่มีการศึกษาและผู้มีความกตัญญู แม้จะดูเป็นถ้อยคำที่งดงามและเปี่ยมด้วยจริยธรรม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ทำหน้าที่เป็น “โซ่ตรวนทางศีลธรรม” ที่กำกับให้บุคคลต้องอยู่ในกรอบหน้าที่ตามที่จารีตกำหนดไว้และถือว่าเป็นภาพอุดมการณ์เด็กดีขึ้นในระบบความคิดอีกด้วย

1.2 การใช้สมมติ (Presuppositions) เป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้โดยนัยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏหรือเกิดขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว (Phakdeephasook, 2010, p. 58) กล่าวว่า เป็นการใช้รูปภาษาเพื่อสื่อความเชื่อหรือความรู้เบื้องต้นที่มีอยู่ก่อน โดยไม่ต้องเอ่ย

ถึงความเชื่อหรือความรู้นั้นโดยตรง อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้คำศัพท์หรือวลีบางคำที่ทำให้นึกถึงความหมายอื่นนอกเหนือจากความหมายที่ปรากฏอยู่ในถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เราเป็นเด็กไม่มีสิทธิ์จะอำปาก บางเรื่องที่เราผิดต้องดัดจริตใส่หน้ากาก เพราะไม่กล้าเลยต้องปิด ไม่พูดตรงตามใจอยาก” (Title Chitswift, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวบทเพลงแร็ปนั้นมีการใช้มูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อนเพื่อสื่ออุดมการณ์เกี่ยวกับลักษณะของเด็กดี ในประโยค “เราเป็นเด็กไม่มีสิทธิ์จะอำปาก” ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมไทยที่แนะนำให้เด็ก ๆ หรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหลีกเลี่ยงการถกเถียงผู้ที่อายุนมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นภาพ “เสียงสะท้อนจากผู้ถูกกดทับ” (Voice of the Oppressed) ที่กำลังปะทะกับวาทกรรมหลักของสังคม การใช้คำว่า “เราเป็นเด็ก” เป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่ไร้อำนาจที่ไม่ได้หมายถึงช่วงอายุเพียงอย่างเดียว แต่ในบริบทสังคมไทย คำว่า “เด็ก” คือ สถานะทางสังคมที่อยู่ล่างสุดของโครงสร้างอำนาจ และมาพร้อมกับเงื่อนไขว่า “ไม่มีสิทธิ์จะอำปาก” คือ การไร้ซึ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ส่วนคำว่า “ดัดจริต” และ “ใส่หน้ากาก” สะท้อนถึงสภาวะที่ตัวตนภายใน (Internal Self) กับพฤติกรรมภายนอก (External Performance) ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ข้อความนี้จึงแสดงถึงความอึดอัดและการสูญเสียความจริงใจเพื่อความอยู่รอด แต่ในกระบวนการสร้างวาทกรรม (Discursive Practice) นับเป็นการตอบโต้ต่อวาทกรรมหลัก คือ “การรื้อถอน” (Deconstruct) วาทกรรมความกตัญญูหรือการเชื่อฟังผู้ใหญ่ โดยเปิดเผยด้านมืดว่าภายใต้ความสงบเรียบร้อยและการเชื่อฟังนั้นแท้จริงแล้ว คือ “การบังคับให้เสีย” ซึ่งเป็นสภาวะจำยอมทางวาทกรรม ในส่วนของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (Social Practice) แสดงให้เห็นอำนาจนิยมในสถาบันสังคมที่สะท้อนโครงสร้างอำนาจในครอบครัว โรงเรียน หรือที่ทำงานที่ยึดถือระบบอาวุโสเป็นที่ตั้งจนทำให้ “ความถูกต้อง” ถูกบังคับด้วย “สถานะ” ของผู้พูด โดยการใช้อำนาจผ่านความกลัวในวลี “เพราะไม่กล้าเลยต้องปิด” ชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างสังคมนี้ไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยเหตุผล แต่ขับเคลื่อนด้วย “ความยำเกรง” และ “ความกลัว” ซึ่งเป็นกลไกหลักในการรักษาอำนาจของผู้อยู่เหนือกว่า การที่ผู้ใหญ่บังคับให้เด็กเป็นเด็กดีแท้ที่จริงแล้วอาจเป็นการสร้างจริยธรรมจอมปลอม (Critique of Hypocrisy) คือการบีบให้เด็กต้องเรียนรู้ที่จะเป็นคนลวงโลก “ดัดจริตและใส่หน้ากาก” เพื่อให้เข้ากับระบบได้ ข้อความดังกล่าวจึงเป็นวาทกรรมแห่งการต่อต้าน (Discourse of Resistance) ที่พยายามเปิดโปงปฏิบัติการทางอำนาจที่มองไม่เห็นและสะท้อนให้เห็น “ช่องว่างระหว่างรุ่น” (Generation Gap) ในสังคมไทย ในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยและเป็นธรรมสำหรับทุกคน

1.3 การใช้วัจนกรรม (Speech Acts) เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงเจตนาบางประการของผู้พูด เช่น สั่ง ขอร้อง สัญญา หรือเพื่อแสดงความรู้สึก โดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายซ่อนเร้นตามเจตนา เช่น บอกกล่าว ชื่นว่า ผูกมัด เซอร์ล (Searle, 1969) กล่าวว่า การใช้วัจนกรรมเป็นการกระทำโดยใช้คำพูดที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมของการกระทำนั้น ในแต่ละวัจนกรรมมีเงื่อนไขของการเกิดที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งเป็น จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ 1) วัจนกรรมกลุ่มบอกเล่า 2) วัจนกรรมกลุ่มชี้ว่า 3) วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด 4) วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก 5) วัจนกรรมกลุ่มประกาศ โดยผลการศึกษาเพลงแร็ปจากรายการ The Rapper Season 1 และ 2 พบการใช้วัจนกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อย่าไปข้องแวะกับยาไอซ์ ยาอี” (Toyo KQ, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้การวิจารณ์กลุ่มขึ้นำ คือคำสั่งหรือข้อห้าม คำว่า “อย่าไปข้องแวะ” เป็นการจำลองเสียงของผู้ใหญ่หรือรัฐที่เข้ามาใช้อำนาจเหนือร่างกายและพฤติกรรมของเยาวชน กลวิธีนี้จึงไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่การเตือนภัยเท่านั้น แต่เป็นการผลิตซ้ำโครงสร้างอำนาจแบบบนลงล่าง (Top-down) ที่ผลักให้เยาวชนต้องอยู่ในสภาวะของผู้ยอมจำนนภายใต้บรรทัดฐานที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด การเลือกใช้คำว่า “ข้องแวะ” มีนัยยะทางลบมากกว่า คำว่า “ใช้” หรือ “เสพ” เพราะคำว่า “ข้องแวะ” มีความหมายรวมถึงการเข้าไปใกล้ชิด การคบค้าสมาคม หรือการมีส่วนร่วมในวงจรรนั้น ซึ่งเป็นการสร้างเขตแดนที่เข้มงวดว่า “แม้แต่ความใกล้ชิดก็ถือเป็นความผิด” และการเจาะจงชื่อ “ยาไอซ์” และ “ยาอี” แทนที่จะพูดกว้าง ๆ ว่า “ยาเสพติด” เป็นการดึงภาพลักษณ์ของยาเสพติดประเภท “สันทนาการ” (Party Drugs) ขึ้นมาเพื่อบ่งเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น วัยรุ่น หรือนักเที่ยว ข้อความนี้ไม่ได้ให้เหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์หรือการแพทย์เพียงอย่างเดียว แต่ใช้การ “สั่งห้าม” เป็นหลัก ซึ่งเป็นการผลิตซ้ำวาทกรรมที่ว่า “ยาเสพติดคือปีศาจ” ที่ห้ามและต้องโดยเด็ดขาด วาทกรรมนี้จึงแฝงนัยว่าคนที่ “ไม่ข้องแวะ” คือ คนที่มีวินัยและอยู่ในโอวาท ส่วนคนที่ “ข้องแวะ” จะถูกผลักให้กลายเป็น “คนนอก” ของสังคมทันที ข้อความลักษณะนี้จึงมักมาจากหน่วยงานรัฐ โรงเรียน หรือผู้ปกครอง ซึ่งสะท้อนการใช้อำนาจแบบ “ศีลธรรมนำการแพทย์” คือการมุ่งเน้นไปที่การสั่งห้ามและตีตรามากกว่าการให้ความรู้เรื่องอันตราย การควบคุมร่างกาย และพฤติกรรม ส่วนในมุมมองของ CDA คือการที่สังคมพยายามควบคุมร่างกายของปัจเจกชนไม่ให้เข้าสู่ภาวะที่รัฐควบคุมไม่ได้ โดยใช้คำสั่งสั้น ๆ ที่ทรงพลังเป็นเครื่องมือจัดการ ซึ่งส่งผลให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้พูดและผู้ฟังประโยชน์นี้จะทำงานได้ผลก็ต่อเมื่อผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟัง เช่น พ่อสอนลูก ครูสอนศิษย์ และรัฐสั่งประชาชน เป็นต้น ข้อความจึงเป็นปฏิบัติการทางภาษาเพื่อการควบคุมทางสังคม (Social Control) โดยอาศัยความกลัวและการตีตราเป็นกลไกหลัก แม้ในเชิงเจตนาจะเป็นการหวังดีต่อสุขภาพ แต่ในเชิงอำนาจมันคือการตอกย้ำโครงสร้างที่ผู้มีอำนาจเป็นผู้กำหนดว่า “สิ่งใดคือความปกติ” และ “สิ่งใดคือความเบี่ยงเบน” โดยการใช้คำว่า “อย่า” ซึ่งเป็นการใช้การวิจารณ์กลุ่มขึ้นำที่เป็นการตัดโอกาสในการอธิบายหรือทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของการไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น ปัญหาสังคม ความเครียด หรือเศรษฐกิจ เป็นต้น ตัวอย่างข้างต้นนี้จึงเป็นกระบวนการสื่อภาพของผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ว่าสิ่งใดควรกระทำเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังมากที่สุด นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่มีความหวังดีแก่เด็กและเป็นการสั่งสอนให้เด็กมีชุดความคิดของอุดมการณ์เด็กดีอีกด้วย

1.4 การใช้อุปมาอุปไมย (Metaphor) เป็นการเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำแสดงการเปรียบเทียบปรากฏร่วมกับคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดจินตภาพและพลังในการสื่อความหมายไปยังผู้ฟังในลักษณะของการพรรณนาให้ผู้ฟังมองเห็นภาพและเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการกล่าวถึงด้วยการเปรียบเทียบที่ทำให้มีสีสันมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เยาวชนเปรียบเสมือนเรือลำน้อยลอยคว้างคว้างอยู่กลางทะเล ใบัญญาชนเปรียบเสมือนแสงส่องนำทางให้เรือลำน้อยลอยไปถึงฝั่ง คือ ความหวัง เพื่อความฝัน เพื่อแผ่นดิน” (Pop POPPA, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้อุปมาอุปไมย เพื่อสถาปนาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคนด้วยการใช้กลวิธีอุปมาอุปไมย “เรือลำน้อยลอยคว้างคว้าง” การใช้คำว่า “น้อย” และ “คว้างคว้าง” เป็นการลดทอนศักยภาพของเยาวชนให้กลายเป็นผู้ที่ขาดทิศทางไร้ที่พึ่งและตกอยู่ในสภาวะอันตราย ส่วนการใช้วลี “แสงส่องนำทาง” คือ การเปรียบปัญญาชนเป็น “แสงสว่าง” เป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่สูงส่งและศักดิ์สิทธิ์

เพราะแสงสว่างมีหน้าที่กำจัดความมืดและเป็นผู้นำหนทางทิศทาง อีกทั้งยังมีการใช้คำเพื่อสร้างภาระทางอุดมการณ์ คำว่า “ความหวัง” “ความฝัน” และ “เพื่อแผ่นดิน” เป็นการใช้อยู่คำที่เปี่ยมด้วยอารมณ์ความรู้สึก เพื่อผูกโยงการกระทำของปัจเจกบุคคลเข้ากับหน้าที่ระดับชาติ (Nationalism) ซึ่งเป็นการสร้างระบบพึ่งพา คือ วาทกรรมผู้นำและผู้ตาม (Leader-Follower Discourse) ข้อความนี้ผลิตข้อความเชื่อว่าเยาวชนไม่สามารถคิดหรือกำหนดอนาคตเองได้หากปราศจากการชี้แนะจากผู้รู้ โดยวาทกรรมนี้มอบอำนาจให้ปัญญาชนเป็นผู้กำหนดว่า “ฝั่ง” (เป้าหมายชีวิต/ความสำเร็จ) โดยที่ “เรือ” (เยาวชน) ไม่มีสิทธิ์เลือกเส้นทางเพราะถูกมองว่ากำลัง “คว้างคว้าง” ซึ่งมีส่วนทำให้เห็นอำนาจนิยมทางวิชาการ โดยยกย่อง “ปัญญาชน” ให้มีสถานะเป็น “ผู้ช่วยให้รอด” ด้วยการลดทอนเสียงของเยาวชนให้เป็นเพียงผู้รับการสังเคราะห์และไร้สมรรถนะ (Incompetent) ที่จะต้องถูกกำกับควบคุมโดยชนชั้นนำทางปัญญา

1.5 การประชดประชัน (Irony) เป็นการสื่อสารที่พูดอย่างหนึ่งแต่ต้องการสื่อถึงอีกอย่างหนึ่งเพื่อล้อเลียน ตำหนิ หรือสร้างอารมณ์ขัน โดยอาจจะมีการใช้น้ำเสียงที่ลากเสียงยาวกว่าปกติ หรือน้ำเสียงราบเรียบเกินไป และบางครั้งเพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่ชี้ให้เห็นถึงความไร้เหตุผลหรือความล้มเหลวของบางสิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“บอกเด็กโตไปไม่โกงแต่ในสภาเอาแต่แก๊งเรา” (Sergeant Van, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นข้อความที่ใช้การประชดประชันที่สะท้อนถึงความขัดแย้งทางอำนาจและการต่อสู้ทางความคิดในสังคมไทย ข้อความนี้ใช้โครงสร้าง “ความขัดแย้ง” (Contrast) ระหว่างวาทกรรมสองชุด “บอกเด็กโตไปไม่โกง” เป็นการใช้ภาษาเชิงสั่งสอนที่มาจากผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นวาทกรรมกระแสหลักที่พยายามสร้างบรรทัดฐานทางศีลธรรม ส่วนประโยค “แต่ในสภาเอาแต่แก๊งเรา” คำว่า “แต่” ทำหน้าที่หักล้างความเชื่อข้างต้น คำว่า “แก๊งเรา” เป็นการใช้ภาษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal) ซึ่งลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันการเมืองและชี้ให้เห็นถึงระบบพวกพ้อง กระบวนการผลิตวาทกรรมนี้ถูกผลิตโดยกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือฝ่ายที่ตั้งคำถามต่อโครงสร้างอำนาจที่ผู้พูดต้องการชี้ให้เห็นถึง “ความลึกลับ” ระหว่างสิ่งที่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง “สอน” กับสิ่งที่พวกเขา “ทำ” โดยสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างเรื่องวิกฤตความเชื่อมั่นว่าสถาบันการเมืองกำลังสูญเสียความชอบธรรมในสายตาประชาชน เพราะถูกมองว่าเป็นพื้นที่ของการจัดสรรผลประโยชน์มากกว่าการรับใช้ส่วนรวมและเป็นการตอแยว่าทกรรม “โตไปไม่โกง” ที่ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่ใหญ่ใช้ควบคุมพฤติกรรมเด็ก แต่เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและเห็นพฤติกรรมที่ย้อนแย้งของผู้ใหญ่ พวกเขาจึงใช้ข้อความนี้เพื่อ “ทำลายหน้ากาก” วาทกรรมเดิม ซึ่งทำให้เห็นการเล่นพรรคเล่นพวก เพราะคำว่า “แก๊งเรา” สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างการเมืองไทยที่ยังยึดกับระบบอุปถัมภ์ซึ่งขัดแย้งกับหลักธรรมาภิบาลที่มีกฎหมายมาอ้างอิงในการสอนเด็ก ข้อความข้างต้นนี้จึงไม่ใช่แค่การตำหนิลักษณะทางการเมืองทั่วไปแต่เป็น “วาทกรรมตอบโต้” ด้วยการประชดประชันที่พยายามจะแสดงให้เห็นว่าปัญหาการทุจริตในประเทศไม่ได้เกิดจากเด็กที่ขาดคุณธรรม แต่เกิดจากผู้ใหญ่ที่ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างและใช้ระบบพวกพ้องปกปิดโอกาสของผู้อื่น วาทกรรมข้างต้นนี้จึงเป็นการยกตัวอย่างการทำงานของรัฐบาลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสภามาแสดงให้เห็นถึงภาพของคนที่มีลักษณะคดโกงหรือไม่ซื่อตรงเพื่อสร้างชุดความคิดของอุดมการณ์เด็กดีที่ควรมีความซื่อตรง

2. อุดมการณ์เด็กไม่ดี

อุดมการณ์เด็กไม่ดี คือชุดความคิดที่ใช้จัดประเภทพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือทำลายต่อบรรทัดฐานของสังคม (Deviant behavior) รวมถึงเด็กที่ตั้งคำถามต่ออำนาจของผู้ใหญ่เพื่อต่อต้านกฎระเบียบที่ไม่สมเหตุสมผลหรือมีลักษณะภายนอกที่ผิดแผกไปจากจารีต มักถูกผลักให้อยู่ในกลุ่มเด็กเกเร การประกอบสร้างภาพลักษณ์ “เด็กไม่ดี” นี้ เป็นกลวิธีที่ผู้ใหญ่ใช้เพื่อลดทอนความชอบธรรมในการแสดงออกของเด็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลวิธีทางศัพท์ (Lexical strategies) เป็นกลวิธีในการเลือกคำศัพท์มาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างพลังและอารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้รับสารในการพิจารณาบริบท ความหมายของคำ ตลอดจนเสียงของคำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการใช้คำแสดงอารมณ์และการสร้างคำใหม่เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์หรือสื่อความคิดสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้งและมีชั้นเชิง ซึ่งช่วยให้เนื้อหามีความสละสลวย ชัดเจน และโน้มน้าวใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

2.1.1 การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ (Name and Naming) เป็นกลวิธีในการใช้คำศัพท์ในการตั้งชื่อเรียกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีปฏิบัติทางสังคมที่แสดงให้เห็นมุมมองและความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึงที่ประพจน์เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เขารวมตัวเป็นแก๊ง ๆ เขาเรียกที่แกว่นวน ๆ ก็รักที่เขามั่นแรนง ๆ ที่ทำลูกโคก็โข้วกันเต็มสูบ ชาวบ้านก็ตำกันตามตูด” (Check SHVKE, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีทางศัพท์การใช้ชื่อและการเรียกชื่อเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ของ “ตัวตน” (Identity) ซึ่งแสดงให้เห็นการปะทะกันระหว่าง “วัฒนธรรมย่อย” กับ “บรรทัดฐานสังคม” เพื่อสร้างอัตลักษณ์และสะท้อนให้เห็นว่าการรวมตัวเป็น “แก๊ง” และการแต่งรถเป็นเครื่องที่ใคร ๆ ก็รู้และมีอยู่ทั่วไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ในสังคมไทย ด้วยการสะท้อนมุมมองที่ทำให้เห็นว่าวาทกรรมนี้ได้พูดในเชิงกฎหมาย แต่พูดในเชิง “วิถีชีวิต” (Lifestyle) ซึ่งทำให้ภาพของ “เด็กแว่น” ที่มีถูกมองว่าเป็นอาชญากรในข่าวกลายเป็นเพียงกลุ่มคนที่มีรสนิยมเฉพาะตัว แต่ในส่วนของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (Social Practice) แสดงให้เห็นพื้นที่สาธารณะและการแย่งชิงอำนาจ “ถนน” คือพื้นที่สาธารณะที่รัฐพยายามควบคุมด้วยกฎหมาย แต่กลุ่ม “แว่น” ใช้เพื่อการประกาศศึคาและยึดครองพื้นที่ชั่วคราวซึ่งเป็นการท้าทายอำนาจรัฐและบรรทัดฐานของชาวบ้าน ในด้านศีลธรรมทางเสียงคำว่า “ชาวบ้านก็ตำกันตามตูด” สะท้อนถึงความล้มเหลวในการอยู่ร่วมกันและกฎหมายที่ไม่สามารถจับตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้จึงทำให้ชาวบ้านทำได้เพียงใช้วาจา “การด่า” เป็นอาวุธในการตอบโต้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “ปัญหาเด็กแว่น” ไม่ได้เป็นแค่เรื่องการจราจร แต่เป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อมีตัวตนในสังคมที่เหลื่อมล้ำ เมื่อคนกลุ่มหนึ่งรู้สึกว่าตนเองไม่มีบทบาทในสังคม “ความเร็ว” และ “เสียงดัง” จึงเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้กลุ่มคนรวมถึงรัฐหันมามองพวกเขาได้ แม้สิ่งที่ได้รับกลับมาก็จะเป็นคำตำที่ตามซึ่งเป็นการสื่อภาพของอุดมการณ์เด็กไม่ดีขึ้นในระบบความคิดว่าลักษณะของเด็กไม่ดีที่ไม่มีผู้ใดปรารถนาและนำผลร้ายมาสู่ผู้ปฏิบัติเป็นเช่นไร

2.1.2 การใช้คำกริยา (Verb Forms) เป็นกลวิธีทางภาษาที่สามารถทำความเข้าใจด้วยบทที่สื่อถึงความสัมพันธ์ทางสังคมบางอย่างที่แฝงอยู่ในตัวบทนั้น ด้วยการนำเสนอผ่านการใช้คำกริยาที่สื่อความหมายในลักษณะผู้กระทำที่แสดงความรู้สึกนึกคิดหรือภาวะหยุดนิ่ง และสร้างภาพลักษณ์ของการเป็นผู้ถูกกระทำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เด็กจุฉฉาผู้ใหญ่ไม่ยอมวิธีชนา ผมแค่อยากได้คำตอบ ไม่ใช่คำดาจากวัยชรา อย่าเพิ่งโกรธาอย่าหาว่าผมก้าวร้าว โลกนี้จะพัฒนาต้องมีคนกล้าก้าวเท้า ฟาดจ้าว ฟาดวงง แล้วคงพระแสงเลเซอร์สังคมมันถึงจะเปลี่ยนแปลง” (Sergeant Van, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีทางศัพท์ที่ใช้คำกริยาแสดงให้เห็นถึงการปะทะกันทางอำนาจระหว่างวัย โดยใช้ชั้นเชิงทางภาษาที่ผสมผสานระหว่างรากศัพท์บาลี-สันสกฤต “จุฉฉา-วิธีชนา” กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ “เลเซอร์” (Laser) การเลือกใช้คำศัพท์ทางศาสนาหรือศัพท์วิชาการซึ่งนำมาอธิบายการสนทนาสะท้อนว่าผู้พูด พยายามยกระดับการตั้งคำถามของตนให้มีอารยะและเป็นระบบ แต่กลับถูกตอบโต้ด้วย “คำดา” ซึ่งเป็นภาษาระดับต่ำกว่าในเชิงเหตุผล ข้อความดังกล่าวจึงเป็นการปฏิเสธวาทกรรม “อาบนํ้าร้อนมาก่อน” ด้วยการพยายามทำลายระบบความเชื่อที่ว่าผู้อาวุโส คือ ผู้ถือครองความถูกต้อง โดยการเปลี่ยนนิยามจาก “ความก้าวร้าว” ให้กลายเป็น “ความกล้า” และการดักคอ “อย่าเพิ่งโกรธาอย่าหาว่าผมก้าวร้าว” เป็นกลยุทธ์ทางวาทศิลป์เพื่อตั้งความชอบธรรมมาไว้ที่ตนเอง และผลักให้ฝ่ายผู้ใหญ่ที่โกรธกลายเป็นคนที่ “ไร้เหตุผล” หรือ “ยึดติดกับตัวตน” ซึ่งเป็นทำลายลำดับชั้นในสังคมไทยที่ยึดระบบอาวุโส (Seniority) เพราะการตั้งคำถาม “จุฉฉา” มักถูกตีความว่าเป็นภัยคุกคามต่ออำนาจ รวมถึงการใช้คำว่า “ฟาดจ้าว” และ “คงพระแสงเลเซอร์” ที่สื่อถึงการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์เพื่อทำลายความคิดเดิม ๆ เพื่อให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง วาทกรรมนี้จึงเป็นการทวงคืนพื้นที่ในอนาคต ด้วยการใชภาษาที่ดูถูกเหยียดหยามความกล้าหลังของระบบเดิมและเชิดชูความทันสมัยให้กลายเป็นเครื่องมือทำลายโครงสร้างอำนาจที่ปิดกั้นการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ วาทกรรมดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนพฤติกรรมและลักษณะของชุดความคิดเด็กไมติที่ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า

2.2 การใช้มูลบท (Presuppositions) เป็นการใชภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้โดยนัยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏหรือเกิดขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการอนุมานหรือการคาดการณ์ตามหลักเหตุผลที่มีจะละไว้ในฐานที่เข้าใจโดยไม่กล่าวออกมา ดังตัวอย่างต่อไปนี

“ที่ผ่านมามีคนยืนบนพื้นที่ที่ถูกตีกรอบด้วยคำว่าไอ้เด็กเมื่อวานชิน ลูกกระแสะสังคมกลืน กำหนดให้เราต้องเหมือนคนอื่น” (Hymnnae, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้มูลบทเพื่อสะท้อนถึงความอัตถ์ทางอัตลักษณ์ (Identity Crisis) ด้วยการใชคำว่า “ที่ผ่านมา” แสดงให้เห็นถึงการถูกกดทับด้วยบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) เพราะมีการใช้ คำว่า “ตีกรอบ” ที่สื่อถึงการกักขังและการจำกัดสิทธิเสรีภาพซึ่งสะท้อนว่าผู้พูดไม่ได้รู้สึกว่าตนเองมีอิสระ แต่ถูกบีบให้ยึดถือค่านิยมบางอย่างในช่วงเวลาที่ผ่านมาและการใช้คำตีตรา “ไอ้เด็กเมื่อวานชิน” ส่วนการใช้คำว่า “กลืน” และ “กำหนด” สื่อถึงสภาวะที่ผู้พูดเป็นฝ่าย “ถูกระงับ” (Passive Voice) จากพลังภายนอกที่มองไม่เห็นซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าตัวบุคคล วาทกรรมนี้จึงเป็นการระบายเพื่อตีแผ่ความเจ็บปวดจากการถูกบังคับให้เป็น “คนปกติ” (Normalizing) ตามมาตรฐานที่สังคมวางไว้ว่าต้องเหมือนคนอื่นไม่ใช่ทางเลือกที่สมใจใจแต่เป็นข้อบังคับทางสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับ หากใครแตกต่างออกไปจะถูกมองว่าผิดปกติหรือก้าวร้าว ซึ่งแสดงให้เห็นอำนาจเชิงสถาบันและระบบอาวุโสด้วยการใชคำว่า “เด็กเมื่อวานชิน” คือ ตัวแทนของโครงสร้างอำนาจนิยมที่ใช้ “อายุ” เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

ชนชั้นความเชื่อถือ (Epistemic Injustice) สะท้อนถึงสังคมไทยที่มีภัยก่อกองการประนีประนอมและการเดินตามกรอบมากกว่าการเป็นตัวของตัวเอง

2.3 การปฏิเสธ (Negation) เป็นการใช้ประโยคปฏิเสธที่ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่ปฏิเสธในทางไวยากรณ์ แต่ในทางวาทกรรมการวิเคราะห์รูปประโยคปฏิเสธถูกใช้เพื่อ “รื้อถอน” (Deconstruct) ชุดความเชื่อหรือข้อสมมติเบื้องหลัง (Presupposition) ที่ผู้ฟังเคยยึดถือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กว่าการศึกษาไม่ได้ตราค่าให้ตัวคน เลือฝ้าหน้าผมไม่ใช่ตัวตัดสิน ว่าคนนี้ร้ายคนนั้นจน รอยสักบนผิวหนัง ไม่ได้ตัดสินว่าคนนี้ตื้นเขินใจ ถึงอิสระทางความคิด แต่ก็ไม่มีสิทธิ์ตัดสินชีวิตคนทั้งคน” (Miny Milli. 2019)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีปฏิเสธ “กว่าการศึกษาไม่ได้ตราค่าให้ตัวคน” ด้วยการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาด้วยการใช้ภาษาในระดับตนเองเพื่อทำลายกำแพงความสุภาพจอมปลอมในสังคม ซึ่งทำให้เห็นการปะทะกันระหว่าง “ค่านิยมกระแสหลัก” กับ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” การใช้คำสรรพนาม “กู” ในมุมมองของ CDA ไม่ได้เป็นแค่คำหยาบ แต่เป็น “ภาษาแห่งการขัดขืน” (Language of Resistance) เพื่อแสดงความเท่าเทียมและปฏิเสธโครงสร้างอำนาจที่บังคับให้คนผู้น้อยต้องใช้ภาษาที่อ่อนน้อมจึงทำให้กระบวนการสร้างวาทกรรมเป็นการตอบโต้การด่วนตัดสิน ซึ่งสะท้อนภาพว่าผู้พูดมักตกเป็นเหยื่อของการถูก “ตัดสิน” (Judgment) จากสังคมอยู่เสมอจึงต้องสร้างวาทกรรมชุดนี้ขึ้นมาเพื่อปกป้องเขตแดนส่วนบุคคล และเป็นการตั้งอำนาจในการนิยามกลับมาไว้ที่ตนเองแทนที่จะปล่อยให้สังคมหรือคนอื่นเป็นผู้กำหนดว่าเป็นคนดีหรือคนเลวด้วยระบบคัดกรองทางสังคม (Social Sorting) เพราะสังคมไทยมักใช้ “เครื่องแบบ” “รอยสัก” และ “ระดับการศึกษา” เป็นตัวคัดกรองคนเข้าสู่โอกาสต่าง ๆ วาทกรรมนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นว่าระบบคัดกรองที่บิดเบี้ยวและไร้ความยุติธรรมของสังคมไทยแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านอำนาจทางศีลธรรม คำว่า “ไม่มีสิทธิ์ตัดสินชีวิตคนทั้งคน” จึงเป็นการท้าทายกลุ่มคนในสังคมที่มักตั้งตัวเป็นศาลเดี่ยวทางศีลธรรม (Moral Guardians) วาทกรรมนี้จึงเป็นการทวงคืนความเป็นมนุษย์จากสังคมที่ชอบตราค่าคนเหมือนสินค้าและถือว่าไม่มีใครมีอำนาจสูงสุดที่จะไปลดทอนคุณค่าชีวิตของใครเพียงเพราะรูปลักษณ์หรือหัวโขนที่ใส่ เพื่อเป็นการโต้กลับและช่วงชิงอำนาจในการนิยามคุณค่าของมนุษย์กลับมายู่ที่การกระทำซึ่งสะท้อนอุดมการณ์ที่ต้องการปลดแอกเยาวชนจากการถูกประเมินด้วยเปลือกนอก

2.4 การใช้อุปมาอุปไมย (Metaphor) เป็นการใช้คำศัพท์หรือวลีที่มีความหมายประจำรูปภาษาเพื่อเป็นการเน้นความหมายให้เด่นชัดขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา รวมถึงการสร้างอารมณ์และปลูกเร้าอารมณ์ของผู้ฟังให้เกิดความฮึกเหิมและเกิดอารมณ์คล้อยตามผู้พูดไปด้วยซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางความหมายที่อาศัยประสบการณ์ความรู้ความคิดที่เกิดจากการสังสมและความเข้าใจรูปภาษาที่มีคุณสมบัติ ลักษณะ และรูปร่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คำพูดในด้านลบเหมือนอาวุธที่มันแรง ใช้ท่าของคนทีพบเหมือนต้องการจะฆ่าแกง สุมหัวกันใส่ไฟ สถานการณ์มันยิ่งแรง ก็เพราะอารมณ์มันใหญ่ไป สมองเลยถูกมันวิ่งแซง ขอแค่ค่าแล้วสนใจ แม้ไม่รู้ถึงความจริงชีวิตคนอื่นเขาจะบรลย ก็ยังใช้ปากไปตามยิง เปรี๊ยะ!” (Title Chitswift, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้อุปลักษณ์เชิงสงคราม (War Metaphor) ด้วยการเปรียบเทียบ “คำพูด” เป็น “อาวุธ” “การฆ่าแกง” และ “การยิง” เพื่อตอกย้ำว่าการคำพูดไม่ใช่แค่เรื่องความเห็นแต่คือการทำลายชีวิต ซึ่งเป็นคู่ตรงข้ามระหว่าง “อารมณ” และ “สมอง” มีการใช้โครงสร้างเชิงเปรียบเทียบที่ว่า “อารมณ” มั่นใหญ่ไป สมองเลยถูกมันวิ่งแข่ง” เพื่อชี้ให้เห็นสภาวะที่เหตุผลพ่ายแพ้ต่อสัญชาตญาณดิบ (Impulse) ประกอบกับการใช้คำเชิงทำลายล้าง “ทิ่มแทง” “ใส่ไฟ” “บรลั้ย” และ “ตามยิง” เป็นการสร้างภาพพจน์ของความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในกระบวนการทางวาทกรรม (Discursive Practice) ประโยค “สูมหักันใส่ไฟ” และ “แม้ไม่รู้ถึงความจริง” สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสร้างวาทกรรมในยุคดิจิทัลที่เน้นความเร็วและความสะใจมากกว่าความถูกต้องและลดทอนความเป็นมนุษย์ เนื่องจากวลี “ค่าแล้วสะใจ” คือการมองเห็นชีวิตคนอื่นเป็นเพียงเป้าซ้อมยิง ซึ่งสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย คือ อำนาจของฝูงชนในโลกออนไลน์ วาทกรรมนี้จึงเป็นการเตือนสติเรื่องการใช้อำนาจเกินขอบเขตของสาธารณชนเพียงเพราะความสะใจของสังคมที่เต็มไปด้วยความกดดันและมักจะมองหาแพะรับบาป ในการระบายอารมณ์ด้วยถ้อยคำเพื่อทำให้ผู้ดำรงสีกว่าตนเองมีอำนาจหรือมีความสูงส่งทางศีลธรรมเหนือกว่าเหยื่อชั่วคราว วาทกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนความป่าเถื่อนในคราบคนเจริญที่ชี้ให้เห็นว่าแม้เราจะอยู่ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้า แต่เรายังใช้เครื่องมือเหล่านั้นในการฆ่ากันทางสังคมด้วยอาวุธที่เรียกว่า “คำพูด” โดยมีอารมณ์เป็นตัวขับเคลื่อนแทนสติปัญญา ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นลักษณะของเด็กโง่โง่ที่ใช้คำพูดในการทำลายและฆ่าผู้อื่นให้โศกและมือนัตราย เพื่อให้ผู้ฟังไม่ปฏิบัติตามลักษณะของเด็กโง่โง่ที่ตัวบทเพลงเรียกร้องการสื่อ

2.5 การประชดประชัน (Irony) เป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่คิดเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ล้อเลียน ตาหนิ หรือเสียดสีสถานการณ์ที่ไม่มีเหตุผลสมเหตุสมผล ด้วยการใช้คำเพื่อตำหนิแบบนุ่มนวลแต่เจ็บลึกแทนการตำตรง ๆ เพื่อรักษาหน้าหรือลดระดับความรุนแรงทางอารมณ์ในกระสะท้อนสถานการณ์ความเป็นจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“วัยรุ่นติดยาพวกเขานัด คงยังไม่สาย ไม่นานก็คงจะหายดี” (Jom Jahrom, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการประชดประชันด้วยการใช้คำว่า “นัด” เป็นการเลือกใช้คำที่แสดงถึงความรู้สึกลงในทางตรงกันข้าม เพราะปกติ คำว่า “นัด” มักใช้กับทักษะหรือความสามารถ แต่ในบริบทนี้อาจเป็นการประชดประชันสถานการณ์ที่วัยรุ่นถูกดึงเข้าสู่วงจรของยาเสพติดจนกลายเป็นเรื่องที่คุ้นชิน หรืออีกนัยหนึ่งคือการสะท้อนความจริงที่ว่าสิ่งเสพติด คือสิ่งที่หาได้ง่ายในสภาพแวดล้อมของพวกเขา ส่วนการใช้คำว่า “คงยังไม่สาย” และ “คงจะหายดี” เป็นการเลือกใช้ภาษาเชิงให้กำลังใจ ซึ่งขัดแย้งกับวาทกรรมกระแสหลักที่มักใช้คำที่ตัดสินเด็ดขาด เช่น “ไอ้ขี้ยา” หรือ “ขยะสังคม” และการทำให้เป็นเรื่องของ “อาการป่วย” ด้วยการใช้คำว่า “หายดี” เปลี่ยนสถานะของวัยรุ่นจาก “อาชญากร” ให้กลายเป็น “ผู้ป่วย” ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของมุมมองเชิงมนุษยวิทยา ข้อความดังกล่าวจึงเป็นการท้าทายวาทกรรม “สายเกินไป” เพราะสังคมส่วนใหญ่มักตัดสินว่าคนที่ก้าวเข้าสู่โลกของยาเสพติด คือคนที่ “เสียคน” ไปแล้ว แต่วาทกรรมนี้พยายามสร้างความเชื่อใหม่ (Re-framing) ว่าชีวิตสามารถเริ่มต้นใหม่ได้เสมอ ส่วนความคลุมเครือของคำว่า “นัด” อาจเป็นการประชดประชันอำนาจรัฐหรือโครงสร้างสังคมที่ปล่อยให้ยาเสพติดแพร่ระบาดจนเด็ก ๆ “นัด” ที่จะเข้าถึงมันมากกว่าการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาหรืออาชีพ ส่วนบริบททางสังคมการเปลี่ยนผ่านจาก “ปราบปราม” เป็น “เยียวยา” สอดคล้องกับแนวคิดสากล

ที่มองว่ายาเสพติดไม่ใช่เป็นแค่เพียงปัญหาด้านอาชญากรรมแต่เป็นปัญหาสาธารณสุข ซึ่งหากมีความเข้าใจในเชิงชนชั้นวัยรุ่นที่ติดยามักมาจากพื้นที่ที่ขาดแคลนโอกาส ส่วนวาทกรรม “คงยังไม่สาย” จึงเป็นการส่งเสริมถึงสังคมว่าอย่าเพิ่งรีบกำจัดหรือทอดทิ้งคนกลุ่มนี้เพียงเพราะเขาอยู่ในสถานะที่โครงสร้างสังคมบีบคั้น วาทกรรมนี้จึงทำหน้าที่เป็น “สารแห่งความหวัง” (Message of Hope) ที่พยายามด้านทวนวาทกรรมแห่งการเหยียดหยามและตีตราด้วยการสื่อสารที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง (Agency) และความผิดพลาดในอดีตก็ไม่ควรเป็นกรงขังไปตลอดชีวิต

2.6 การใช้สหบท (Intertextuality) เป็นการอ้างข้อความ แนวคิด และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดเห็นหรือตัวบทอื่นอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงตอบสนองหรือปฏิสัมพันธ์กันกับตัวบทหรือวาทกรรมที่มีอยู่ก่อนที่ได้รับการยอมรับและสนับสนุนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ การเรียกร้องและความชอบธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ลูกเสือเขาไม่จับมือขาว... ยืนซ้ายมาจับมือกันมัน... ไฉนก็สงสัย ไม่เข้าใจในหลักสูตร เขาให้จับมือซ้ายแต่มือซ้ายผมเอาไว้ล้างตุต... เรียนผูกเงื่อนพิรอดหรือผูกซุง เรียนผูกต้องเรียนแก้และอย่าให้ใครมาผูกจงจุก สูตรคูณ เอาเก็บไปเรียนคาบเลข เวลาผมมีไม้พลอง เหมือนหงอคงที่เหยียบบนก้อนเมฆ จงเสียชีพแต่อย่าเสียสัตย์ เสียอะไรก็ได้แต่อย่าเสียหัวเขมขัด...” (Toyo KQ, 2018)

ตัวอย่างข้างต้นถือเป็นการใช้สหบทในการวิพากษ์ระบบการศึกษาไทยและอำนาจของระเบียบวินัย โดยพบการปะทะกันระหว่าง “วัฒนธรรมจารีต” กับ “ความจริงของปัจเจก” ผู้พูดนำ “อุดมคติของลูกเสือ” มาวางไว้ข้าง ๆ กับความจริงอันแสนสามัญ “เอาไว้ล้างตุต” เพื่อทำลายความศักดิ์สิทธิ์ (Desacralization) ของสัญลักษณ์ที่ดูสวยหรูแต่ไร้ความหมายในชีวิตจริง การใช้คำว่า “อย่าให้ใครมาผูกจงจุก” เป็นการเปรียบเทียบนักเรียนกับ “สัตว์เคี้ยวเอื้อง” ซึ่งสะท้อนถึงการถูกควบคุมโดยผู้มีอำนาจอย่างไร้สติปัญญา กระบวนการสร้างวาทกรรมด้วยการนำ “คำปฏิญาณ” และ “เพลงลูกเสือ” มาบิดเบือนเพื่อล้อเลียนความไร้สาระของกฎเกณฑ์ที่ล้าสมัยจึงเป็นการตั้งคำถามว่าสิ่งที่เรียนไปนั้น “มีค่า” หรือ “มีประโยชน์” หรือไม่ วาทกรรมนี้จึงเป็น “การต่อแย้งทางวาทกรรม” เพื่อบอกว่ากฎเหล่านี้ไม่ยุติธรรมในสายตาเด็ก วาทกรรมดังกล่าวนี้จึงเป็นการ “ลัดทอนอำนาจ” (Subversion) ของสถาบันการศึกษาไทย โดยใช้เสียงหัวเราะและภาษาชาวบ้านมาโจมตีความเคร่งครัดที่ไม่มีที่มาที่ไป และทำให้เด็กภาพลักษณ์ของเด็กไม่ดีที่ไม่ยอมสยบต่อกฎเกณฑ์ที่ไร้เหตุผลและทำลายอุดมการณ์การควบคุมของระบบการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper Season 1 และ 2 โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ของ Fairclough (1992) และทฤษฎีทางภาษาในการวิเคราะห์ข้อความของ Angkanichkit (2018) พบทฤษฎีทางภาษาที่สื่อภาพอุดมการณ์เด็ก โดยแบ่งออกเป็นอุดมการณ์เด็กดี คือ กรอบความคิดและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังของกระแสหลักในสังคมซึ่งมักผูกโยงกับค่านิยมเชิงจารีต เช่น ความกตัญญู การเชื่อฟังผู้ใหญ่ และความอ่อนน้อมถ่อมตน ภาพลักษณ์ของเด็กดีจึงมีลักษณะของการยอมรับในลำดับชั้นทางสังคม (Hierarchy) และเป็น “ผู้อยู่ใน

กรอบระเบียบ” ที่พร้อมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ส่วนอุดมการณ์เด็กไม่ดี คือ ชุดความคิดที่ใช้จัดประเภทพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือทำลายต่อบรรทัดฐานของสังคม (Deviant behavior) เด็กที่ตั้งคำถามต่ออำนาจของผู้ใหญ่เพื่อต่อต้านกฎระเบียบที่ไม่สมเหตุผล หรือมีลักษณะภายนอกที่ผิดแผกไปจากจารีตมักถูกผลักให้อยู่ในกลุ่มเด็กเถร การประกอบสร้างภาพลักษณ์ “เด็กไม่ดี” นี้ เป็นกลวิธีที่ผู้ใหญ่ใช้เพื่อลดทอนความชอบธรรม (Delegitimization) ในการแสดงออกของเด็ก นอกจากนี้ยังพบกลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ The Rapper Season 1 และ 2 จำนวนทั้งสิ้น 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้กลวิธีทางศัพท์เพื่อแสดงการสร้างอำนาจในเชิงอัตลักษณ์ การใช้สัทพยางค์แสดงภาวะจำยอม การใช้อุปลักษณ์เพื่อสร้างลำดับชั้น การใช้รูปประโยคปฏิเสธเพื่อรื้อถอนมายาคติ การใช้มูลบทเพื่อพยายามปิดโป่งปฏิบัติการอำนาจที่มองไม่เห็น การใช้วัจนกรรมเพื่อแสดงการผลิตซ้ำโครงสร้างอำนาจแบบบนลงล่าง และการประชดประชันเพื่อสะท้อนถึงความขัดแย้งทางอำนาจและการต่อสู้ทางความคิดของสังคมไทยในเชิงภาษาศาสตร์ โดยผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ปเป็นเครื่องมือทางอำนาจที่ผู้พูดใช้เพื่อสะท้อนและวิพากษ์อุดมการณ์เด็กที่เกิดขึ้นในตัวตน ซึ่งสามารถสื่อความหมายของอุดมการณ์ไว้อย่างแยบยลและสามารถสะท้อนความคิดของผู้คนในสังคมไทยผ่านการใช้อย่างมีชั้นเชิง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างอุดมการณ์เด็กที่ปรากฏในวาทกรรมเพลงแร็ป จากรายการ THE RAPPER Season 1 และ 2 จำนวนทั้งสิ้น 186 เพลง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงมุมมองของเยาวชนต่อระบบการศึกษา กฎระเบียบ และบรรทัดฐานทางสังคม จำนวน 45 เพลง ข้อค้นพบที่ได้แสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาทั้ง 7 กลวิธี ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่การสื่อสารเพื่อความบันเทิง หรือเป็นเพียงรูปแบบทางศิลปะทางภาษานั้น แต่เป็นการทำงานในระดับ “การปฏิบัติทางสังคม” (Social practice) ตามกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Fairclough, 1992) ซึ่งเป็นวาทกรรมที่สะท้อนการต่อสู้แย่งชิง และต่อรองพื้นที่ทางอุดมการณ์ระหว่างเยาวชนกับวาทกรรมกระแสหลักของผู้ใหญ่

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า วาทกรรมเพลงแร็ปได้กลายเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการต่อต้านและรื้อถอนอำนาจของกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐ (Althusser, 1971) เช่น สถาบันครอบครัวและโรงเรียน ที่มีภาคทวิและประกอบสร้างกรอบให้เยาวชนต้องอยู่ในสถานะของผู้ยอมจำนนหรือเป็นเพียงเรือนร่างที่ถูกควบคุม (Foucault, 1977) ผ่านกฎระเบียบและค่านิยมแบบอำนาจนิยม การที่แร็ปเปอร์เลือกใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การใช้อุปลักษณ์เพื่อลดทอนอำนาจ การประชดประชัน และการใช้รูปประโยคปฏิเสธถือเป็นการพลิกบทบาทของเยาวชนจาก “ผู้ถูกระทำ” (Passive) ที่ไร้เสียงในสังคมมาสู่การเป็น “ผู้กระทำ” (Active) ที่กล้าตั้งคำถาม ท้าทาย และสั่นคลอนมายาคติของความเป็น “เด็กดี” แบบดั้งเดิมที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อค้นพบที่น่าสนใจอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือ แม้ว่าวาทกรรมในเพลงแร็ปจะแสดงท่าทีความเป็นขบถและขัดแย้งต่อระเบียบของสังคม แต่ทว่าในขณะเดียวกันกลับพบการใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การใช้วัจนกรรมกลุ่มขึ้นนำ และการใช้มูลบท ที่ยังคงทำหน้าที่ “ผลิตซ้ำ” (Reproduce) อุดมการณ์ความกตัญญู การตอบแทนพระคุณบิดามารดา และการพยายามพิสูจน์ตนเองว่าเป็นคนดีของสังคม ปรากฏการณ์นี้สามารถ อธิบายได้ว่า เมื่อวัฒนธรรมใต้ดิน (Underground culture) ของเพลงแร็ปถูกนำมาปะทะ

สังสรค์บนพื้นที่ของ “สื่อโทรทัศน์กระแสหลัก” (Mainstream Media) แร็ปเปอร์จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้กระบวนการประนีประนอม (Compromise) เพื่อให้ตัวตนและเนื้อหาการนำเสนอของพวกเขายังคงได้รับการยอมรับจากผู้ชมวงกว้างและโครงสร้างสังคมใหญ่ สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า อำนาจนำ (Hegemony) ในสังคมไทยไม่ได้ถูกรื้อถอนลงโดยสิ้นเชิง แต่เกิดการต่อรองพื้นที่ทางความหมายกันอยู่ตลอดเวลาระหว่างอุดมการณ์เก่าและใหม่

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonsai & Sumniengngam (2022) ที่พบว่า แร็ปเปอร์ไทยใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างพื้นที่และประกอบสร้างตัวตนของตนเองในรายการแข่งขันทางโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ได้นำเสนอข้อค้นพบที่ขยายพรมแดนความรู้ให้ก้าวไปไกลกว่ามิติของการสร้างอัตลักษณ์บุคคล (Identity) โดยชี้ให้เห็นถึง “มิติของการต่อสู้ทางอุดมการณ์” (Ideological struggle) อย่างชัดเจน งานวิจัยนี้ช่วยยืนยันให้เห็นว่าท้ายที่สุดแล้ว “ภาษา” ในวัฒนธรรมสมัยนิยมอย่างเพลงแร็ปไม่ใช่สิ่งที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างอำนาจ แต่คือพื้นที่ที่ทำให้เรามองเห็นพลวัตความพยายามในการปลดแอกตนเองออกจากโครงสร้างความเหลื่อมล้ำและระบบอำนาจนิยมในสังคมไทยร่วมสมัย

นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือจากการต่อรองกับระบบอำนาจนิยมแล้ว วาทกรรมเพลงแร็ปยังทำหน้าที่เป็น “พื้นที่สลับบทบาททางวาทกรรม” (Discursive Inversion) โดยแร็ปเปอร์สามารถยึดครองคำนิยามและลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎระเบียบในโรงเรียนให้กลายเป็นเพียงเครื่องมือจำกัดความคิดสร้างสรรค์พร้อมทั้งร่วมกันประกอบสร้าง “นิยามเด็กดีวิถีใหม่” ที่ให้คุณค่ากับความซื่อสัตย์ต่อตนเองและการประสบความสำเร็จด้วยการลงมือทำมากกว่าการยอมจำนนต่อกรอบแบบแผนเดิม อีกทั้งยังพบการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสร้าง “ความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มเยาวชน” (Youth Solidarity) ผ่านการแบ่งปันประสบการณ์ที่สร้างบาดแผลร่วมกันจากการถูกกดทับ ซึ่งพลวัตเหล่านี้ได้เปลี่ยนรูปแบบจากวัฒนธรรมย่อยเฉพาะกลุ่มไปสู่การขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมในระดับมหภาคที่เป็นการทำลายโครงสร้างอุดมการณ์หลักของสังคมไทย

References

- Althusser, L. (1971). Ideology and ideological state apparatuses (Notes towards an investigation). In B. Brewster (Trans.), **Lenin and philosophy and other essays** (pp. 127–186). Monthly Review Press.
- Angkhaphanitchakit, C. (2018). **Discourse Analysis** (2nd ed.). Thammasat University Press. (In Thai)
- Ariès, P. (1962). **Centuries of childhood: A social history of family life** (R. Baldick, Trans.). Vintage Books. (Original work published 1960)
- Boonsai, P., & Sumniengngam, S. (2022). Presentation of Rapper's Identity by Linguistic Strategies in Thai Rap Battle. **Silpakorn University e-Journal**, 42 (3), 25-41 (In Thai)
- Check SHVKE. (2018). **Sleepless**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Chareonsin-o-larn, C. (2002). **Development discourse: Power, knowledge, truth, identity and alterity**. Wiphasa. (In Thai)
- Dome Neykofear. (2018). **Lullaby**. [Music Video]. Workpointofficial. (In Thai)
- Fairclough, N. (1992). **Discourse and social change**. Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). **Critical discourse analysis: The critical study of language**. Longman.
- Foucault, M. (1977). **Discipline and Punish: The Birth of the Prison**. (S. Alan, Trans.) Allen Lane.m
- Jom Jahrom. (2018) **Never**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Pop POPPA. (2018). **Horizon, Shoreline, Hope, Homeland**. The Rapper. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Miny Milli. (2019). **Club of Mischievous Wives**. [Music Video]. Workpointofficial. (In Thai)
- Phakdeephassook, S. (2010). **Discourse of Femininity in the Advertisements in Thai Health and Beauty Magazines**. Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)

- Sergeant Van. (2018). **Dear Teacher**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Searle, J. R. (1969). **Speech acts: An essay in the philosophy of language**. Cambridge University Press.
- Sukwisith, W. (2011). **The relationship between language and ideologies in the Thai language textbooks for the Elementary School Curriculum 1960–2001: A critical discourse analysis** (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Toyo KQ & Oui ICE Maiden (2018). **Innocent Sin**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Toyo KQ. (2018). **Scout Handshake**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Thatthiam, P., & Nilwannapha, R. (2026). Linguistic strategies conveying “Good Child” ideology in provincial kindergarten school marches in Thailand. **Wiwitwannasan**, 10 (1), 173–190. <https://so06.tcithaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/292743/194127> (In Thai)
- Title Chitswift. (2018a). **Little Child**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Title Chitswift. (2018b). **Poison**. [Music Video]. WorkpointOfficial. (In Thai)
- Van Dijk, T. A. (1993). Principles of critical discourse analysis. **Discourse & Society**, 4 (2), 249–283. <https://doi.org/10.1177/0957926593004002006>

**วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้นักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย**
Discourse that fosters the learner's desirable characteristic
of being eager to learn as reflected in Thai recitation texts

ทักษิณ แก้วประเสริฐ^{1*} / ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ²
Thaksin Kaeoprasoet^{1*} / Natawut Klaisuwan²

¹ นักวิชาการอิสระ, นครราชสีมา 30110, ประเทศไทย

² สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, นครปฐม 73170, ประเทศไทย

¹ Independent Scholar, Nakhon Ratchasima 30110, Thailand

² Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Science
Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom 73170, Thailand

*Corresponding author. Email: Thucksin.kaew@vru.ac.th

Received: April 23, 2026

Revised: May 6, 2026

Accepted: May 10, 2026

Abstract

This study sought to investigate the discourse that promotes students' learning-oriented characteristics as reflected in Thai recitation texts based on the Basic Education Core Curriculum (2008). The study followed a documentary research methodology. The research documents included 15 Thai recitation texts issued by the Ministry of Education and used in primary school textbooks under the Basic Education Core Curriculum (2008). These texts were: The Cat (Maeo-Miao), The Little One (Dek-Noi), Knowledge is Vital, My Dear (Wi-cha-na-chao), The Balancing Egg (Tang-khai-lom Tom-khai-kin), The Bantam Rooster (Kai-chae), Virtue and Vice (Khwa-dee Khwa-chua), Sut Sakhorn's Entry into Karavek from Phra Aphai Mani (Phra-A-phai-ma-nee Ton Sut-sa-khon Khao-mueang Ka-ra-wek), Knowledge is Like Merchandise (Wi-cha Muean Sin-kha), The Birth of Phlai Ngam from Khun Chang Khun Phaen (Khun-chang Khun-phaen Ton Kam-noet Phlai Ngam), The Proverbial Verses of Loka-niti (Klong Lok-ka-nit), Speech is Primary, Calculation is Secondary, Literature is Tertiary, and Integrity is the Seal (Bot Pak-pen-ek, Lek-pen-tho, Nang-sue-pen-tree, Chua-dee-pen-tra), He Who Knows Well, Prospers (Phu-ru-dee Pen Phu-cha-roen), The Victor (Phu-cha-na), The Way of Thai Children (Wi-thee Dek-thai), and

The Sun (Duang-ta-wan). The research instruments included a data collection form for identifying recitation texts reflecting learning-oriented characteristics and a discourse analysis form. Data were analyzed using content analysis through systematic interpretation based on relevant conceptual frameworks, and the findings were presented using descriptive analysis.

The findings revealed that the discourse promoting students' learning-oriented characteristics in these Thai recitation texts could be classified into the following four primary groups: 1) learning as the result of perseverance, 2) learning as a pathway to a quality life, 3) learning as a social value, and 4) learning as a duty of students. The language in these texts is designed to highlight core values through meaningful patterns and underlying messages. When students connect with these values, they tend to see their own roles more clearly and develop a natural motivation to learn for themselves and for the betterment of the country.

Key words: Discourse, Diligence, Thai recitation, Needed character

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เอกสารที่ใช้ในการวิจัย คือบทอาขยานภาษาไทย ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 15 บท ได้แก่ บทแมวเหมียว บทเด็กน้อย บทวิชาหนาเจ้าบทตั้งไข่มดต้มไข่มกีน บทไก่แจ้ บทความดีความชั่ว บทพระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองการเวก บทวิชาเหมือนสินค้า บทขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม บทโคลงโลกนิติ บทปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ขวดดีเป็นตรา บทผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ บทผู้ชนะ บทวิถีเด็กไทย และบทดวงตะวัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบรวบรวมบทอาขยานภาษาไทยที่สะท้อนคุณลักษณะการเรียนรู้และแบบวิเคราะห์วาทกรรมในบทอาขยานภาษาไทย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอผลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวนได้ 4 วาทกรรม ได้แก่ 1) การใฝ่เรียนรู้ในฐานะผลลัพธ์ของความพากเพียร 2) การใฝ่เรียนรู้ในฐานะวิถีสู่การดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ 3) การใฝ่เรียนรู้ในฐานะค่านิยมทางสังคม และ 4) การใฝ่เรียนรู้ในฐานะหน้าที่ของนักเรียน โดยการประกอบสร้างวรรณกรรมนั้น ๆ ได้ปรากฏกลวิธีด้านภาษาด้านคำศัพท์และตัวบทที่เน้นย้ำซ้ำ ๆ หรือแฝงความหมายโดยนัยที่ต้องวิเคราะห์ เมื่อเข้าใจคุณค่าของวาทกรรมข้างต้น นักเรียนย่อมรู้หน้าที่ของตนเองและย่อมเกิดฉันทะในการใฝ่เรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ

คำสำคัญ: วาทกรรม การใฝ่เรียนรู้ บทอาขยาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

บทนำ

การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนับเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (Ministry of Education, 2008) ทั้งนี้ คุณลักษณะ “การใฝ่เรียนรู้” เป็นหนึ่งในคุณลักษณะสำคัญที่สะท้อนเจตนารมณ์ของนโยบายการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสภาพการณ์ด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่ายังคงอยู่ในระดับที่น่ากังวล โดยในปี 2024 (พ.ศ. 2567) ประเทศไทยถูกจัดอันดับคุณภาพการศึกษาอยู่ในลำดับที่ 107 จาก 203 ประเทศ (World Population Review, 2025) และอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 67 ประเทศ ด้านความสามารถในการแข่งขันของโลก (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2024) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพผู้เรียนยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

“คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะรากฐานของการพัฒนาตนเองของผู้เรียนและการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยผู้เรียนที่มีความใฝ่เรียนรู้ย่อมสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

การสอดแทรกคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ได้ปรากฏอย่างเห็นได้ชัดผ่านสื่อการเรียนรู้ ประเภทบทอาขยานภาษาไทย ที่กระทรวงศึกษาธิการมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมจิตสำนึกร่วมกันของคนไทย ในฐานะรากร่วมทางวัฒนธรรม โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ได้ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทยมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ดังผลการศึกษาของ Kaewphat et al. (2023) ที่พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทย ด้านการใฝ่เรียนรู้ ปรากฏความถี่เท่ากับ 11 (มากที่สุด) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Khongthon (2005) พบว่าจริยธรรม ความใฝ่รู้ในบทอาขยานภาษาไทย ปรากฏความถี่เท่ากับ 7 (มากที่สุด) จึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะข้างต้นเป็นเจตคติที่กระทรวงศึกษาธิการต้องการปลูกฝังให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด

อนึ่ง บทอาขยานภาษาไทยที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้นักเรียนอ่านท่องจำหรือเรียนรู้นั้น ได้ประกอบสร้างวาทกรรมเพื่อหวังผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์หรือคุณลักษณะของการใฝ่เรียนรู้ โดยวาทกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในบทอาขยาน จะทำหน้าที่ผลิตเอกลักษณ์และความหมายจนกลายเป็นวาทกรรมหลักที่ทำให้เกิดความคิดเชื่อถือ อาจกล่าวได้ว่า การประกอบสร้างวาทกรรมในบทอาขยานมีบทบาทในการกำหนดกรอบการรับรู้ของนักเรียน อันนำไปสู่กระบวนการคิดและทัศนคติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรฯ อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังและหล่อหลอมพฤติกรรมให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ฉะนั้น การใช้บทอาขยานภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสร้างวาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน จึงเป็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาการศึกษาชาติของภาครัฐ ผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จะศึกษาวาทกรรม เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของบทอาขยานในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเบื้องต้นที่ถูกมองข้าม ให้กลับมามีความสำคัญอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกำหนดขอบเขตของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษา 2 ประการ ได้แก่

1.1 ขอบเขตด้านวรรณกรรมที่ศึกษา ศึกษาบทอาขยานภาษาไทย ฉบับกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในรูปแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 15 บท ซึ่งเป็นบทที่สะท้อนคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาการประกอบสร้างวาทกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยวิเคราะห์ลัทธิทางภาษา การใช้คำ และความหมายที่ปรากฏทั้งโดยตรงและโดยนัยในบทอาขยานภาษาไทย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ ตามที่ Ministry of Education (2010) ได้นิยามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้เป็นประการที่ 4 จาก 8 ประการ คุณลักษณะ “ใฝ่เรียนรู้” คือคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหา เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดเผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีทางวาทกรรม ตามที่นักวิชาการด้านทฤษฎีวรรณคดี เช่น Jeennun (2019) ให้นิยามของคำว่า “วาทกรรม” ว่าเป็นเรื่องของระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ เงื่อนไขของสิ่งต่าง ๆ บนโลก ทำหน้าที่ในการสร้างผลิตเอกลักษณ์ ตลอดจนความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ เมื่อวาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาเรียบร้อยแล้ว ก็จะทำหน้าที่ต่อไปในการตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นมามีให้กลายเป็นวาทกรรมหลักโดยผ่านภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม ซึ่งก็คือ “ภาษา” นอกจากนี้วาทกรรมจะทำหน้าที่ตรึงสิ่งถูกสร้างขึ้นมามีให้กลายเป็นความรู้ ความจริง หรืออำนาจแล้ว วาทกรรมยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำหรับปิดกั้น มิให้เกิดความหมายอย่างอื่นหรือเอกลักษณ์อื่น ๆ มาโจมตีความหมายที่ถูกสร้างขึ้นมา การศึกษาวาทกรรมจึงช่วยทำให้ผู้ศึกษา มองเห็นแก่นแท้ของสิ่งต่าง ๆ บนโลกว่าเกิดขึ้นมาจากความจริงที่ถูกสร้าง เพื่อหวังผลบางประการของผู้สร้าง

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบรวบรวมบทอาขยานภาษาไทยที่สะท้อนคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้และแบบวิเคราะห์วาทกรรมในบทอาขยานภาษาไทย โดยเครื่องมือการวิจัยได้ผ่านการหาความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินพบว่าเครื่องมือการวิจัยทุกชุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 รวบรวมบทอาขยานภาษาไทย ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมบทอาขยานภาษาไทย ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ปรากฏในแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และสะท้อนคุณลักษณะ การใฝ่เรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 บทอาขยานภาษาไทยที่สะท้อนคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้

ลำดับ	บทอาขยานที่สะท้อน คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้	ระดับช่วงชั้น	ประเภทบทอาขยาน	
			บทอาขยานหลัก	บทอาขยานเลือก
1	แมวเหมียว	ประถมศึกษาตอนต้น	✓	
2	เด็กน้อย	ประถมศึกษาตอนต้น	✓	
3	วิชาหนาเจ้า	ประถมศึกษาตอนต้น	✓	
4	ตั้งไข่ล้มต้มไก่กิน	ประถมศึกษาตอนต้น		✓
5	ไก่แจ้	ประถมศึกษาตอนต้น		✓
6	ความดีความชั่ว	ประถมศึกษาตอนต้น		✓
7	พระอภัยมณี ตอน สุดสาคร เข้าเมืองการเวก	ประถมศึกษาตอนปลาย	✓	
8	วิชาเหมือนสินค้า	ประถมศึกษาตอนปลาย	✓	
9	ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิด พลายงาม	ประถมศึกษาตอนปลาย	✓	
10	โคลงโลกนิติ	ประถมศึกษาตอนปลาย	✓	
11	ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา	ประถมศึกษาตอนปลาย		✓
12	ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ	ประถมศึกษาตอนปลาย		✓
13	ผู้ชนะ	ประถมศึกษาตอนปลาย		✓
14	วิถีเด็กไทย	ประถมศึกษาตอนปลาย		✓
15	ดวงตะวัน	ประถมศึกษาตอนปลาย		✓

จากตารางที่ 1 พบว่าบทอาขยานภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาที่สะท้อนคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ ปรากฏมากที่สุดประเภทบทอาขยานหลักช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 9 บท และประเภท บทอาขยานเลือกช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 บท

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากแบบรวบรวมบทอาขยานภาษาไทยที่สะท้อนคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการด้วยค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence) ที่มีการกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนนการพิจารณา (Srisa-ard, 2017) ดังนี้

- +1 แน่ใจว่าบทอาขยานสอดคล้องกับคุณลักษณะการเรียนรู้
- 0 ไม่แน่ใจว่าบทอาขยานสอดคล้องกับคุณลักษณะการเรียนรู้
- 1 แน่ใจว่าบทอาขยานไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะการเรียนรู้

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคะแนน IOC ของทุกข้อเท่ากับ 1.00 หรือ บทอาขยานที่รวบรวมมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะการเรียนรู้

5.2 วิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถ้อยคำด้านภาษา การใช้คำ ตลอดจนด้วยบทของบทอาขยานที่รวบรวมไว้ เพื่อศึกษาการประกอบสร้างวาทกรรมที่มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรู้

6. การสรุปและการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปอย่างเป็นลำดับและนำเสนอเป็นบทความวิจัยในรูปแบบพรรณานาวิเคราะห์ที่ ยกตัวอย่างบทอาขยานพร้อมอธิบายสนับสนุน

7. การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงผลการวิจัยกับแนวคิด ทฤษฎี หรือผลการศึกษาของนักวิชาการหรือนักวิจัย เพื่อให้เห็นความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ ตลอดจนนำเสนอแนวทางในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาหรือสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนองค์ความรู้ใหม่ ขึ้นอีกระดับหนึ่ง

ผลการวิจัย

วาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกได้ 4 วาทกรรม ดังนี้

- 1) วาทกรรมการเรียนรู้เป็นผลลัพธ์จากความเหนียวยากที่ส่งผลดีต่อชีวิต
- 2) วาทกรรมการเรียนรู้เป็นวิถีการดำรงชีพที่มีคุณภาพ
- 3) วาทกรรมการเรียนรู้เป็นค่านิยมทางสังคม
- 4) วาทกรรมการเรียนรู้เป็นหน้าที่ที่นักเรียนพึงปฏิบัติ

จากวาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ในข้างต้น เห็นได้ว่าทุก ๆ วาทกรรมมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลวิธีด้านภาษา ตลอดจนการใช้คำเพื่อสื่อความหมายในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วาทกรรมการเรียนรู้เป็นผลลัพธ์จากความเหนียวยากที่ส่งผลดีต่อชีวิต

การประกอบสร้างความหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความอดทนหรือมีวิริยะต่อการใฝ่เรียนรู้ ด้วยการนำเสนอผลลัพธ์ที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง เป็นใจความสำคัญของวาทกรรมนี้ โดยบทอาขยานที่มีการประกอบสร้างความหมายดังกล่าว ได้แก่ บทอาขยานเด็กน้อย บทอาขยานวิชาเหมือนสินค้า บทอาขยานขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม และบทอาขยานผู้ชนะ โดยบทอาขยานดังกล่าว มีการประกอบสร้างความหมายผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรม คือ กลวิธีทางภาษา การใช้คำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

.....
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน

.....
จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล
เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอย

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 2

วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
.....	
จึงจะได้สินค้ามา	คือวิชาอันพิสมัย
งหมั่นมันหมายใจ	อย่าได้ครั้นการวิชา

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานเด็กน้อย (ตัวอย่างที่ 1) และบทอาขยานวิชาเหมือนสินค้า (ตัวอย่างที่ 2) เห็นได้ว่า ตัวบทมีการประกอบสร้างความหมายโดยตรง ผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรม คือกลวิธีทางภาษาในบริบทที่ว่า “จงพากเพียร” “ลำบากตรากตรำ” และ “ยากลำบาก” เพื่อประกอบสร้างความหมายให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์และรับรู้ความหมายว่า แม้การศึกษานับเป็นความลำบากแต่ขอให้อดทนเพื่อประโยชน์ที่พึงจะได้รับ นอกจากนี้ยังมีบทอาขยานบทอื่น ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในความหมายนี้เดียวกันกับบทอาขยานข้างต้น ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3

.....	
พอไปตีศรีสวัสดิ์ก็จัดภัย	จนเติบโตยิ่งยวดได้บวชเรียน
ลูกผู้ชายลายมือนั่นคือยศ	เจ้าจงอดส่ำทำสมาธิ
.....	

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 4

.....	
เมื่อทำการสิ่งใด ใจบากบั่น	ไม่ว่าหว่านอุปสรรคเป็นชาวขวาง
ถึง เหนื่อยยากพากเพียร ไม่ละวาง	งานทุกอย่างเสร็จเพราะ กล้าพยายาม
.....	
ความสำเร็จจะว่าใกล้ก็ใช่ที่	จะว่าไกลก็มีอยู่ให้เห็น
ถ้าจริงจังตั้งใจไม่ยากเย็น	และจะเป็นผู้ชนะตลอดกาล

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม (ตัวอย่างที่ 3) เห็นได้ว่าตัวบทมีการประกอบสร้างความหมายโดยนัยที่ต้องตีความเพื่อให้เกิดการรับรู้ความหมายผ่านตัวบทที่ว่า “จงอดส่ำ” ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการเรียนรู้ สอดรับกับ “ลูกผู้ชายลายมือนั่นคือยศ” ที่แสดงความหมายว่าวิชาความรู้จะทำให้ตนก้าวหน้าในสังคม และบทอาขยานผู้ชนะ (ตัวอย่างที่ 4) มีการให้ความหมายผ่านภาคปฏิบัติการวาทกรรมด้วยคำว่า “ใจบากบั่น” “เหนื่อยยากพากเพียร” และ “กล้าพยายาม” ที่แสดงความหมายให้ผู้เรียนเกิดความรับรู้และเข้าใจถึงความอดทนต่อความยากลำบากในการศึกษา ย่อมส่งผลให้เป็นผู้ชนะหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จได้

ดังนั้น วาทกรรมการไม่เรียนรู้เป็นผลลัพธ์จากความเหนื่อยยากที่ส่งผลต่อชีวิต จึงเป็นการประกอบสร้างความหมายขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนเกิดการรับรู้ อันนำไปสู่ความเข้าใจว่า การศึกษาเล่าเรียนแม้จะเหนื่อยยาก หากมีความมุ่งมั่นอดทนก็จะนำพาตนไปพบกับความสุขสบายในภาคหน้า เมื่อนักเรียนเกิดความเข้าใจ และรับรู้ความหมายแล้ว เป้าหมายต่อมาก็คือการปฏิบัติตาม ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนเกิดความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นในการศึกษาเพื่ออนาคตที่ก้าวหน้า

2. วาทกรรมการไฝ่เรียนรู้เป็นวิถีการดำรงชีพที่มีคุณภาพ

การสื่อสารให้ผู้เรียนมีมุมมองที่เข้าใจต่อผลลัพธ์ของการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน เมื่อต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และมีหน้าที่การงานเพื่อเลี้ยงชีพของตนตามความคาดหวัง เป็นใจความสำคัญของวาทกรรมบทอาขยานที่สื่อสารเช่นนั้น ได้แก่ บทอาขยานเด็กน้อย บทอาขยานปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ขั้วดีเป็นตรา และบทอาขยานวิถีเด็กไทย โดยนำเสนอผ่านทางภาษาเพื่อให้เห็นมุมมองและเกิดเป็นความรู้ อันเป็นภาคของการปฏิบัติทางวาทกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

เด็กเอ๋ยเด็กน้อย

ความรู้จำยังด้อยเร่งศึกษา

เมื่อเติบโตใหญ่เราจะได้มีวิชา

เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 6

หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ

เรียนไปเกิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล

ยามยากแสนแค้นคับไม่อับจน

ได้เลี้ยงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทวี

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 7

เด็กเอ๋ยเด็กไทย

ตั้งใจศึกษา

เติบโตใหญ่ภายหน้า

วิชาเลี้ยงตน

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานเด็กน้อย (ตัวอย่างที่ 5) บทอาขยานปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ขั้วดีเป็นตรา (ตัวอย่างที่ 6) และบทอาขยานวิถีเด็กไทย (ตัวอย่างที่ 7) เห็นได้ว่าตัวบทมีการสื่อความหมายโดยตรง ด้วยการใช้คำว่า “วิชา” ที่หมายถึงความรู้ และคำว่า “เลี้ยงชีพ” ที่หมายถึงดำรงชีพหรือประกอบอาชีพ และเมื่อประกอบเข้ากันได้แก่ มีวิชาเลี้ยงชีพสำหรับตน ได้เลี้ยงตนด้วยวิชา และวิชาเลี้ยงตน จึงมีใจความสำคัญที่สื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ว่า การประกอบอาชีพต้องมีการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญ

ดังนั้น วาทกรรมการไฝ่เรียนรู้เป็นวิถีการดำรงชีพที่มีคุณภาพ จึงเป็นวาทกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็น รับรู้ และเกิดความเข้าใจว่าการไฝ่เรียนรู้ ตั้งใจเรียน คือโอกาสสำคัญที่ทำให้ชีวิตก้าวหน้า ซึ่งเกิดจากการมีวิชาความรู้

3. วาทกรรมการไฝ่เรียนรู้เป็นค่านิยมทางสังคม

การสร้างความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าของการศึกษาในฐานะเครื่องมือเพื่อพัฒนาตนเองและปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์ที่นำไปสู่การยอมรับในสังคม เป็นใจความสำคัญของวาทกรรม บทอาขยานที่สื่อสารเช่นนั้น ได้แก่ บทอาขยานวิชาหนาเจ้า บทอาขยานโคลงโลกนิติ บทอาขยานปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ขั้วดีเป็นตรา บทอาขยานผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ และบทอาขยานพระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองการเวก ทั้งนี้ การประกอบสร้างความหมายผ่านบริบทของภาษา ในแต่ละบทอาขยานที่วาทกรรมการไฝ่เรียนรู้เป็นสมบัติล้ำค่าและยกฐานะทางสังคม ได้ปรากฏดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

ประเสริฐหนักหนา
จะไปแห่งใด
ยากไร้ไม่มี

ถ้ารู้วิชา
ขุนน้ำราศี
มีคนปราณี
สวัสดิมงคล

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 9

.....
รู้สิ่งใดไม่รู้วิชา
.....

.....
รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
.....

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 10

.....
ความรู้ยิ่งล้ำ
คิดค่าครองเมืองนับ

.....
สินทรัพย์
ยิ่งไซ้

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 11

.....
มวลมนุษย์ผู้เปรียบ
เพราะใครได้ศึกษา
รู้จักผิดชอบหา
นี้แหละบุคคลผู้

.....
ปรีชา เขียวแสด
สิ่งรู้
เหตุผล ส่อนา
เทียบกับความเจริญ

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานวิชาหนาเจ้า (ตัวอย่างที่ 8) บทอาขยานพระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองการเวก (ตัวอย่างที่ 9) บทอาขยานโคลงโลกนิติ (ตัวอย่างที่ 10) และบทอาขยานผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ (ตัวอย่างที่ 11) เห็นได้ว่าตัวบทมีการสื่อความโดยตรงด้วยกลวิธีการใช้ข้อความที่ว่า “ประเสริฐ” “ขุนน้ำราศี” “คนปราณี” “ยากไร้ไม่มี” “สวัสดิมงคล” “วิชา” “รู้สิ่งใดไม่รู้วิชา” “ยิ่งล้ำสินทรัพย์ที่หมายถึงความรู้” และ “บุคคลผู้เทียบกับความเจริญ” เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการมีความรู้ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง โดยคำที่แทนความหมายของคำว่าความรู้ประกอบด้วยคำที่ตรงตัวและคำที่ไม่ตรงตัวอย่างคำว่า “วิชา” หรือ “ศึกษา” เมื่อความรู้คือสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตในสังคม นักเรียนจึงต้องมีคุณลักษณะไม่เรียนรู้เป็นพื้นฐานในการดำรงตน นอกจากนี้ บทอาขยานบางบทยังสื่อความโดยนัยในประเด็นข้างต้น ดังนี้

ตัวอย่างที่ 12

.....
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน
การคำนวณควรชำนาญคุณหาเป็น

.....
เร่งสั่งรเวียไว้ใช้เล่น
ช่วยให้เด่นดินกันหารู้ทำคน

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 13

.....
ลูกผู้ชาย**ลายมือ**นั้นคือยศ.....
เจ้าจงอดสำห้ทำสมาธิเขียน.....
(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา (ตัวอย่างที่ 12) และ บทอาขยานพระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองการเวก (ตัวอย่างที่ 13) เห็นได้ว่าตัวบทมีการสื่อความโดยนัยด้วยกลวิธีการใช้คำว่า “เลข” หรือ “ลายมือ” เพื่อสื่อถึงความรู้ และคำว่า “ยศ” หรือ “เด่นดี” เพื่อสื่อถึงคุณค่าที่พึงได้รับ หากวิเคราะห์อย่างเชื่อมโยงใจความสำคัญถึงนัยยะแฝงจึงหมายถึง ความรู้เป็นสิ่งที่มีความค่าที่นักเรียนควรตระหนักถึงการใฝ่เรียนรู้เพื่อให้ได้ความรู้ที่มีคุณค่าต่อตนเอง

ดังนั้น วาทกรรมการใฝ่เรียนรู้เป็นค่านิยมทางสังคม จึงเป็นการประกอบสร้างความหมายเพื่อนำมาอธิบายให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการศึกษา ทั้งยังเห็นผลพลอยได้จากการศึกษาว่าทำให้ได้รับความยกย่องจากคนในสังคม นอกจากนี้ด้วยอำนาจของวาทกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมายังเป็นการชักนำความคิดของผู้เรียนให้เกิดการขยันเรียน ใฝ่รู้ เพื่อนำพาตนเองไปสู่อนาคตที่ดี

4. วาทกรรมการใฝ่เรียนรู้เป็นหน้าที่ที่นักเรียนพึงปฏิบัติ

การสื่อสารให้ผู้เรียนรับรู้หน้าที่ของตน คือการใฝ่เรียนรู้ เป็นใจความสำคัญของวาทกรรมบทอาขยานที่สื่อสารเช่นนั้น ได้แก่ บทอาขยานแมวเหมียว บทอาขยานตั้งไข่ล้มต้มไข่กิน บทอาขยานไก่แจ้ บทอาขยานดวงตะวัน บทอาขยานความดีความชั่ว บทอาขยานเด็กน้อย บทอาขยานวิถีเด็กไทย และ บทอาขยานวิชาเหมือนสินค้า ทั้งนี้ กลวิธีการใช้ภาษาของแต่ละบทอาขยานที่วาทกรรมการใฝ่เรียนรู้เป็นหน้าที่ที่นักเรียนพึงปฏิบัติ ได้ปรากฏดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 14

.....
เด็กเอ๋ยเด็กน้อย.....
ความรู้เจ้ายิ่งด้อย**เร่งศึกษา**.....
....
เกิดเป็นคน**ควรหมั่นขยัน**นอย

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 15

.....
เด็กเอ๋ยเด็กไทย.....
ตั้งใจศึกษา.....
เติบโตอยู่ภายใน.....
วิชาเลี้ยงตน

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 16

.....
จงหมั่นมั่นหมายใจ.....
อย่าได้คร้านการวิชา

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานเด็กน้อย (ตัวอย่างที่ 14) บทอาขยานวิถีเด็กไทย (ตัวอย่างที่ 15) และบทอาขยานวิชาเหมือนสินค้า (ตัวอย่างที่ 16) เห็นได้ว่าตัวบทมีการสื่อความโดยตรงด้วยกลวิธีการใช้ข้อความที่ว่า “เร่งศึกษา” “ควรหมั่นขยัน” “ตั้งใจศึกษา” และ “อย่าได้คร้านการวิชา” เพื่อให้ผู้เรียนซึมซับในหน้าที่ของตนเองที่ควรตั้งใจเล่าเรียน นอกจากนี้ บทอาขยานบางบทยังสื่อความโดยนัยในประเด็นข้างต้น ดังนี้

ตัวอย่างที่ 17

ปลูกต้นข้าวเกิดเมล็ดข้าวดังเขาวัว
ปลูกอย่างไรได้ผลอย่างเดียวกัน

ปลูกถั่วงาเกิดถั่วงาเป็นแน่นมัน
ตามพืชพันธุ์หว่านลงจงเข้าใจ

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 18

แมวเอ๋ยแมวเหมียว

.....

คำคำซ้ำนี้จงระวัง

.....

พอดูอย่างไว้ใส่ใจเอ๋ย

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 19

ตั้งเอยตั้งไข่

จะตั้งไข่ไขกลมก็ล้มสิ้น

ถึงว่าไข่ล้มจะต้มกิน

ถ้าตกดินเสียก็อดหมดฝีมือ

ตั้งใจเรานี้จะดีกว่า

อุตสาห์อ่านเขียนเรียนหนังสือ

ทั้งวิชาสารพัดเพียรหัดปรือ

อย่าตั้งต้อตั้งไข่ไร้ประโยชน์

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 20

ไก่เอ๋ยไก่แจ้

ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง

ไก่คอเรื้อร้องซ้องสำเนียง

ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง

ถ้าตัวเราเหล่านั่นนั่น

ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง

ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง

คงตั้งแต่สุกทุกวันเอ๋ย

(Ministry of Education, 2010)

ตัวอย่างที่ 21

ดวงเอ๋ยดวงตะวัน

หนึ่งเท่านั้นเอี่ยมฟ้าน่าพิศวง

ทำหน้าที่ไม่ลำเอียงแสนเที่ยงตรง

เด่นดำรงเป็นหลักจักรวาล

แยกทิวาราตรีให้มือยู่

อีกฤดูวนเวียนเปลี่ยนผันผ่าน

ยุติธรรมสุจริตนิกาล

ใครนึกคร้านดูตะวันเร่งหมุนเอ๋ย

(Ministry of Education, 2010)

จากบทอาขยานความดีความชั่ว (ตัวอย่างที่ 17) บทอาขยานแมวเหมียว (ตัวอย่างที่ 18) บทอาขยานตั้งไข่ล้มต้มไขกิน (ตัวอย่างที่ 19) บทอาขยานไก่แจ้ (ตัวอย่างที่ 20) และบทอาขยานดวงตะวัน (ตัวอย่างที่ 21) เห็นได้ว่าตัวบทมีการสื่อความโดยนัยด้วยกลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจย่อมได้รับสิ่งดี ๆ เป็นผลลัพธ์ ทั้งนี้ หากผู้เรียนเชื่อมโยงใจความสำคัญหรือการเปรียบเทียบของบทหรือกรณีในการเรียนรู้ก็ย่อมสัมพันธ์กับหน้าที่ของผู้เรียนที่พึงปฏิบัติ ดังการเปรียบเทียบของการตั้งใจศึกษาเสมือนการปลูกพืช หากปลูกด้วยความตั้งใจผลที่ได้ย่อมเป็นตามที่คาดไว้ (ตัวอย่างที่ 17) การเปรียบเทียบความกตัญญูของแมวที่รู้ตอบแทนบุญคุณผู้เลี้ยง ด้วยการทำหน้าที่ก่าจัดหนู หากผู้เรียนตั้งใจศึกษาย่อมเป็นหน้าที่ที่พึงปฏิบัติเพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้ส่งเสียให้เรียนรู้ (ตัวอย่างที่ 18) การเปรียบเทียบให้การตั้งใจคือกิจการที่ไร้ประโยชน์ (ตัวอย่างที่ 19) การเปรียบเทียบหน้าที่ของไก่แจ้ที่ขันตามเวลาที่ต้อง

ชันเป็นประจำ (ตัวอย่างที่ 20) และการเปรียบเทียบพระอาทิตย์ที่ขึ้นและตกเป็นเวลาทุกวัน (ตัวอย่างที่ 21) หากนักเรียนใส่ใจหน้าที่ต้องตนเองที่ต้องเรียนรู้โดยไม่เกียจคร้านได้ นักเรียนจะมีพื้นฐานของความสำเร็จในอนาคต

ดังนั้น มาตรการการไม่เรียนรู้เห็นหน้าที่ที่นักเรียนพึงปฏิบัติ จึงเป็นวาทกรรมที่แสดงให้เห็นความหมายของการเป็นนักเรียนที่ดี กล่าวคือต้องมีความตั้งใจ มุ่งมั่น ไม่เกียจคร้าน รับผิดชอบต่อหน้าที่ของการเป็นนักเรียน

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยที่กล่าวได้ว่าวาทกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะการไม่เรียนรู้ของนักเรียนที่ปรากฏผ่านบทอาขยานภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกได้เป็น 4 วาทกรรม ได้แก่

- 1) การไม่เรียนรู้ในฐานะผลลัพธ์ของความพากเพียร
- 2) การไม่เรียนรู้ในฐานะวิถีการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ
- 3) การไม่เรียนรู้ในฐานะค่านิยมทางสังคม
- 4) การไม่เรียนรู้ในฐานะหน้าที่ของนักเรียน

สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตซ้ำของวาทกรรมเช่นนี้ ถือกระบวนการตอกย้ำความหมายของการเรียนรู้ในฐานะผลลัพธ์ของความพากเพียร วิถีการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ค่านิยมทางสังคม และหน้าที่ของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และซึมซับกรอบความคิดเกี่ยวกับการไม่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าบทอาขยานภาษาไทยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนระดับประถมศึกษาได้ท่องจำนั้น ไม่ได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการอ่านออกเสียงหรือความเพลิดเพลินเท่านั้น เป้าหมายที่แท้จริงของกระทรวงศึกษาธิการในการกำหนดให้นักเรียนท่องจำบทอาขยานนั้นเพื่อเป็นการแสดงความหมายให้เกิดการรับรู้ต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของนักเรียน การเรียนเป็นหนทางเดียวที่จะนำพาให้นักเรียนพ้นจากความทุกข์ยากและนำไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อนักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนอันเกิดขึ้นจากการประกอบสร้างความหมาย ผ่านระบบวาทกรรมแล้ว นักเรียนย่อมเกิดการรับรู้เองได้ว่า การจะทำให้ชีวิตที่ดีขึ้นตนเองต้องทำอะไร เมื่อนักเรียนรู้ได้ด้วยตนเองแล้ว นักเรียนจึงต้องตั้งใจเรียนเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง การปลูกฝังคุณลักษณะด้านไม่เรียนรู้ในระดับประถมศึกษามากกว่าคุณลักษณะอื่น อาจเป็นการสร้างรากฐานทางการศึกษาในวัยเรียนช่วงต้น อันเป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียนรู้ก่อนก้าวเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาที่มีความซับซ้อนของเนื้อหามากขึ้น กล่าวได้ปรากฏผ่านสื่อการเรียนอื่น ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยภาครัฐด้วยเช่นกัน นอกเหนือจากบทอาขยานไทย ดังงานวิจัยของ Thida et al. (2014) ที่ศึกษาการสร้างความคุ้นเคยอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหนังสือภาษาพาทีและหนังสือเรียนวรรณคดีลำนำนัชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 เล่ม (ระดับชั้นละ 1 เล่ม) ปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านไม่เรียนรู้มากเป็นอันดับ 2 จากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ

อนึ่ง ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นกับรายวิชาอื่น ๆ ด้วย เช่น ผลการศึกษาของ Phraimanee (2011) ที่วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจากโจทย์ปัญหาในหนังสือเรียน คณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการได้ปรากฏคุณลักษณะไม่เรียนรู้มากที่สุดจากกรณีวิเคราะห์ คำ/กลุ่มคำ/ข้อความที่สอดคล้องอยู่ในโจทย์ปัญหาของแบบเรียน สุดท้ายนี้ การใช้วาทกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อหล่อหลอมเจตคติและพฤติกรรมของประชาชน

เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้เห็นในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศจีน ซึ่งเผชิญความกังวลต่อแนวโน้มการลดลงของความเอื้อเฟื้อในสังคม ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายด้านการสื่อสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ภาพ ข้อความ และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในพื้นที่สาธารณะเพื่อกระตุ้นการรับรู้ซ้ำของประชาชน เช่น ป้ายรณรงค์ โปสเตอร์ ภาพการ์ตูน นิทานสุภาษิต ตลอดจนภาพวาดที่อาศัยหลักจิตวิทยาในการสื่อสาร (Saengthian & Sodsai-kris, 2017)

ฉะนั้น การประกอบสร้างวาทกรรมเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สะท้อนบทบาทของรัฐในการกำหนดกรอบความคิดและค่านิยมทางการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้การปลูกฝังคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สามารถแปรเปลี่ยนเป็นโอกาสและผลลัพธ์ทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรพิจารณาระยะเวลาการดำเนินการปลูกฝังวาทกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และเห็นว่านับตั้งแต่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฯ พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน (ไม่น้อยกว่า 15 ปี) ระบบการศึกษายังคงเผชิญความท้าทายด้านคุณภาพการเรียนรู้ โดยผลการประเมินระดับนานาชาติของ OECD สะท้อนว่านักเรียนไทยมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก (UNICEF Thailand, 2026) ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างเจตคติและแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นกระบวนการระยะยาวที่ต้องอาศัยเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายควบคู่กันไป ทว่า การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ตามแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ลดจำนวนลงเหลือเพียง 5 ประการ และไม่ปรากฏคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้อย่างชัดเจน (CBE Thailand, n.d.) ผู้วิจัยจึงคาดว่าแนวโน้มดังกล่าวอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบวาทกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ในอนาคต เช่น การเน้นสมรรถนะเชิงทักษะจนลดบทบาทของการปลูกฝังคุณค่าของการเรียนรู้ เป็นต้น

อีกประเด็นที่ควรพิจารณา ผู้วิจัยเห็นว่าวาทกรรมการใฝ่เรียนรู้ที่ปรากฏผ่านบทอาขยานกำหนดโดยภาครัฐ นับเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อนตนเองของผู้เรียนอย่างยิ่ง ผู้วิจัยมีมุมมองในเชิงลบว่าเป็นการผลักภาระที่หนักให้แก่นักเรียน เพราะนักเรียนต้องตั้งใจศึกษาและพัฒนานตนเองโดยอาศัยศักยภาพของตนเองเป็นหลัก แต่ในขณะที่เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง เช่น โอกาสทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน หากผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้แต่ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาจนำไปสู่การหลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการศึกษาในระยะยาว

ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ควรดำเนินควบคู่กับการพัฒนาระบบสนับสนุนในระดับนโยบายและโครงสร้าง เพื่อให้การประกอบสร้างวาทกรรมดังกล่าวสามารถแปรเปลี่ยนเป็นผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาและวาทกรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเจตคติด้านการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน โดยผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้มุ่งสร้างแรงจูงใจภายในและความหมายของการเรียนรู้แก่ผู้เรียน มากกว่าการเน้นการท่องจำหรือการวัดผลเชิงเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ครูผู้สอนสามารถนำแนวคิดจากผลการวิจัยไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตีความ สะท้อนคิด และเชื่อมโยงเนื้อหาในบทอาขยานกับประสบการณ์ชีวิตจริง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง

ในด้านการวิจัยต่อไป ผู้ที่สนใจควรขยายขอบเขตการศึกษาไปสู่การวิเคราะห์ว่าทหกรรมในสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วรรณกรรมในแบบเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือคำถามท้ายบทในแบบเรียน ฯลฯ เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเสริมสร้างเจตคติด้านการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ที่ปรากฏผ่านวรรณกรรมในแบบเรียนกับบทอาขยาน จะช่วยให้เห็นภาพรวมของการผลิตซ้ำว่าทหกรรมที่ใช้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

References

- CBE Thailand. (n.d.). **Competency-based curriculum**. <https://cbethailand.com>. (In Thai)
- Jeennun, P. (2019). **Literature on history** (2nd ed.). Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University. (In Thai)
- Kaewphat, S., Tepsrimuang, J., Sirinawakul, P., Thipjak, S., & Jantem, B. (2023). The relationship between desirable characteristics of learners and Thai recitations according to Core Curriculum 2008. **Udon Thani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Science**, 12 (1), 51–67. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/hsudru/article/view/262105> (In Thai)
- Khongthon, K. (2005). **Thai primary recitations: Moral qualities and presentation strategies** [Master's thesis]. <https://hdl.handle.net/20.500.14740/33224> (In Thai)
- Ministry of Education. (2008). **The Basic Education Core Curriculum (A.D. 2008)**. Kurusapa Ladprao. (In Thai)
- Ministry of Education. (2010). **Guidelines for developing measurement and evaluation of desirable characteristics: According to the Basic Education Core Curriculum (A.D. 2008)** (2nd ed.). Agricultural Co-operative Federation of Thailand. (In Thai)
- Ministry of Education. (2010). **Supplementary reading book: Thai poetic aphorisms (Bot Akhayan) according to the Basic Education Core Curriculum (A.D. 2008)** (2nd ed.). Kurusapa Ladprao. (In Thai)
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2024). **Thailand's performances in the world competitiveness rankings**. <https://www.nxpo.or.th/th/en/thailands-performances-in-the-world-competitive-ness-rankings/> (In Thai)

- Phraimanee, J. (2011). Analysis of learners' desirable characteristics in word problems of mathematics textbooks for elementary level (Grades 1 - 6). **Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University**, 3 (1), 44. <https://doi.org/10.53848/irdssru.v3i1.212730> (In Thai)
- Saengthian, N., & Sodsai-kris, M. (2017). Reflections of Chinese governmental communications for hospitality in Chinese culture. **Journal of Language, Religion and Culture**, 6 (2), 185–220. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/view/90944> (In Thai)
- Srisa-ard, B. (2017). **Introduction to research** (10th ed.). Suwiriyan. (In Thai)
- Thida, P., Nilwannapha, R., & Weesapen, W. (2014). Creating desirable characteristics as found in Thai textbooks for elementary students. **Rajabhat Maha Sarakham University Journal**, 8 (1), 63–70. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmu/article/view/28750> (In Thai)

Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University

กลยุทธ์การพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

Nawamin Prachanant¹ / Ny Rithy² / Roozbeh Khajeh Ghiassi³ /

Alma Abadingo Guilleno⁴

นวมินทร์ ประชานนท์¹ / นี ธฤตี² / รูซเบห์ คาเจฮ์ เกียสซี³ /

อัลมา อาบัตติงโก กิลเลินโน⁴

^{1,2,3,4} Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University, Buri Ram 31000, Thailand

^{1,2,3,4} สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,
บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย

Corresponding author. E-mail: rithy.ny@bru.ac.th

Received: August 8, 2026

Revised: August 24, 2026

Accepted: August 27, 2026

บทคัดย่อ

กลยุทธ์การพูดภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร งานวิจัยแบบผสมผสานเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ทักษะการพูดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 106 คน (สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ 46 คน และสาขาวิชาภาษาอังกฤษศิลปศาสตรบัณฑิต 60 คน) ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการฟังและการพูดในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพได้ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีคะแนนแบบสอบถามต่ำที่สุด ข้อมูลถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) ผลการวิจัยพบว่า:

1. ในภาพรวม นักศึกษามีการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลยุทธ์ทางสังคมมีการใช้สูงสุด ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ กลยุทธ์การชดเชย กลยุทธ์ทางอารมณ์ความรู้สึก กลยุทธ์อภิปัญญา และกลยุทธ์ด้านความจำ ซึ่งล้วนอยู่ในระดับมาก ขณะที่กลยุทธ์ทางปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.84);

2. อุปสรรคสำคัญในการพูดประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ข้อจำกัดด้านภาษาและคำศัพท์ ปัจจัยด้านจิตวิทยาและอารมณ์ความรู้สึก และปัญหาด้านการฟังและการออกเสียง

3. แนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาของนักศึกษา คือ การใช้กลยุทธ์ทางอารมณ์และการชดเชย การฝึกฝนด้วยตนเองและการเรียนรู้ผ่านสื่อ และการใช้กลยุทธ์ทางสังคม

คำสำคัญ: กลยุทธ์การเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษ ปัญหาอุปสรรคการพูด นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาษาอังกฤษ

Abstract

English-speaking strategies are essential for developing effective oral communication skills. Employing a descriptive mixed-methods design, this study aimed to investigate the English-speaking learning strategies employed, the speaking difficulties encountered, and the solutions used to overcome these challenges among first-year English-major students at Buriram Rajabhat University. The quantitative sample comprised 106 first-year students (46 Business English majors and 60 Bachelor of Arts in English majors) enrolled in a Listening and Speaking course during the first semester of the 2026 academic year, selected via stratified random sampling. For the qualitative phase, 10 students were purposively selected based on their lowest questionnaire scores to participate in semi-structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and thematic analysis. The findings revealed that:

1. The overall use of English-speaking learning strategies was at a high level ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.93). Social strategies were the most frequently used ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.96), followed by compensation, affective, metacognitive, and memory strategies at high levels, while cognitive strategies were used at a moderate level ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.84).

2. Students encountered three main speaking difficulties: linguistic and vocabulary limitations, psychological and affective factors, and listening and pronunciation difficulties.

3. To address these issues, students primarily relied on affective and compensation strategies, self-practice and media-based learning, and social strategies.

Keywords: English-speaking learning strategies speaking difficulties
first-year English-major students

Introduction

Speaking in English is an important skill. It requires an interactive process of constructing meaning that involves producing, receiving, and processing information (Brown, 1994; Burns & Joyce, 1997). With the increasing use of the English language as a Lingua Franca, people who can speak English have an advantage over others (Rao, 2019). Speaking abilities can assist people in all areas of life. Having a wide lexicon and a wide range of English abilities

will assist people in doing great work and communicating well with others in commerce, at work, or at school. Therefore, speaking is a valuable skill to practice.

According to Bygate (1987), speaking is a skill which deserves cautious attention as much as literary skills in English as foreign languages. Speaking skill is described as a topic which excellence is at the same par with social solidarity, social ranking, professional advancement and business and also a medium through which many languages are learnt, and conducive for learning. Speaking skill is essentially vital in EFL/ESL programs (Nunan, 1999). Speaking enables people to send their intended message to others using speech sounds which they produce themselves, activating their speech organs. However, speaking is more than just the production of sounds which are put together into meaningful units, since “learning speaking, whether in a first or other language, involves developing subtle and detailed knowledge about why, how and when to communicate, and complex skills for producing and managing interaction, such as asking a question or obtaining a turn” (Burns & Seidlhofer, 2010, p. 197). The enhance of speaking skills can be more effective if language learners employ speaking strategies.

According to Martínez-Flor, Usó-Juan and Alcón Soler (2006, p. 151), speakers need to become competent in using strategies in order to overcome limitations due to a lack of competence in any of the other components (e.g. discourse, linguistic, pragmatic, intercultural and strategic competence) integrating the proposed communicative competence framework. Many factors, such as the type of speaking assignment, students’ cultural background or their level of proficiency can influence the choice of speaking strategies used (Chamot, 2005). The teacher’s role is to make students aware of the strategies they are already using and those they could use, so they are less restrained while deciding upon an appropriate and effective strategy for their speaking task. In that way, the teacher directs students towards new possibilities and eventually makes them use new strategies which they have not previously used or even taken into account. In that respect, Chamot (2005, p.123) proposes explicit strategy instruction, which involves cultivating learners’ understanding of their own learning methods, having teachers demonstrate strategic thought processes, explicitly labeling these techniques, and offering students chances to apply them and assess their own progress. Teachers should make students aware of the many existing strategies and explain each strategy in terms of its role and function, i.e. instruct students on how, when, and why to use the strategy (Anderson, 2005, p. 758). In this way, students will be able to discover for themselves which strategies they find most beneficial (Anderson 2005). On the other hand, research conducted by Eslinger (2000; as cited in Anderson, 2005, p. 763) draws attention to implicit strategy instruction, which could also be beneficial to students since “there may be a natural tendency to grow in strategy use without explicit instruction”.

Another critical issue concerning speaking strategy instruction is the implementation of code-switching strategies—the alternating use of L1 and L2 in an EFL classroom. Code-switching

is highly advantageous as a communicative and compensatory tool, particularly for learners with lower proficiency levels. It helps reduce foreign language anxiety, bridges vocabulary gaps, and facilitates a deeper understanding of complex tasks (Ahmad & Jusoff, 2009; Bensen & Çavuşoğlu, 2013). Chamot (2005) proposes the judicious use of L1 if learners are not proficient enough to comprehend the teacher's explanation of a specific strategy in English. Thus, code-switching serves as a scaffolding mechanism, though the use of L2 should be introduced gradually as learners' communicative competence progresses.

Radhia (2016) says that speaking a second language or conversing a conversation in a second language is considered as a difficult task for most learners. This difficulty in speaking is a result of various factors especially the psychological ones, such as: shyness, fear of making mistakes, anxiety, etc. that hinder them from speaking freely.

Speaking strategies have been at the heart of foreign language education, attracting numerous language theorists for the last few decades (e.g., Hedge, 2000; Richards & Renandya, 2002; López, 2011; Mahripah, 2014). The aspects of learning strategies have been extensively concerned to get deep insight. More recently, the focus of the research studies has been specified to each language skill, and speaking is an illustration (e.g. Rachmawati, 2012; Gani, Fajrina & Hanifa, 2015; Eskandari, Behjat & Kargar, 2015). Speaking strategies help students become more strategic and active in oral productions and rescue them so that they can overcome speaking problems such as linguistic barriers or lack of ideas (Oxford, 1990; O'Malley & Chamot, 1990; Dörnyei & Scott, 1995). The verbal and non-verbal strategies (e.g. verbal circumlocution, clarification, non-verbal gestures) may be exerted to compensate for a breakdown in communication or for unknown words/topics, and they may be used to yield effective communication.

In this domain of speaking skill, many studies (e.g. Rachmawati, 2012; Gani, Fajrina & Hanifa, 2015; Eskandari, Behjat & Kargar, 2015) have been conducted on the theoretical bases of Oxford's (1990) Strategy Inventory for Language Learning (SILL). O'Malley and Chamot (1990) assert that speaking strategies benefit language learners "in negotiating meaning where either linguistic structures or sociolinguistic rules are not shared between a second language learner and a speaker of the target language" (p. 43). The primary goal for any language learners is that they are able to use the target language for their oral communication, and finally become a competent speaker. Accordingly, Hedge (2000) convinces that a competent speaker is the person who can use speaking strategies effectively to compensate for speaking problems and to maintain his stream of verbal messages. Alternatively stating, knowing and utilizing speaking learning strategies is of utmost importance to students for their oral language development.

In brief, speaking strategies are essential because they sufficiently provide foreign language learners with valuable tools to communicate in the target language in diverse contextual situations and help them to survive a multiplicity of speaking problems. Put it

differently, speaking learning strategies become vital to develop students' language ability in order for them to be more self-sufficient and active in their own learning process. Dadour and Robbins (1996) showed that students who were taught speaking strategies used these strategies more often, and therefore their speaking skills were better than those of students without strategy instruction. Students also reported that they wanted to continue with strategy instruction, as this would help them develop a satisfying level of oral proficiency. Other researchers have also concluded that by employing various learning strategies, learners' language performance improves (Anderson, 2005).

Despite the established importance of speaking strategies, recent studies (e.g., Keomany et al., 2020; Amoah & Yeboah, 2021; Tran & Vi, 2022) indicate that university students in EFL contexts continue to face severe speaking difficulties, primarily driven by psychological barriers, lack of vocabulary, and insufficient speaking practice. In the Thai university context, first-year students often experience high levels of speaking anxiety and frustration during their transition to higher education. While previous research has predominantly explored speaking strategies among advanced learners or in general EFL settings, there is a lack of descriptive mixed-methods studies investigating the specific strategy usage, ongoing challenges, and self-adopted solutions among first-year English-major students in regional Thai universities. To bridge this research gap, this study investigates the English-speaking learning strategies employed by first-year English-major students, identifies their specific speaking difficulties, and explores the practical ways they solve these problems to enhance their oral participation.

Research Objectives

1. To investigate the English-speaking learning strategies used by first-year English-major students.
2. To investigate the difficulties in English-speaking learning of first-year English-major students.
3. To explore the ways to solve the difficulties in English-speaking learning of first-year English-major students.

Research Questions

1. What are the English-speaking learning strategies used by first-year English-major students?
2. What are the difficulties in English-speaking learning of first-year English-major students?
3. What are the ways to solve the difficulties in English-speaking learning of first-year English-major students?

Methodology

This study employed a descriptive mixed-methods design, integrating both quantitative and qualitative approaches to provide a comprehensive understanding of the English-speaking learning strategies and difficulties among first-year English-major students.

Population and Samples

The population comprised 146 first-year students (63 Business English majors and 83 Bachelor of Arts in English majors) from the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University, who enrolled in a Listening and Speaking course during the first semester of the 2026 academic year.

The quantitative sample consisted of 106 first-year students (46 Business English majors and 60 Bachelor of Arts in English majors). The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and the participants were selected through stratified random sampling. For the qualitative phase, the samples consisted of 10 students (5 from each major) who were purposively selected based on their lowest questionnaire scores to participate in semi-structured interviews.

Research Instruments

The research instruments were the questionnaire and semi-structured interview. The details of each research instrument were as follows:

1. Questionnaire

The quantitative data were collected using a 21-item questionnaire adapted from Oxford (1990) and Dörnyei and Scott (1995). The questionnaire involved six distinct groups of speaking learning strategies, including memory strategies (Items 1-4), cognitive strategies (Items 5-8), compensation strategies (Items 9-12), metacognitive strategies (Items 13-15), affective strategies (Items 16-18), and social strategies (Items 19-21). The items were rated on a five-point Likert scale (1=never, 2=rarely, 3=sometimes, 4=usually, 5=always). To ensure content validity, the questionnaire was evaluated by three experts in the field of English language teaching, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) score ranging from 0.67 to 1.00 for all items. A pilot study was then conducted with 30 non-target first-year students to test the reliability. The questionnaire was highly reliable, as proven by its Cronbach's Alpha value of 0.824, which is greater than the 0.700 threshold (Pallant, 2005).

2. Semi-structured Interview

A semi-structured interview was used to provide a credible account of the collected data already yielded by the questionnaire (Mackey & Gass, 2005). The researchers employed this tool to grasp a broader picture of the first-year students' EFL speaking learning strategy use, permitting a degree of triangulation (Richards & Schmidt, 2002). In harmony with the questionnaire, the semi-structured interview included six questions addressing the students' use of memory, cognitive, compensation, metacognitive, affective, and social strategies.

The interviews aimed to elicit detailed responses to “How” and “Why” questions. For example, students were asked, “What specific strategies do you use when you cannot think of an English word during a conversation, and why do you find them helpful?”

Data Collection

The questionnaire copies which had been translated into Thai beforehand were delivered to 106 first-year English major students by the researchers. On the receipt of questionnaires from the respondents, the researchers found that all 106 copies (100%) were valid and accepted.

After finishing the questionnaire treatment, the researchers invited 10 members from the target samples to participate in the interviews, and they were randomly chosen. They were labeled from S1 to S10. The interviews were conducted in the Thai language using a set of semi-structured questions to ask and a tape recorder to record the interviewees’ answers. Each interview lasted about 5-10 minutes.

Data Analysis

The researchers employed Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) to analyze the descriptive statistics of the collected questionnaires in terms of frequency (f), percentage (%), mean (“ $\bar{X}$ ”) and standard deviation (S.D.). Finally, the researchers organized the coded data into the pre-determined themes, including the participants’ use of memory, cognitive, compensation, metacognitive, affective and social strategies, respectively.

For the qualitative data from the semi-structured interviews, the researchers transcribed and translated the transcripts into English. Thematic analysis was then applied to identify, analyze, and report patterns (themes) within the data, following the framework proposed by Braun and Clarke (2006).

Findings

Both quantitative and qualitative analyses of the collected data were used to respond to the research question. With regard to quantitative analysis, the descriptive statistics in the forms of Mean (“ $\bar{X}$ ”) and Standard Deviation (S.D.) from the questionnaire were run and presented in the following tables to answer the research question 1. Additionally, qualitative data from the semi-structured interviews were analyzed and reported in order to answer the research questions 2 and 3.

1. English-speaking Learning Strategies Used by English Major Students

The results from the questionnaire analysis illustrate the English-speaking language strategies used by the first-year English major students in the following tables.

Table 1 The first-year English-major students' use of English-speaking learning strategies

English-speaking learning strategies	" $\bar{X}$ "	S.D.	Interpretation
1. Memory strategies	3.61	0.89	High
2. Cognitive strategies	3.26	0.84	Moderate
3. Compensation strategies	3.69	0.93	High
4. Metacognitive strategies	3.63	0.93	High
5. Affective strategies	3.65	0.94	High
6. Social strategies	3.74	0.96	High
Total	3.60	0.93	High

As shown in Table 1, the first-year English-major students used the English-speaking learning strategies in overall at the high level (" $\bar{X}$ " = 3.60, S.D. = 0.93). When considering each strategy, it was found that social strategies (" $\bar{X}$ " = 3.74, S.D. = 0.96), compensation strategies (" $\bar{X}$ " = 3.69, S.D. = 0.93), affective strategies (" $\bar{X}$ " = 3.65, S.D. = 0.94), metacognitive strategies (" $\bar{X}$ " = 3.63, S.D. = 0.93), and memory strategies (" $\bar{X}$ " = 3.61, S.D. = 0.89) were at the high level while the cognitive strategies (" $\bar{X}$ " = 3.26, S.D. = 0.84) was at the moderate level.

Table 2 The first-year English-major students' use of memory strategies

Memory strategies	" $\bar{X}$ "	S.D.	Interpretation
1. I think about what is most important to listeners so I can focus on it.	3.69	1.05	High
2. I visualize what I want to talk about to help my speaking.	3.70	1.05	High
3. I learn new words by grouping them by their meanings with contexts	3.40	0.99	Moderate
4. I link my background knowledge to what I am going to say.	3.66	1.06	High
Total	3.61	0.89	High

As shown in Table 2, the first-year English-major students used the memory strategies in overall at the high level (" $\bar{X}$ " = 3.61, S.D. = 0.89). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 2 "I visualize what I want to talk about to help my speaking" (" $\bar{X}$ " = 3.70, S.D. = 1.05), followed by item 1 "I think about what is most important to listeners so I can focus on it" (" $\bar{X}$ " = 3.69, S.D. = 1.05) and item 4 "I link my background knowledge to what I am going to say" (" $\bar{X}$ " = 3.66, S.D. = 1.06) which were at the high level while item 3 "I learn new words by grouping them by their meanings with contexts" (" $\bar{X}$ " = 3.26, S.D. = 0.84) which was at the moderate level showed the lowest mean score.

Table 3 The first-year English-major students' use of cognitive strategies

Cognitive strategies	" $\bar{X}$ "	S.D.	Interpretation
5. I structure or take notes of some ideas before speaking.	3.18	1.03	Moderate
6. I use the dictionary to prepare some vocabulary for my speaking activity.	2.92	1.09	Moderate
7. I myself practice some formal exercises to improve my pronunciation, listening ability, relating to speaking ability.	3.37	1.02	Moderate
8. I repeat silently to myself when someone is speaking English.	3.58	1.08	High
Total	3.26	0.84	Moderate

As shown in Table 3, the first-year English-major students used the cognitive strategies in overall at the moderate level (" $\bar{X}$ " = 3.26, S.D. = 0.84). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 8 "I repeat silently to myself when someone is speaking English" (" $\bar{X}$ " = 3.58, S.D. = 1.08), followed by item 7 "I myself practice some formal exercises to improve my pronunciation, listening ability, relating to speaking ability" (" $\bar{X}$ " = 3.37, S.D. = 1.02) and item 5 "I structure or take notes of some ideas before speaking" (" $\bar{X}$ " = 3.18, S.D. = 1.03) while item 6 "I use the dictionary to prepare some vocabulary for my speaking activity" (" $\bar{X}$ " = 2.92, S.D. = 1.09) was the lowest mean score.

Table 4 The first-year English-major students' use of compensation strategies

Compensation strategies	" $\bar{X}$ "	S.D.	Interpretation
9. When I cannot think of a word, I use Thai.	3.73	1.21	High
10. When I cannot recollect a word, I use known words/ phrases (i.e. synonyms).	3.42	1.11	Moderate
11. When I cannot think of a word, I use gestures.	3.93	1.16	High
12. I use either contextual or linguistic clues to understand what is being uttered by others.	3.68	1.06	High
Total	3.69	0.93	High

As shown in Table 4, the first-year English-major students used the compensation strategies in overall at the high level ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = 0.93). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 11 “When I cannot think of a word, I use gestures” ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 1.16), followed by item 9 “When I cannot think of a word, I use Thai” ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 1.21) and item 12 “I use either contextual or linguistic clues to understand what is being uttered by others” ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 1.06) while item 10 “When I cannot recollect a word, I use known words/ phrases (i.e. synonyms)” ($\bar{X}$ = 3.42, S.D. = 1.11) was the lowest mean score.

Table 5 The first-year English-major students’ use of metacognitive strategies

Metacognitive strategies	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
13. Before speaking, I set up a clear goal to push up my motivation.	3.44	1.01	Moderate
14. While speaking, I pay attention when someone is speaking English.	3.85	1.12	High
15. After speaking, I evaluate how well the task has been done.	3.58	1.00	High
Total	3.63	0.93	High

As shown in Table 5, the first-year English-major students used the metacognitive strategies in overall at the high level ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.93). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 14 “While speaking, I pay attention when someone is speaking English.” ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 1.11), followed by item 15 “After speaking, I evaluate how well the task has been done” ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 1.00) while item 13 “Before speaking, I set up a clear goal to push up my motivation” ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 1.01) was the lowest mean score.

Table 6 The first-year English-major students’ use of affective strategies

Affective strategies	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
16. I try to relax or breathe deeply to reduce anxiety before speaking.	3.73	1.05	High
17. Before speaking, I encourage myself that I can finish the speaking task.	3.55	1.05	High
18. I share my feeling with my friends to increase my self-confidence.	3.68	1.05	High
Total	3.65	0.94	High

As shown in Table 6, the first-year English-major students used the effective strategies in overall at the high level ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.94). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 16 “I try to relax or breathe deeply to reduce anxiety before speaking” ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 1.05), followed by item 18 “I share my feeling with my friends to increase my self-confidence” ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 1.05) while item 17 “Before speaking, I encourage myself that I can finish the speaking task” ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 1.05) was the lowest mean score.

Table 7 The first-year English-major students’ use of social strategies

Social strategies	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
19. I ask my partners to repeat a word/ phrase if I do not hear it clearly.	3.61	1.02	High
20. If I do not know how to say something, I ask a more proficient speaker for help.	3.92	1.16	High
21. While speaking, I am aware of others’ thoughts to modify my utterances.	3.68	1.10	High
Total	3.74	0.96	High

As shown in Table 7, the first-year English-major students used the social strategies in overall at the high level ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.96). When considering each item, it was found that the highest mean score was item 20 “If I do not know how to say something, I ask a more proficient speaker for help” ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 1.16), followed by item 21 “While speaking, I am aware of others’ thoughts to modify my utterances” ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 1.10) while item 19 “I ask my partners to repeat a word/ phrase if I do not hear it clearly” ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 1.02) was the lowest mean score.

2. Difficulties in English-speaking Learning of English-major Students

The students reflected on various obstacles that hindered their speaking fluency. These difficulties can be divided into three main themes:

2.1 Linguistic and Vocabulary Limitations

The majority of the respondents indicated that they had an insufficient vocabulary repertoire. They frequently forgot words or were unable to recall suitable vocabulary when producing long utterances. Furthermore, they experienced difficulties in structuring grammatically correct sentences in real-time communication. As stated by the respondents, they often “cannot think of the sentences and forget the vocabulary,” and “do not know the vocabulary and cannot arrange the sentences properly.”

2.2 Psychological and Affective Factors

Nervousness, anxiety, and a severe lack of self-confidence were significant barriers preventing students from expressing themselves. Many students were afraid of making mistakes, which directly affected their ability to retrieve linguistic knowledge. As some students mentioned, they were “excited or panicked when speaking out of fear of making mistakes” and felt “unconfident in speaking.”

2.3 Listening and Pronunciation Difficulties

Some students encountered problems with listening comprehension, stating that they could not catch up with the interlocutors’ speech, leading to delayed processing and responding. In addition, uncertainty regarding correct pronunciation caused hesitation during their oral communication.

3. Ways to Solve the Difficulties in English-speaking Learning of English-major Students

To cope with the aforementioned problems, the students applied various learning strategies to facilitate their speaking both in the short term (during communication) and long term (self-development):

3.1 Affective and Compensation Strategies

In anxiety-inducing situations, students often took deep breaths to calm themselves down and reduce nervousness. When facing a vocabulary breakdown, they adjusted their speaking pace to speak slower, buying time to formulate sentences. Additionally, they resorted to simpler known words or utilized non-verbal cues such as gestures to maintain the flow of conversation. For instance, a student noted, “I speak slowly to buy time for thinking and formulating sentences to communicate,” while another stated, “I use gestures and simple words to explain.”

3.2 Self-Practice and Media-Based Learning

To overcome linguistic constraints, the students engaged in consistent self-study routines. These included memorizing more vocabulary, practicing speaking to themselves in front of a mirror daily, and learning from short conversational examples. Media consumption, particularly watching English movies, was also highlighted as a practical method to learn vocabulary in context and observe native-like pronunciation. As reported by the students, “I try to memorize a lot of vocabulary and practice speaking to myself,” and “I watch movies to learn words from movies.”

3.3 Social Strategies

To boost their confidence, students chose to practice speaking more frequently and relied on social interactions. They sought assistance from more proficient speakers or asked listeners to point out their mistakes regarding sentence structures or pronunciation during practice sessions.

Discussion

The researchers discuss the findings according to the research objectives as follows:

1. English-speaking Language Strategies Used by English-major Students

The findings revealed that the first-year English major students used English-speaking learning strategies at a high level overall. Social strategies received the highest mean score, followed by compensation, affective, metacognitive, memory, and cognitive strategies. This indicates that students actively employ interactive strategies to improve their speaking, particularly when their linguistic proficiency is still developing. This aligns with recent studies (e.g., Al-Mukdad, 2021; Amoah & Yeboah, 2021) which assert that interactive and compensatory strategies are crucial for novice EFL learners to sustain communication.

In terms of social strategies, the high frequency of use can be attributed to the students' need for peer support and mutual understanding to overcome linguistic limitations. As one interviewee stated, "I always ask my friends or the teacher to repeat or explain when I don't understand, because it helps me feel less pressured." In general, social strategies provide increased interaction and empathetic understanding, which is vital for learners at the basic level. Past researches (e.g., Gani et al., 2015; Keomany et al., 2020) has documented that learning from diverse resources, such as teachers and peers, maximizes learning outcomes. Thus, social strategies must be frequently practiced in EFL speaking classrooms to foster a supportive learning environment.

Compensation strategies have come to the rescue to help the learners to overcome their problems in their speaking learning (Bölükbaş, 2013). This author exemplifies some strategies belonging to this group such as making logical guesses, overcoming language limitations while speaking, and using body language. Both the quantitative and qualitative results highlighted that most of the students favorably employed different sets of compensation strategies in case that they confronted some linguistic or topical constraints. To begin with, they often utilized code-switching—alternating between their mother tongue (Thai) and English—or borrowed synonyms and circumlocution when unable to recall a specific vocabulary word during a conversation. This reliance on code-switching functions as a critical compensatory mechanism, allowing learners with limited L2 proficiency to maintain the conversational flow and negotiate meaning without experiencing complete communication breakdowns (Ahmad & Jusoff, 2009). Besides code-switching, non-verbal forms such as mimes and gestures became useful tools for many learner speakers to overcome their lack of vocabulary. Interestingly, a great part of the participants also usually made their guesses based on linguistic or contextual clues to minimize their unpleasant communication breakdown. Through qualitative results, it is inferred that this strategy was really helpful to get the general messages from a string of utterances involving too many unfamiliar words or phrases. Finally, a notable finding was ultimately found in the interview that selecting familiar topics for speaking practice was also a good idea to improve speaking performance, especially among low proficient speakers.

It is clear that in speaking learning, students will meet several difficulties negatively affecting their speaking performance like their paucity of linguistic resources, scarcity of topical knowledge, or deficiency in listening comprehension. To rescue themselves from these common problems, the students need to exploit compensation strategies effectively (Hendriani, 2013).

In language learning, affective strategies should be deployed since these strategies help speakers “develop self-confidence” (Gani, et al., 2015, p. 21), and “control their feelings, motivation and attitudes related with learning” (Bölükbaş, 2013, p. 57). Emphatically, most of the questionnaire respondents often tried to relax and breathed deeply to reduce their anxiety before producing English orally. At the same time, they encouraged themselves that they could accomplish the speaking tasks successfully. It means that these students highly approved of utilizing affective strategies to manage their negative feelings and psychological states. In addition to these strategies, the qualitative results showed that smile, body language movements and even self-talk with a mirror also enabled speakers to get rid of anxiety and raise their self-confidence. Obviously, successful oral productions of EFL learners also can be impeded by their affective states such as motivation, self-confidence, and anxiety (Oxford, 1990). In fact, Leong and Ahmadi (2017) testified that learners with low self-esteem, higher anxiety, and low motivation have serious difficulties in building up speaking ability. Therefore, students should maximize their use of affective strategies like “reducing anxiety, encouraging oneself” (Bölükbaş, 2013, p. 57) in their speaking learning.

Theoretically, Gani, Fajrina and Hanifa (2015) acknowledge that the necessity of metacognitive strategies that they can help learners to regulate their own cognitive abilities and to plan, monitor and evaluate their speaking progress as they move toward communicative competence. Similarly, these metacognitive strategies can facilitate students’ speaking activities through planning and monitoring, and improve their speaking performance not only this time but also other times via self-evaluating (Oxford, 1990). Thus, the students in this study need to use self-evaluation more frequently to see where their mistakes and flaws are in terms of fluency, accuracy or appropriacy, and then they can avoid them and make better subsequent speaking performance.

Memory strategies enable the transfer of information to long-term memory and recall it for communication (Bölükbaş, 2013). Strikingly, both the quantitative and qualitative results of the study indicate that the majority of the participants preferably used memory strategies in their English-speaking learning. Especially, they frequently imagined or thought about important pieces of information to the listeners so they could focus in their oral productions. The preference for this memory strategy was documented by the qualitative results that it could help speakers focus on the main content of the utterances, facilitate their thoughts during speaking, or avoid hesitating to seek ideas during speaking. It entails that memory strategies play a pivotal role in helping the speakers remember ideas of coming

speech. However, only some English majored sophomores at COFER learnt new words by grouping them in association with their meanings and putting them in different situational contexts. It is implied that to expand vocabulary memory capacity and to recall the words with ease, the learners should learn and practice them in varied contexts. In another point, both the results emerged from the questionnaire and interview highlight that most of the students ignored to activate their background knowledge for speaking activities. However, coupled with linguistic knowledge, topical knowledge has a great impact on learners' speaking performance (Bachman & Palmer, 1996). Thus, it is imperative for speakers to exploit both language and background knowledge when orally producing English utterances. It should be noted that language knowledge is deemed as a means of communication (how to say) while topical knowledge looks like messages (what to say).

With reference to cognitive strategies, the quantitative findings cleared up that this strategy group was much practically regarded by many English-majored sophomores of COFER. Indeed, many often structured or made a list of some key ideas before speaking as well as used the dictionary to prepare some needed vocabulary for their speaking activities. Consistently, the qualitative results from the interview produced the similar trend. These cognitive strategies are actually beneficial to speakers since they help them to manage the content of coming speech, and to facilitate spontaneous vocabulary recalling while speaking. However, only a much smaller group of the students practiced formal exercises of pronunciation and listening skills, which can enrich their language input necessary for their oral productions. Leong and Ahmadi (2017) proved that learners are unable to develop their speaking competence until they improve their listening ability. Indeed, any communicators have the dual role of listeners and speakers, in which they have to listen to what is uttered by others and then reply accordingly. Most strikingly, almost all the sophomores frequently repeated silently to themselves when their partners were making their speech. Actually, this action is deemed as a valuable tool in keeping track of what the other speakers are uttering and then the learners can catalyze their responses immediately. In sum, these cognitive strategies (e.g. structuring ideas and preparing language input before speaking, repetition, or listening and pronunciation practice) are necessarily important for speakers. These strategies help learner speakers to develop the thinking skills that make them strategic and flexible (Ellis, 1997), which improve speakers' knowledge and their understanding of linguistic system.

2. Difficulties in English-speaking Learning of English-major Students

The findings revealed that the first-year English major students faced the difficulties in English-speaking learning which can be broadly categorized into three main issues: linguistic and vocabulary limitations, psychological and affective factors, and listening and pronunciation difficulties. That means the majority of students struggled with a lack of vocabulary, expressing that they often forget words or are unable to recall suitable vocabulary while speaking.

In addition, psychological factors heavily impacted their speaking performance, with many students reporting feelings of nervousness, excitement, and a severe lack of self-confidence when expressing themselves in English. Lastly, linguistic barriers, including poor pronunciation and difficulties in structuring grammatically correct sentences in real-time, were also prominent obstacles that hindered their fluent communication. This is similar to the study of Vy, Ngoc and Duyen (2024) who mentioned that linguistic issues like limited vocabulary and grammar, psychological barriers such as lack of confidence, and the dominance of traditional teaching methods. Also, this finding is consistent with the studies of Hieu (2015), Al-Mukdad (2021), Amoah and Yeboah (2021), and (Tran, 2022) who stated that the Vietnamese learners faced with the high levels of speaking anxiety and reticence observed, as the fear of making mistakes and losing face is pronounced. In addition, this finding parallels Keomany, Kanokkamalade, and Klinchan (2020), who pointed out that a primary source of speaking difficulties is the severe lack of consistent practice. Students often speak English for very short periods, such as only one day a week at school, which directly contributes to their nervousness and lack of confidence when interacting with teachers, peers, or foreigners. This lack of exposure restricts their linguistic performance. According to Richards (cited in Juwita, 2015), students face several interrelated problems in learning English: they speak too slowly, lack sufficient vocabulary, produce unnatural-sounding English, and lack effective communication strategies.

3. Ways to Solve the Difficulties in English-speaking Learning of English-major Students

The findings revealed that the first-year English-major students solved the problems on English-speaking learning by utilizing various practical techniques. To cope with anxiety and nervousness, they used the affective and compensation strategies while self-practice and media-based learning were used to overcome linguistic constraints. In addition, they used the social strategies to boost their confidence in speaking. This is because the students believed that those techniques can help them improve their speaking ability. The findings are consistent with Keomany, Kanokkamalade and Klinchan (2020) who pointed out that there are many important ways to solve the problems of English-speaking of the students, at first students should make self-motivation to speak English by using various things to support them on learning English-speaking such as; reading more English books, listening to English music, watching English movies, practicing with friends, teachers and other every day. In addition, students should improve their English-speaking by using short movie media and should be more varied of people stages; for example, giving a speech in public or in front of the class for increase the confidence.

Pedagogical Implications

This study has promising implications for EFL learners and instructors, as well as syllabus designers.

First, it is evident that the use of strategies by learners is the key to their learning in general and their speaking ability in particular. By taking these strategies into account, the source of their possible inabilities in speaking can be determined; thus, they will be able to take necessary measures in order to alleviate any potential problems.

Second, once EFL instructors become aware of the strategies used by language learners, they will be able to detect the use of ineffective strategies and teach them more effective ones to increase their ability in speaking and consequently their learners' motivation to be better speakers of the target language.

Third, it is helpful if syllabus designers prepare materials in a way that is complementary to the weak points of learners and incorporates those activities that can aid EFL learners in applying effective strategies in language learning and especially oral production. In other words, it can be said that the strategy instruction should be regarded as an inevitable aspect of language teaching and should be included in EFL materials.

All in all, while the number of studies on speaking English as a foreign language is growing, the need for further context-specific research remains obvious. This need is particularly apparent in the Thai higher education context, where learners often face limited exposure to native English speakers outside the classroom, making the development of productive and spontaneous speaking skills a significant challenge.

Concluding Remarks

In conclusion, this study confirms that first-year English-major students actively employ various speaking learning strategies—most notably social, compensation, and affective strategies—to overcome their linguistic limitations and psychological barriers. These findings highlight that at the initial stages of university education; learners prioritize strategies that facilitate interaction and reduce anxiety over purely cognitive approaches. By integrating explicit strategy instruction and creating supportive, low-anxiety speaking environments, educators can significantly enhance students' oral communication competence. However, this study has some limitations. The findings are based on a specific group of first-year students at a single regional university, which may limit the generalizability of the results. Future research could expand the sample size across different university contexts to provide a more comprehensive understanding.

Suggestions for Further Research

As a result, a number of areas in which interested researchers can conduct further studies are presented in this part.

1. With regard to the relationship between L1 and L2 speaking ability, researchers can conduct a study to find out which L1 strategies best assist L2 speaking ability.

2. Considering the challenges of English-speaking in Thai universities, other studies can be conducted with the aim of finding more effective methods of teaching this skill as well as relevant strategies in EFL primary schools, high schools and even institutes.

3. It would be useful to do a study in which some learner variables like age, field of study, years of studying English, social class, cultural background, and their possible interactions are investigated with regard to L2 speaking ability.

References

- Ahmad, B. H., & Jusoff, K. (2009). Teachers' code-switching in classroom instructions for low English proficient learners. **English Language Teaching**, 2 (2), 49-55.
- Al-Mukdad, S. (2021). The cause of speaking anxiety of pre-intermediate EFL learners and its effects on their oral performance. **Theory and Practice in Language Studies**, 11 (5), 580-585.
- Amoah, S., & Yeboah, J. (2021). The speaking difficulties of Chinese EFL learners and their motivation towards speaking the English language. **Journal of Language and Linguistic Studies**, 17 (1), 56-69.
- Anderson, N. J. (2005). L2 learning strategies. In E. Hinkel (Ed.), **Handbook of research in second language teaching and learning** (pp. 757-771). Lawrence Erlbaum Associates.
- Bachman, L. F., & Palmer, A. S. (1996). **Language testing in practice: Designing and developing useful language tests**. Oxford University Press.
- Bensen, H., & Çavuşoğlu, C. (2013). Reasons for the teachers' uses of code-switching in adult EFL classrooms. **Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10 (2), 69-82.
- Bölükbaş, F. (2013). The effect of language learning strategies on learning vocabulary in teaching Turkish as a foreign language. H. U. **Journal of Education**, 28 (3), 55-68.

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. **Qualitative Research in Psychology**, 3 (2), 77-101.
- Brown, H. D. (1994). **Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy**. Prentice-Hall Regents.
- Burns, A., & Joyce, H. (1997). **Focus on speaking**. National Center for English Language Teaching and Research.
- Burns, A., & Seidlhofer, B. (2010). Speaking and pronunciation. In N. Schmitt (Ed.), **An introduction to applied linguistics** (2nd ed., pp. 197-214). Hodder Education.
- Bygate, M. (1987). **Speaking**. Oxford University Press.
- Chamot, A. U. (2005). Language learning strategy instruction: Current issues and research. **Annual Review of Applied Linguistics**, 25, 112-130.
- Dadour, E. S., & Robbins, J. (1996). University-level studies using speaking instruction to improve speaking ability in Egypt and Japan. In R. L. Oxford (Ed.), **Language learning strategies around the world: Cross-cultural perspectives** (pp. 157-166). Second Language Teaching and Curriculum Center, University of Hawaii.
- Dörnyei, Z. (2007). **Research methods in applied linguistics**. Oxford University Press.
- Dörnyei, Z. (2010). **Questionnaires in second language research: Construction, administration, and processing** (2nd ed.). Routledge.
- Dörnyei, Z., & Scott, M. L. (1995). Communication strategies: An empirical analysis with retrospection. In J. S. Turley & K. Lusby (Eds.), **Selected papers from the proceedings of the 21st annual symposium of the Deseret Language and Linguistics Society** (pp. 155-168). Brigham Young University Press.
- Ellis, R. (1997). **The study of second language acquisition**. Oxford University Press.
- Eskandari, P., Behjat, F., & Kargar, A. S. (2015). An investigation of speaking strategies employed by Iranian EFL students. **Journal of Academic and Applied Studies**, 5 (8), 23-55.

- Filipović, J., Mikulec, A., & Cindrić, I. (2019). The use of speaking strategies by pre-service EFL teachers. **English Language and Literature Teaching Journal**, 16 (2), 15-31.
- Gani, S. A., Fajrina, D., & Hanifa, R. (2015). Students' learning strategies for developing speaking ability. **Studies in English Language and Education**, 2 (1), 16-28.
- Hedge, T. (2000). **Teaching and learning in the language classroom**. Cambridge University Press.
- Hendriani, S. (2013). Developing a model of learning strategy of speaking English at college. **International Review of Social Sciences and Humanities**, 6 (1), 104-112.
- Hieu, L. T. (2015). Confucian influences on Vietnamese culture. **Vietnam Social Sciences**, 5 (169), 71-82.
- Juwita, R. S. (2015). **Correlative study between students' learning strategies and speaking skill of the eleventh grade of senior high school** [Unpublished manuscript]. Lampung University Press.
- Keomany, B., Kanokkamalade, V., & Klinchan, N. (2020). The problems of English-speaking of grade 12 students at Paktha secondary school in Laos. **Journal of MCU Humanities Review**, 6 (2), 277-287.
- Leong, L.-M., & Ahmadi, S. M. (2017). An analysis of factors influencing learners' English-speaking skill. **International Journal of Research in Language Education**, 4, 34-41.
- López, M. M. (2011). Speaking strategies used by BA ELT students in public universities in Mexico. **MEXTESOL Journal**, 35 (1), 1-22.
- Mackey, A., & Gass, S. M. (2005). **Second language research: Methodology and design**. Lawrence Erlbaum Associates.
- Mahripah, S. (2014). Exploring factors affecting EFL learners' speaking performance: From theories into practices. **Proceedings of the 3rd UAD TEFL International Conference 2014** (pp. 1-6). Universitas Ahmad Dahlan.

- Martínez-Flor, A., Usó-Juan, E., & Alcón Soler, E. (2006). Towards acquiring communicative competence through speaking. In E. Usó-Juan & A. Martínez-Flor (Eds.), **Current trends in the development and teaching of the four language skills** (pp. 139-157). Mouton de Gruyter.
- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). **Learning strategies in second language acquisition**. Cambridge University Press.
- Oxford, R. L. (1990). **Language learning strategies: What every teacher should know**. Newbury House.
- Pallant, J. (2005). **SPSS survival guide: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows** (3rd ed.). Open University Press.
- Rachmawati, Y. (2012). **Language learning strategies used by learners in learning speaking: A descriptive study in an exemplary class in one of senior high schools in Cimahi** [Master's thesis]. Indonesia University of Education.
- Rao, P. S. (2019). The role of English as a global language. **Research Journal of English**, 4 (1), 65-79.
- Richards, J. C., & Renandya, W. A. (Eds.). (2002). **Methodology in language teaching: An anthology of current practice**. Cambridge University Press.
- Than, T. L. (2019). Speaking problems and causal factors perceived by the eleventh graders at Tay Ninh high school [Master's thesis]. Ho Chi Minh City Open University.
- Tran, T., & Vi, T. (2022). Difficulties encountered by students at a university in Vietnam in speaking English. **International Journal of Social Science and Humanities Research**, 5 (3), 39-50.
- Truong, T. H. N. (2019). **The use of drama in teaching EFL speaking to second year EFL learners at Ho Chi Minh City University of Science** [Master's thesis]. Ho Chi Minh City Open University.

ทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “บาร์นครา”

Attitude towards love of the female protagonist Thai translation of
the Chinese novel “Her City”

หวัง เฟิ่งเหมย^{1*} / วรวรรณ ศรียาภัย² / วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์³ / ปาริชาติ โพธิ⁴

Wang Fengmei¹ / Warawat Sriyabhaya² / Warunya Yingyongsak³ / Parichart Pothi⁴

¹⁻⁴ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

¹⁻⁴ School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000, Thailand

*Corresponding author. E-mail: 527510785@qq.com

Received: February 27, 2026

Revised: April 21, 2026

Accepted: April 25, 2026

Abstract

This research aims to study the attitudes towards love of three female protagonists of three different ages in the translated work “Her City” by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. It analyzes the characteristics of their attitudes towards love and the key factors influencing them. The study found four prominent attitudes towards love among the female characters: love for their children, filial piety, love for their close friend (Guimi), and love for their husbands. Factors influencing these attitudes include values, life experiences, personal traits, and the relationships and friendships between the three characters. This highlights the search for self-worth and emotional refuge among modern women, presenting the diversity and realism of women’s perspectives on love within the context of neorealism.

Key words: The female lead in the Chinese novel; Attitude towards love; “Her City”

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาทัศนคติต่อความรักของตัวละครเอกสตรี 3 คน 3 วัย ในบทพระนิพนธ์แปลเรื่อง “นารีนครา” ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยวิเคราะห์ลักษณะทัศนคติความรักและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติความรักของนางเอก 3 ตัว พบว่า ลักษณะโดดเด่นทัศนคติความรักของตัวละครสตรี มี 4 ประการ ได้แก่ ความรักต่อลูก ความรักในความกตัญญู ความรักต่อกุญมี (เพื่อนสนิท) และความรักต่อสามี และปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติความรัก คือ ค่านิยม ประสบการณ์ชีวิตและลักษณะนิสัยส่วนตัว สายสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างตัวละคร 3 ตัว เพื่อแสดงให้เห็นถึงการแสวงหาคู่มือในตนเองและที่พึงพิงทางอารมณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่ นำเสนอความหลากหลายและความสมจริงของมุมมองต่อความรักของผู้หญิงภายใต้บริบทของงานเขียนแนวสังคมนิยมใหม่

คำสำคัญ: ตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีน ทัศนคติความรัก นารีนครา

บทนำ

ฉือลี่ เป็นชาวอุ๋ฮั่น ผู้แต่งวรรณกรรมจีนร่วมสมัย และเป็นตัวแทนนักเขียนหญิงผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมสะท้อนวิถีชีวิตผู้คน que เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการปฏิรูปพัฒนาประเทศจีนให้ทันสมัย งานเขียนส่วนใหญ่ใช้เมืองอุ๋ฮั่นเป็นฉากหลัง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์แปลนวนิยายเรื่อง “ทาเตอเลิง” ที่นางแต่ง เป็นภาษาไทยว่า “นารีนครา” ใน พ.ศ. 2555 เรื่อง “นารีนครา” ได้รับรางวัล “นักเขียนจีน” และวรรณกรรมมอร์ดอส (Ordos Mongolian Legends and Stories)

ลักษณะเด่นของนวนิยายเรื่อง “นารีนครา” ที่ทำให้เหมาะแก่การศึกษาทัศนคติความรักคือ การที่ตัวละครสามรุ่น ได้แก่ คุณย่า (รุ่นเก่า) มีเจี๋ย (รุ่นกลาง) และเฟิงซุน (รุ่นใหม่) ต่างมีประสบการณ์และมุมมองต่อความรักที่แตกต่างกัน โดยคุณย่ามีทัศนคติความรักแบบเสียสละเพื่อคนที่รักและยึดมั่นในคุณธรรมจีนดั้งเดิม มีเจี๋ยมีทัศนคติความรักแบบไม่น้อยใจ รักอย่างมีเอกภาพและรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว ส่วนเฟิงซุนเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่กำลังต่อสู้เพื่อความรัก ไม่ยอมจำนนต่อชะตากรรม และแสวงหาคู่รักที่เท่าเทียม ความหลากหลายทัศนคตินี้ได้เปิดโอกาสที่วิเคราะห์ทัศนคติความรักถูกหล่อหลอมจากปัจจัยทางสังคม ค่านิยม และประสบการณ์ชีวิต

ตัวละครสตรีทั้งสามตัวนี้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตซึ่งกันและกัน ได้สร้างสายสัมพันธ์และมิตรภาพอันจริงใจเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งเป็นการสร้างความรักอันแข็งแกร่งและคุณค่าอันมั่นคงแก่ชีวิต (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2020, p.57)

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง “นารีนครา” พบว่า มีผู้ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เช่น Batprakhon (2016) วิจัยเรื่อง “ลักษณะร่วมและความดงามของความเป็นหญิงในพระราชนิพนธ์แปลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” และ Tangthikharak (2016) เขียนบทวิจารณ์เรื่อง “นารีนครา: เมืองนี้เป็นของเธอ” ในประเด็นทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีทั้ง 3 ตัวในเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสาระสำคัญอันเป็นแก่นของเรื่องที่ยังไม่มีการศึกษาโดยตรง ดังนั้นจึงสนใจศึกษาทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “นารีนครา” ในด้าน

ลักษณะทัศนคติความรัก และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติความรัก นอกจากจะช่วยให้เข้าใจอย่างชัดเจนในประเด็นที่ศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของสตรีในสังคมจีนร่วมสมัยด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง นารินครา
2. เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง นารินครา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวบทเรื่อง นารินครา ทั้งตัวบทภาษาไทย เรื่อง นารินครา (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013) และภาษาจีน เรื่อง 她的城 (Chi, 2011)

2. ขอบเขตด้านแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิด 2 แนวคิด ซึ่งเป็นแนวคิดโลกทัศน์ของคนไทย และคนจีน เพื่อที่จะสังเคราะห์ลักษณะทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง นารินครา ดังนี้

2.1 แนวคิดโลกทัศน์ของคนไทย แนวคิดเรื่อง “โลกทัศน์” ในทางวิชาการมักได้อธิบายไว้ในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

The Royal Society (2013, p.556) ให้นิยามความหมายของโลกทัศน์ว่าหมายถึง ทัศนคติเกี่ยวกับโลกของผู้ประพันธ์ที่มีต่อคนใดคนหนึ่งหรือสมัยใดสมัยหนึ่ง

Sriyabhay (2025, p.30) สังเคราะห์ความหมายของโลกทัศน์ได้ว่า หมายถึงความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมต่อสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏในภาษาและวรรณกรรม คติความเชื่อและศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม งานศิลปกรรม ธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนสรรพสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจแสดงความสัมพันธ์ในลักษณะมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

Sotthirat (2023, pp.1-4) โลกทัศน์ คือ แนวทางที่ปัจเจกบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ส่งผลให้รู้ เข้าใจ และอธิบายปรากฏการณ์นั้นได้ โดยกำหนดความสัมพันธ์ในลักษณะมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

2.2 แนวคิดโลกทัศน์ของคนจีน พจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่ (ฉบับที่ 6) อธิบายว่า โลกทัศน์ คือ มุมมองโดยรวมและพื้นฐานของผู้คนที่มีต่อโลก เนื่องจากสถานภาพทางสังคมและมุมมองในการพิจารณาปัญหาของผู้คนแตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่แตกต่างกัน เรียกอีกอย่างว่า ทรรศนะจักรวาล (Cosmology) และจักรวาลวิทยา (Dictionary Editorial Office, Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences, 2015, p.1185)

เว่ยยี่ตงได้กล่าวความหมายของโลกทัศน์ คือ มุมมองโดยรวมและพื้นฐานของผู้คนที่มีต่อโลก รวมทั้งธรรมชาติ สังคม และกระบวนการคิดของมนุษย์ ซึ่งเป็นโครงสร้างอุดมคติและความเชื่อใน

ระดับปรัชญาที่ขึ้นำการกระทำทั้งหมดของมนุษย์จากบนลงล่าง จากมุมมองของ วิทยาศาสตร์ (Scientific Hermeneutics) โลกทัศน์นิยมได้ว่าเป็นวิธีการที่มีการจัดระบบเพื่อพรรณนา อธิบาย ชี้แจง และทำนายปรากฏการณ์ทั้งปวง ทั้งในธรรมชาติและสังคม (Wei Yidog, 2004, p.64)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารหรือตัวบท แล้วนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูลตัวบท และข้อมูลแนวคิดทฤษฎี ดังนี้ ข้อมูลตัวบท เริ่มต้นด้วยการค้นหาและรวบรวมตัวบทนวนิยายเรื่องนารีนคราฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาจีน ดังกล่าวในขอบเขตการวิจัยด้านข้อมูล และลงมืออ่านตัวบทในลักษณะอ่านเก็บความคิดและอ่านละเอียด ข้อมูลแนวคิด ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือแนวคิดโลกทัศน์ของคนไทย และแนวคิดโลกทัศน์ของคนจีน ดังกล่าวในขอบเขตวิจัยด้านแนวคิด

2. เก็บข้อมูล หลังจากพิจารณาตัวบทนวนิยายเรื่องนารีนคราฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาจีน โดยอ่านเก็บความคิดและอ่านละเอียดแล้ว จากนั้นจึงเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเนื้อหาตัวบทที่แสดงความรักทุกตอน ลงในแบบบันทึกข้อมูล

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลตัวบทที่เก็บบันทึกไว้แล้วมาจัดระบบตามลักษณะของเนื้อหาทัศนคติความรัก เช่น ความรักต่อลูก ความรักในความกตัญญู ความรักต่อภูมิ (เพื่อนสนิท) และความรักต่อสามี

สังเคราะห์ข้อมูล อธิบายปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติความรักของตัวละครสตรี 3 ตัวในเรื่องนารีนคราด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องนารีนครา ในด้านทัศนคติความรักของตัวละครสตรีที่สะท้อนหรือปรากฏอยู่ในตัวบทนั้น จำแนกผลการศึกษาได้ 4 ประการ ได้แก่ 1) สาระสำคัญของเรื่องนารีนครา 2) ประวัติชีวิตของตัวละครสตรี 3 คน 3) ทัศนคติต่อความรักของตัวละครสตรี 3 คนในเรื่องนารีนครา 4) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติจากตัวละครหญิง 3 ตัวเรื่องนารีนครา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สาระสำคัญของเรื่องนารีนครา

“นารีนครา” เป็นนวนิยายของฉืออี้ผู้มีชื่อเสียง สร้างวรรณกรรมร่วมสมัยของจีนหลายเรื่อง สะท้อนชีวิตและวัฒนธรรมในยุคใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศจีนทันสมัย

“นารีนครา” บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเหลียนเป่าหลีถนนสุขุมวิทเมืองฮั่นไช่ คุณย่าเป็นตัวละครเอกสตรีรุ่นเก่า เป็นแม่สามีของมีเจีย ดูแลมีเจียและลูกของมีเจีย ทำอาหารให้มีเจียและผู้หญิงที่ทำงานในบ้าน ชัดตรงทำ มีเจีย เป็นตัวละครเอกสตรีรุ่นกลาง ดำเนินธุรกิจร้านชัดตรงทำ แล้วก็ไปเป็นเศรษฐีในย่านถนนฮั่นเจิ้ง มีเจียกับสามีต่างมีซู้รัก หลังจากสามีเสียชีวิตด้วยมะเร็งปอดแล้ว มีเจียได้เปิดร้านชัดตรงทำร้านหนึ่ง

ที่ถนนสุขยี่ผ่า เฝงซุนเป็นตัวละครเอกสตรีรุ่นใหม่ และเป็นสาวสำนักงาน ในเมืองฮั่นไช่ตั้งแต่เรียนจบจากมหาวิทยาลัย ต่อไปก็แต่งงานกับโจวหยวน เนื่องจากโจวหยวนซึ่งเคยทำงานและไม่ตั้งใจดูแลลูกชาย สามักรรยาสองคนเกิดความขัดแย้งกันบ่อย ๆ เฝงซุนจึงประชิดสามักรด้วยการมาสมัครเข้าทำงานที่ร้านชำตรงเต้าของมีเจีย ในระหว่างที่เฝงซุนทำงานนั้น ลั่วเหลียงจี้มาเป็นลูกค้าที่ร้านชำตรงได้พบกับเฝงซุน ทั้งสองคนเกิดความรักรักกันและกัน มีเจียทราบเรื่องราวจึงกีดกันทั้งสองคนไม่ให้รักกัน มีเจียกับเฝงซุนเกิดความขัดแย้งกันและทะเลาะกัน แล้วคุนย่ำจัดเตียงให้สองคนในร้านชำตรงเต้า และสั่งให้นอนหลับเสียก่อน คุนย่ำเป็นคนที่มีภูมิปัญญามาก ไม่ได้พูดอะไร ก็ประสานความขัดแย้งระหว่างสองคนได้ ต่อมา เฝงซุนได้รู้เรื่องราวระหว่างคุนย่ำ ช่งเจียงเทาและมีเจีย จึงสงสารและเกิดความเคารพกับมีเจีย มีเจียทราบว่าสามักรของเฝงซุนเป็นคนนิยมรักรุ่มเพศ ไม่ตั้งใจทำงานไม่สนใจครอบครัว จึงจัดให้เฝงซุนกับลั่วเหลียงจี้ได้เจอกันใหม่อีกครั้ง ส่งผลให้ผู้หญิงทั้งสองเป็น “กุยมี” (เพื่อนสนิท) กัน หลังจากนั้น เฝงซุนก็ไม่ได้ทำงานร้านชำตรงเต้าของมีเจียอีก

2. ประวัติชีวิตของตัวละคร 3 คน 3 วัย

เรื่องนารินครามีตัวละครเอกสตรี 3 ตัว ซึ่งเป็นคุนย่ำ ตัวแทนหญิงรุ่นเก่า มีเจีย ตัวแทนหญิงรุ่นกลาง และเฝงซุน ตัวแทนหญิงรุ่นใหม่ ซึ่งมีประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกันมา

ตัวละคร	สมัยการเกิด	ประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน	ลักษณะนิสัย
คุนย่ำ	ก่อนประเทศจีนปลดแอก (ราวพ.ศ. 2468)	เป็นคนฮั่นไช่ บ้านอยู่ที่ถนนสุขยี่ผ่า เรียนจบชั้นมัธยม ทำงานที่โรงพยาบาลผิงอัน รับผิดชอบเรื่องทะเบียนผู้ป่วย	ความเมตตา แข็งแกร่ง มีใจกว้าง รับผิดชอบครอบครัว
มีเจีย	หลังประเทศจีนปลดแอก เกิดการปฏิวัติทางวัฒนธรรม (ราวพ.ศ. 2509-2519)	เป็นคนฮั่นไช่ เรียนจบมัธยมต้น เมื่ออายุ 16 ปีก็เป็นทหารกองทัพบก หลังจากเป็นทหาร 8 ปีแล้ว แต่งงานกับช่งเจียงเทาและทำงานบริษัทขายผ้าที่ถนนฮั่นเจิ้ง ผัวเมียสองคนรักกันมาก แต่ไม่กี่ปีทั้งสองคนต่างก็มิซู้รัก เมื่อช่งเจียงเทาเสียชีวิตด้วยมะเร็ง มีเจียเปิดร้านชำตรงเต้าที่ถนนสุขยี่ผ่า เพราะรักลูกและคุนย่ำ ไม่ได้แต่งงานใหม่แม้ว่ามีคนที่รักคนอื่น	มีความสวยสง่า ช่างพูดช่างคุยรับปาก ปากร้ายแต่ใจอ่อน ฉลาดเยียบแหลม และทำธุรกิจเก่ง รับผิดชอบครอบครัว
เฝงซุน	หลังการปฏิวัติทางวัฒนธรรม หรือการปฏิรูปและการเปิดประเทศ (ราวพ.ศ. 2521)	เรียนจบมหาวิทยาลัย ก่อนแต่งงานเป็นสาวสำนักงานคนสวยอยู่ที่อาคารนิวเคลียร์เตด ซึ่งเป็นอาคารที่ใกล้ที่สุดในฮั่นไช่ ต่อไปแต่งงานกับโจวหยวน ซึ่งเป็นพวกรักรุ่มเพศ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ไม่กลมกลืนกับสามักร จึงนอนและประชิดสามักรโดยไปสมัครงานที่ร้านชำตรงเต้าของมีเจีย ในเวลาทำงานได้รู้จักนักธุรกิจคนหนึ่งชื่อลั่วเหลียงจี้และเกิดอารมณ์รัก ถูกมีเจียกีดกันอย่างเด็ดขาด ผู้หญิงสองคนเกิดความขัดแย้งกัน ภายใต้ความช่วยเหลือจากคุนย่ำ ผู้หญิงสองคนไปทานข้าวด้วยกันและได้เข้าใจกัน สุดท้ายเฝงซุนตัดสินใจว่าจะหย่าร้างกับสามักรและจะไม่เป็นคู่รักกับลั่วเหลียงจี้	มีการศึกษา มีความงาม มีจิตใจที่งดงาม มีความเข้มแข็งและ มีความกล้าที่จะต่อสู้ กับอุปสรรค รับผิดชอบครอบครัว

3. ลักษณะทัศนคติความรักของตัวละครสตรี 3 คนในเรื่องนารีนครา

การวิเคราะห์ทัศนคติความรักของตัวละครสตรี 3 คน มีลักษณะโดดเด่น 4 ประการ ได้แก่ ความรักต่อลูก ความรักในความกตัญญู ความรักต่อกุมี (เพื่อนสนิท) และความรักต่อสามี ลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงใจและความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อคนที่พวกเขารัก และทัศนคติที่มีต่อความรักดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความรักต่อลูก

นวนิยายเรื่องนารีนครา ผู้หญิงสามคนต่างก็รักลูกชายมาก และการอดทนต่อความยากลำบากและการเสียสละเพื่อลูกชายด้วยความเต็มใจ ดังนี้

“เวลามีเจ๊พูดว่า ‘ลูกชายของนาง’ มีเจ๊ยังทำมือแสดงความสูงของ ‘ลูกชาย’ เทียบกับตัวของเฟิงซุนด้วย เพื่อเน้นความจริงของเฟิงซุนว่าเป็นเมียคนอื่นและเป็นแม่ด้วย ยิ่งป็นนิดเดียวได้نگสองตัว หากว่าทั้งสองดีใจเกินไปชั่วขณะหนึ่ง แต่ชีวิตจริงแข็งแกร่งดั่งกำแพงเหล็ก มักทำลายจินตนาการเพื่อฝันใด ๆ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.67)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เฟิงซุนกับลั่วเหลียงจีเกิดอารมณ์รักซึ่งกันและกัน ลั่วเหลียงจีไม่ยอมบอกลาและออกจากร้านชัรตองเท้า มีเจ๊ก็พูดถึงลูกชายเฟิงซุน เน้นย้ำเฟิงซุนเป็นเมียคนอื่นและเป็นแม่ด้วย นึกถึงลูกชายเฟิงซุนสำนึกความผิดและอาย จึงลากับลั่วเหลียงจีทันทีในใจเฟิงซุน ลูกชายมีความสำคัญมากที่สุด เธอจึงเสียสละความรักกับผู้ชายได้เพื่อลูกชาย

“เฟิงซุนรู้สึกโชคดีที่มีผ้าปิดจมูกและใส่ถุงมือ นางรู้ว่ามิเจ๊เคยไม่พอใจ คิดว่านางชอบทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ เฟิงซุนอธิบายว่านางต้องระวังเรื่องสุขภาพขนาดนี้เพื่อลูกชาย ลูกยังเล็ก ร่างกายยังอ่อนแอ แคล้มพัดหย้าสัน อากาศเปลี่ยนหนอยหนึ่งก็เป็นหวัด ไข้ขึ้น มีเจ๊เองก็มีลูกชายเหมือนกัน พอฟังแล้วก็ยอมให้เฟิงซุนทำตามที่ต้องการได้” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.57)

“ไม่เป็นที่ไรอีกหน่อยก็ชินไปเอง ฉันไม่เป็นไร เราไม่อย่ากให้ใครรู้! ไม่มีใครรู้เลยพ่อแม่ของเราลูกชายของเรา ชาวบ้านร้านตลาดเราไม่อย่ากให้ใครรู้ทั้งนั้น ถ้ามีใครรู้ ลูกชายก็ไม่เหมือนาคต” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.113)

จากถ้อยคำของสวียูนฉวนว่า พ่อแม่ที่รักลูก ย่อมวางแผนอนาคตของลูก (Xu Yunquan, 2019, p.112) การชัรตองเท้าเป็นงานหนัก ต้องสัมผัสและติดต่อกับลูกค้าต่าง ๆ นอกจากทำงานให้ดีแล้ว เฟิงซุนก็ตั้งใจรักษาร่างกายสุขภาพตนเอง เพื่อสุขภาพลูกชาย อีกอย่างหนึ่งโจวหยวนเป็นพวกรักร่วมเพศเป็นสิ่งที่สังคมจีนยังยอมรับไม่ได้ เฟิงซุนต้องอดทนและอดกลั้นไม่ให้คนอื่นรู้เพื่ออนาคตของลูก

“มีเจ๊ปัดร้าน จากนั้นเอาเสื้อคลุมไหล่ออกไปยืนที่ประตูด้านนอก มือหนึ่งกดโทรศัพท์มือถือถืออีกมือคิบบุหรี่ ยึดคอมองออกไป คอยดูลูกชายกลับจากโรงเรียนภาคค่ำ พอเห็นลูกชายกลับถึงถณน มีเจ๊จ้องมองดูลูกชายตาไม่กะพริบ พอลูกชายเดินเข้ามาใกล้ นางเดินไปจับแขน ถามลูกชายว่า ‘หิวไหม’ ลูกชายบอกว่า ‘หิว’ จากนั้นมีเจ๊พาลูกชายขึ้นไปหาคนย่าที่ห้องชั้นบน แล้วลงมาที่แผงขายของริมทางเท้า กินข้าวเย็น กินเสร็จแล้วลูกชายจะเข้าไปที่บ้านที่เกิงซินหลี่ ทำการบ้าน” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, pp.78-79)

มีเจ๊พูด “กับลูกชาย ฉันก็พูด 2 คำนี้ ‘ฉ่า...เตอ’ (ไม่มีปัญหา) ถึงเขายาจะกินหัวใจฉัน ฉันก็เอาเม็ดดัดหัวใจให้เขาไป ไม่ต้องล้งเลเลย” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.135)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง เมื่อปิดร้านแล้ว มีเจ๊ก็ไปรอลูกชายกลับบ้านหลังจากเรียนด้วยตัวเองตอนกลางคืนที่หน้าประตูร้าน แล้วพาลูกชายไปทานอาหารกลางคืน เธอมีความอ่อนโยนต่อลูกชาย

มากและพูดเบา ๆ กับลูกด้วย ซึ่งแตกต่างจากภาพลักษณ์ที่ปกตินอกจากรณีแล้ว มีเจตน์ใจหาธุรกิจอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ลูกมีชีวิตที่ดีที่สุด

“บ้านของคุนย่ายุติและถูกแบ่งเป็นของคนอื่นเนื่องจากปฏิกิริยาวัฒนธรรม และในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมพ่อของซ่งเจียงเทากระโดดตึกตาย นางพลอยให้ทุกอย่างเป็นไปตามยถากรรมไม่ร้องไห้ โศกเศร้า เป็นบ้าเป็นหลัง ไม่ทำท่าโศกเศร้า ไม่ขาดสติ นางเป็นแม่มาตุที่ดูแลลูกชายกำพร้าเพียงคนเดียว ด้วยกายใจ ที่สงบ เข้มแข็ง” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.108)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า แม้ว่าครอบครัวคุนย่าได้ประสบการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ แต่คุนย่าเป็นแม่ เธอต้องเข้มแข็งและเลี้ยงลูกให้เติบโต อันที่จริง คุนย่าไม่เพียงแต่เลี้ยงดูลูกชายให้เติบโตเท่านั้น ยังปลูกฝังนิสัยที่มีใจกว้างและกล้าได้กล้าเสียด้วย

3.2 ความรักในความกตัญญู

ความรักในความกตัญญู เป็นการระลึกถึง การตอบแทนคุณในผู้มีพระคุณหรือสิ่งที่มีคุณกับตน ความกตัญญูเป็นหนึ่งในคุณธรรมที่เมื่อบุคคลยึดถือปฏิบัติย่อมประสบกับความสุขความเจริญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมจีนและสังคมไทย ได้ปลูกฝังให้บุคคลมีความกตัญญูต่อบิดา มารดา (Batprakhon, 2016, p.26) และจากคำสอนของขงจื๊อกล่าวว่า บุตรที่มีความกตัญญูเมื่อปฏิบัติต่อบิดามารดา ย่อมแสดงความเคารพอย่างสูงสุดเมื่ออยู่ร่วมกัน และมอบความสุขอย่างเต็มที่เมื่อดูแลเลี้ยงดู (kongzi, 2017, p.58) “ร้านชำรองเท้าเป็นกิจการที่มีเจียเลือกสรรโดยใคร่ครวญเป็นอย่างดี ประการแรก ต้องเป็นกิจการที่ไม่มีควัน ไม่มีน่าน้ำจากการหุงหาอาหารรบกวนคนแก่ ประการที่สอง ต้องไม่มีเสียงรบกวนคนแก่” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.112)

“มีเจียทนไม่ได้แล้ว นางเดินเข้าไปที่กระตักน้ำในห้องด้านใน รินน้ำกันอย่างรวดเร็ว แล้วขึ้นบันไดไป 2-3 ก้าว แต่คิดว่าคนแก่ข้างบนน่าจะหลับไปแล้ว เลยหยุดเดิน กลับลงมานั่ง” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.82)

“มีเจียมีใครคนนั้นเป็นคู่รักอยู่ตั้ง 7 ปีเต็ม ไม่ว่าใครคนนั้นจะหลอกล่อมีเจียอย่างไร ใช้ทั้งไม้แข็งและไม้นวม วันเกิดของมีเจีย เขาเอาดอกกุหลาบแดงวางไว้เต็มเตียงเหมือนกับเพลงยอตนิยมที่ว่าดอกกุหลาบ 999 ดอก แต่ใน 7 ปีนั้นผู้หญิงคนนั้นทำให้มีเจียพูด 2 พยางค์ว่า “ขอหย่า” ไม่ได้เลย” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.110)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุนย่าเปิดร้านชำรองเท้าให้มีเจีย เพื่อดูแลมีเจียและผู้หญิงทำงานที่ร้านชำรองเท้า จึงอยู่ห้องบนร้านชำรองเท้า ทุกวัน มีเจียปิดร้านแล้วก็ขึ้นไปห้องชั้นบนเพื่อคุยกับแม่สามี และดูแลเธอให้หลับ เมื่อกลับมาที่ร้านชำรองเท้าตอนกลางคืนหลังจากได้เตียงกับพี่งซุน มีเจียโกรธมากและอยากขึ้นไปชั้นบน นึกถึงแม่สามีนอนหลับไปแล้ว จึงหยุด หันหลังและนั่งบนบันได และไม่ยอมให้แม่สามีรู้ต้นเหตุที่ทะเลาะกับพี่งซุนไม่ยอมให้แม่สามีเป็นห่วง เมื่อซ่งเจียงเทาเสียชีวิตแล้ว มีเจียไม่ได้แต่งงานใหม่กับซู่ ถึงแม้ว่าคุนย่ายุติกับเธอสั่งให้เธอเริ่มชีวิตใหม่ และใครคนนั้นขอแต่งงานหลายครั้ง เพราะเธอรักคุนย่า จะออกจากคุนย่าไม่ได้ จะเห็นได้ว่ามีเจียมีความกตัญญูต่อคุนย่ามาก

คำสอนจากหลี่ซู่ชี้ ว่าคำสอนจากบิดามารดาต้องฟังด้วยความเคารพ และคำตักเตือนจากบิดามารดาต้องยอมรับด้วยความอ่อนน้อม (Li Yuxiu, p.112)

“พ่อของเฟิงซุนเป็นเทคนิคเขียน แม้เป็นสมุหบัญชี เป็นคนดีซื่อสัตย์ ทั้ง 2 คนปลดเกษียณแล้ว พวกเขาเลี้ยงลูกมาให้เป็นคนดี ซื่อสัตย์ ให้เรียนหนังสือสูง ตั้งแต่เด็กเฟิงซุนจึงไปมาบนถนนเขียนเงินสาย 5 แถงเครื่องแบบนักเรียนหลวมโคร่ง สะพายเป้ใส่หนังสือใบใหญ่ หลายปีต่อมาเมื่อจบมหาวิทยาลัยก็ทำงาน

เป็นเจ้าหน้าที่เสมียนในตึกนิวเวิลด์เทรด” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.30)

“พ่อแม่เฟิงซุนเป็นคนชื่อ ๆ เฟิงซุนไม่ได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้พ่อแม่ฟังมากนัก เพราะตั้งแต่เล็กก็ไม่ค่อยพูดกับพ่อแม่จนจากเรื่องเรียนสอบได้คะแนนเท่าไร พ่อแม่บอกว่าไม่ให้ทะเลาะกับเพื่อน ไม่ให้ไปไหนกับเพื่อนชายตามลำพัง ให้สนใจการเรียน ไม่ให้ยุ่งกับความรักก่อนวัยอันควรถ้าออกจากบ้านตอนดึกก็ให้กลับมาเร็ว ๆ กลัวจะพบคนชั่ว” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.46)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า เฟิงซุน เป็นคนที่ซื่อสัตย์มาตั้งแต่เด็ก ฟังคำสอนพ่อแม่ เรียนด้วยความตั้งใจ ไม่รักแต่เงิน ๆ แม้จะไม่ค่อยคุยกับพ่อแม่บ่อยแต่ก็ยังเชื่อฟังพ่อแม่ หลังเรียนจบและทำงานแล้วจึงแต่งงานกับโจวหยวนด้วยความรัก เชื่อฟังคำสอนพ่อแม่ก็แสดงว่ามีความกตัญญู

3.3 ความรักต่อญาติ (เพื่อนสนิท)

คุณย่า มีเจี๋ยและเฟิงซุนเกิดในยุคต่างกัน มีการศึกษาและประสบการณ์ชีวิตต่างกันมาก แต่พวกเธอทั้งเป็นผู้หญิงและคุณแม่ ดังนั้นจึงถนอมน้ำใจกันและสร้างมิตรภาพอันลึกซึ้ง

“มีเอี้ย บ้านของเราไม่กลัวความลำบาก อยากมีร้านขายของก็ต้องมีถ้าเกยยอมทำการค้าอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ได้ทั้งนั้น ฉันจะอยู่ชั้นบน แก่ค้าขายอยู่ชั้นล่าง ลูกชายกลับจากโรงเรียนก็เจอทั้งย่าทั้งแม่ เรา 3 คนก็จะกินข้าวร้อน ๆ ด้วยกัน มีเอี้ยฉันแก่แล้ว ฉันขอร้องบังคับแก อยากให้แกกับหลานอยู่ใกล้ ๆ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, pp.111-112)

“แม่ผัวมีเจี๋ยกับข้าวเอง มีผู้ช่วยคนหนึ่ง คนก็ยังทำกับข้าวร้อน ๆ อร่อย ๆ ได้ทุกมื้อ บรรจุใส่กล่องตามจำนวนลูกจ้าง ทุกคนกินแล้วก็ว่าอร่อยทั้งนั้น มีเจี๋ยมีปันโตแบบเก็บความร้อนได้ใช้ส่วนตัว” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.46)

คนแก่เรียกมีเจี๋ยและเฟิงซุนเข้าไปในห้องของนาง แต่ไม่ได้พูดอะไร คนแก่ใจดี สีหน้าเรียบไม่ได้แสดงท่าทางอะไรออกมา ปู่ที่นอน 2 ที่ห่มมีเจี๋ยกับเฟิงซุนนอนกับพื้น แล้วปูผ้าห่มหนา 2 ผืนที่นอนอยู่เต็มพื้นที่แทบไม่มีทางเดิน คนแก่กลับไปทีเดียว ถอดเสื้อนอน ทำทุกอย่างเอง ไม่ต้องให้ใครช่วย นางค่อย ๆ ลงนอน ไม่รีบร้อน (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.92)

“มีเจี๋ยมีใครคนนั้นอยู่ 7 ปี ผู้หญิงคนนี้ก็รู้ แต่ทำเป็นไม่รู้ ไม่แสดงสีหน้าท่าที่ห่มเจี๋ยเห็นแม่แต่น้อย ไม่เคยมีคำพูดเสียดี ไม่เคยพูดว่าตัวเองรู้ กลัวว่าจะทำให้มีเจี๋ยอาย” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.109)

“มีเจี๋ยพูดถึงช่งเจียงเทาโดยไม่มีน้ำตา พอพูดถึงแม่ผัว นางดื่มเหล้ามาก ตาแดงเรื่อ น้ำตาไหลติดอยู่ที่ขนตา เอากะดาษเช็ดมีมาซาอย่างระมัดระวัง” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.109)

จากตัวอย่างที่ดังกล่าวเห็นได้ว่า คุณย่า (แม่สามีของมีเจี๋ย) เป็นผู้หญิงที่มีเจี๋ยเคารพและนับถือมาก คุณย่าดูแลครอบครัวมีเจี๋ยและเข้าใจชีวิตมีเจี๋ยมีความยากลำบากมาก แม้ได้รู้ว่ามีเจี๋ยมีชีวิตรักแต่ก็ไม่ได้โทษอะไร กลับปิดบังความจริงไม่ให้ลูกชายของมีเจี๋ยรู้เรื่อง หลังจากช่งเจียงเทาเสียชีวิต คุณย่าก็กลืนกลืนให้มีเจี๋ยแต่งงานใหม่และเริ่มต้นชีวิตใหม่ มีเจี๋ยไม่ได้ตกลง เมื่อได้เห็นมีเจี๋ยติดบุหรี่ยาลูกบอล และหลงใหลเรื่องละครทั้งวันเนื่องจากการตายของช่งเจียงเทา คุณย่ากังวลว่าลูกสะใภ้จะประสาบับดีเหอะอะไรขึ้น จึงเปิดร้านชำตรงหน้าเพื่อให้มีเจี๋ยออกจากความเศร้าโศก และทำอาหารให้ผู้หญิงที่ทำงานที่ร้านชำตรงหน้า

เมื่อมีเจี้ยและเฟิงขุนทะเลาะกัน คุณย่าช่วยให้สองคนสงบลงอย่างชาญฉลาด มีเจี้ยจึงชื่นชมว่า “ผู้หญิงคนนั้นนะ ต้องใช้เพลงเด็กที่ร้องกันในสมัยก่อนมาอธิบายนางเป็นผู้หญิงที่ไม่โชคน นางเป็นเทพธิดาจุติมาเกิด” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.108)

“เฟิงขุนจะไปทำเล่น ๆ กับมีเจี้ยไม่ได้ ต่อมามีเจี้ยโชคไม่ดี ช่งเจียงเทาเป็นมะเร็งตาย นางสูญเสียเงินสูญเสียทุกสิ่ง มีเจี้ยต้องกลับไปเปิดร้านชำรองเท้าเล็ก ๆ หน้าบ้าน เฟิงขุนจะต้องซื้อสัตว์ ภัคดียิ่งขึ้นทั้งมีเจี้ยไม่ได้ ต้องทำงานให้มีเจี้ยอย่างดี (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.40)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เฟิงขุนเป็นผู้หญิงที่เรียบง่าย เธอคิดในใจว่าแม้ได้ประสบความไม่เป็นธรรม สามีก็ยังอยู่ที่ดี ลูกชายเธอยังมีคุณพ่ออยู่ แต่สามีของมีเจี้ยเสียชีวิตไปนาน จะพบหน้าอีกไม่ได้แล้ว ถึงอย่างนั้น มีเจี้ยก็ยังใช้ชีวิตอย่างเข้มแข็งและกระตือรือร้น ดูแลลูก เลี้ยงลูก และดูแลคนงานที่ร้านชำรองเท้า ซึ่งมาจากชนบทได้ดี ๆ เฟิงขุนเอาใจเธอมาใส่ใจเรา รู้สึกว่านับถือและเสียสละตายเป็นอย่างยิ่งกับมีเจี้ย จึงเสียใจในภายหลังที่ทะเลาะกับมีเจี้ย และว่าเสียใจแล้วเพื่อขอภัยจากมีเจี้ย ขณะที่กินข้าวด้วยกัน นาง 2 คนได้เปิดใจพูดคุยเรื่องส่วนตัว (เรื่องสามีเฟิงขุนเป็นพวกกรักร่วมเพศ และเรื่องชู้ของมีเจี้ย) ในที่สุดก็คบเป็นก๊วยมี (เพื่อนสนิท)

“ฉันคิดว่า 2 คนนี้เป็นคนนอกกริต มีเจี้ยแอบคิด และแอบตำไม้อหวน ใจซี้หมา เสงซวย เห็นชัด ๆ ว่าเป็นต้นเหตุให้เมียมาทำงานสกปรกแค่นั้นแล้ว ยังไม่รับมารับกลับไปอีก โกรธกันไม่กี่วันก็น่าจะพอแล้ว ยังแกล้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ปลอ่ยให้เมียลำบาก ผู้ชายอะไรซู้จริง ๆ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.27)

“เมื่อเฟิงขุนทำงานได้เดือนสองเดือนมีเจี้ยซื้อปันโตแบบเดียวกันให้เฟิงขุน ทั้งสองมีปันโตใส่ข้าว 2 ชิ้นเหมือนกัน เถาหนึ่งเป็นสีฟ้าอ่อน เถาหนึ่งเป็นสีชมพูอ่อน หลังจากเฟิงขุนได้ปันโตสีชมพูอ่อนแล้ว กับข้าวที่กินก็เหมือนมีเจี้ย มีทั้งเนื้อสัตว์และผัก บางครั้งยังมีอาหารที่แม่ครัวใช้เงินส่วนตัวจัดเพิ่มขึ้นอีก” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, pp.46-47)

จากตัวอย่างที่ดังกล่าวเห็นได้ว่า มีเจี้ยพอใจกับความสามารถในการทำงานของเฟิงขุนมาก เมื่อเฟิงขุนมาทำงานเป็นเวลาเกือบเดือน มีเจี้ยก็ให้กล่องอาหารพิเศษแก่เฟิงขุน และบางครั้งก็เพิ่มอาหารส่วนตัวสักอย่าง หลังจากได้รู้ความจริงที่เฟิงขุนทะเลาะวิวาทกับสามีแล้ว แอบตำไม้อหวน เมื่อได้รู้ไม้อหวนเป็นพวกกรักร่วมเพศแล้ว สงสารเฟิงขุนมากและปลอบโยนให้กำลังใจและความกล้าแก่เฟิงขุนในเรื่องการหย่ากับไม้อหวน และสัญญาว่าจะเก็บความลับของเรื่องไม้อหวนด้วย นี่สะท้อนให้เห็นถึงความรักระหว่างก๊วยมีมาก

3.4 ความรักต่อสามี

“สามีคุณย่า ซึ่งพ่อของช่งเจียงเทาเกิดในครอบครัวนายทุนที่ร่ำรวย เธอเป็นหัวหน้าที่ทำการโปรชนีย์ที่ถนนเจียงฮั่นก่อนยุคปลดแอก มีสถานะเป็นอย่างไร ถ้าพูดอย่างถ่อมตัวหน่อยก็จะไม่บอกว่าอันดับหนึ่งของประเทศจีนแต่ก็ไม่เป็นรองใคร” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.85) “เพราะประวัติวัฒนธรรมบ้านของครอบครัว ซึ่งถูกยึดและถูกแบ่งเป็นของคนอื่น และในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมพ่อของช่งเจียงเทากระโดดตึกตาย นางปล่อยให้ทุกอย่างไปตามยถากรรมไม่ร้องให้ตีโพยตีพาย เป็นบ้าเป็นหลัง ไม่ทำท่าโศกเศร้า ไม่ขาดสติ นางเป็นแม่มาที่ดูแลลูกชายกำพร้าเพียงคนเดียว ด้วยกายใจ ที่สงบ เข้มแข็ง” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.108) ตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าพ่อของช่งเจียงเทาถึงภรรยาและลูกไปอย่างไร้ความรับผิดชอบและ

เลือกที่ฆ่าตัวตาย คุณย่าก็ไม่ได้ร้องเรียนอะไรกับสามีเลย เธอไม่ได้หาซุ้หรือแต่งงานใหม่ แต่การเลี้ยงลูกของสามีกับเธอตามลำพัง เราจึงเห็นได้ว่าคุณยารักสามี

บางที่มีเจ็ยกี่หงุดหงิด ไม่พอใจ และเหงาอ้างว้าง ถึงจะทะเลาะกับช่งเจียงเหา แต่นางก็เข้าใจว่าเขามีนิสัยและความเคยชินแบบนี้ วันใดที่ช่งเจียงเหารู้สึกว่าเขาไม่มีเสน่ห์กับผู้หญิงอีกต่อไป เขาจะยอมตายเสียดีกว่า เขา 2 คนเป็นผัวเมียกันแบบนี้ เป็นคนที่รู้จักกัน (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.107)

“เมื่อช่งเจียงเหาไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลพบว่าเป็นมะเร็งปอด พอรู้ความจริง เลยนอนลุกไม่ขึ้น มีเจียพาสามีไปปรึกษาที่โรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในปักกิ่ง เชียงไ้อ๋ จ่ายเงินเหมือนหน่ำน้า เพียงครึ่งปีช่งเจียงเหาก็ตายไป มีเจียประสบเหตุที่ไม่คาดคิด ทุก ๆ วันมองกระจกเห็นตัวเองชัดขึ้นว่าหน้าตาмирว้อย รู้สึกมีน้ำตาอยู่ตลอดเวลา แต่ร้องไห้ไม่ออก” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.32)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า ช่งเจียงเหา (สามีของมีเจีย) ซึ่งใคร ๆ ก็ทราบดีว่า ใจกว้าง กล้าได้กล้าเสีย และเจ้าชู้ ชอบชีวิตที่มีชีวิตชีวา เล่นการพนันและเที่ยวผู้หญิง แม้ว่ามีนิสัยที่ไม่ดีหลากหลาย แต่เธอก็รักมีเจียและเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัว เมื่อมีเจียอายุ 16 ปีก็เข้ารับราชการทหาร เขาครอง 8 ปี จนถึงมีเจียออกกองทัพแล้วสองคนแต่งงาน ช่งเจียเหาชอบจับและเป็นใจกลางของผู้หญิง มีเจียโกรธ และทั้งสองคนเคยคุยกันเรื่องนี้ด้วย แต่ช่งเจียงเหาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นไม่ได้ ถ้าผู้หญิงไม่สนใจกับเขาแล้ว ก็เหมือนฆ่าเขาตาย ดังนั้น มีเจียก็มิซุ้รักด้วย เมื่อได้รู้ว่าช่งเจียงเหาเป็นมะเร็ง มีเจียจึงพาเขาไปหาหมอตามที่ต่าง ๆ และไม่สนใจจะเสียเงินเท่าไร หลังจากช่งเจียงเหาเสียชีวิตไป มีเจียติดบุหรี่ แลออกฮอลล์ และหลงเรื่องละครโทรทัศน์ทั้งวันทั้งคืน จนกระทั่งคุณย่าเปิดร้านชดรองทำให้เธอทำธุรกิจ เธอจึงออกจากความเศร้าโศกเรื่อย ๆ นี่สะท้อนให้เห็นว่ามีเจียรักสามี

“มันเป็นเรื่องความลับส่วนตัว ถ้าฉันพูดออกมาแล้ว ไม่รู้ว่าจะเป็นการทำลายชื่อเสียงของเขาหรือเปล่า” ผิงถามมีเจียอย่างไม่แน่ใจ “ผิงซุนพยักหน้าและยอมตาม คิดแล้วคิดอีก หัวเราะอย่างเข่อ ๆ ถือโอกาสที่ตัวเองเต็มมาก พูดในสิ่งที่ไม่กล้าเล่าให้ใครฟัง พูดออกมาผิงซุนพูดอย่างรวดเร็ว “เธอเป็นพวกรักร่วมเพศ !” “ฉันไม่โทษโจวหยวน ตอนแรกเขาเองก็ไม่แน่ใจ แต่ฉันโทษเขาที่เขาเอาแต่เที่ยว ไม่ทำงานหาเงิน เราคุยกันแต่เรื่องว่า ทำอย่างไรที่จะช่วยกันเลี้ยงลูกชายให้ดี เขาสัญญาว่าจะทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว แต่เขาก็ผิดสัญญา เรื่องนี้แหละที่ฉันทโกรธ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, pp.114-115)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โจวหยวน (สามีของผิงซุน) ซึ่งเป็นคนที่มีหน้าตาหล่อและรูปร่างดีด้วย แต่เป็นพวกรักร่วมเพศ และชอบเล่นลูกข่าง ขี้เกียจทำงาน ถึงเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบครอบครัว ผิงซุนก็ไม่ได้บ่นกับเขาและเก็บความลับได้ดี ไม่เสนอหย่ากันเลย แต่จนกระทั่งไปสมัครงานที่ร้านชดรองเท้าของมีเจีย แต่สุดท้ายผิงซุนก็ตัดสินใจจะหย่ากับเขา ผิงซุนรักสามีแต่ต้องหย่ากันเพื่อชีวิตใหม่และลูกชาย

4. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านความรักของตัวละครสตรี 3 ตัวในเรื่องนารีนครา

จากนวนิยายเรื่องนารีนคราเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อความรักของตัวละครผู้หญิง 3 ตัว ประกอบด้วยค่านิยม ประสบการณ์ชีวิตและลักษณะนิสัยส่วนตัว สายสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างตัวละคร 3 ตัว จึงส่งเสริมให้ผู้หญิง 3 คนเกิดความรักที่มีลักษณะร่วมด้วย ดังต่อไปนี้

4.1 ค่านิยมของตัวละคร 3 ตัว

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง (The Royal Society, 2013, p.253)

เฟิงซุนเป็นผู้หญิงที่เรียนจบมหาวิทยาลัยและก่อนแต่งงานเป็นสาวสำนักงานคนสวยอยู่ที่อาคารนิวเวิลด์เทรต มีความรู้และฐานะทางสังคมดี แต่งงานแล้วไม่ได้ทำงานต่อเนื่องจากต้องดูแลลูก แต่เพราะว่าสามีเธอชอบเที่ยวไม่ตั้งใจทำงานและเลี้ยงลูก เธอจึงถอนประทัดและไปทำงานในร้านชัตรองเท้าที่เปิดโดยมีเจีย เฟิงซุนตั้งใจทำงาน ยอมรับความทุกข์ยาก และยืนหยัดงานหนัก เธอไม่ดูถูกงานชัตรองเท้า ตอนแรกรู้สึกอึดอัดเล็กน้อย แต่เคยชินแล้ว ก็ไม่สนใจสายตาจากคนอื่น ไม่รู้สึกอายใจ งานชัตรองเท้าเป็นงานแรกของเฟิงซุนหลังจากแต่งงาน ตอนที่เธอทำงานได้ส่งสมประสงค์และพัฒนาเจตนาารมณ์ที่เข้มแข็งซึ่งวางรากฐานให้สามารถเผชิญกับความพ่ายแพ้ของชีวิตอย่างกล้าหาญ นั่นคือ การตัดสินใจหย่าร้างกับสามีในวันหลัง มีเนื้อหาดังนี้

เฟิงซุนอ้า ๆ อึ้ง ๆ นั่งอยู่ครู่หนึ่งแล้วตอบชื่อ ๆ “ติละ ฉันทยอมรับ ฉันทตั้งใจให้โจวหยวนเห็นแต่ว่ามีเจีย ขอให้คุณวางใจเถิดว่าคุณเปิดร้านทำธุรกิจ ธุรกิจเป็นเรื่องสำคัญ เพียงแต่ให้ฉันททดลอง ฉันทสัญญาว่าจะอดทนทำงานหนักได้เหมือนคนอื่น ฉันทจะทำเต็มที่ที่สุด” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.24)

“เวลาผ่านไป 3 วัน ผ่านไปอาทิตย์หนึ่ง มีเจียเห็นว่าเฟิงซุนไม่เพียงแต่เป็นคนหัวอ่อนธรรมดา ๆ แต่ว่าอ่อนสงนง่ายเสียจริง ๆ คนที่เดินผ่านไปผ่านมาล้วนแต่รู้จักนาง จ้องมองนางชัตรองเท้านางก็ไม่แคร์ ถึงแม้ว่านางจะมาทำงานเพราะโมโหสามี การพูดว่าทำงานง่าย แต่แท้จริงนิสัยยาก แต่เฟิงซุนพูดจริงทำจริง นางไม่สนใจว่าจะเสียหน้าหรือไม่บังคับตัวเองให้ทำงานที่ยาก” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.25)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า มีเจียเป็นคนเด็ดเดี่ยวและแน่วแน่ เธอมีความคิดทันสมัยและความสามารถในการตัดสินใจด้วยตัวเอง ดังนั้น เมื่อได้รู้ว่าซ่งเจียงเทาชอบจีบผู้หญิงและจะเปลี่ยนนิสัยนั้นไม่ได้ เธอก็พบซู่รักเช่นกัน มีเจียมีนิสัยเป็นทหารและมีความจงรักภักดี ไม่ยอมให้เพื่อนของเธอได้รับความไม่เป็นธรรมดังนั้น เธอเสนอให้เฟิงซุนหย่าร้างกับสามีและเริ่มต้นชีวิตใหม่

มีเจียพูดว่า “ฉา...เตอ” เป็นลักษณะของเมืองใหญ่ออย่างอื่น เมืองตั้งมากมายไม่มีบุคลิกลักษณะแบบนี้ ฉันทกับเธอก็เหมือน “ฉา...เตอ” ภายหลังถ้าเธอต้องการอะไร มีเจียช่วยได้ทุกอย่าง เธอหย่ากับหยวนหยวนเรื่องต่าง ๆ ทางฝ่ายของหยวนหยวนยกไว้ให้ฉันทจัดการ ฉันทสัญญาว่าจะช่วยปลอบเขา และสัญญาว่าจะไม่ให้คนอื่นรู้เหตุผลที่แท้จริง วางใจเถิด ทุกอย่างฉันทเอาไว้อยู่ รอแต่ให้เธอเปิดปากพูดว่าจะเอาอย่างไรเท่านั้น มันก็แค่จะหย่าหรือเปล่า ไม่ใช่เรื่องใหญ่ไซ้ไหม ฉันทไม่ยอมปล่อยให้พวกครอบครัวโจวหยวนแย่งเอาซุนเทียน (ช่วงที่ดีที่สุด) ในชีวิตเธอไปได้ ! ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.135)

มีเจียเป็นนักธุรกิจ แต่เธอไม่มุ่งแต่จะเอาผลประโยชน์อย่างเดียว และไม่ทำรุนแรงจ้าง เธอซื้อเนื้อซื้อผักเอง แล้วก็ขอให้คนย่ำทำอาหารให้ทุกคนในร้านชัตรองเท้ารับประทาน ลูกจ้างหญิงทำงานชัตรองเท้าด้วยความซื่อสัตย์และขยันขันแข็งยิ่งขึ้น

“มีเจียหันไปถอนใจต่อหน้าเฟิงซุน เธอไม่รู้หรอกว่า คนโบราณสมัยสังคมเก่าเธอใจดีมีคุณธรรม เธอรู้ว่าควรจะอย่างไรกับคนอื่น ใครจะใจแข็งแค่ไหน ต่อหน้านางก็จะกลายเป็นน้ำ” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2013, p.111)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่า คุณย่าเกิดก่อนสมัยประเทศจีนปลดแอก แม้เป็นหญิงสาวที่อ่อนโยน ตีตาม และเรียนจบชั้นมัธยม แต่เกิดในสมัยสังคมเก่าจึงมีคตินั้งเดิม ซึ่งมีสำนวนจีนว่า “ฉงย้อจ้ง” หมายถึงรักเดียวใจเดียว ต่อมาได้ขยายไปถึงหลักความเชื่อในระบบศักดินาว่าผู้หญิงมีสามีสองคนไม่ได้ ถึงแม้ว่าสามีเสียชีวิตไปแล้วก็จะไม่แต่งงานใหม่ตลอดชีวิต ก็เลยเมื่อสามีกระโดดตึกตาย คุณย่าไม่ได้ร้องไห้ ตีโพยตีพายเป็นบ้าเป็นหลัง ไม่โศกเศร้า ไม่ขาดสติ และไม่หาซู้รักหรือแต่งงานใหม่ แต่การเลี้ยงลูกของเธอ กับสามีก็กระทำตามลำพัง

4.2 ประสบการณ์ชีวิตและลักษณะนิสัยส่วนตัว

ก่อนสมัยประเทศจีนปลดแอก คุณย่าเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหญิง หลังจากนั้นทั้งประเทศ ก็ได้รับอิทธิพล เอลูกวิพากษ์วิจารณ์นับไม่ถ้วนในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและค่อย ๆ กลายเป็น พลเมืองธรรมดา สามีของเธอฆ่าตัวตายในช่วง “การปฏิวัติทางวัฒนธรรม” (ค. ศ. 1966-1976) ซึ่งไม่ได้ ทำให้เธอเสียความกล้าที่จะมีชีวิตอยู่ การดูแลลูกชายจนถึงการปฏิรูปและเปิดประเทศ ประสบการณ์ชีวิต ที่ยากลำบาก ทำให้เธอเต็มไปด้วยความเข้มแข็ง ความอดทน และความเมตตาภายในจิตใจของเธอ

เฟิงซุนมีอายุ 30 ปีกว่า เธอสง่า เยียบ นิสัยดี แต่ครั้งนั้น เธอเรียนจบมหาวิทยาลัยและทำงาน เป็นพนักงานออฟฟิศ หลังจากแต่งงานแล้วก็ไม่ได้ทำงานต่อเพื่อดูแลลูกชาย เพราะสามีไม่รับผิดชอบกับ ครอบครัว จึงถอนและประกาศโดยไปทำงานในร้านชำตรงเท่าที่เปิดโดยมีเจีย สภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต เป็นเฉพาะอย่างเดียวและมีประสบการณ์ชีวิตไม่มาก ทำให้เธอเต็มไปด้วยความใจดีและกล้าเผชิญความ ท้าทายในชีวิต

มีเจียเป็นหญิงม่ายมีอายุสี่สิบกว่า เธอเคยเป็นทหาร 8 ปี และเคยทำธุรกิจกับสามีที่ถนัดอันจึง เธอเป็นเศรษฐีคนแรกในเมืองอันไชว่ หลังจากสามีเสียชีวิตด้วยโรคกระเร็ง ครอบครัวของเธอก็ทรุดโทรมลง สุดท้าย เธออาศัยอยู่กับแม่สามีและลูกชาย และเปิดร้านชำตรงเท่าในบ้านของบรรพบุรุษบนถนนสายหนึ่ง เธอมีประสบการณ์ชีวิตมากมายและมีประสบการณ์ชีวิตขึ้น ๆ ลง ๆ เธอจึงฉุนเฉียว กล้าหาญ เยียบแหลม และพัฒนาตนเอง มีศักยภาพและความสามารถในการเป็นผู้นำ

4.3 สายสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างตัวละคร 3 ตัว

คุณย่า มีเจียและเฟิงซุน ซึ่งเป็นตัวแทนหญิงรุ่นเก่า รุ่นกลาง และรุ่นใหม่ แม้จะเกิดในยุคไม่เหมือนกัน และมีประสบการณ์ชีวิตและนิสัยต่างกันมาก แต่ไม่กระทบต่อการประสานความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมี มิตรภาพที่ลึกซึ้งระหว่างสามคน คุณย่าดูแลการกินอาหารของมีเจียและเฟิงซุน เรียกมีเจียว่า “มีญา” (“ญา” มีความหมายว่าลูกสาว) และเรียกเฟิงซุนว่า “ซุน” ซึ่งเป็นการเรียกชื่อที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมาก เมื่อได้อินมีเจียกับเฟิงซุนทะเลาะกัน คุณย่าไม่พูดอะไรแค่จัดที่นั่งนอนให้สองคน การปฏิบัติต่อมีเจียเหมือน ลูกของตนเอง มีเจียกับเฟิงซุนต่างก็พึ่งพาอาศัยคุณย่ามาก มีเจียถือว่าคุณย่าเป็นมารดาโดยกำเนิดมาช้านาน และไม่ยอมที่จะออกไปแต่งงานใหม่กับคนอื่น เฟิงซุนรู้สึกว่าคุณย่าเป็นคนซื่อสัตย์ที่สุด มีความเมตตาตามาก เมื่ออยู่กับคุณย่ารู้สึกอบอุ่นมาก ทั้งสามคนอยู่กันได้เหมือนครอบครัว เฟิงซุนเสียใจกับความขมขื่นของมี เจียในการทำธุรกิจคนเดียวหลังจากสูญเสียสามี มีเจียเห็นอกเห็นใจกับโชคชะตาที่เฟิงซุนประสบ และให้ ความกล้าหาญและกำลังใจในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ สามคนเป็นคู่รักและภุมย์ (เพื่อนสนิท) ที่สำคัญของ กันและกัน

บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติความรักของตัวละครเอกสตรี 3 คน 3 วัย ในบทพระนิพนธ์แปลเรื่อง “นารีนครา” พบว่าลักษณะที่โดดเด่น 4 ประการ คือ ความรักต่อลูก ความรักในความกตัญญู ความรักต่อญาติ (เพื่อนสนิท) และความรักต่อสามี โดยตัวละครทั้ง 3 แม้จะมีภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิตต่างกัน แต่ต่างแสดงออกซึ่งความรักอย่างจริงใจและเสียสละ โดยเฉพาะความรักที่มีต่อครอบครัวและบุคคลที่ตนผูกพัน นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติความรักของตัวละครสตรี ทั้ง 3 ประกอบด้วยค่านิยมส่วนตัว ประสบการณ์ชีวิต ลักษณะนิสัย และสายสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้หญิงทั้ง 3 คน มีรูปแบบความรักที่มีลักษณะร่วมกันแม้จะต่างยุคสมัย

อย่างไรก็ตาม สตรีสามคนในเรื่องถึงแม้เกิดยุคสมัยไม่เหมือนกัน มีอัตลักษณ์และบุคลิกที่แตกต่างกัน แต่อาศัยอยู่ในเมืองเดียวกัน และชะตากรรมของพวกเขาก็พัวพันกันด้วยรูปแบบเฉพาะ เมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างอารมณ์ ความรัก ศีลธรรม ความเศร้าโศก และประสบกับความเจ็บปวดที่เกิดจากการแต่งงาน ต่างก็เข้าใจกันและเฝ้าถวิลซึ่งกันและกัน ตัวละครทั้ง 3 ตัวแข็งแกร่งและทนต่อความบอบช้ำด้วยตัวเองได้ แสดงให้เห็นความงดงามของความเป็นหญิง เช่น ความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ (มีเจียต่อคุณย่า) ความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น (คุณย่าต่อมีเจีย) ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความบริสุทธิ์ใจ (มีเจียต่อเฟิงซุน) ความรัก เสียสละ ความรับผิดชอบ (ตัวละครทั้ง 3 ต่อลูก สามีและครอบครัว)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยทัศนคติความรักของตัวละครสตรี 3 คน ในบทพระนิพนธ์แปลเรื่อง “นารีนครา” พบว่ามีลักษณะความรักที่โดดเด่น 4 ประการ ได้แก่ ความรักต่อลูก ความรักในความกตัญญู ความรักต่อญาติ และความรักต่อสามี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักที่จริงใจและเสียสละของสตรีจีนในยุคสมัยต่าง ๆ ความรักต่อลูก เป็นความรักที่อุทิศพลั้งและอดทน ทั้งคุณย่า มีเจีย และเฟิงซุน ล้วนเสียสละเพื่ออนาคตลูกชาย โดยเฉพาะเฟิงซุนที่ยอมเก็บความลับของสามีและอดทนเพื่อไม่ให้ลูกได้รับผลกระทบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Xu Yunquan (2019) ที่กล่าวว่าพ่อแม่ที่รักลูกย่อมวางแผนอนาคตของลูกเอาไว้ ความรักในความกตัญญู เป็นคุณธรรมที่สำคัญของสังคมจีนและไทย มีเจียแสดงความรักต่อคุณย่าด้วยการดูแลและไม่แต่งงานใหม่ ส่วนเฟิงซุนก็ยอมฟังคำสอนพ่อแม่เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักศีลธรรมของขงจื๊อ ความรักต่อญาติ แสดงให้เห็นว่าสตรี 3 คนสามารถสร้างมิตรภาพลึกซึ้งได้ แม้จะมีอายุและประสบการณ์ต่างกัน คุณย่าดูแลทั้งสองคน มีเจียให้กำลังใจเฟิงซุน และเฟิงซุนที่ซื่อสัตย์ต่อมีเจีย เป็นแหล่งกำลังใจในการเผชิญปัญหาชีวิต สุดท้ายความรักต่อสามี แสดงถึงความจงรักภักดีและความเข้าใจ คุณย่ารักสามีตลอดชีวิต มีเจียอุทิศเงินเพื่อรักษาสามี เฟิงซุนยอมอดทนก่อนที่จะตัดสินใจหย่าร้างเพื่ออนาคตตัวเองและลูก ทัศนคติต่อความรักของนางเอกในเรื่อง “นารีนครา” นั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการอันได้แก่ ค่านิยม ประสบการณ์ชีวิต ลักษณะนิสัยส่วนตัว และสายสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างตัวละคร 3 ตัว การเปลี่ยนแปลงทางความคิดในช่วงเปลี่ยนผ่านของสังคม ได้ปูพื้นฐานให้กับความหลากหลายของทัศนคติความรักของสตรี 3 คน นอกจากนี้ บรรยากาศชีวิตดำรงในเมืองอู่อันได้ก่อสร้างทัศนคติความรักของพวกเขามีความจริงใจและเปิดกว้างตามแบบฉบับของท้องถิ่น อีกอย่างหนึ่ง การผ่านพบประสบการณ์ชีวิตได้ปั้นแต่งให้ทัศนคติความรักของพวกเขามีความเป็นเอกลักษณ์และแบบผู้ใหญ่ สุดท้าย การสนับสนุน

ซึ่งกันและกันระหว่างผู้หญิง 3 คน ได้เป็นแรงสนับสนุนอันอบอุ่นที่ช่วยให้ทัศนคติความรักของพวกเธอ ก่อตัวและเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยเหล่านี้ต่างก็ทำให้ทัศนคติต่อความรักของนางเอกทั้ง 3 มีความสมจริง และสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น และยังทำให้การเลือกทางด้านอารมณ์ของพวกเธอ สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึกร่วมให้กับผู้หญิงในเมืองยุคปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาทัศนคติต่อความรักของตัวละครเอกสตรี 3 คน 3 วัย ในนวนิยายจีนแปลไทย “นารีนครา” ทั้งในด้านลักษณะทัศนคติเกี่ยวกับความรัก และปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนคติความรักของตัวละครนางเอกนั้น เป็นการศึกษาในประเด็นที่ต่างออกไปจากที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็น Batprakhon (2016) ศึกษาลักษณะร่วมและความงดงามของความเป็นหญิงในพระราชนิพนธ์แปล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าความงดงามของความเป็นหญิงที่แท้จริงนั้นเป็นความงดงามของความรักที่ต้องเสียสละดัง เช่น คุณย่าในนารีนครา นอกจากนี้ ในบทวิจารณ์หนังสือของ Tangthikharak (2016) นารีนครา: เมื่อนี้เป็นของเธอ มุ่งศึกษาค่านิยมผู้หญิงที่เปลี่ยนไปในสังคมจีนและฉากหลังที่ยิ่งใหญ่ กับการสามารถและความภาคภูมิใจของผู้หญิงชาวฮั่น ดังนั้น การศึกษารุ่นนี้จึงเป็นการขยายมุมมอง การศึกษาเรื่อง “นารีนครา” ให้กว้างขวางออกไป

References

- Batprakhon S. (2016). The Common Characteristics and Femininity Aesthetic in the Royal Translation of Princess Sirindhorn. **Journal of Graduate Study in Humanities and Social Sciences**, 5 (1), 1–36. (In Thai)
- Chen, J. (2011). **Her City**. Nanjing: Jiangsu Literature and Art Publishing House (In Chinese)
- Chi, L. (2015). **Her City** (HRH. Princess Maha Chakri Sirindhorn, Trans.) (13th ed.). Nammee Book Publications. (In Thai)
- Dictionary Editing Office, Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences (2015). **A Dictionary of Current Chinese** (6th ed.). Commercial Press. (In Chinese)
- Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2020). **Viewing Chinese society through literature**. Nammee Books. (In Thai)
- Kong, Q. (2017). **Classic of Filial Piety**. Jiangsu Phoenix Fine Arts Publishing House (In Chinese)
- Li, Y. (2011). **The Rules for Students**. Yunnan People's Publishing House (In Chinese)
- Sotthirath, N. (2023). Unit 1: Concepts of worldview in Thai society. **Teaching materials for the course Thai Worldview. Units 1-8**. Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Sriyabhay, W. (2025). **The worldview of Thai and Lao people through the main characters in the Thai-Lao SEA Write Award-winning short stories** (1st ed.). The Books Plus Publishing House. (In Thai)
- Tangthikharak S. (2016). Book review of Nareenakhra: Her City. **Ramkhamhaeng Journal, Humanities Edition**, 35 (2), 255–266. (In Thai)
- The Royal Society. (2013). **Royal Institute Dictionary** (2nd ed.). The Royal Society. (In Thai)
- We, Y. (2004). The significance of worldviews and their complementarity for scientific understanding. **Qilu Journal**, (2-179), 64 (In Chinese)
- Xu, Y. (2018). **Strategies of the Warring States**. Jiangsu Phoenix Science and Technology Press (In Chinese)

ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา

The Results of Developing English Reading Skills for Grade 4 Students Through
Cooperative Learning LT Teaching technique Combined With Language Games

ปาณิน สุขสำราญ¹ / สุรัชย์ ปิยานุกูล² / วันทนีย์ นามสวัสดิ์³

Paphanin Suksamran¹ / Surachai Piyanukool² / Wantanee Namsawat³

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์, 31000, ประเทศไทย

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์, 31000, ประเทศไทย

¹ Education Program in Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education,
Buriram Rajabhat University, Buri Ram, 31000, Thailand

^{2,3} Faculty of Education, Buriram Rajabhat University, Buri Ram, 31000, Thailand

Corresponding author. E-mail: 660426024017@bru.ac.th

Received: June 2, 2026

Revised: August 3, 2026

Accepted: August 8, 2026

Abstract

The objectives of this research were to: 1) compare the reading skills and English word meaning abilities of grade 4 students before after learning through cooperative learning using the LT teaching technique combined with language games; and 2) study the satisfaction of grade 4 students toward learning through the LT teaching technique combined with language games. The sample group consisted of 24 grade 4 students who studied during the second semester of 2025 academic year, The participants were through clusters random sampling. The research instruments were: 1) six lesson plans; 2) a 20-item test measuring students' pronunciation and giving meaning; and 3) a 10-item questionnaire measuring students' satisfaction toward learning English through the LT teaching technique combined with language games. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and dependent sample t – test. The results revealed that: 1. The reading skills and English word meaning abilities of grade 4 students after learning through cooperative learning using the LT teaching technique combined with language games were significantly

higher than those before instruction at the .05 level of statistical. 2. The students' satisfaction toward learning through the LT teaching technique combined with language games was at the highest level overall.

Key words: cooperative learning (LT), language games, reading skill

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนอนุบาลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 24 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานด้วย Dependent sample t - test ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เกมทางภาษา ทักษะการอ่าน

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การประกอบอาชีพ และการเข้าถึงองค์ความรู้ในระดับนานาชาติ ปัจจุบันประชากรจำนวนมากทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย (Owens, 2012, p. 6) อีกทั้งภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาหลักของการค้าขาย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ส่งผลให้หลายประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของประชาชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาประเทศ (Kirkpatrick & Roland, 2012, p. 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม การบูรณาการความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และการใช้ภาษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมโลก ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สากลได้ (Ministry of Education, 2008, p. 20) การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Brown, 2000; Harmer, 2007)

ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนภาษา เนื่องจากช่วยพัฒนาความถูกต้องในการออกเสียง การเน้นเสียง และจังหวะของภาษา ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความรู้ด้านคำศัพท์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง หากผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงได้แต่ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ก็ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาการอ่านออกเสียงจึงควรดำเนินควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ (Sinkhapanon, 2015; Moolkham, 2019)

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลกระสัง ปีการศึกษา 2567 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 42.22 นอกจากนี้ ผลการสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ขาดความมั่นใจในการอ่าน และมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และผลการเรียนภาษาอังกฤษของโรงเรียนที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทั้งการอ่านออกเสียงและการเรียนรู้คำศัพท์ของผู้เรียน

แนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยเฉพาะเทคนิค Learning Together (LT) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบและมีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเป็นผู้อ่านเนื้อหา การจดบันทึกสาระสำคัญ การสรุปข้อมูล หรือการเป็นผู้รายงานและนำเสนอผลงานของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม (Jaitiang, 2007, p. 23)

นอกจากนี้ เกมทางภาษายังเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน กระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาและเรียนรู้คำศัพท์ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการใช้งานจริง ส่งผลให้สามารถจดจำคำศัพท์และพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sinkhapanon, 2015) เมื่อบูรณาการเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฝึกใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคาดว่าจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์และความสามารถด้านความหมายของคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษาเพื่อใช้พัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และแก้ไขปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเองทั้งในและนอกเวลาเรียน ผู้เรียนสามารถอ่านคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนรู้ความหมายของคำศัพท์ คำนั้น การใช้เกมประกอบกับการสอนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และจดจำความหมายของคำศัพท์และพัฒนาทักษะการอ่านนั้น ๆ ได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา

ทบทวนวรรณกรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์ต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และการใช้ภาษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมโลก โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่สามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ตลอดจนเกิดความเข้าใจในความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของสังคมโลก พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่และถ่ายทอดแนวคิดรวมถึงวัฒนธรรมไทยสู่สากลได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ (Ministry of Education, 2008, p. 20) ขณะเดียวกัน ทักษะการอ่านถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจความหมายของข้อความ ถ่ายทอดสารจากผู้เขียนสู่ผู้อ่านได้อย่างถูกต้อง และพัฒนาความสามารถด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Niwattanawong, 2006, p. 35)

ซึ่งการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษก็คือ การกระทำในลักษณะการพูด โดยจะมีแบบแผนการสะกดเกิดขึ้นเพื่อให้ออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องแต่ในภาษาอังกฤษ มีคำที่ไม่ได้สะกดตามเสียงด้วย Pronunciation หรือ การออกเสียงคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ ซึ่งจะไม่ออกเสียงตามตัวสะกด 100% ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องฝึกฟังเจ้าของภาษาออกเสียงที่ถูกต้อง หรือฝึกอ่านคำอ่านออกเสียงในพจนานุกรมเพื่อให้สามารถปรับปรุงการออกเสียงและลงน้ำหนักเสียงได้อย่างถูกต้อง (Nordquist, 2020)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบร่วมกัน และช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งช่วยส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Khemmanee, 2005) ขณะที่เกมทางภาษาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยสร้างแรงจูงใจ ลดความวิตกกังวลในการเรียนภาษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารจริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้นและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Sinkhapanon, 2015)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกัน ประกอบกับการใช้เกมทางภาษาที่ช่วยสร้างแรงจูงใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษาเป็นตัวแปรต้น และเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นตัวแปรตาม อันเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาล กระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 70 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนอนุบาลกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง จะประกอบไปด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 At the supermarket

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Food 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Vegetables 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Fruit 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Animals

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Wild animals 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง At the zoo 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Sea animals 2 ชั่วโมง

หาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ 4.91 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยออกข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบเป็นการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์คือถ้านักเรียนอ่านออกเสียงและบอกความหมายได้ถูกต้องจะได้ 2 คะแนน

แต่ถ้านักเรียนอ่านและบอกความหมายไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยชี้แจงครูผู้สอนและนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงจุดประสงค์ และประโยชน์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้

3.4 ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คนโดยใช้แบบทดสอบการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา จำนวน 6 แผนไปดำเนินการทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน

3.6 เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้ว ผู้วิจัยจะให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) และเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อคิดคำนวณค่าทางสถิติ

3.7 แจกแบบสอบถามความพึงพอใจให้แก่นักเรียนคนละ 1 ฉบับ เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา แล้วเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อคิดคำนวณค่าทางสถิติ

3.8 นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนกับก่อนเรียนโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นทดสอบสมมติฐานด้วย Dependent sample t - test

4.2 นำผลสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายตามเกณฑ์โดยใช้สถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทักษะการอ่านและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา โดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ดังแสดงในตาราง 1.2

ตาราง 1.1 คะแนนแบบทดสอบการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 24 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนคนที่	คะแนนเต็ม 40 คะแนน	
	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	14	22
2	23	36
3	27	32
4	29	31
5	26	37
6	27	28
7	29	30
8	25	26
9	26	34
10	14	33
11	21	28
12	24	39
13	14	35
14	12	24
15	24	29
16	24	34
17	27	33
18	27	36
19	29	27
20	29	29
21	28	33
22	26	33
23	24	35
24	23	32
รวม	572	756
$\bar{x}$	23.83	31.5
S.D.	5.18	4.22

ตาราง 1.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	24	40	23.83	5.18		
หลังเรียน	24	40	31.50	4.22	23	6.44*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1.2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 23.83, S.D. = 5.18) และ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 31.5, S. D. = 4.22) โดยมีค่า df เท่ากับ 23 และผลคำนวณค่าสถิติ t - test ได้ค่า t เท่ากับ 6.44 เมื่อเปรียบเทียบค่า t จากการเปิดตารางซึ่งค่า t เท่ากับ 2.0687 พบว่า ค่า t ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่า t ในตาราง

จึงสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลทักษะการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงขึ้น

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. คำศัพท์ที่เรียนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	4.75	0.60	มากที่สุด
2. นักเรียนรู้สึกสนุกเมื่อเรียนเป็นกลุ่ม LT และเล่นเกมทางภาษา	4.58	0.65	มากที่สุด
3. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้ออกเสียงคำศัพท์และบอกความหมายได้	4.50	0.72	มากที่สุด
4. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการเรียน	4.79	0.50	มากที่สุด
5. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น	4.91	0.28	มากที่สุด
6. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้นักเรียนได้แบ่งหน้าที่กันทำงาน	4.83	0.48	มากที่สุด
7. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้จดจำคำศัพท์ได้ง่าย	4.83	0.38	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
8. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษา และสื่อการสอนของครูทำให้ออกเสียงคำศัพท์และบอกความหมายได้ถูกต้อง	4.87	0.44	มากที่สุด
9. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานเป็นทีม	4.79	0.41	มากที่สุด
10. การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT และเกมทางภาษา ทำให้นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษ	4.70	0.46	มากที่สุด
รวม	4.75	0.27	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชอบการเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษา เพราะทำให้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.28) รองลงมาได้แก่ การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษาและสื่อการสอนของครูทำให้ออกเสียงคำศัพท์และบอกความหมายได้ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.44) การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษาทำให้นักเรียนได้แบ่งหน้าที่กันทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ การเรียนแบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษาทำให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ได้ง่าย ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

การเลือกการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา เป็นวิธีสอนที่น่าสนใจช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน ร่วมกันทำกิจกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น และเป็นวิธีสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งข้อดีของวิธีสอนแบบกลุ่มเทคนิค LT นี้สอดคล้องกับความเห็นของ Moolkham (2003, p. 90) ที่กล่าวไว้ว่าวิธีสอนนี้เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนที่แน่ชัด โดยผู้เรียนจะต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลงานของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Sinkhapanon (2015: p. 131) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบไว้ดังนี้ 1) ได้รับความสนใจของผู้เรียนและเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนอยากจะเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ เป็นการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ดีแก่ผู้เรียน 2) ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา ด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถของตนที่มีอยู่ในด้านต่างๆได้เต็มที่ 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกัน คนที่เรียนเก่งจะรู้จักช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อน 5) ช่วยให้

ผู้เรียนมีความกระจำในเนื้อหาของบทเรียนที่เรียนในแต่ละเรื่อง ผู้สอนสามารถใช้เกมทดสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนได้โดยสังเกตจากการตอบคำถามหรือการร่วมกันแสดงออกในกิจกรรมของเกมนั้น ๆ 6) ช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ของเนื้อหาสาระที่เรียนเพราะกิจกรรมในเกมจะช่วยสร้างความกระจำชัดให้แก่ผู้เรียน 7) เกมก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน 8) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง เคารพกติกาของการเล่นเกม นอกจากนี้จะเป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากการใช้การลงโทษผู้เรียนมาเป็นผู้ให้รางวัล 9) ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียน เกมจะดึงดูดให้ผู้เรียนอยากเรียนจึงไม่เกิดความเบื่อหน่ายในเนื้อหาที่เรียน แต่จะทำให้มีความสุขเพลิดเพลินตามบทเรียนจนจบ

นอกจากนี้ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ นักเรียนชอบการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม LT ร่วมกับเกมทางภาษาเพราะทำให้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น และมีความสนใจตั้งใจที่จะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ อยู่เสมอ ดังที่ Buason (2017) ได้เสนอแนะไว้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกเชิงบวกของบุคคลที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยความรู้สึกดังกล่าวเกิดจากการที่ผลลัพธ์ที่สอดคล้องหรือเป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลนั้น ซึ่งหากได้รับการตอบสนองที่ดีจะทำให้เกิดความพึงพอใจและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในเชิงบวกต่อไป

กล่าวโดยสรุปคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา มีประสิทธิภาพมากในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งในด้านผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ในขั้นตอนการทำกิจกรรมครูผู้สอนไม่ควรให้นักเรียนอยู่กลุ่มเดิมตลอดเวลา ควรให้นักเรียนสลับเปลี่ยนกลุ่มใหม่เมื่อสอนจบแต่ละชั่วโมงเพื่อให้เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่าย แต่ก็ไม่ควรเปลี่ยนบ่อยๆ

1.2 ควรฝึกการทำงานเป็นกลุ่มให้สมาชิกทุกคนร่วมมือกันทำงานเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมให้ได้คะแนนที่ดี และครูผู้สอนควรมีรางวัลปลอบใจและยกย่องสำหรับกลุ่มที่มีคะแนนน้อยแต่มีความพยายาม

1.3 ครูผู้สอนควรมีวิธีการหรือรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายในหนึ่งเรียนรวมไปถึงการบริหารจัดการเวลาที่เหมาะสมในขณะที่สอนอ่านคำศัพท์ ซึ่งไม่ควรยึดเยื้อหรือรวบรัดจนเกินไป

1.4 ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ควรชื่นชมการกระทำที่ดีเพื่อสร้างแรงจูงใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และชี้ให้นักเรียนเห็นถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสม พร้อมแนะแนวทางการแก้ไขเพื่อให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ร่วมกับเกมทางภาษา เพื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับสาระต่าง ๆ หรือเน้นการบูรณาการระหว่างรายวิชามากขึ้น

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไปใช้พัฒนาการคิดด้านอื่น ๆ เช่น การพูด เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาออกแบบและสร้างสรรค์ชิ้นงาน

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับเกณฑ์ 70 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะต่อไป

References

- Brown, H. D. (2000). **Principles of Language Learning and Teaching**. (4th ed.). Longman.
- Buason, R. (2017). **Research Philosophy**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Harmer, J. (2007). **How to Teach English** (2nd ed.). Pearson Longman.
- Jaitiang, A. (2007). **Principles of Teaching**. Odean Store. (in Thai).
- Khaemane, T. (2005). **Alternative Instructional Models**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2012). **Evaluating Training Programs: The Four Levels**. (3rd ed.). Berrett-Koehler.
- Ministry of Education. (2008). **Basic Education Core Curriculum (2008)**. Agricultural Cooperative Federation of Thailand Printing House. (In Thai)
- Moolkham, S. (2019). **Learning Management through Games for Enhancing 21st Century Skills**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Moolkham, S. (2003). **Learning Management through Games**. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Niwattanawong, M. (2006). **Educational Measurement and Evaluation**. Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Nordquist, R. (2020). **Reading: Definition and Examples**. <https://www.thoughtco.com/reading-definition-1691559>
- Owens, R. E. (2012). **Language Development: An Introduction**. (8th ed.). Boston, Pearson.
- Sinthapapanon, S. (2015). **Modern Teachers' Learning Management for Developing 21st Century Skills**. 9119 Teknik Printing. (In Thai)

หลักการพื้นฐานของสัญวิทยา โดย โรล็องด์ บาร์ตส์

Elements of Semiology by Roland Barthes

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ / Somsak Phansiri

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย

Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University,

Buri Ram 31000, Thailand

E-mail: somsak.ps@bru.ac.th

Received: May 23, 2026

Revised: August 2, 2026

Accepted: August 7, 2026

Abstract

This article aimed at to synthesize the Roland Barthes' semiotic theory, as articulated in Elements of Semiology, builds upon Ferdinand de Saussure's linguistic framework to address cultural and social phenomena more broadly. Barthes establishes semiotics as a methodological tool applicable to both linguistic and non-linguistic sign systems, encompassing domains such as clothing, food, and media. His theoretical model operates through four key dimensions. First, the distinction between langue and parole illuminates the dialectical interplay between language as a collective rule system and its individual deployment. Second, the relationship between signifier and signified demonstrates the arbitrary nature of meaning, while enabling its extension into cultural codes. Third, the complementary axes of syntagm and system reveal how meaning emerges from both sequential organization and associative relationships. Finally, the contrast between denotation and connotation underscores the multi-layered character of meaning, shaped as much by ideology and cultural context as by literal reference. Taken together, Barthes' framework positions semiotics as an integrative approach to understanding language, culture, and media, continuing to shape contemporary scholarship in linguistics, cultural theory, and communication studies.

Key words: Roland Barthes, Elements, Semiology,

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอ แนวคิดสัญวิทยาของโรลังด์ บาร์ตส์ ที่ได้ต่อยอดกรอบแนวคิดทางภาษาศาสตร์ของ แฟร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ เข้าสู่การพิจารณาปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและสังคมในระดับที่กว้างขึ้น หลักการพื้นฐานของสัญวิทยา ของบาร์ตส์ได้วางรากฐานให้สัญวิทยากลายเป็นกระบวนการวิธีสำหรับศึกษาทั้งระบบภาษาและระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ภาษา อาทิ เครื่องแต่งกาย อาหาร หรือ สื่อสารมวลชน ทั้งนี้มีแกนหลักสำคัญ 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรก แนวคิด ภาษา และ คำพูด ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในฐานะระบบกฎเกณฑ์ส่วนรวมกับการใช้ภาษาของบุคคลแต่ละคน ซึ่งดำรงอยู่ในความสัมพันธ์แบบวิภาษวิธีที่ไม่อาจแยกขาดจากกัน ประการที่สอง การแยกแยะระหว่าง ตัวบ่งชี้ และ สิ่งที่ถูกบ่งชี้ เปิดเผยให้เห็นว่าความหมายของสัญลักษณ์เกิดขึ้นจากการจับคู่ระหว่างรูปทางวัตถุกับโนทัศน์ แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นไปตามอำเภอใจ แต่ก็เปิดทางให้ขยายไปสู่ระบบสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ ประการที่สาม การพิจารณา ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และ ความสัมพันธ์เชิงระบบช่วยให้เข้าใจทั้งการจัดลำดับสัญลักษณ์ในแนวเส้นตรงและความสัมพันธ์เชิงการเลือกภายในระบบ ซึ่งทั้งสองแกนร่วมกันผลิตความหมาย ประการสุดท้าย การแบ่งแยกระหว่าง ความหมายตรง และ ความหมายแฝง เผยให้เห็นว่าความหมายมิได้ตั้งอยู่เพียงระดับพื้นฐาน แต่ยังคงหล่อหลอมโดยรหัสวัฒนธรรมและอุดมการณ์อีกด้วย โดยสรุปแล้ว กรอบคิดของบาร์ตส์ ยกย่องสัญวิทยาให้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจทั้งภาษาและปรากฏการณ์วัฒนธรรม ด้วยการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างระบบกับการปฏิบัติจริง ความตามอำเภอใจของสัญลักษณ์ รวมทั้งการซ้อนทับของความหมายในหลายระดับ ทฤษฎีนี้ยังส่งอิทธิพลต่อการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ ทฤษฎีวัฒนธรรม และการวิเคราะห์สื่อในยุคปัจจุบันสืบมา

คำสำคัญ: โรลังด์ บาร์ตส์ หลักการพื้นฐาน สัญวิทยา

บทนำ

Ferdinand de Saussure (1913) นักภาษาศาสตร์คนสำคัญ ชาวสวิส ได้นำเสนอสัญวิทยา (Semiology) ในฐานะวิชาว่าด้วยสัญลักษณ์โดยทั่วไปโดยมีภาษาศาสตร์เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น สัญวิทยามุ่งครอบคลุมระบบสัญลักษณ์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียงดนตรี ท่าทาง วัตถุสิ่งของ หรือพิธีกรรม อย่างไรก็ตาม เทพทฤษฎีระบบสัญลักษณ์ต่างต้องพึ่งพาภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร โฆษณา การ์ตูน หรือแฟชัน เพราะความหมายถูกถ่ายทอดและยืนยันผ่านภาษาอยู่เสมอ เราอาจต้องหันมาทบทวนแนวคิดของโซซูร์ใหม่นั่นคือไม่ใช่วิภาษศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของสัญวิทยา หากแต่สัญวิทยาต่างหากที่เป็นส่วนหนึ่งของภาษาศาสตร์ ภาษา เป็นระบบทางสังคม เป็นสัญลักษณ์ที่กำหนดร่วมกัน ราวกับสัญลักษณ์ที่ปัจเจกบุคคลไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ คำพูด เป็นการใช้ภาษาของแต่ละคน เป็นกระบวนการเลือกและประกอบสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสาร ทั้งสองสิ่งนี้เชื่อมโยงกันในลักษณะ ‘วิภาษวิธี’ (dialectic) กล่าวคือ ไม่มีภาษาโดยปราศจากคำพูด และไม่มีคำพูดที่ดำรงอยู่นอกภาษา

นักภาษาศาสตร์ เช่น Louis Hjelmslev (2024) ได้เสนอการจัดแบ่งเพิ่มเติม เช่น schema (โครงสร้าง) norm (บรรทัดฐาน) และ usage (การใช้งาน) มีข้อถกเถียงว่าภาษาจะเทียบได้กับ ‘รหัส’ (code) และคำพูดจะเทียบได้กับ ‘ข้อความ’ (message) หรือไม่ รวมถึงปัญหาเรื่อง ‘สำนวนตายตัว’ (fixed syntagms) ซึ่งได้แก่คำประสมหรือประโยคที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบภาษา ไม่ใช่เพียงการพูดของ

ปัจเจกบุคคล ทั้งยังมีแนวคิดเรื่อง ‘idiolect’ (ภาษาส่วนบุคคล) และ ‘duplex structures’ (โครงสร้างซ้อนอาทิ การรายงานคำพูด ชื่อเฉพาะ คำสรรพนาม

จุดมุ่งหมายให้หนังสือเล่มนี้นำเสนอ ‘หลักการเบื้องต้น’ ของสัญวิทยา โดยนำเอาแนวคิดจากภาษาศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อหลัก คือ 1. ภาษา (Langue) และคำพูด (parole) 2. ตัวบ่งชี้ (signifier) และสิ่งที่ถูกบ่งชี้ (signified) 3. วากยสัมพันธ์ (syntagm) และระบบ (system) 4. ความหมายตรง (denotation) และความหมายแฝง (connotation) โดย Roland Barthes ได้พยายามสร้าง ‘วิชาสัญวิทยา’ โดยมีภาษาศาสตร์เป็นฐาน โดยเขามองว่าทุกระบบสัญญาณในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ แฟชั่น หรืออาหาร ล้วนต้องพึ่งพาภาษาในกระบวนการสร้างความหมาย สัญวิทยาจึงมีใช้ศาสตร์ที่อยู่เหนือภาษาศาสตร์หากแต่เป็นสาขาย่อยของภาษาศาสตร์ที่ขยายการศึกษาสัญญาณไปสู่ขอบเขตที่กว้างขึ้น อาทิ ด่านาน สื่อมวลชน และวัฒนธรรมร่วมสมัย

ในหนังสือ Course in General Linguistics ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1916 Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส เขาได้ตั้งสมมติฐานถึงการมีอยู่ของศาสตร์แห่งสัญญาณทั่วไป หรือสัญวิทยา (Semiology) ซึ่งภาษาศาสตร์จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของศาสตร์นี้ สัญวิทยาจึงมุ่งเน้นที่จะครอบคลุมระบบสัญญาณใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นสสารัตถะ (substance) หรือขอบเขตเป็นเซนไร ทั้งภาพ ท่าทาง เสียงดนตรี วัตถุ และการรวมตัวกันอย่างซับซ้อนของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งประกอบกันเป็นเนื้อหาของพิธีกรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือความบันเทิงสาธารณะ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นระบบของการสื่อความหมาย (systems of signification) แม้ว่าจะไม่ใช่ภาษาก็ตามแน่นอนว่า การพัฒนาของการสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน ทำให้สื่อกลางที่ใช้สื่อความหมายอันกว้างขวางเหล่านี้มีความสำคัญเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความสำเร็จของสาขาวิชาต่างๆ เช่น ภาษาศาสตร์ ทฤษฎีข้อมูล ตรรกศาสตร์รูปนัย และมานุษยวิทยาเชิงโครงสร้างได้สร้างเครื่องมือใหม่สำหรับการวิเคราะห์ความหมาย (semantic analysis) ปัจจุบันมีความต้องการศึกษาด้านสัญวิทยา ซึ่งไม่ได้เกิดจากความนิยมชั่วคราวของนักวิชาการเพียงไม่กี่คน แต่เกิดจากประวัติศาสตร์ของโลกสมัยใหม่เอง อย่างไรก็ตาม ความจริงที่ปรากฏคือ แม้ว่าแนวคิดของ Saussure จะก้าวหน้าเพียงใด สัญวิทยาก็ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น เหตุผลอาจเป็นเรื่องง่าย ๆ กล่าวคือ Saussure และนักสัญวิทยากระแสหลักที่ตามมา เชื่อว่าภาษาศาสตร์เป็นแต่เพียงส่วนหนึ่งของศาสตร์สัญญาณทั่วไป ทว่าในชีวิตทางสังคมปัจจุบัน ยังไม่ชัดเจนว่าเราจะพบระบบสัญญาณขนาดใหญ่ใดที่ดำรงอยู่ได้อย่างอิสระนอกเหนือจากภาษามนุษย์สัญวิทยาที่ผ่านมาให้ความสนใจรหัส (codes) ที่ค่อนข้างจำกัด เช่น กฎจราจร แต่ทันทีที่ก้าวเข้าสู่ระบบที่มีนัยสำคัญในทางสังคมวิทยามากกว่า ก็จำเป็นต้องกลับมาพูดถึงภาษาอีกครั้ง

เป็นที่ทราบกันว่า วัตถุ รูปภาพ และพฤติกรรมต่างๆ ล้วนสามารถส่งสารและสื่อความหมายได้ในวงกว้าง แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เคยก้าวหน้าที่ได้อย่างอิสระโดยลำพัง ระบบสัญวิทยาทุกระบบล้วนมีภาษาเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย ยกตัวอย่าง เช่น เมื่อมีสสารัตถะที่มองเห็นได้ ความหมายมักจะถูกยืนยันซ้ำผ่านข้อความทางภาษา ดังเช่นในกรณีของ ภาพยนตร์ โฆษณา การ์ตูน และภาพถ่ายข่าว เป็นต้น ดังนั้น อย่างน้อยที่สุด ส่วนหนึ่งของสารเชิงภาพ (iconic message) ก็มักจะมีความซ้ำซ้อนหรือถูกกำกับโดยระบบภาษาในแง่ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สำหรับกลุ่มของวัตถุสิ่งของ เช่น เสื้อผ้า อาหาร จะได้รับสถานะเป็นระบบที่ต่อเนื่องผ่านสื่อกลางทางภาษา ซึ่งคือเอาตัวสื่อความหมาย (signifiers) ออกมาในรูปของการตั้งชื่อ และกำหนดสิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (signifieds) ในรูปของการใช้งานหรือเหตุผล จึงเป็นวิวัฒนาการแห่งลายลักษณ์อักษรมากกว่ายุคใดๆ ที่ผ่านมา แม้ในยุคที่ภาพแพร่หลายอย่างทีุ่ดกก็ตาม ในแง่กว้างๆ และท้ายที่สุด ดูเหมือนจะยิ่งยากมากขึ้นที่จะจินตนาการถึงระบบของภาพและวัตถุที่ ‘สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย’ ของมันจะสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ขึ้นกับภาษา การจะรับรู้ว่าสสารัตถะหนึ่งกำลังสื่อความหมายอะไรนั้น ย่อมต้องกลับไปพึ่งพา

การระบุตัวตนผ่านภาษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีความหมายใดที่ไร้การเรียกขาน และโลกของสิ่งที่ถูกสื่อความหมายก็มีอะไรอื่นนอกจากโลกของภาษานั้นเอง ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าสัญวิทยาจะเริ่มต้นจากสารัตถะที่ไม่ใช่ภาษา แต่ในเส้นทาง ในที่สุดก็ต้องพบเจอกับภาษา ในความหมายอย่างกว้าง อยู่เสมอ ทั้งในฐานะต้นแบบ องค์ประกอบ ตัวส่งผ่าน และสิ่งที่ถูกสื่อความหมาย ภาษาที่ว่านี้อาจไม่ใช่ภาษาในความหมายของนักภาษาศาสตร์โดยตรง แต่เป็นภาษาในระดับที่สอง (second-order language) ซึ่งหน่วยของมันไม่ใช่เสียงหรือคำ หากเป็นชิ้นส่วนขนาดใหญ่กว่าในวาทกรรม ซึ่งอ้างอิงถึงวัตถุและเหตุการณ์ที่แฝงนัยความหมายอยู่ได้ภาษา และไม่อาจดำรงอยู่ได้อย่างเป็นอิสระ

ด้วยเหตุผลนี้ สัญวิทยาจึงอาจต้องถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ ‘ภาษาศาสตร์ข้ามศาสตร์’ (trans-linguistics) ที่มีวิศดุศึกษาเป็น ตำนาน นิทาน วารสารศาสตร์ หรือ วัตถุต่าง ๆ ในอารยธรรมตราบเท่าที่สิ่งเหล่านี้ถูก ‘พูดถึง’ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ บทสัมภาษณ์ บทสนทนา หรือแม้แต่ภาษาในใจ ในความเป็นจริง ขณะนี้ จึงเป็นไปได้ในการกลับคำประกาศของ Saussure ว่าภาษาศาสตร์ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์แห่งสัญญาทั่วไป หากแต่สัญวิทยาต่างหาก ที่เป็นส่วนหนึ่งของภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะส่วนที่ครอบคลุมหน่วยการสื่อความหมายขนาดใหญ่ของวาทกรรม การพลิกมุมมองนี้จะทำให้เห็นความสอดคล้องของงานวิจัยในสาขามานุษยวิทยา สังคมวิทยา จิตวิเคราะห์ และวัจนลีลาศาสตร์ ที่ต่างโคจรรอบแนวคิดเรื่องการสื่อความหมาย แม้ว่าสักวันหนึ่ง สัญวิทยาอาจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของตนเอง แต่ก็จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการทดลองและสำรวจข้อจำกัดและความเป็นไปได้ก่อน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการสำรวจเบื้องต้น แม้การสำรวจนั้นจะดูไม่แน่นอนและทุลักทุเลไปบ้าง ที่ว่าไม่แน่นอนเนื่องจากความรู้ทางสัญวิทยาในปัจจุบัน ยังเป็นแค่การลอกแบบจากภาษาศาสตร์ และทุลักทุเลเพราะว่าจะต้องนำความรู้ นั้นไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่ไม่ใช่ภาษาในทันที

องค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์หลักคือการสังเคราะห์แนวคิดเชิงวิเคราะห์จากภาษาศาสตร์ ซึ่งเชื่อว่ามีลักษณะสากลเพียงพอที่จะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับงานวิจัยทางสัญวิทยา การรวบรวมแนวคิดเหล่านี้ไม่ได้ตั้งสมมติฐานว่าสัญวิทยาจะคงรูปเดิมตลอดกระบวนการวิจัย หรือสัญวิทยาจะต้องยึดถือแบบจำลองทางภาษาศาสตร์อย่างเคร่งครัดเสมอไป เราเพียงนำเสนอและทำความเข้าใจคำศัพท์ต่างๆ ด้วยความหวังว่าจะช่วยจัดระเบียบเบื้องต้นให้แก่ข้อเท็จจริงอันหลากหลายที่มีความหมาย เป้าหมายที่แท้จริง คือ การมอบหลักเกณฑ์สำหรับการจำแนกประเภทของคำถามเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ในหนังสือนี้ องค์ประกอบสัญวิทยาจึงถูกจัดกลุ่มภายใต้ 4 หัวข้อหลัก ที่ยืมมาจากภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้าง ประกอบด้วย ระบบภาษาและการพูด (Language and Speech) สิ่งที่ถูกสื่อความหมายและตัวสื่อความหมาย (Signified and Signifier) ระบบการผูกประโยคและระบบทางเลือก (Syntagm and System) ความหมายตามตัวอักษรและความหมายแฝง (Denotation and Connotation) จะสังเกตได้ว่า หัวข้อเหล่านี้ล้วนปรากฏในรูปแบบของคู่แบ่งขั้ว (dichotomic) และผู้อ่านจะพบด้วยว่าการจัดประเภทแบบทวิภาค (binary) นั้นมักจะพบบ่อยในความคิดเชิงโครงสร้าง ซึ่งดูเหมือนว่าภาษาของนักภาษาศาสตร์สะท้อนโครงสร้างทวิภาคของระบบที่มันกำลังพรรณานอยู่ เสมือนกระจกเงา ซึ่งเราจะชี้ให้เห็นเมื่อมีโอกาสว่าการศึกษาอำนาจสูงสุดของการจำแนกแบบทวิภาคในวาทกรรมสังคมศาสตร์ร่วมสมัยนั้นน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

บทที่ 1 ระบบภาษา (LANGUAGE) และการพูด (SPEECH)

1.1 ในทางภาษาศาสตร์ (In Linguistics)

1.1.1 ในมุมมองของ Saussure แนวคิดแบบแบ่งขั้ว (dichotomic) ระหว่าง ระบบภาษา (language/langue) กับ การพูด (speech/parole) ถือเป็นแกนหลักในทฤษฎีของ Saussure และ

เป็นความแปลกใหม่ที่ยิ่งใหญ่อย่างแน่นอนเมื่อเทียบกับภาษาศาสตร์ยุคก่อนหน้า ที่พยายามค้นหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ในวิวัฒนาการของการออกเสียง การเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการทำงานของภาษาเปรียบเทียบ (analogy) ซึ่งถือเป็นภาษาศาสตร์ที่เน้น “พฤติกรรมระดับปัจเจกบุคคล” ในการสร้างความแตกต่างนี้ Saussure ได้ตั้งต้นจากธรรมชาติที่ ‘หลากหลายรูปแบบและปะปนกัน’ (multiform and heterogeneous) ของตัวภาษา ซึ่งเมื่อมองแวบแรกดูเหมือนจะเป็นความจริงที่คว่าไม่ได้และจัดหมวดหมู่ไม่ได้ เพราะว่ามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทั้งมิติทางกายภาพ สรีรวิทยา จิตใจ ปัจเจกบุคคล และสังคมพร้อมกันในคราวเดียว แต่ทว่าความไร้ระเบียบนี้จะหายไป หากเราคัดแยกเอาเฉพาะวัตถุทางสังคม ออกจากภาพรวมที่ปะปนกันนี้ นั่นคือชุดของธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นระบบซึ่งจำเป็นต่อการสื่อสาร โดยไม่สนใจวัตถุของสัญญาณที่ประกอบขึ้น สิ่งนี้เองคือ ระบบภาษา (langue) ในทางตรงกันข้าม การพูด (parole) จะครอบคลุมถึง ส่วนที่เป็นปัจเจกบุคคลล้วน ๆ ของภาษา เช่น การออกเสียง การประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ และการนำสัญญาณต่าง ๆ มาประกอบกันในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.1.2 ระบบภาษา (The language / langue) ดังนั้น หากจะพูดให้เข้าใจง่าย ระบบภาษาคือภาษาที่จัดการพูดออกไป ซึ่งเป็นทั้ง **สถาบันทางสังคม (social institution)** และ **ระบบของคุณค่า (system of values)** ในเวลาเดียวกัน **1) ในฐานะสถาบันทางสังคม** ระบบภาษาไม่ใช่เพียงพฤติกรรมหรือการกระทำ และไม่ได้เกิดขึ้นจากการไตร่ตรองล่วงหน้าใดๆ มันคือส่วนที่เป็น “สังคม” ของภาษา ปัจเจกบุคคลไม่สามารถสร้างหรือตัดแปลงมันได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเหมือนพันธสัญญาหมู่ที่บุคคลหนึ่งต้องยอมรับอย่างครบถ้วนหากต้องการที่จะสื่อสารกับผู้อื่น นอกจากนี้ ผลผลิตทางสังคมนี้ยังมีความเป็นอิสระในตัวเอง เหมือนกับเกมที่มีกฎเกณฑ์ของมันเอง เพราะเราสามารถใช้งานได้ก็ต่อเมื่อผ่านช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้มาแล้วเท่านั้น **2) ในฐานะระบบคุณค่า** ระบบภาษาประกอบขึ้นจากองค์ประกอบจำนวนหนึ่ง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบเป็นทั้งสิ่งที่เทียบเท่ากับปริมาณของสิ่งต่างๆ และเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ใหญ่กว่า ในมุมมองของระบบภาษา สัญญะเปรียบเสมือน “เหรียญภาษาปล้น” ที่มีมูลค่าเท่ากับสินค้าจำนวนหนึ่งที่สามารถใช้ซื้อได้ แต่ในขณะที่เดียวกันมันก็มีมูลค่าเมื่อนำไปเทียบกับเหรียญอื่นๆ ในระดับที่มากหรือน้อยกว่า มิติเชิงสถาบันและมิติเชิงระบบนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น เพราะระบบภาษาเป็นระบบของคุณค่าที่ขึ้นกับพันธสัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สมมติขึ้น หรือจะอธิบายให้ชัดเจนขึ้น ว่าไม่ได้มีแรงจูงใจตามธรรมชาติ จึงต้านทานการคัดแปลงจากบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ และนั่นเองที่ทำให้มันดำรงสถานะความเป็นสถาบันทางสังคม

1.1.3 การพูด (Speech / parole) ในทางตรงกันข้ามกับระบบภาษา (langue) ซึ่งเป็นทั้งสถาบันและระบบ **การพูด (speech)** คือพฤติกรรม การเลือกและการทำให้เป็นจริงในระดับปัจเจกบุคคล โดยพื้นฐาน ประการแรก การพูดเกิดขึ้นจาก ‘การรวมองค์ประกอบเข้าด้วยกัน’ ซึ่งผู้พูดใช้รหัสของระบบภาษาเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดส่วนตัว การพูดแบบนี้อาจเรียกว่า วาทกรรม หรือ discourse) และประการที่สอง เกิดจาก ‘กลไกทางจิตและสรีรวิทยา’ ที่ช่วยให้เราสามารถถ่ายทอดการรวมองค์ประกอบนั้น ออกสู่ภายนอก เช่น การเปล่งเสียงพูด แน่นอนว่า การเปล่งเสียงพูดออกมาย่อมไม่อาจปะปนกับตัวระบบภาษาได้ สถาบันและระบบของภาษาจะไม่เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าบุคคลผู้ใช้จะพูดด้วยเสียงดังหรือเบา จะพูดช้าหรือเร็วก็ตาม การนำสัญญาณมาประกอบกันในการพูดถือเป็นสิ่งที่มีนัยสำคัญ เพราะแสดงให้เห็นว่า การพูดนั้นเกิดขึ้นจากการเรียกใช้สัญญาณชุดเดิมซ้ำๆ แต่นำมาประกอบกันต่างกันออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตามผู้พูดแต่ละคน สัญญะแต่ละตัวจึงกลายเป็นองค์ประกอบของระบบภาษา และเนื่องจากการพูด

เป็นกิจกรรมแห่งการประกอบร่างโดยแก่นแท้ มันจึงเป็นพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล มิใช่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากความว่างเปล่า

1.1.4 ภาษาวีธีของระบบภาษาและการพูด (The dialectics of language and speech)

คำว่าระบบภาษา (langue) และการพูด (speech) แต่ละคำจะได้รับการนิยามอย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่ออยู่ในกระบวนการทางภาษาวีธี (dialectical process) ที่เชื่อมโยงทั้งสองสิ่งเข้าด้วยกัน นั่นคือ จะไม่มีระบบภาษาหากปราศจากการพูด และจะไม่มีกรพูดใดที่อยู่นอกเหนือระบบภาษา การอิงอาศัยกันและกันนี้เองที่ทำให้เกิดการปฏิบัติทางภาษาที่แท้จริงขึ้น ในแง่หนึ่ง ระบบภาษาคือ ‘ชุมชนที่ถูกละสมขึ้นจากการใช้คำพูดของผู้คนในชุมชนภาษาเดียวกัน’ และเนื่องจากมันเป็นผลรวมของร่องรอยจากปัจเจกบุคคลหลายคนรวมกัน มันจึงไม่อาจสมบูรณ์ได้ในระดับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ยกตัวออกไป ระบบภาษาจะไม่มีตัวตนอย่างสมบูรณ์เว้นแต่ในหมู่ ‘มวลชนผู้ใช้ภาษา’ (speaking mass) อีกแห่งหนึ่ง ในเชิงประวัติศาสตร์การพูด คือ สิ่งที่ทำให้ระบบภาษาวิวัฒนาการไป กล่าวคือ ปรากฏการณ์ของการพูดเกิดก่อนปรากฏการณ์ของระบบภาษาเสมอ ตัวอย่างเช่น ในเชิงพัฒนาการ เด็กทารกก็เรียนรู้ระบบภาษาผ่านการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการพูด ไม่ใช่จากการอ่านหนังสือไวยากรณ์ สรุปก็คือ ระบบภาษาเป็นทั้ง **ผลผลิต (product)** และ **เครื่องมือ (instrument)** ของการพูด ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งนี้จึงมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบและส่งผลถึงกันอย่างแท้จริง

1.1.5 ในมุมมองของ Hjelmslev Louis Hjelmslev (2024) นักภาษาศาสตร์ชาวเดนมาร์ก เขาไม่ได้ละทิ้งแนวคิดของ Saussure แต่เขาได้จัดระเบียบคำศัพท์เหล่านี้ใหม่ให้เป็นทางการมากขึ้น สำหรับเขาแล้ว ระบบภาษา (language) ไม่ได้มีแค่การแบ่งเป็นสองส่วน แต่ถูกแบ่งออกเป็นสามระดับ (planes) ได้แก่ 1) **เค้าโครง (Schema)** คือระบบของภาษาที่ประกอบขึ้นจากรูปแบบดั้งเดิม ๆ (pure form) เป็นเพียงกฎเกณฑ์และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่กำหนดระบบ 2) **บรรทัดฐาน (Norm)** คือรูปแบบที่เป็นรูปธรรม (material form) ซึ่งถูกกำหนดโดยความเป็นจริงทางสังคมอยู่แล้ว 3) **การใช้งาน (Usage)** คือชุดของพฤติกรรมหรือนิสัย (habits) ของผู้คนในสังคมใดสังคมหนึ่ง (ลักษณะต่างๆ ที่พบได้จากการสังเกต) แนวคิดนี้ส่งผลให้บทบาทของ ‘การพูด’ (parole) ในแบบฉบับดั้งเดิมของโซซูร์ (Saussure) ลดทอนความสำคัญลง เนื่องจาก ‘การใช้งาน’ (usage) ได้รับการทำให้เป็นระบบและเป็นทางการมากขึ้น Hjelmslev (2024) ได้พัฒนาแบบจำลองที่ละเอียดขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสสาร (matter), รูปแบบ (form) และการใช้งาน (usage) ในระบบสัญญาณ

1.1.6 ปัญหาบางประการ (Some problems) การขยายขอบเขตแนวคิดเรื่อง ระบบภาษา/การพูด (language/speech) ไปสู่ระบบสัญญาณอื่นๆ (semiological extension) เช่น การใช้วิเคราะห์สิ่งของหรือภาพ นำมาซึ่งปัญหาบางประการ ซึ่งจุดนี้เองที่แบบจำลองทางภาษาศาสตร์ไม่สามารถนำมาใช้ตามได้ทั้งหมดและจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยน ปัญหาแรก เกี่ยวข้องกับจุดกำเนิดของระบบสัญญาณต่าง ๆ ซึ่งไปเกี่ยวข้องกับภาษาวีธีของระบบภาษาและการพูดโดยตรง ในกฎทางภาษาศาสตร์ไม่มีสิ่งใดเข้าสู่ระบบภาษาได้โดยที่ไม่ผ่านการทดลองใช้ในการพูดเสียก่อน และในทางกลับกัน การพูดก็ต้องพึ่งพา ระบบภาษา แต่ในระบบสัญญาณอื่นๆ เช่น ระบบแฟชั่นเสื้อผ้า ระบบอาหาร หรือ ระบบรถยนต์ เราจะพบว่ามักมีกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ตัดสินใจหรือกำหนดกฎเกณฑ์ เช่น นักออกแบบดีไซเนอร์ ผู้ผลิต ซึ่งเป็นผู้สร้าง “ระบบภาษา” (langue) ของแฟชั่นหรือรถยนต์ขึ้นมาโดยตรงและจงใจ สิ่งนี้ทำให้เกิด “ระบบภาษาแบบ

ประดิษฐ์ขึ้น” (fabricated/artificial language) ซึ่งไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ของการใช้งาน (usage) จากมวลชนอย่างค่อยเป็นค่อยไปเหมือนกับภาษามนุษย์ ดังนั้น ในทางสัทวิทยา “ระบบภาษา” จึงสามารถเกิดขึ้นก่อน “การพูด” ได้ ซึ่งถือเป็นการทำลายความสัมพันธ์แบบวิภาษวิธีดั้งเดิมที่ Saussure เคยวางไว้

1.1.7 ภาษาส่วนบุคคล (The idiolect) เพื่อเป็นการส่งท้ายในเรื่องของ ระบบภาษา/การพูด ในทางภาษาศาสตร์ Barthes ระบุถึงแนวคิดเสริมสองประการ ที่ถูกแยกออกมาตั้งแต่ยุคของ Saussure ประการแรก คือแนวคิดเรื่อง **ภาษาส่วนบุคคล (idiolect)** กล่าวคือ “ภาษาในแง่ที่ถูกพูดโดยบุคคลเพียงคนเดียว” ซึ่งให้นิยามโดย Martinet (1975) หรือ “ชุดของพฤติกรรมทั้งหมดของปัจเจกบุคคล คนหนึ่ง ณ ห้วงเวลาหนึ่ง” ซึ่งให้นิยามโดย Ebeling (2001) และ Jakobson (2024) ตั้งคำถามถึงคุณค่าของแนวคิดนี้ เพราะภาษาเป็นสิ่งที่มีลักษณะทางสังคมเสมอแม้ในระดับปัจเจกบุคคล เนื่องจากเมื่อเราพูดกับใครสักคน เราก็มักพยายามพูดในภาษาของอีกฝ่ายอยู่เสมอ ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะในคำศัพท์ แต่สิทธิส่วนบุคคลในขอบเขตของภาษาไม่มีอยู่จริง ดังนั้น ภาษาส่วนบุคคลจึงมักเป็นเพียงมายาภาพเสียเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตาม Barthes เห็นว่าควรจะคงแนวคิดบางส่วนไว้ กล่าวคือ แนวคิดที่ว่าอาจมีประโยชน์ในการกำหนดความเป็นจริงต่อไปนี้ 1) **ภาษาของผู้ป่วยโรคเสียการสื่อความ (aphasic)** ที่ไม่เข้าใจคนอื่น และไม่ได้รับสารที่สอดคล้องกับรูปแบบคำพูดของตนเอง ภาษาในกรณีนี้ จึงจะเป็นภาษาส่วนบุคคลอย่างแท้จริง 2) **“รูปแบบ” (style) ของผู้เขียน** แม้ว่าสิ่งนี้จะถูกแทรกซึมด้วยรูปแบบทางคำพูดบางอย่างที่มาจากประเพณี ซึ่งก็คือมาจากชุมชนเสมอ และ 3) ท้ายที่สุด เราสามารถขยายความหมายแนวคิดนี้ให้กว้างขึ้น และนิยามภาษาส่วนบุคคลว่าเป็น **ภาษาของชุมชนทางภาษาหนึ่ง ๆ** นั่นคือ ภาษาของกลุ่มคนที่มีความข้อความทางภาษาทั้งหมดในลักษณะเดียวกัน ในกรณีนี้ ภาษาส่วนบุคคลจะสอดคล้องอย่างคร่าว ๆ กับสิ่งที่ Barthes พยายามอธิบายไว้ในที่อื่นภายใต้ชื่อ “การเขียน” (writing) โดยทั่วไปแล้ว ความไม่แน่นอนในการให้นิยาม ‘ภาษาส่วนบุคคล’ ถือเป็นเพียงภาพสะท้อนของความจำเป็นที่ต้องมีหน่วยกลาง (entity) ระดับกลางระหว่างการพูดและระบบภาษา ดังที่ทฤษฎี ‘การใช้งาน’ ของ Hjelmslev (2024) ได้พิสูจน์ไว้หรืออธิบายให้ง่ายขึ้นคือความจำเป็นสำหรับ การพูด ที่ถูกทำให้เป็นสถาบันแล้ว แต่ยังไม่ถึงขั้นถูกทำให้เป็นทางการอย่างถึงราก เหมือนอย่างที่เป็นในตัวระบบภาษา

1.1.8 โครงสร้างแบบทวิภาค (Duplex Structures) หากเราจะจับคู่ ระบบภาษา/การพูด (language/speech) เข้ากับ รหัส/สาร (code/message) ณ จุดนี้ เราก็ต้องกล่าวถึงแนวคิดเสริมประการที่สอง ซึ่ง Jakobson (1990) ได้อธิบายไว้ภายใต้ชื่อ **โครงสร้างแบบทวิภาค (duplex structures)** โดยเขาได้ศึกษาถึงกรณีศึกษา บางกรณีของความสัมพันธ์ทั่วไปของ รหัส/สาร ซึ่งก็คือ 2 กรณีที่มีลักษณะหมุนวนกลับ (circularity) และอีก 2 กรณีที่มีลักษณะทับซ้อนกัน (overlapping) ได้แก่ 1) **คำพูดที่ถูกนำมาเล่าต่อ (reported speech)** หรือ สารที่ซ้อนอยู่ในสาร (M/M - messages within a message) นี่เป็นกรณีทั่วไปของรูปแบบการเล่าแบบอ้อม (indirect styles) 2) **วิสามานยนาม หรือ ชื่อเฉพาะ (proper names)** ซึ่งนี้บ่งบอกถึงบุคคลใดก็ตามที่มีชื่อนั้น และความเป็นวงจรรของรหัสก็เห็นได้ชัดเจน (C/C - code/code) ตัวอย่างเช่น คำว่า จอห์น ย่อมหมายถึงบุคคลที่มีชื่อว่า จอห์น 3) **กรณีของการเรียกขานตนเอง (autonymy)** เช่น ประโยคที่ว่า หนูเป็นคำนาม คำในที่นี้ถูกใช้เพื่อระบุตัวมันเอง สารได้เข้าไปทับซ้อนกับรหัส (M/C - message overlaps the code) โครงสร้างนี้มีความสำคัญ เพราะครอบคลุมการตีความที่มุ่งอธิบายให้กระจ่าง เช่น การพูดอ้อมค้อม คำพ้องความหมาย และการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง

4) คำชี้ระบุตัวตน (shifters) น่าจะเป็นโครงสร้างทวิภาคที่น่าสนใจที่สุด ตัวอย่างที่เห็นชัดที่สุดคือ สรรพนามบุรุษ เช่น ฉัน ท่าน ซึ่งรวบรวมเอาทั้งเรื่องของพันธสัญญาทางภาษาและการมีตัวตนเข้าไว้ด้วยกัน เป็นไปตามกฎของพันธสัญญาเท่านั้นที่ทำให้คำว่า ฉัน เป็นตัวแทนของวัตถุ คำว่า ฉัน จึงกลายเป็น ego ในภาษาละติน หรือ ich ในภาษาเยอรมัน เป็นต้น แต่ในอีกทางหนึ่ง เนื่องจาก คำชี้ระบุตัวตน จะระบุถึงบุคคลผู้เปล่งเสียงพูดนั้น จึงทำให้สามารถอ้างอิงอย่างมีตัวตนกลับไปยังคำกล่าวพูดนั้นได้เท่านั้น (C/M-code/message) Jakobson (1990) เตือนว่า สรรพนามบุรุษเป็นสิ่งที่ถูกเชื่อกันยาวนานว่าเป็นขั้นดั้งเดิมที่สุดของภาษา แต่ในมุมมองของเขา สรรพนามเหล่านี้กลับชี้ถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและ ‘เป็นผู้ใหญ่’ ระหว่างรหัสกับสาร สรรพนามบุรุษเป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่เด็กเรียนรู้ในการพูด และเป็นองค์ประกอบแรกที่สุดของภาษาไปในผู้ช่วยเสียการสื่อความ สรรพนามเหล่านี้ เป็นคำศัพท์ที่มีการย้ายความหมายและยากต่อการจัดการ ดูเหมือนว่า จนถึงขณะนี้ ทฤษฎีคำชี้ระบุตัวตน (shifter) ยังไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ถึงกระนั้น โดยหลักการแล้ว น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะสังเกต ‘รหัสที่กำลังต่อสู้กับสาร’ ซึ่งตรงข้ามกับกรณีที่พบได้ทั่วไปมากกว่า บางทีอาจจำเป็นต้องใช้แนวคิดเรื่อง คำชี้ระบุตัวตน ในการแสวงหานิยามทางสัญวิทยาของสารต่างๆ ที่ตั้งอยู่ที่ขอบเขตของภาษา โดยเฉพาะในวาทกรรมวรรณกรรมบางรูปแบบ

1.2 แนวโน้มทางสัญวิทยา (Semiological prospects)

1.2.1 ระบบภาษา การพูด และสังคมศาสตร์ (The language, speech and the social sciences) การแบ่งความแตกต่างระหว่างระบบภาษา (langue) และการพูด (speech) ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือทางภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสอดคล้องกับความพยายามในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่ต้องการแยกแยะระหว่าง “ข้อกำหนดทางสังคม” กับ “พฤติกรรมของปัจเจกบุคคล” นักคิดอย่าง Claude Lévi-Strauss (1963) และ Merleau-Ponty (2002) ได้ชี้ให้เห็นว่า ระบบต่างๆ ในสังคม เช่น ระบบเครือญาติ หรือตำนานปรัมปรา ต่างก็ทำงานคล้ายกับภาษา คือมีโครงสร้างทางสังคมที่อยู่เบื้องหลัง (langue) และมีรูปแบบการแสดงออกที่หลากหลาย (parole) การนำแนวคิดนี้มาใช้จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ระบบสื่อความหมายอื่นๆ ในสังคมได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

1.2.2 ระบบเครื่องแต่งกาย (The garment system) เมื่อเรานำกรอบคิดนี้มาวิเคราะห์ “เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย” เราจะพบว่ามันสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีความสัมพันธ์ของ ระบบภาษา/การพูด ที่แตกต่างกัน 1) เครื่องแต่งกายที่สวมใส่จริง (The worn garment) ระบบภาษา (Langue) คือกฎเกณฑ์ทางแฟชั่นและสังคม เช่น สิ่งใดห้ามใส่คู่กัน (ข้อห้าม) การจัดชุดเสื้อผ้าให้เข้ากัน กฎการสวมใส่ตามกาลเทศะ ส่วนการพูด (Parole) คือวิธีการสวมใส่ของแต่ละบุคคล เช่น การเลือกชุดใดชุดหนึ่งมาใส่ ขนาดของเสื้อผ้า ความเก่า-ใหม่ของเสื้อผ้า และความชอบส่วนตัวในการปรับแต่ง เช่น การพับแขนเสื้อ 2) เครื่องแต่งกายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร (The written garment) เช่น เสื้อผ้าที่ถูกบรรยายในนิตยสารแฟชั่น ในกรณีนี้ จะเป็น “ระบบภาษา” ล้วน ๆ โดยไม่มีองค์ประกอบของ “การพูด” เลย เพราะจะถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้กำหนดแฟชั่น เช่น ผู้ผลิต/นักเขียน เพื่อเป็นกฎเกณฑ์และสถาบันโดยสมบูรณ์ โดยไม่ต้องรอการสวมใส่จริงจากปัจเจกบุคคล 3) เครื่องแต่งกายในภาพถ่าย (The photographed garment) ตัวอย่างเช่น ภาพแฟชั่นในนิตยสาร จะอยู่กึ่งกลางระหว่างสองแบบแรก

1.2.3 ระบบอาหาร (The food system) หากเรามอง “อาหาร” เป็นระบบของการสื่อความหมาย (สัญวิทยา) เราสามารถแบ่งได้ดังนี้ ภาษา (Langue) ระบบของอาหาร ประกอบไปด้วย

กฎเกณฑ์และ ธรรมเนียมการกินของแต่ละวัฒนธรรม เช่น 1) ข้อห้ามในการรับประทานอาหารบางชนิด (Taboos) 2) การจัดหมวดหมู่คู่ตรงข้ามที่มีความหมาย เช่น ของควา/ของหวาน 3) กฎเกณฑ์ในการจัดเมนู เช่น ต้องเสิร์ฟพูก่อน แล้วตามด้วยอาหารจานหลัก 4) บริบทหรือพิธีกรรมในการรับประทานอาหาร อาหารงานเลี้ยง อาหารประจำวัน การพูด (Parole) ของระบบอาหาร ครอบคลุมถึง พฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล เช่น 1) การเลือกเมนูอาหารเฉพาะเจาะจงของแต่ละคนจากเมนูทั้งหมดที่มี 2) ความแตกต่างเล็กๆ น้อย ๆ ในการปรุงแต่งของแต่ละบุคคล เช่น การปรุงรสชาติเพิ่มเติมตามใจชอบ

1.2.4 ระบบรถยนต์ และ ระบบเฟอร์นิเจอร์ (The car system, the furniture system)

เช่นเดียวกับแฟชั่นและอาหาร เราสามารถมองรถยนต์และเฟอร์นิเจอร์เป็นระบบของการสื่อความหมายได้เช่นกัน ระบบรถยนต์ (The car system) ระบบภาษา (Langue) คือรูปทรง โครงสร้าง ชิ้นส่วน และรายละเอียดของรถยนต์รุ่นต่างๆ ที่ถูกกำหนดและสร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้ผลิต กล่าวคือบริษัทรถยนต์หรือนักออกแบบ ส่วนการพูด (Parole) คือเสรีภาพในการใช้งานระดับปัจเจกบุคคล เช่น การเลือกรถยนต์รุ่นใดรุ่นหนึ่ง สีใดสีหนึ่ง หรืออุปกรณ์เสริมต่างๆ รวมถึง “วิธีการขับขี่” ของผู้ใช้งานแต่ละคน ระบบเฟอร์นิเจอร์ (The furniture system) ระบบภาษา (Langue) คือประเภทของชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ที่มีอยู่ทั้งหมด และกฎเกณฑ์ ซึ่งมักไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ในการนำมาประกอบหรือจัดวางเข้าด้วยกันให้ออกมาเป็นสไตล์ห้องต่าง ๆ ส่วนการพูด (Parole) คือการตัดสินใจเลือกซื้อ และวิธีการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่จริงตามความต้องการและรสนิยมส่วนบุคคลของผู้ใช้งาน

1.2.5 ระบบที่ซับซ้อน (Complex systems) เมื่อขยายมาพิจารณาระบบที่มีความซับซ้อน

ขึ้น เช่น ระบบของการสื่อสารมวลชน เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ โฆษณา หรือหน้าหนังสือพิมพ์ สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากระบบสัญลักษณ์เพียงระบบเดียว แต่มันคือการนำระบบการสื่อความหมายหลายๆ รูปแบบมาผสมผสานและซ้อนทับกัน เช่น มีทั้งภาพ เสียง และข้อความ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าระบบเหล่านั้นจะซับซ้อนด้วยภาพหรือเสียงเพียงใด บาร์ตส์ (Barthes) ชี้ให้เห็นว่านั่นมักจะมี “ภาษาของมนุษย์” (ตัวอักษรหรือคำพูด) เข้ามาเป็นส่วนผสมเพื่อควบคุมและตีกรอบความหมายเสมอ

1.2.6 ปัญหาที่ 1 จุดกำเนิดของระบบสื่อความหมายต่างๆ (Problems (I) the origin of the various signifying systems)

เมื่อนำโมเดลภาษาศาสตร์ของ Saussure (1966) มาใช้กับสัญวิทยา (Semiology) เราจะพบปัญหาเรื่อง “จุดกำเนิด” ในภาษามนุษย์ “ระบบภาษา” (langue) เกิดจากการค่อยๆ สะสมการใช้งาน (การพูด) ของมวลชนมายาวนาน พูดง่ายๆ คือไม่มีใครหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เป็นผู้ประดิษฐ์ภาษามนุษย์ขึ้นมาใช้เอง แต่ในระบบสัญวิทยา เช่น แฟชั่น หรือ รถยนต์ ระบบภาษา (langue) มักถูกประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นอย่างจงใจ (fabricated) โดยกลุ่มคนผู้มีอำนาจตัดสินใจเพียงกลุ่มเล็กๆ เช่น ดีไซเนอร์ หรือผู้ผลิต Barthes เรียกระบบที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์แบบมีจุดประสงค์นี้ว่า “โลโก้เทคนิค” (Logo-techniques) ซึ่งหมายความว่าในกรณีนี้ “ระบบภาษา” สามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์แบบก่อนที่จะมีการนำไปใช้งานจริง (“การพูด”) เสียอีก ซึ่งนั่นขัดแย้งกับวิชาวิธีระหว่าง langue และ parole ในทางภาษาศาสตร์ดั้งเดิม

1.2.7 ปัญหาที่ 2 สัดส่วนระหว่าง ‘ระบบภาษา’ และ ‘การพูด’ ในระบบต่างๆ (Problems

(II) the proportion between ‘language’ and ‘speech’ in the various systems) ข้อสังเกต

อีกประการคือเรื่องความสมดุล ในภาษามนุษย์ สัดส่วนระหว่างการใช้ของกฎเกณฑ์ตายตัว (langue) กับอิสระในการเลือกนำมาใช้ (speech) มีความสมดุลและเกื้อกูลกัน ทว่าในระบบสัญญาณอื่น ๆ สัดส่วนนี้อาจแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว บางระบบอาจมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับ (langue) ที่แข็งแกร่งและกว้างขวางมาก แต่เหลือพื้นที่ให้ปัจเจกบุคคลได้แสดงพฤติกรรมทางเลือก (parole) เพียงนิดเดียว ตัวอย่างเช่น ในระบบเสื้อผ้าที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เสื้อผ้าแฟชั่นในนิตยสาร หรือมารยาททางสังคมที่เคร่งครัด ซึ่งแทบจะกลายเป็น “ระบบภาษา” ล้วน ๆ ที่ไร้พื้นที่ให้การพูดในระดับบุคคลได้มีบทบาท

บทที่ 2 สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย และ ตัวสื่อความหมาย (SIGNIFIER AND SIGNIFIED)

2.1 สัญญะ (The Sign)

2.1.1 การจำแนกประเภทของสัญญะ (The classification of signs) ในคำศัพท์ของ Saussure (1966) สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (signified) และตัวสื่อความหมาย (signifier) คือองค์ประกอบที่รวมกันเป็น **สัญญะ (sign)** อย่างไรก็ตาม คำว่า “สัญญะ” เป็นคำที่มีการใช้งานหลากหลายมากในวงการต่างๆ ตั้งแต่เทววิทยาไปจนถึงการแพทย์ และไซเบอร์เนติกส์) เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสน Barthes จึงได้เปรียบเทียบกับคำว่า “สัญญะ” กับคำอื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งค่าเหล่านี้ล้วนอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองสิ่ง เช่น สิ่งกระตุ้น และ การตอบสนอง ได้แก่ 1. **สัญญาณ (Signal)** มักจะกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยตรงและทันที เช่น เสียงนกหวีด 2. **อาการ/ดัชนี (Symptom / Index)** มีความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผลกันโดยธรรมชาติ และไม่เกิดจากความตั้งใจที่จะสื่อสาร เช่น ควันไฟเป็นอาการของไฟ ไข้เป็นอาการของการป่วย 3. **ไอคอน (Icon)** มีความคล้ายคลึงหรือภาพจำลองทางกายภาพกับสิ่งที่มันเป็นตัวแทน เช่น ภาพวาดเหมือน, รูปถ่าย 4. **สัญลักษณ์ (Symbol)** มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่มันเป็นตัวแทนโดยอาศัยธรรมเนียมปฏิบัติ แต่ก็มักจะมีย่อยของความคล้ายคลึงหรือเหตุผลบางอย่างหลงเหลืออยู่ เช่น ตราชั่งเป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม 5. **สัญญะ (Sign)** ในทางภาษาศาสตร์ สัญญะคือความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากข้อตกลงร่วมกันในสังคมอย่างแท้จริง (arbitrary) โดยไม่ต้องมีความคล้ายคลึงกันทางกายภาพระหว่างสิ่งที่สื่อกับสิ่งที่ถูกสื่อ

2.1.2 **สัญญะทางภาษาศาสตร์ (The linguistic sign)** สำหรับโซซูร์ (Saussure) แล้ว สัญญะทางภาษาไม่ได้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่าง “สิ่งของ” กับ “ชื่อเรียก” ของมัน แต่มันคือการเชื่อมโยงทางจิตวิทยา (mental) ระหว่างสองสิ่ง นั่นคือ 1) **โนแท็ส (Concept)** ซึ่งเขาเรียกสิ่งนี้ว่า **สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (Signified)** 2) **ภาพจำทางเสียง (Acoustic image)** ซึ่งเขาเรียกสิ่งนี้ว่า **ตัวสื่อความหมาย (Signifier)** การรวมกันของสองสิ่งนี้เปรียบเสมือนกระดาษแผ่นเดียวกันที่มีสองด้าน เราไม่สามารถตัดกระดาษด้านหน้าโดยไม่ตัดด้านหลังได้ฉันใด เราก็ไม่สามารถแยก “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” ออกจาก “ตัวสื่อความหมาย” ได้อันนั้น

2.1.3 **รูปแบบและสสาริตะ (Form and substance)** Hjelmslev (2024) ได้พัฒนาโครงสร้างของสัญญะให้ละเอียดขึ้น โดยเขามองว่าสัญญะประกอบด้วย 2 ระนาบ (planes) คือ **ระนาบของการแสดงออก (plane of expression = signifier)** และ **ระนาบของเนื้อหา (plane of content = signified)** และในแต่ละระนาบ ยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็น **รูปแบบ (form)** และ **สสาริตะ (substance)** ได้อีก ทำให้เราต้องประกอบ 4 ส่วนในการวิเคราะห์ 1) สสาริตะของการแสดงออก (Substance of expression) เช่น เสียงจริง ๆ ที่เปล่งออกมา 2) รูปแบบของการแสดงออก (Form of expression) เช่น กฎของ

การผสมเสียง หน่วยเสียง 3) สารัตถะของเนื้อหา (Substance of content) เช่น อารมณ์ความรู้สึก หรือ ความคิดเชิงนามธรรม 4) รูปแบบของเนื้อหา (Form of content) เช่น โครงสร้างการจัดหมวดหมู่ความหมายในแต่ละภาษา

2.1.4 สัญญะทางสัญลักษณ์ (The semiological sign) เมื่อนำหลักการนี้มาประยุกต์ใช้นอกเหนือจากภาษา (Semiology) สัญญะทางสัญลักษณ์ก็ประกอบด้วย “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” และ “ตัวสื่อความหมาย” เช่นเดียวกัน แต่ข้อแตกต่างสำคัญคือ ในระบบสัญลักษณ์อื่นๆ เช่น วัตถุสิ่งของ ท่าทาง รูปภาพ สิ่งที่เป็น “สารัตถะ” ของการแสดงออกมักจะไม่ได้ออกสร้างขึ้นมาเพื่อการสื่อความหมายตั้งแต่ต้น แต่มันมีขึ้นเพื่อตอบสนอง **การใช้งาน (utilitarian function)** ก่อนเป็นอันดับแรก ตัวอย่างเช่น ประโยคว่า 1) เราสร้าง เสื้อผ้า ขึ้นมาเพื่อปกป้องร่างกายจากความหนาวเย็น เป็นฟังก์ชันการใช้งาน และ ประโยคว่า 2) เรากิน อาหาร เพื่อบำรุงร่างกายให้มีชีวิตรอด เป็นฟังก์ชันการใช้งาน แต่พื้นที่ที่สิ่งเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในสังคม มันจะถูกละเลียดด้วย “ความหมาย” พื้นที่ เช่น เสื้อผ้ากลายเป็นสัญลักษณ์ของฐานะ, อาหารกลายเป็นสัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลอง ซึ่ง Barthes เรียกกระบวนการนี้ว่าการเกิด “**ฟังก์ชัน-สัญญะ (Sign-function)**” ซึ่งหมายความว่า ประโยชน์ใช้สอยของสิ่งของในชีวิตประจำวัน ได้กลายร่างมาเป็น “ตัวสื่อความหมาย” ด้วยในเวลาเดียวกัน

2.2 สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (The Signified)

2.2.1 ธรรมชาติของสิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (Nature of the signified) ในทางภาษาศาสตร์ของ Saussure “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” ไม่ได้หมายถึง “สิ่งของ” (thing) ที่มีอยู่จริงบนโลก หรือวัตถุทางกายภาพ (referent) แต่มันคือ “มโนทัศน์” (concept) หรือ “ภาพตัวแทนทางจิตใจ” (mental representation) ของสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อเราพูดคำว่า “วัว” สิ่งที่ถูกสื่อความหมายไม่ใช่ตัววัวที่มีเลือดเนื้อที่กำลังกินหญ้าอยู่ แต่เป็น “มโนทัศน์ของความเป็นวัว” (bovinity) ที่เราทุกคนเข้าใจและมีภาพจำตรงกัน ในวัฒนธรรมของเรา การมองเห็นนี้ทำให้เราแยกโลกแห่งความเป็นจริงทางวัตถุออกไป และมุ่งเน้นไปที่ความเป็นจริงทางจิตใจและโครงสร้างทางความคิดแทน

2.2.2 การจัดประเภทของสิ่งที่ถูกสื่อความหมายทางภาษา (Classification of the linguistic signifieds) ปัญหาสำคัญประการหนึ่งสำหรับนักภาษาศาสตร์คือ จะจัดหมวดหมู่ให้กับ “มโนทัศน์” หรือความหมายเหล่านี้ได้อย่างไร การจัดประเภทนี้ทำได้ยากเนื่องจากมโนทัศน์เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ อย่างไรก็ตาม วิธีการหนึ่งที่ยอมรับคือการจัดกลุ่มสิ่งที่ถูกสื่อความหมายโดยดูจากเครือญาติทางแนวคิด (conceptual field) หรือการวิเคราะห์ผ่านความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ว่ามโนทัศน์หนึ่งถูกกำหนดความหมายจากขอบเขตที่ไปขีดเส้นแบ่งชนกับมโนทัศน์อื่นๆ รอบข้างอย่างไร

2.2.3 สิ่งที่ถูกสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ (The semiological signifieds) เมื่อเรานำเรื่องนี้มาใช้กับสัญลักษณ์ที่กว้างกว่าภาษา เช่น แฟชั่น โฆษณา หรือ อาหาร เราจะพบว่า “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” ของสิ่งเหล่านี้มักจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวมันเองอย่างเป็นอิสระ จะต้องอาศัย “ภาษามนุษย์” เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดออกมาเสมอ ตัวอย่างเช่น หากต้องการอธิบายว่าชุดแฟชั่นชุดนี้สื่อความหมายถึงอะไร ตัวอย่างเช่น สื่อถึง “ความภูมิฐานในฤดูใบไม้ร่วง” หรือ “ความผ่อนคลายในวันหยุด” ความหมายเหล่านั้นก็มักจะถูกทำให้ชัดเจนผ่านการใช้คำพูดหรือตัวอักษรกำกับไว้ Barthes จึงย้ำอีกครั้งว่า โลกของสิ่งที่ถูกสื่อความหมายนั้นแทบจะไม่ต่างอะไรกับโลกของภาษาเลย

2.3 ตัวสื่อความหมาย (The Signifier)

2.3.1 ธรรมชาติของตัวสื่อความหมาย (Nature of the signifier) ในขณะที่ “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” เป็นเรื่องของนามธรรมและสภาวะทางจิตใจ “ตัวสื่อความหมาย” (Signifier) คือส่วนที่เป็นวัตถุวิสัย (objective) หรือส่วนที่ปรากฏให้เรารับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทางกายภาพ ในภาษาพูด Saussure เรียกสิ่งนี้ว่า “ภาพจำทางเสียง” (acoustic image) ซึ่งหมายถึงคลื่นเสียงหรือการเปล่งเสียงที่เราได้ยินหรือถ้าเป็นภาษาเขียน ก็คือรอยหมึกของตัวอักษรบนหน้ากระดาษ ตัวสื่อความหมายทำหน้าที่เป็น “พาหนะ” หรือ “วัสดุ” (substance) ที่คอยแบกรับเอาความหมายนามธรรมมาทำให้ปรากฏเป็นจริงขึ้นมา หากปราศจากตัวสื่อความหมาย สิ่งที่ถูกสื่อความหมายก็ย่อมไม่สามารถส่งผ่านจากผู้ส่งไปยังผู้รับได้

2.3.2 การจัดประเภทของตัวสื่อความหมาย (Classification of the signifiers)

Barthes ระบุว่า การจำแนกประเภทของตัวสื่อความหมายก็คือ การจัดระเบียบโครงสร้างของระบบนั่นเอง (the structuralization proper of the system) ในการวิเคราะห์ทางสัญวิทยา สิ่งที่เราต้องทำคือการนำข้อความหรือสารทั้งหมดในระบบ เช่น ข้อความยาวๆ หรือภาพยนตร์ทั้งเรื่อง มาตัดแบ่ง (cut up) ให้กลายเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย (minimal significant units) เครื่องมือที่ใช้ในการตัดแบ่งและพิสูจน์หน่วยย่อยเหล่านี้เรียกว่า “การทดสอบการแทนที่” (commutation test) ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนเสียง /p/ เป็น /b/ ในคำว่า pat เป็น bat เพื่อดูว่าความหมายเปลี่ยนหรือไม่ เมื่อเราสกัดหน่วยย่อยเหล่านี้ออกมาได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำมาจับกลุ่มเป็นหมวดหมู่ (paradigmatic classes) และจำแนกความสัมพันธ์ในการนำมาเรียงร้อยต่อกัน (syntagmatic relations) ต่อไป

2.4 การสื่อความหมาย (The Signification)

2.4.1 ความสัมพันธ์ที่สื่อความหมาย (The significant correlation) สัญญะ (Sign) คือสิ่งที่เกิดจากการประกอบกันแบบมีสองหน้า (two-faced entity) “การสื่อความหมาย” (Signification) สามารถมองได้ว่าเป็น กระบวนการ (process) หรือ การกระทำ (act) ที่ผูกมัดและเชื่อมโยง ตัวสื่อความหมาย (Signifier) และ สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (Signified) เข้าด้วยกัน ซึ่งผลผลิตของกระบวนการนี้ก็คือ “สัญญะ” นั่นเอง การที่เราพยายามแยกสองสิ่งนี้ออกจากกันในทางทฤษฎีนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการจัดหมวดหมู่ทางวิชาการเท่านั้น เพราะในความเป็นจริงทางจิตวิทยา ทั้งสองสิ่งนี้ถูกเชื่อมติดกันแน่นจนไม่อาจแยกขาดจากกันได้ Barthes ชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้แผนผังหรือสัญลักษณ์ (เช่น โมเดลของ Saussure, (1959), Hjelmslev (2024), Lacan (2006) เพื่อช่วยให้เราเห็นภาพกระบวนการนี้ได้ชัดเจนขึ้นในการวิเคราะห์เชิงสัญวิทยา

2.4.2 ความตามอำเภอใจ และ ความมีเหตุผลจงใจ ในภาษาศาสตร์ (The arbitrary and the motivated in linguistics) ในทางภาษาศาสตร์ของ Saussure เราทราบกันดีว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวสื่อความหมายและสิ่งที่ถูกสื่อความหมายนั้นเป็น “ความตามอำเภอใจ” (Arbitrary) หรือไม่มีเหตุผลโดยธรรมชาติ (unmotivated) กล่าวคือ ไม่มีกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติข้อใดที่บังคับว่าโน้ตพิเศษของ “สุนัข” จะต้องถูกแทนที่ด้วยเสียงคำว่า “สุนัข” หรือ Dog ในภาษาอังกฤษ สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงข้อตกลงร่วมกัน (convention) ของคนในสังคมนั้นๆ ที่สืบทอดกันมา อย่างไรก็ตาม ในภาษาอาจมีสัญญะบางประเภทที่มี “ความมีเหตุผลจงใจ” (Motivated) อยู่บ้าง เช่น คำเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia) ที่ตัวสื่อความหมายมีความสอดคล้องคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันสื่อถึงโดยตรง เช่น คำว่า “ปัง” “เหมียว” เป็นต้น

2.4.3 ความตามอำเภอใจ และ ความมีเหตุผลใจในสัญวิทยา (The arbitrary and the motivated in semiology) เมื่อหันมามองในมุมมองของสัญวิทยา (Semiology) ที่ครอบคลุมภาพวัตถุ และสิ่งของต่างๆ เรามักจะพบว่าสัญญาณเหล่านั้นมีความเป็น **“เหตุผลใจ” (Motivated)** มากกว่าภาษาพูด ตัวอย่างเช่น “ภาพถ่าย” ย่อมมีความคล้ายคลึงอย่างมากกับสิ่งที่มันถูกถ่าย หรือเครื่องหมายจราจรต่างๆ ก็มักจะมีภาพที่สื่อถึงความเป็นจริงที่มันต้องการสื่อ ตัวอย่างเช่น รูปทางโค้ง รูปคนข้ามถนน เป็นต้น สัญญาณเหล่านี้ดูเหมือนจะไม่ได้เกิดขึ้นตามอำเภอใจ แต่มีความเกี่ยวโยงทางกายภาพกับความหมายของมันเอง อย่างไรก็ตาม Barthes ได้ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า แม้แต่ในระบบสัญญาณที่ดูเหมือนจะมีเหตุผลใจหรือเป็นธรรมชาติมากๆ (highly motivated) หายที่สุดแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็มักจะถูกครอบงำด้วย **“ขนบธรรมเนียมทางสังคม” (Convention)** อยู่ดี การที่เรารับรู้หรือตีความสัญลักษณ์ รูปภาพ หรือแม้แต่แฟชั่น การแต่งกายได้นั้น เป็นเพราะเราถูกฝึกฝนและหล่อหลอมมาโดยวัฒนธรรมให้มองเห็นความหมายนั้นๆ ดังนั้น ความเป็น “ธรรมชาติ” ในสัญญาณทางสังคมส่วนใหญ่ แท้จริงแล้วล้วนถูกเคลือบแฝงไว้ด้วยข้อตกลงและกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น

2.5 คุณค่า (Value)

2.5.1 คุณค่าในทางภาษาศาสตร์ (Value in linguistics) Saussure ได้เสนอแนวคิดเรื่อง “คุณค่า” หรือ Value ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เขาชี้ให้เห็นว่าสัญญาณ (Sign) ไม่ได้มีความหมายอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยตัวของมันเอง แต่ความหมายของมันถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมหรือระบบที่มันอาศัยอยู่ เขาเปรียบเทียบระบบภาษากับระบบเศรษฐศาสตร์ โดยสัญญาณเปรียบเสมือน “เงินตรา” หรือ “เหรียญกษาปณ์” ซึ่งมีคุณค่าอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนกับสิ่งต่างชนิดกัน เหรียญสามารถนำไปแลกซื้อสิ่งของได้ เปรียบเหมือน “ตัวสื่อความหมาย” เช่น เสียยหรือค่า สามารถนำไปแลกเปลี่ยนกับ “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” หรือในทัศน์/ความคิดได้ 2) การเปรียบเทียบกับสิ่งที่เหมือนกัน เหรียญหนึ่งมีค่าเมื่อนำไปเทียบกับเหรียญอื่นๆ ในระบบสกุลเงินเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เหรียญ 10 บาทย่อมมีค่ามากกว่า 5 บาท และน้อยกว่า 20 บาท เปรียบเหมือนสัญญาณตัวหนึ่งจะมีคุณค่าและตำแหน่งที่ชัดเจนได้ ก็ต่อเมื่อนำไปวางเปรียบเทียบกับสัญญาณตัวอื่นๆ ในระบบภาษาเดียวกัน ดังนั้น “ความหมาย” ของคำจึงไม่ได้เกิดจากการจับคู่ของคำกับสิ่งของแบบตรงไปตรงมา แต่มันเกิดจาก **“ความแตกต่าง” (Difference)** ระหว่างคำแต่ละคำในระบบ ตัวอย่างเช่น คำว่า **mutton** (เนื้อแกะ) และ **sheep** (ตัวแกะ) ในภาษาอังกฤษ มีระบบคุณค่าที่แตกต่างจากคำว่า **mouton** ในภาษาฝรั่งเศส ซึ่งใช้เรียกทั้งตัวแกะและเนื้อแกะ เพราะภาษาแต่ละภาษามีการตัดแบ่งและให้คุณค่ากับพื้นที่ความหมายที่ต่างกัน

2.5.2 การจัดข้อต่อ / การแบ่งส่วน (The articulation) เพื่อให้ระบบของคุณค่าทำงานได้ ภาษาจะต้องมีการ “แบ่งส่วน” หรือ “จัดข้อต่อ” (Articulation) โดยที่ Saussure มองว่าหากปราศจากภาษา ความคิดของมนุษย์และเสียงเปล่งต่างๆ จะเป็นเพียงมวลรวมที่สับสนปนเปและไม่มีรูปทรง (amorphous mass) ระบบภาษาทำหน้าที่เสมือนกรรไกรที่ตัดแบ่งและจัดระเบียบมวลที่ไร้รูปทรงนี้ให้กลายเป็นชิ้นส่วนย่อยที่มีความหมายและขอบเขตชัดเจน การประกอบรวมกันของชิ้นส่วนสัญญาณเหล่านี้เอง ที่เป็นต้นกำเนิดของการสื่อความหมาย ในสัญวิทยาที่เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ระบบสื่อความหมายต่างๆ อาทิเช่น ระบบอาหาร, ระบบแฟชั่น สิ่งที่เราต้องค้นหาคือว่าระบบนั้นๆ มีการ ‘แบ่งส่วน’ หรือตัดแบ่งหน่วยความหมายออกมาจากมวลรวมอย่างไร และชิ้นส่วนเหล่านั้นถูกนำมาวางเปรียบเทียบเพื่อสร้างความแตกต่างและ ‘คุณค่า’ ของตัวมันเองอย่างไรบ้าง

บทที่ 3 ระบบการผูกประโยค และ ระบบทางเลือก (SYNTAGM AND SYSTEM)

3.1 แกนสองแกนของภาษา (The two axes of language) ในทางภาษาศาสตร์ของ Saussure สัญญะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันผ่านแกน 2 แกนหลัก ซึ่งเปรียบเสมือนแกน X และแกน Y ในการประกอบสร้างความหมาย **1) แกนระบบการผูกประโยค (Syntagmatic axis, แกนแนวนอน)** คือ การนำสัญญะมาเรียงต่อกันตามลำดับก่อนหลัง (เช่น การนำคำมาเรียงเป็นประโยค “แมว” + “กิน” + “ปลา”) ความสัมพันธ์ในแกนนี้เกิดจาก “ความต่อเนื่อง” (discourse) เนื่องจากเราไม่สามารถพูดสองคำพร้อมกันได้ในเวลาเดียวกัน สัญญะแต่ละตัวจึงได้ความหมายมาจากการอยู่ติดกับสัญญะตัวอื่นที่มาก่อนหรือหลังมัน ซึ่งเขาเรียกสิ่งนี้ว่า **Syntagm** **2) แกนระบบทางเลือก หรือ แกนความเชื่อมโยง (Associative / Paradigmatic axis, แกนแนวตั้ง)** คือกลุ่มของสัญญะที่มีความหมายหรือลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกัน ซึ่งถูกเก็บไว้ในความทรงจำของเรา เช่น เมื่อเรามีคำว่า “แมว” ในใจ เราอาจนึกเชื่อมโยงไปถึงคำว่า “สุนัข”, “นก”, “เสือ” หรือ “สัตว์เลี้ยง” ได้ สัญญะในกลุ่มนี้เปรียบเสมือน “ตัวเลือก” ที่เราสามารถหยิบมาสลับเปลี่ยนกันได้ในประโยค เช่น เปลี่ยนจาก “แมว” เป็น “สุนัข” กินปลา

3.2 อุปลักษณ์ และ นามนัย ตามมุมมองของ ยาค็อบสัน (Metaphor and metonymy in Jakobson) Jakobson (1990) ได้นำแกนทั้งสองของ Saussure มาอธิบายผ่านกลไกทางวาทศิลป์ **นามนัย (Metonymy)** สอดคล้องกับแนวคิด Syntagm (แกนแนวนอน) เพราะเป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดหรือเกี่ยวข้องกันในบริบทเดียวกันมาใช้แทนกัน **อุปลักษณ์ (Metaphor)** สอดคล้องกับแนวคิด System / Paradigm (แกนแนวตั้ง) เพราะเป็นการนำสัญญะจากระบบอื่นที่มีความคล้ายคลึงกันมาสลับเปลี่ยนหรือเทียบเคียงกัน

3.3 มุมมองทางสัญญวิทยา (Semiological prospects) เมื่อนำแนวคิดนี้มาใช้กับสัญญวิทยา สิ่งที่ไม่ใช่ภาษา Barthes ได้ยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น เช่น **ระบบอาหาร System แกนแนวตั้ง** คือตัวเลือกของอาหารในแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น หมวตอาหารเรียกน้ำย่อย มีให้เลือกระหว่าง ซุป สลัด หรือของทอด ที่เราต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง **Syntagm แกนแนวนอน** คือการนำอาหารที่เราเลือกมาจัดเรียงเป็นมื้ออาหารตามลำดับ ตัวอย่างเช่น กินสลัดก่อน ตามด้วยสเต็ก และจบที่ไอศกรีม **ระบบเครื่องแต่งกาย System แกนแนวตั้ง** คือตัวเลือกของเสื้อผ้าในชิ้นส่วนเดียวกัน ตัวอย่าง เช่น หมวกแก๊ป หมวกปีกกว้าง หมวกไหมพรม และ **Syntagm แกนแนวนอน** คือการนำเสื้อผ้าชิ้นต่างๆ มาสวมใส่ประกอบกันทั้งหมด ได้แก่หมวก + เสื้อเชิ้ต + กางเกง + รองเท้า เป็นต้น

3.4 ระบบการผูกประโยค (The Syntagm) การศึกษาเรื่อง Syntagm ในทางสัญญวิทยา คือ การค้นหาว่าสัญญะต่างๆ ถูกนำมาเชื่อมต่อกันอย่างไร ซึ่งมักจะเผชิญกับปัญหาเรื่อง **ความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity)** เพราะภาษาหรือข้อความมักจะประกอบขึ้นจากหน่วยย่อย ๆ ที่ถูกตัดแบ่งออกจากกัน การวิเคราะห์จึงต้องอาศัย **การทดสอบการแทนที่ (The Commutation Test)** เพื่อหาว่าหน่วยย่อย (Syntagmatic units) ที่แท้จริงคืออะไร และมีกฎกติกาหรือข้อจำกัดในการนำมาผสมกัน (Combinative constraints) อย่างไรบ้าง

3.5 ระบบ (The System) การวิเคราะห์ “ระบบ” คือการทำความเข้าใจเรื่องความเหมือนและความแตกต่างของสัญญะ เพราะความหมายของสัญญะเกิดขึ้นได้จากการจับคู่ตรงข้าม (Oppositions) เพื่อ

สร้างความแตกต่าง Barthes ได้นำเสนอการจัดหมวดหมู่ของการจับคู่ตรงข้ามในหลายรูปแบบ และเน้นย้ำถึงกระบวนการ **Binarism (โครงสร้างแบบทวิภาค)** ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของโครงสร้างนิยม นั่นคือการมองทุกอย่างเป็นคู่ตรงข้าม เช่น สว่าง-มืด, หญิง-ชาย รวมถึงภาวะที่ความแตกต่างของคู่ตรงข้ามถูกทำให้หายไป ซึ่งเรียกว่า **Neutralization (การทำให้เป็นกลาง)**

บทที่ 4 ความหมายตามตัวอักษร และ ความหมายแฝง (Denotation and Connotation)

Barthes เริ่มต้นบทนี้ด้วยการอ้างอิงทฤษฎีของ Hjelmslev (2024) ที่ว่าระบบการสื่อความหมายใด ๆ จำเป็นต้องประกอบด้วยระนาบ (Planes) 2 ระนาบ คือ E = Expression หรือ ระนาบของการแสดงออก หรือตัวสื่อความหมาย Signifier และ C = Content หรือ ระนาบของเนื้อหา หรือสิ่งที่ถูกสื่อความหมาย Signified สิ่งที่เชื่อมสองระนาบนี้เข้าหากันคือ R = Relation (ความสัมพันธ์) รวมกันเป็นสมการพื้นฐานของระบบสัญลักษณ์ E - R - C แต่ Barthes ชี้ให้เห็นว่าในความเป็นจริงทางสังคม ระบบสัญลักษณ์มิได้หยุดอยู่เพียงขั้นเดียว แต่สามารถ 'ซ้อนทับกัน' (Staggered systems) กลายเป็นระบบสื่อความหมายขั้นที่สอง (Second-order semiological systems) ได้ใน 2 รูปแบบหลัก ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายแฝง (Connotation) นี่คือการสื่อความหมายขั้นที่สอง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ ระบบสัญลักษณ์ขั้นที่ 1 ทั้งระบบ (E-R-C) ถูกลดทอนให้กลายเป็นเพียง “ตัวสื่อความหมาย” (E) ให้แก่ระบบขั้นที่ 2 ดังนั้น ความหมายตามตัวอักษร หรือ **ความหมายนัยตรง (Denotation)** คือระบบขั้นที่ 1 เป็นความหมายตรง ๆ ตามพจนานุกรม หรือสิ่งที่เห็นตรงหน้า ความหมายแฝง หรือ **ความหมายนัยประหวัด (Connotation)** คือระบบขั้นที่ 2 ที่บวกเอาบริบท อารมณ์ ความรู้สึก หรืออุดมการณ์ทางสังคมเข้าไปด้วย และ ตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน **ระบบที่ 1 (Denotation)** ภาพถ่ายของ “ดอกกุหลาบสีแดง” (E สีและรูปร่างของดอกไม้ นำไปสู่ C มโนทัศน์ของดอกกุหลาบ) **ระบบที่ 2 (Connotation)** ภาพดอกกุหลาบสีแดงทั้งภาพนั้น (E-R-C ของระบบแรก) ถูกนำมาใช้เป็น **ตัวสื่อความหมาย (E)** ในวันวาเลนไทน์ เพื่อสื่อถึง **สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย (C)** ใหม่ นั่นคือ “ความรักความโรแมนติก” ตัวสื่อความหมายในระบบที่สองนี้ Barthes เรียกว่า **Connotators (ตัวสร้างความหมายแฝง)** ซึ่งมักจะผูกโยงอยู่กับอุดมการณ์ (Ideology) ของสังคมนั้นๆ การวิเคราะห์สัญวิทยาของเขา จึงมุ่งเน้นไปที่การแสวงหา “ความหมายแฝง” เหล่านี้ ที่มักจะซ่อนตัวอยู่ภายใต้ความหมายนัยตรงที่ดูเป็นธรรมชาติ

4.2 อภิภาษา (Metalanguage) นี่คือการสื่อความหมายขั้นที่สองอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะกลับด้านกับความหมายแฝง โดยเกิดขึ้นเมื่อ ระบบสัญลักษณ์ขั้นที่ 1 ทั้งระบบ (E-R-C) กลายมาเป็น “สิ่งที่ถูกสื่อความหมาย” (C) หรือเนื้อหาให้แก่ระบบขั้นที่ 2 พุดให้เข้าใจง่ายที่สุด **อภิภาษา (Metalanguage)** คือ “ภาษาที่ใช้พูดถึงภาษา” ตัวอย่างเช่น เมื่อนักภาษาศาสตร์เขียนหนังสือ อธิบายการทำงานของไวยากรณ์ หนังสือเล่มนั้นถือเป็น ‘อภิภาษา’ เพราะมันใช้ภาษา ในระบบที่ 2 เพื่ออธิบายเนื้อหาที่เป็นตัวภาษาเอง ในระบบที่ 1 และ สัญวิทยา (Semiology) ดังที่บาร์ตส์ (Barthes) กำลังเขียนอยู่นี้ ก็ถือเป็น อภิภาษาเช่นกัน เพราะเป็นภาษาที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อวิเคราะห์และพูดถึงระบบการสื่อความหมายอื่นๆ เช่น พุดถึงแฟชั่น พุดถึงอาหาร พุดถึงภาพถ่าย

4.3 บทสรุปของหนังสือ (Conclusion)

ในตอนท้าย Barthes ได้สรุปภารกิจของสัญวิทยาว่า คือการเผชิญหน้ากับ “ความหมายแฝง” (Connotations) ในสังคมร่วมสมัย โลกของเราเต็มไปด้วยระบบสัญลักษณ์ที่พยายามนำเสนออุดมการณ์หรือ

ความเชื่อบางอย่างให้ดูเป็นเรื่อง “ปกรัตมรดา” หรือ “เป็นธรรมชาติ” ซึ่งเขาเรียกว่า มายาคติ (Myth) สัญลักษณ์เป็นเครื่องมือ (ในฐานะอภิภาษา) ที่ใช้ซ้ำและถอดรหัสระบบเหล่านั้น เพื่อให้เราเห็นกลไกการทำงานของมัน ว่าความหมายต่างๆ ที่เราเชื่อกันในสังคม แท้จริงแล้วมันถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร และใครเป็นผู้กำหนดมัน

บทสรุป

ในโครงสร้างหลักของหนังสือ Elements of Semiology เล่มนี้ Roland Barthes ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ คือ 1. ภาษา (Langue) และ คำพูด (Parole) 2. ตัวบ่งชี้ (Signifier) และสิ่งที่ถูกบ่งชี้ (Signified) 3. วากยสัมพันธ์ (Syntagm) และระบบ (System) 4. ความหมายตรง (Denotation) และความหมายแฝง (Connotation) กล่าวคือ 1. ภาษาและคำพูด Langue (ภาษา) ระบบสังคม กฎเกณฑ์ร่วมกันที่ทุกคนต้องยอมรับ Parole (คำพูด) การใช้ภาษาของแต่ละบุคคล เป็นการเลือกและผสมสัญลักษณ์ ทั้งสองสัมพันธ์กันแบบวิภาษวิธี ไม่มีภาษาโดยปราศจากคำพูด และไม่มีคำพูดที่อยู่นอกภาษา นักภาษาศาสตร์เช่น Hjelmslev (2024) เสนอการแจกแจงเพิ่มเติม เช่น โครงแบบ (schema) norm บรรทัดฐาน (norm) การใช้จริง (usage) 2. ตัวบ่งชี้และสิ่งที่ถูกบ่งชี้ Signifier รูปแบบที่ใช้สื่อ เช่น เสียง ตัวอักษร ภาพ Signified ความหมายหรือแนวคิดที่ถูกสื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองเป็นไปตามอำเภอใจ (arbitrary) แต่บางกรณีมีแรงจูงใจ (motivated) Barthes ได้ขยายแนวคิดนี้ไปสู่ระบบสัญลักษณ์อื่น เช่น เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ 3. วากยสัมพันธ์และระบบ Syntagm (วากยสัมพันธ์) การจัดเรียงสัญลักษณ์ตามลำดับ เช่น ประโยค คำประสม System (ระบบ) โครงสร้างที่กำหนดความแตกต่างและความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์ การวิเคราะห์ที่ต้องดูทั้งสองแกน แกนตามลำดับ (syntagmatic axis) แกนตามความสัมพันธ์/ความคล้าย (paradigmatic axis) 4. การสื่อความหมายตรงและการสื่อความหมายแฝง Denotation (ความหมายตรง) ความหมายพื้นฐานตรงไปตรงมา Connotation (ความหมายแฝง) ความหมายเพิ่มเติมที่เกิดจากวัฒนธรรม บริบท หรืออารมณ์ Barthes ชี้ให้เห็นว่าภาษามีระบบ “ซ้อนชั้น” (staggered systems) เช่น ภาพถ่ายที่บ่งหมายตรงว่า “ทหาร” แต่บ่งหมายแฝงว่า “ความกล้าหาญ” Metalanguage ภาษาอีกชุดที่ใช้พูดถึงภาษาเดิม เช่น การอธิบายไวยากรณ์ Barthes ใช้ภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างเป็นฐานในการสร้างสัญลักษณ์ เขามองว่าทุกระบบสัญลักษณ์ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ แฟชั่น อาหาร หรือสื่อ ล้วนต้องพึ่งพาภาษาในการสร้างความหมาย สัญลักษณ์จึงเป็นแขนงหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่ศึกษาสัญลักษณ์ในระดับกว้างขึ้น ครอบคลุมทั้งตำนาน วัฒนธรรม และการสื่อสารร่วมสมัย

References

- Barthes, R. (1967). **Elements of Semiology** (A. Lavers & C. Smith, Trans.). Hill and Wang.
- Hjelmslev, L. (2024). **Lectures on Language Theory 1942–1943** (F.J. Whitfield, Trans.) John Benjamins Publishing Company.
- Jakobson, R. (1990). **On Language** (L.R. Waugh & M. Monville-Burstyn, Eds.). Harvard University Press.
- Lacan, J. (2006). **Écrits: The first complete edition in English** (B. Fink, H. Fink, & R. Grigg, Trans.). W. W. Norton & Company.
- Levi-Strauss, C. (1963). **Structural Anthropology** (C. Jacobson & B. G. Schoepf, Trans.). Basic Books.
- Merleau-Ponty, M. (2002). **Phenomenology of Perception** (C. Smith, Trans.). Routledge.
- Saussure, F.D. (1959). **Course in General Linguistics** (W. Baskin, Trans.). Philosophical Library.

การออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยด้วยหลักสัทศาสตร์: กรณีศึกษาเพลง รุ้มैयाะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser

Mechanisms of Melodic Design in Thai Singing based on Phonetic Principles:
A Case Study of the Song Ru Mai Ja by Tattoo Colour from the Album Hong Ser

พชร พิกาทไพร่ / Pachara Pikatpairee

สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี 41000 ประเทศไทย

Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University,

Udon Thani, 41000, Thailand

Email: cozenda@msn.com

Received: April 23, 2026

Revised: August 13, 2026

Accepted: August 14, 2026

Abstract

This article investigates the mechanisms of melodic design in Thai singing through the application of phonetic principles, aiming to elucidate the relationship between tonal features and musical melody within the context of Thai as a tonal language. The analysis reveals that maintaining congruence between the directional movement of lexical tones and melodic contours is crucial for both communicative clarity and auditory aesthetics. Thai songwriters tend to avoid contrary motion between tones and melody, even though exact alignment is not required for every syllable. Furthermore, phonetic variation has been observed in the high tone, which increasingly shifts from a contour tone toward a level tone. These findings underscore that the design of Thai melodies must take into account the structural properties of tones and syllables as defined by phonetic principles, thereby preserving linguistic identity while achieving coherence between linguistic communication and vocal performance.

Key words: Melodic Design, Thai Tones, Phonetics Principles

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาหลักการออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยโดยอาศัยหลักสัทศาสตร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์และทำนองเพลงในบริบทของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาวรรณยุกต์ ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการรักษาความสอดคล้องระหว่างทิศทางการเคลื่อนที่ของเสียงวรรณยุกต์กับทำนองเพลงมีความสำคัญต่อความชัดเจนในการสื่อสารและสุนทรียภาพทางการฟัง โดยผู้ประพันธ์เพลงมักหลีกเลี่ยงการเคลื่อนที่สวนทางระหว่างวรรณยุกต์และทำนอง แม้ไม่จำเป็นต้องจับคู่ตรงกันทุกพยางค์ นอกจากนี้ยังพบการเปลี่ยนแปลงเชิงสัทศาสตร์ของเสียงตรีที่มีแนวโน้มเปลี่ยนจากเสียงเคลื่อนที่เป็นเสียงระดับคงที่ ผลการศึกษานี้จึงสะท้อนว่าการออกแบบทำนองเพลงไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงโครงสร้างเสียงวรรณยุกต์และพยางค์ตามหลักสัทศาสตร์ เพื่อคงอัตลักษณ์ทางภาษาและสร้างความกลมกลืนระหว่างการสื่อสารเชิงภาษาและการขับร้อง

คำสำคัญ: การออกแบบทำนอง วรรณยุกต์ภาษาไทย หลักสัทศาสตร์

บทนำ

ภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มภาษาที่มีวรรณยุกต์ (Tonal Language) ซึ่งเสียงวรรณยุกต์แต่ละระดับมีหน้าที่สำคัญในการจำแนกความหมายของคำในทางสัทศาสตร์ (Phonetics) วรรณยุกต์ไทยมาตรฐานแบ่งออกเป็น 5 เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา ความท้าทายสำคัญในการขับร้องเพลงในภาษาที่มีวรรณยุกต์ คือ การจัดการกับความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างระดับเสียงทางภาษาและทำนองดนตรี หากนักร้องขับร้องพยางค์ที่มีวรรณยุกต์ด้วยทำนองที่เคลื่อนที่สวนทางกับระดับเสียงที่ควรจะเป็น อาจส่งผลให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำผิดเพี้ยนไป เช่น คำว่า ไกล ที่มีเสียงสามัญ หากร้องด้วยทำนองที่เลื่อนระดับลงอาจถูกเข้าใจว่าเป็นคำว่า ไกล่ ที่มีเสียงโทได้ (Teeranon, 2007)

สำหรับการประพันธ์เพลงไทยสากลในปัจจุบัน แม้จะมีข้อสันนิษฐานว่าการจับคู่ระหว่างวรรณยุกต์และทำนองอาจลดน้อยลงเนื่องจากอิทธิพลของดนตรีตะวันตก แต่จากการศึกษาบทเพลงยอดนิยมในปี 2022 พบว่า บทเพลงเหล่านี้ยังคงมีความสอดคล้องระหว่างการเปลี่ยนผ่านของเสียงวรรณยุกต์และแนวทางของทำนองเพลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ประพันธ์เพลงไม่ได้มุ่งเน้นการจับคู่เสียงให้ตรงกันทุกพยางค์ แต่จะเน้นการหลีกเลี่ยงการเคลื่อนที่สวนทางกัน (Contrary Motion) เพื่อไม่ให้ทิศทางของระดับเสียงในทำนองขัดกับโครงสร้างของวรรณยุกต์ (Ketkaew, 2023)

ความสำคัญของการรักษาความสอดคล้องระหว่างวรรณยุกต์และทำนองเพลงนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความชัดเจนในการสื่อสารและสุนทรียภาพทางการฟังของเจ้าของภาษา หากการเปลี่ยนผ่านของเสียงวรรณยุกต์และโน้ตดนตรีไม่สัมพันธ์กัน อาจสร้างความรู้สึกขัดหูหรือความไม่ต่อเนื่องของเสียง ซึ่งจะลดทอนความน่าสนใจและความนิยมของบทเพลงนั้น ๆ ในกลุ่มผู้ฟังชาวไทย (Ketkaew, 2023) ในขณะที่เพลงจีนกลาง (Mandarin) กลับมีลักษณะที่ตรงกันข้าม โดยนักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การประสานระหว่างวรรณยุกต์และทำนองในเพลงจีนกลางร่วมสมัยในปัจจุบันมักถูกเพิกเฉยเป็นส่วนใหญ่ และเสียงวรรณยุกต์ของคำมักถูกระงับไว้เพื่อคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของทำนองดนตรี (Kirby, 2023)

ขณะที่เพลงไทยสากลในอดีตได้พัฒนาเทคนิคเฉพาะเพื่อแก้ปัญหาการออกเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่ตรงกับทำนองที่เรียกว่า การขับร้องแบบนิวมาติก (Neumatic Singing) ด้วยเทคนิคการเอื้อนเสียงสั้น

ในทางทฤษฎีดนตรีเรียกว่า Acciaccatura หรือ Grace Note เทคนิคนี้ช่วยให้พยางค์ที่โน้ตดนตรีไม่เอื้อต่อระดับเสียงวรรณยุกต์ สามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องผ่านการรูดเสียง (Slide) เข้าหาเสียงของวรรณยุกต์นั้น ๆ ซึ่งเป็นการรักษาอัตลักษณ์ของภาษาไทยและสร้างสำเนียงการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์ (Inkhong, 2020)

นอกจากเทคนิคการขับร้องแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ตามยุคสมัยก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขับร้อง โดยเฉพาะเสียงตรีที่พบว่ามีลักษณะของเสียงเปลี่ยนแปลงไปจากเสียง Level Tone มาเป็นเสียง Contour Tone มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เสียงตรีมีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงจัตวา เป็นต้น นอกเหนือจากประเด็นดังกล่าว ผู้ประพันธ์เพลงต้องคำนึงถึงในการออกแบบทำนองเพลงสำหรับการออกเสียงให้สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษา

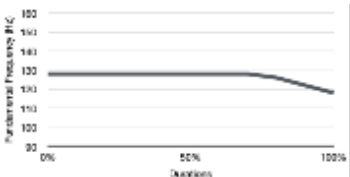
ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่ออธิบายกลไกการออกแบบทำนองในการขับร้องเพลงไทยโดยอาศัยหลักสัทศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างระดับเสียงวรรณยุกต์และทำนองเพลง รวมทั้งผลกระทบต่อความชัดเจนในการสื่อสารและสุนทรียภาพทางการฟังของเจ้าของภาษาไทย โดยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงสัทศาสตร์ (Phonetic Analysis) และการวิเคราะห์เชิงดนตรี (Musicological Analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการออกแบบทำนองที่สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาไทย โดยวิเคราะห์ในประเด็นหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ทำนองตามหลักสัทศาสตร์ การเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงดนตรี และการวิเคราะห์ทำนองเพลงเชิงกรณีศึกษาคือเพลง รั้มย๊ะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser เพื่อสร้างกรอบการศึกษาเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงภาษาและดนตรีเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

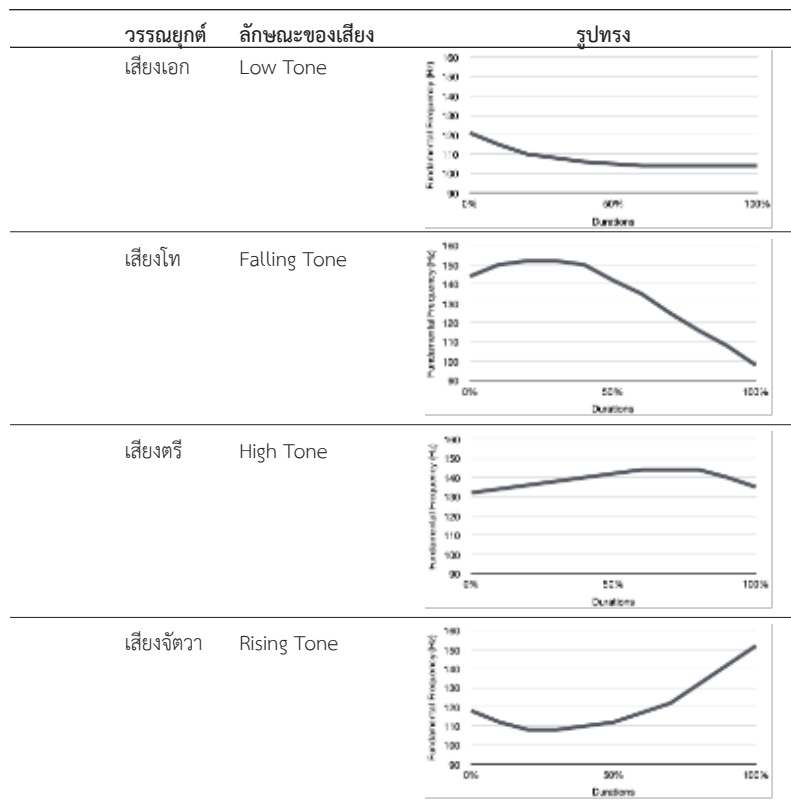
ระบบเสียงวรรณยุกต์ไทย

นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาทางสัทศาสตร์เชิงเสียง (Acoustic Studies) ควบคู่กับการทดลองด้านการรับฟัง (Auditory Experiments) เพื่อค้นหาลักษณะวรรณยุกต์ในภาษา และภาษาไทยก็เป็นหนึ่งในภาษาที่ถูกจัดว่าเป็นภาษาวรรณยุกต์ จากการผสมผสานระหว่างการศึกษาทางสัทศาสตร์และการทดลองด้านการรับรู้ (Abramson, 1962)

ภาษาไทยมีวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน 5 แบบ ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา สามารถอธิบายรูปทรงเสียงวรรณยุกต์ได้จากความถี่พื้นฐาน หรือ Fundamental Frequency (F0; Hz) ดังนี้

ตารางที่ 1 ความถี่เสียงพื้นฐานของวรรณยุกต์

วรรณยุกต์	ลักษณะของเสียง	รูปทรง
เสียงสามัญ	Mid Tone	

วรรณยุกต์แต่ละชนิดถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท จากเสียงสังเคราะห์ที่มีความถี่พื้นฐาน ได้แก่ วรรณยุกต์ระดับเสียงคงที่ (Level Tones) คือ วรรณยุกต์ที่มีความถี่พื้นฐานคงที่หรือเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ตลอดช่วงเวลา สามารถจำแนกวรรณยุกต์ระดับเสียงคงที่ได้จากค่าความถี่เฉลี่ย ซึ่งประกอบด้วยเสียงสามัญ เสียงเอก และเสียงตรี และวรรณยุกต์ระดับเสียงเปลี่ยนแปลง (Contour Tones) คือ วรรณยุกต์ที่มีความถี่พื้นฐานมีการเคลื่อนที่ชัดเจน เคลื่อนที่ขึ้นหรือลงตลอดช่วงเวลา ซึ่งประกอบด้วยเสียงโท และเสียงจัตวา สามารถจำแนกวรรณยุกต์ระดับเสียงเปลี่ยนแปลงได้จากทิศทางการเคลื่อนที่ของความถี่ (Abramson, 1978)

โครงสร้างพยางค์

พยางค์ในภาษาไทยถือเป็นหน่วยพื้นฐานที่ประกอบขึ้นจากการประสานกันของเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ โดยมีเสียงสระเป็นแกนหลัก และมีเสียงพยัญชนะประกอบอยู่ทางด้านหน้า (พยัญชนะต้น) หรืออาจมีเสียงพยัญชนะประกอบทางด้านหลัง (พยัญชนะสะกด) โดยหัวนั้นจะอธิบายถึงเสียงพยัญชนะ เสียงสระ การประสมอักษร และคำเป็นคำตาย (Arunmanakul, 2008) ดังนี้

1. เสียงพยัญชนะ ในทางภาษาศาสตร์ คือ เสียงที่เกิดจากการที่ลมเดินทางออกมาจากหลอดลม แล้วถูกขัดขวางในช่องปาก ไม่ว่าจะขัดขวางเพียงบางส่วนหรือขัดขวางโดยสิ้นเชิง ความแตกต่างสามารถฟังได้ชัดเจนเมื่อเทียบกับเสียงสระที่เราสามารถเปลี่ยนเสียงได้ต่อเนื่องยาวนาน แต่เสียงพยัญชนะจะไม่สามารถทำได้เช่นนั้น เพราะมีการเคลื่อนลิ้นไปตีส่วนใดส่วนหนึ่งของช่องปากเพื่อกั้นทางเดินของลม

ถึงแม้ภาษาไทยจะมีรูปพยัญชนะถึง 44 รูป แต่ในเชิงสัทศาสตร์นั้น มีหน่วยเสียงพยัญชนะเพียง 21 เสียงเท่านั้น คือ ก ค ง จ ช ด ต ท น บ ป ฟ พ ม ย ร ล ว ฮ และ อ ซึ่งพยัญชนะอื่นเป็นเสียงที่ซ้ำกัน มีพยัญชนะหลายรูปอาจแทนเสียงเดียวกัน เช่น เสียง ข ช ค และ ฌ หรือเสียง ซ ศ ษ และ ส เป็นต้น

ตารางที่ 2 ตารางหน่วยเสียงพยัญชนะไทย

พยัญชนะไทย	IPA	คำอธิบาย
ก	/k/	เสียงกักไม่ก้อง ปิดก้องเสียงแน่น ไม่มีลมหายใจพุ่งออก
ข, ข, ค, ค, ฌ	/k ^h /	เสียงกักไม่ก้อง มีลมหายใจพุ่งแรงหลังการเปลี่ยนเสียง
ง	/ŋ/	เสียงนาสิก ออกเสียงโดยให้อากาศผ่านโพรงจมูก
จ	/tɕ/	เสียงกักเสียดแทรก กึ่งกักกึ่งเสียดแทรก ใช้ปลายลิ้นแตะเพดานหน้า
ช, ฉ, ฌ	/tɕ ^h /	เสียงกักเสียดแทรกมีลมหายใจ ปลายลิ้นแตะเพดานหน้าแล้วปล่อยพร้อมลม
ซ, ศ, ษ, ส	/s/	เสียงเสียดแทรก ใช้ปลายลิ้นกับฟันบนสร้างเสียงลมเสียด
ด, ฎ	/d/	เสียงกักก้อง ปลายลิ้นแตะฟันบน มีการสั่นของสายเสียง
ต, ฏ	/t/	เสียงกักไม่ก้อง ปลายลิ้นแตะฟันบน ไม่มีการสั่นของสายเสียง
ท, ฐ, ฑ, ฒ, ถ, ธ	/t ^h /	เสียงกักไม่ก้อง มีลมหายใจพุ่งแรงหลังการเปลี่ยนเสียง
น, ณ	/n/	เสียงนาสิก ปลายลิ้นแตะฟันบน อากาศผ่านโพรงจมูก
บ	/b/	เสียงกักก้อง ริมฝีปากบนล่างปิดสนิท มีการสั่นของสายเสียง
ป	/p/	เสียงกักไม่ก้อง ริมฝีปากบนล่างปิดสนิท ไม่มีการสั่นของสายเสียง
พ, ผ, ภ	/p ^h /	เสียงกักไม่ก้อง มีลมหายใจพุ่งแรงหลังการเปลี่ยนเสียงริมฝีปาก
ฟ, ภ	/f/	เสียงเสียดแทรก ริมฝีปากล่างแตะฟันบน อากาศเสียดออก
ม	/m/	เสียงนาสิก ริมฝีปากปิดสนิท อากาศผ่านโพรงจมูก
ย, ญ	/j/	เสียงกึ่งสระ ลิ้นกลางยกขึ้นใกล้เพดานแข็ง
ร	/r/	เสียงกระดกลิ้น ปลายลิ้นสั่นหรือกระดกแตะเพดานหน้า
ล, ฬ	/l/	เสียงข้างลิ้น อากาศไหลออกด้านข้างลิ้น
ว	/w/	เสียงกึ่งสระ ริมฝีปากกลมพร้อมยกหลังลิ้น
ห, ฮ	/h/	เสียงเสียดแทรก อากาศผ่านช่องสายเสียง
อ	/ʔ/	เสียงกักกลอหด ปิดสายเสียงชั่วขณะแล้วปล่อยออก

เสียงพยัญชนะมีการแบ่งตามตำแหน่งในพยางค์ มีบทบาท 2 ตำแหน่งหลัก ซึ่งมีข้อจำกัดด้านจำนวนเสียงที่แตกต่างกัน คือ หน่วยเสียงพยัญชนะต้น (Initial Consonants) สามารถปรากฏหน้าเสียงสระได้ครบทั้ง 21 เสียง โดยทำหน้าที่กำหนดโครงสร้างพยางค์และสร้างความแตกต่างทางความหมายของคำ และหน่วยเสียงพยัญชนะสะกด (Final Consonants) ปรากฏท้ายพยางค์และมีข้อจำกัดด้านจำนวนเสียง ซึ่งจะจำกัดพยัญชนะเหลือเพียง 8 เสียงเท่านั้น ตามมาตราตัวสะกดไทย ได้แก่ แม่กบ แม่กก แม่กด แม่กม แม่กน แม่กง แม่เกย และแม่เกอ อย่างไรก็ตาม ในเชิงสัทศาสตร์ยังมีเสียงพิเศษคือ เสียงกักกลอหดท้ายพยางค์ /ʔ/ ที่เกิดขึ้นในพยางค์สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด

ตารางที่ 3 ตารางหน่วยเสียงพยัญชนะสะกด

พยัญชนะไทย	IPA	ตัวอย่างคำ
แม่กบ	/p/	พบ /póp/
แม่กก	/k/	รัก /rák/
แม่กค	/t/	ปิต /pit/
แม่กม	/m/	ทำ /tham/
แม่กน	/n/	ดิน /din/
แม่กง	/ŋ/	ฟัง /faŋ/
แม่เกย	/j/	เคย /kʰɛj/
แม่เกว	/w/	ดาว /da:w/
เสียงกักกลอทท้ายพยางค์	/ʔ/	จะ /tɕaʔ/, ปะ /paʔ/

การจัดกลุ่มพยัญชนะตามระดับเสียง หรือการจัดกลุ่มตามไตรยางศ์ มีความสำคัญต่อการผันวรรณยุกต์เป็นอย่างมาก โดยแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มอักษรสูง มี 11 ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ช และ ห กลุ่มอักษรกลาง มี 9 ตัว คือ ก ฌ ฎ ฏ ต บ ป และ อ และกลุ่มอักษรต่ำ มี 24 ตัว ซึ่งแบ่งแยกย่อยได้อีก 2 ประเภท ดังนี้ อักษรต่ำเดี่ยว 10 ตัว คือ ง ญ ณ น ม ย ร ล ว และ ฬ และอักษรต่ำคู่ 14 ตัว เป็นอักษรที่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี 7 คู่ คือ อักษร ค ฌ คู่กับ ข ฃ อักษร ช ฌ คู่กับ ฉ อักษร ซ คู่กับ ศ ช ส อักษร ท ฑ คู่กับ ถ ฐ อักษร พ ภ คู่กับ ฟ อักษร ฬ คู่กับ ฬ และอักษร ฮ คู่กับ ห

2. เสียงสระ ในทางภาษาศาสตร์ คือ เสียงที่เกิดจากการปล่อยลมจากหลอดลมผ่านช่องปากโดยไม่ถูกขัดขวาง ทำให้สามารถออกเสียงได้สะดวกและต่อเนื่องเป็นเวลานาน ในขณะที่ออกเสียง เสียงสั้นเสียงจะเกิดการสั่นสะเทือน ความแตกต่างของเสียงสระแต่ละเสียงเกิดจากการวางระดับและตำแหน่งของลิ้นที่แตกต่างกัน

เสียงสระได้ถูกกำหนดโดยพระยาอุปกิตศิลปสารให้มีสระทั้งหมด 32 เสียง ประกอบไปด้วยเสียงสระจริง 24 เสียง คือ อะ อา อิ อี อึ อือ อุ ฐ เอะ เอ แอะ แอ โอะ โอ เอาะ ออ เอาะ เออ เอียะ เอีย เอื้อะ เอื้อ อัวะ และ อัว เสียงสระเกิน 8 เสียง คือ ฤ ฌ ฌ ฤ อำ ไอ โอะ และ เอา แต่หลักการจัดเสียงในทาง

สัทวิทยา (Phoneme) พบว่าจริง ๆ แล้วมีหน่วยเสียงสระหลักเพียง 12 หน่วยเสียงเท่านั้น แต่มีความแตกต่างเรื่องความสั้นความยาวของเสียงสระ คือ อะ-อา อิ-อี อึ-อือ อุ-อุ เอะ-เอ แอะ-แอ โอะ-โอ เอาะ-ออ เอาะ-เออ เอียะ-เอีย เอื้อะ-เอื้อ และ อัวะ-อัว ขณะที่สระ ฤ ฌ ฌ และ ฤ เสียงซ้ำกับ รี รือ ลี และ ลือ ตามลำดับ และสระ อำ ไอ โอะ และ เอา เป็นหน่วยเสียงสระที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะประกอบเป็นตัวสะกด คือ อัม อัย และ อะ+ว ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ตารางหน่วยเสียงสระหลัก

หน่วยเสียงสระหลัก	คู่หน่วยเสียงสระเสียงสั้น-ยาว	ตัวอย่างคำ
/a/	อะ /a/, อา /a:/	ละ /la/, ลา /la:/
/i/	อิ /i/, อี /i:/	กิ /ki/, กี /ki:/
/u/	อึ /u/, อือ /u:/	ดี /du/, ดือ /du:/
/u/	อุ /u/, อุ /u:/	สุ /su/, สุ /su:/
/e/	เอะ /e/, เอ /e:/	เตะ /te/, เต /te:/

หน่วยเสียงสระหลัก	คู่หน่วยเสียงสระเสียงสั้น-ยาว	ตัวอย่างคำ
/ɛ/	อะ /ɛ/, แอ /ɛ:/	แกะ /kɛ/, แก /kɛ:/
/o/	โอะ /o/, โอ /o:/	โตะ /to/, โต /to:/
/ɔ/	เออะ /ɔ/, ออ /ɔ:/	ชะ /kɔ/, ขอ /kɔ:/
/ɤ/	เออะ /ɤ/, เออ /ɤ:/	เฉอะ /tʰɤ/, เชอ /tʰɤ:/
/ia/	เอียะ /ia/, เอีย /ia:/	เสียะ /sia/, เสีย /sia:/
/ua/	เอือะ /ua/, เอือ /ua:/	เสือะ /swa/, เสือ /swa:/
/ua/	อัวะ /ua/, อัว /ua:/	กัวะ /kua/, กัว /kua:/

ตารางที่ 5 ตารางหน่วยเสียงสระที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะประกอบเป็นตัวสะกด

หน่วยเสียงสระ	เหตุผลที่ไม่นับเป็นหน่วยเสียงใหม่	ตัวอย่างคำ
ฤ /ruw/	เทียบได้กับเสียง รี /ruw/ เป็นพยัญชนะ ร + สระ /uw/	ฤดู /ruw:du:/
ฤ /ruw:/	เทียบได้กับเสียง รือ /ruw:/ เป็นพยัญชนะ ร + สระ /uw:/	ฤๅ /ruw:si:/
ฦ /lw/	เทียบได้กับเสียง ลี /lw/ เป็นพยัญชนะ ล + สระ /uw/	ฦก /lwɯŋga/
ฦ /lw:/	เทียบได้กับเสียง ลือ /lw:/ เป็นพยัญชนะ ล + สระ /uw:/	ฦณ /lw:ɲa/
อำ /am/	สระ /a/ + พยัญชนะสะกด ม /m/	น้ำ /na:m/
ไอะ /aj/	สระ /a/ + พยัญชนะสะกด ย /j/	ไม้ /maj/
ไอ /aj/	สระ /a/ + พยัญชนะสะกด ย /j/	ใบ /baj/
เอา /aw/	สระ /a/ + พยัญชนะสะกด ว /w/	เขา /kʰaw/

3. การประสมพยางค์ คือ กระบวนการนำตัวอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ มาประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดเป็นพยางค์หรือคำที่สามารถออกเสียงได้ตามระบบภาษาไทย โดยมีรายละเอียดเชิงลึกแบ่งตามองค์ประกอบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 วิธีการประสมอักษรตามหลักอักษรวิธีไทย แบ่งออกเป็น 3 วิธีหลัก

- การประสม 3 ส่วน ประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์ เป็นรูปแบบการประสมที่น้อยที่สุดเพื่อให้สามารถออกเสียงเป็นพยางค์ได้ มีโครงสร้างพยางค์เป็น (C)(V)0-4 โดย (C) จะเปลี่ยนแปลงตามพยัญชนะต้นที่สร้างเสียง เช่น C แทนพยัญชนะต้น CC แทนพยัญชนะต้นกับอักษรนำหรืออักษรควบ ส่วน (V) จะเปลี่ยนแปลงตามเสียงสระที่สร้างเสียง เช่น V แทนเสียงสระสั้น VV แทนเสียงสระยาว และ 0-4 แทนวรรณยุกต์เสียงสามัญ เอก โท ตรี และจัตวา ตามลำดับ

- การประสม 4 ส่วน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แบบปกติ ประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และพยัญชนะสะกด มีโครงสร้างพยางค์เป็น (C)(V)(C)0-4 โดย (C) ทำยโครงสร้างพยางค์ จะเปลี่ยนแปลงตามพยัญชนะสะกดที่สร้างเสียง เช่น S แทนพยัญชนะสะกดที่สร้างเสียงกัก และ N แทนพยัญชนะสะกดที่สร้างเสียงนาสิกและเสียงกึ่งสระ แบบพิเศษ ประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวการันต์ โดย (C) ทำยโครงสร้างพยางค์เป็นพยัญชนะสะกดที่ไม่ออกเสียง

- การประสม 5 ส่วน ประกอบด้วย พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะสะกด วรรณยุกต์ และตัวการันต์ มีโครงสร้างพยางค์เป็น (C)(V)(C)(C)0-4 โดย (C) กลางโครงสร้างพยางค์จะเปลี่ยนแปลงตามพยัญชนะสะกดที่สร้างเสียง และโดย (C) ทำยโครงสร้างพยางค์เป็นพยัญชนะสะกดที่ไม่ออกเสียง

3.2 ข้อจำกัดในการประสม การประสมอักษรไม่ได้เป็นเพียงการวางตัวอักษรเรียงกัน แต่ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดทางสัทศาสตร์ด้วย ดังนี้

- อักษรควบ (Consonant Clusters) คือ การที่พยัญชนะ 2 ตัวประสมกับสระเดียวกัน โดยพยัญชนะตัวหลังต้องเป็น ร ล หรือ ว เท่านั้น

- อักษรนำ (Leading Consonants) คือ การที่พยัญชนะ 2 ตัวรวมอยู่ในสระเดียวกัน โดยใช้อักษรกลางหรืออักษรสูงนำอักษรต่ำ อ่านอักษรเหมือนมี ห นำ แต่ออกเสียงไม่กลมกลืนกันสนิท มักมีเสียง อะ กิ่งเสียงออกมา เช่น กนก ขนม

การประสมอักษรเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับกฎของคำเป็นคำตายและไตรยางศ์ เพื่อให้สามารถผันวรรณยุกต์ได้ถูกต้องตามระดับเสียงที่ต้องการตามระบบภาษาไทย

4. คำเป็นคำตาย ในทางภาษาศาสตร์ คือ ลักษณะการออกเสียงของแต่ละพยางค์ซึ่งส่งผลต่อระดับเสียงวรรณยุกต์ ลักษณะการออกเสียงมีความแตกต่างตามกลไกการออกเสียงของพยางค์นั้นว่าสามารถลากเสียงให้ยาวต่อเนื่องได้หรือถูกกักลมให้เสียงขาดตอนลง สามารถจำแนกคำเป็นและคำตายได้จากการพิจารณาตัวสะกดและเสียงสระ

กรณีที่มีพยัญชนะสะกด พยางค์ที่สะกดในมาตรา แม่ก ก แม่กด และแม่บ ซึ่งสร้างเสียงกัก (Plosives Stops) ไม่ว่าสระที่ประสมอยู่จะเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาวก็ตามจะสร้างคำตาย ส่วนพยางค์ที่สะกดในมาตรา แม่ก ก แม่กน และแม่กม สร้างเสียงนาสิก (Nasals) แม่เกย และแม่เกว สร้างเสียงกึ่งสระ (Approximants) ไม่ว่าสระที่ประสมอยู่นั้นจะเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาวก็ตามจะสร้างคำเป็น กรณีที่ไม่มีพยัญชนะสะกด พยางค์ที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นสร้างคำตาย และพยางค์ที่ประสมด้วยสระเสียงยาวสร้างคำเป็น

การผันวรรณยุกต์

การผันวรรณยุกต์ในตำราภาษาไทยยุคแรก เช่น จินตามณี และ มุลบทบรรพกิจ กล่าวถึงเฉพาะรูปสามัญ เอก และโท เนื่องจากรูปตรีและจัตวาถูกประดิษฐ์ขึ้นภายหลังจึงไม่ปรากฏในตำราเหล่านั้น ต่อมา หลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสารได้อธิบายการผันวรรณยุกต์ไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีข้อแตกต่างจากตำราเดิม เช่น อักษรสูงคำตายและอักษรกลางคำตายสามารถผันด้วยไม้โทได้ ส่วนอักษรต่ำคำตายสามารถใช้ไม้เอกหรือไม้โทได้ตามลักษณะสระสั้นหรือยาว ทำให้ในปัจจุบันคำตายสามารถผันวรรณยุกต์ได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบตามแนวทางของพระยาอุปกิตศิลปสาร (Arunmanakul, 2008)

อักษรกลางคำเป็นผันวรรณยุกต์ที่ครบทั้ง 5 เสียง ส่วนอักษรกลางคำตายสามารถผันได้ 4 เสียง ได้แก่ เอก โท ตรี และจัตวา โดยรูปสามัญใช้แทนเสียงเอก

อักษรสูงคำเป็นผันวรรณยุกต์ได้ 3 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก และโท โดยรูปสามัญใช้แทนเสียงจัตวา ส่วนอักษรสูงคำตายสามารถผันได้ 2 เสียง ได้แก่ เอก และโท โดยรูปสามัญใช้แทนเสียงเอก

อักษรต่ำคำเป็นผันวรรณยุกต์ได้ 3 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก และโท โดยรูปเอกใช้แทนเสียงโท และรูปโทใช้แทนเสียงตรี ส่วนอักษรต่ำคำตายแบ่งเป็นสระสั้นและสระยาว ดังนี้ สระสั้นสามารถผันได้ 3 เสียง ได้แก่ สามัญ เอก และจัตวา โดยรูปสามัญใช้แทนเสียงตรี รูปเอกใช้แทนเสียงโท สระยาวสามารถผันได้ 3 เสียง ได้แก่ สามัญ โท และจัตวา โดยรูปสามัญใช้แทนเสียงโท รูปโทใช้แทนเสียงตรี

อักษรต่ำเดี่ยวคำเป็นผันวรรณยุกต์ได้ 3 เสียง เหมือนอักษรต่ำคู่ สามารถผันวรรณยุกต์เพิ่มเติมได้โดยใช้อักษรนำช่วย อักษรสูงนำสามารถผันได้เหมือนอักษรสูง และอักษรกลางนำสามารถผันได้เหมือนอักษรกลาง

จากข้อมูลดังกล่าวมา สามารถวิเคราะห์พยางค์แต่ละรูปแบบเป็นลักษณะของเสียงได้ ดังนี้
ตารางที่ 6 การจำแนกการผันวรรณยุกต์กับลักษณะของเสียง

ไตรยางศ์	อักษรนำ	สระสั้น สระยาว	ตัวสะกด	รูปวรรณยุกต์	คำเป็น คำตาย	โครงสร้าง พยางค์	ลักษณะ ของเสียง
อักษรกลาง	ไม่มี	สระยาว	ไม่มี	สามัญ	คำเป็น	CV ⁰	Mid Tone
				เอก	คำเป็น	CV ¹	Low Tone
				โท	คำเป็น	CV ²	Falling Tone
				ตรี	คำเป็น	CV ³	High Tone
				จัตวา	คำเป็น	CV ⁴	Rising Tone
			เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	สามัญ	คำเป็น	CVN ⁰	Mid Tone
				เอก	คำเป็น	CVN ¹	Low Tone
				โท	คำเป็น	CVN ²	Falling Tone
				ตรี	คำเป็น	CVN ³	High Tone
				จัตวา	คำเป็น	CVN ⁴	Rising Tone
			เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CVS ⁰	Low Tone
				โท	คำตาย	CVS ²	Falling Tone
				ตรี	คำตาย	CVS ³	High Tone
				จัตวา	คำตาย	CVS ⁴	Rising Tone
		สระสั้น	ไม่มี	สามัญ	คำตาย	CV ⁰	Low Tone
				โท	คำตาย	CV ²	Falling Tone
				ตรี	คำตาย	CV ³	High Tone
				จัตวา	คำตาย	CV ⁴	Rising Tone
			เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	สามัญ	คำเป็น	CVN ⁰	Mid Tone
				เอก	คำเป็น	CVN ¹	Low Tone
				โท	คำเป็น	CVN ²	Falling Tone
				ตรี	คำเป็น	CVN ³	High Tone
				จัตวา	คำเป็น	CVN ⁴	Rising Tone
			เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CVS ⁰	Low Tone
				โท	คำตาย	CVS ²	Falling Tone
				ตรี	คำตาย	CVS ³	High Tone
				จัตวา	คำตาย	CVS ⁴	Rising Tone
อักษรสูง	ไม่มี	สระยาว	ไม่มี	สามัญ	คำเป็น	CV ⁰	Rising Tone
				เอก	คำเป็น	CV ¹	Low Tone
				โท	คำเป็น	CV ²	Falling Tone
				เสียงนาสิก	คำเป็น	CVN ⁰	Rising Tone
				เสียงกึ่งสระ	เอก	CVN ¹	Low Tone
				โท	คำเป็น	CVN ²	Falling Tone

ไตรยางศ์	อักษรนำ	สระสั้น สระยาว	ตัวสะกด	รูปวรรณยุกต์	คำเป็น คำตาย	โครงสร้าง พยางค์	ลักษณะ ของเสียง			
อักษรสูง	ไม่มี	สระยาว	เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CWS ⁰	Low Tone			
				โท	คำตาย	CWS ²	Falling Tone			
				สามัญ	คำตาย	CV ⁰	Low Tone			
			เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	โท	คำตาย	CV ²	Falling Tone			
				เสียงกัก	สามัญ	คำเป็น	CVN ⁰	Rising Tone		
					เอก	คำเป็น	CVN ¹	Low Tone		
		โท	คำเป็น		CVN ²	Falling Tone				
		สระสั้น	เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CVS ⁰	Low Tone			
				โท	คำตาย	CVS ²	Falling Tone			
				เอก	คำเป็น	CW ⁰	Mid Tone			
			เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	โท	คำเป็น	CW ¹	Falling Tone			
				โท	คำเป็น	CW ²	High Tone			
เอก	คำเป็น			CWN ⁰	Mid Tone					
อักษรต่ำ	ไม่มี	สระยาว	เสียงกัก	สามัญ	คำเป็น	CWN ⁰	Mid Tone			
				เอก	คำเป็น	CWN ¹	Falling Tone			
				โท	คำเป็น	CWN ²	High Tone			
				เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CWS ⁰	High Tone		
					โท	คำตาย	CWS ²	Falling Tone		
					จัตวา	คำตาย	CWS ⁴	Rising Tone		
			สระสั้น	ไม่มี	สามัญ	คำตาย	CV ⁰	High Tone		
					เอก	คำตาย	CV ¹	Falling Tone		
					จัตวา	คำตาย	CV ⁴	Rising Tone		
				เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	สามัญ	คำเป็น	CVN ⁰	Mid Tone		
					เอก	คำเป็น	CVN ¹	Falling Tone		
					โท	คำเป็น	CVN ²	High Tone		
		มี	สระยาว	เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CVS ⁰	High Tone		
					เอก	คำตาย	CVS ¹	Falling Tone		
					จัตวา	คำตาย	CVS ⁴	Rising Tone		
					เสียงนาสิก เสียงกึ่งสระ	สามัญ	คำเป็น	CWN ⁰	Rising Tone	
						เอก	คำเป็น	CWN ¹	Low Tone	
						โท	คำเป็น	CWN ²	Falling Tone	
				อักษรกลาง	ไม่มี	เสียงกัก	สามัญ	คำตาย	CWS ⁰	Low Tone
							โท	คำตาย	CWS ²	Falling Tone
							ตรี	คำตาย	CWS ³	High Tone
						เสียงกัก	จัตวา	คำตาย	CWS ⁴	Rising Tone

ไทรยางค์	อักษรนำ	สระสั้น สระยาว	ตัวสะกด	รูปวรรณยุกต์	คำเป็น คำตาย	โครงสร้าง พยางค์	ลักษณะ ของเสียง
อักษรต่ำ	มี	สระสั้น	ไม่มี	สามัญ โท	คำตาย คำตาย	CV ⁰ CV ²	Low Tone Falling Tone
			เสียงนาสิก	สามัญ	คำเป็น	CVN ⁰	Rising Tone
			เสียงกึ่งสระ	เอก โท	คำเป็น คำเป็น	CVN ¹ CVN ²	Low Tone Falling Tone
			เสียงกัก	สามัญ โท	คำตาย คำตาย	CVS ⁰ CVS ²	Low Tone Falling Tone
	อักษรกลาง			ตรี จัตวา	คำตาย คำตาย	CVS ³ CVS ⁴	High Tone Rising Tone

การออกแบบทำนองตามหลักสัทศาสตร์

การศึกษาการออกแบบทำนองตามหลักสัทศาสตร์เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเสียงภาษาและการประพันธ์ทำนองเพลง เริ่มจากการทำความเข้าใจความหมายของการออกแบบทำนองในฐานะกระบวนการจัดระเบียบระดับเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงของภาษา จากนั้นพิจารณาวิธีการเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงดนตรี เพื่อให้ทำนองสามารถรักษาความหมายของถ้อยคำได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงวิธีการปรับแก้เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความหมายทางภาษาและความไพเราะทางดนตรี ทั้งหมดนี้เป็นการออกแบบทำนองตามหลักสัทศาสตร์ที่บูรณาการในด้านสัทศาสตร์และดนตรีเพื่อพัฒนาการออกแบบทำนองให้มีทั้งความถูกต้องของภาษาและความงามเชิงดุริยศิลป์

1. การออกแบบทำนอง หมายถึง กระบวนการสร้างและจัดระเบียบลำดับเสียงดนตรีให้สอดคล้องกับหลักการทางสัทศาสตร์และการรับรู้เสียงภาษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทำนองสามารถสื่อสารความหมายได้อย่างชัดเจนและยังคงความไพเราะทางดนตรี งานวิจัยด้าน Music and Language ของ Patel (2007) ได้ระบุว่าทำนองในดนตรีและทำนองในภาษา (Intonation, Lexical Tone) มีโครงสร้างร่วมกัน หรือเป็นการจัดระเบียบระดับเสียง (Pitch) ตามลำดับเวลา ซึ่งสามารถกระตุ้นการรับรู้และการตีความของผู้ฟังได้ทั้งในเชิงดนตรีและภาษา

การออกแบบทำนองตามหลักสัทศาสตร์จึงหมายถึงการนำคุณลักษณะทางเสียงของภาษา เช่น วรรณยุกต์ จังหวะการเน้นเสียง และโครงสร้างพยางค์ มาเป็นกรอบในการกำหนดระดับเสียงและจังหวะของทำนอง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ทางภาษาและการรับรู้ทางดนตรี (Bradley, 2016) การออกแบบทำนองด้วยหลักการนี้ไม่เพียงแต่สร้างความไพเราะ แต่ยังช่วยรักษาความหมายของถ้อยคำในภาษา โดยเฉพาะในภาษาเสียงวรรณยุกต์ เช่น ไทย จีน และเวียดนาม ซึ่งการเปลี่ยนระดับเสียงอาจทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป

2. การเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงดนตรี สามารถทำได้หลายแนวทาง เช่น การเชื่อมโยงเสียงโดยตรง กำหนดให้วรรณยุกต์เสียงสูงสัมพันธ์กับโน้ตสูงหรือวรรณยุกต์เสียงต่ำสัมพันธ์กับโน้ตต่ำ หรือการเชื่อมโยงตามเส้นเสียง (Contour) ที่เน้นทิศทางของเสียงมากกว่าระดับเสียง ซึ่งแนวทางนี้ใช้เพื่อรักษาลักษณะของเสียงของพยางค์ที่ควรจะเป็นและรักษาความหมายของคำ โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดทำนองให้อยู่ในระดับเสียงที่ตายตัว (Patel, 2007)

จากข้อมูลข้างต้น วรรณยุกต์ไทยไม่ได้มีลักษณะของเสียงที่ตายตัว มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้รูปวรรณยุกต์ไม่ได้มีลักษณะของเสียงตามรูป เช่น ไตรยางค์ เสียงสระสั้นยาว อักษรนำ พยัญชนะสะกด คำเป็นคำตาย เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ลักษณะของเสียงเพี้ยนไปจากรูปวรรณยุกต์ ดังนั้น ในการเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงจะคำนึงถึงลักษณะของเสียงเป็นหลัก ไม่ได้นำวรรณยุกต์ไทยมาเชื่อมโยงโดยตรง จึงสามารถกำหนดลักษณะของเสียงให้สัมพันธ์กับโน้ตดนตรีได้ ดังนี้

ลักษณะของเสียง Mid Tone เป็นระดับเสียงคงที่ที่นิ่งที่สุด โน้ตดนตรีสามารถเคลื่อนที่โน้ตได้อย่างอิสระโดยยังคงรักษาลักษณะของเสียงของพยางค์ ยกเว้นคำที่มีมากกว่า 2 พยางค์ และเป็นลักษณะของเสียง Mid Tone ทั้งคำ ไม่ควรเปลี่ยนโน้ตดนตรีในช่วงเสียงที่กว้างเกินไป

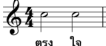
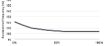
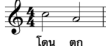
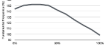
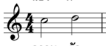
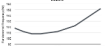
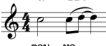
ลักษณะของเสียง Low Tone เป็นระดับเสียงที่คงที่ที่มีการเคลื่อนเสียงลงต่ำเล็กน้อย โน้ตดนตรีควรเคลื่อนเสียงให้ลงต่ำจากโน้ตก่อนหน้านี้ 2 พยางค์ และเป็นลักษณะของเสียง Low Tone ทั้งคำ สามารถใช้โน้ตดนตรีเสียงเดียวกันได้ เนื่องจาก Low Tone เป็นระดับเสียงที่

ลักษณะของเสียง High Tone เป็นระดับเสียงที่คงที่ที่มีการเคลื่อนเสียงสูงขึ้นเล็กน้อย โน้ตดนตรีควรเคลื่อนเสียงให้สูงขึ้นจากโน้ตก่อนหน้านี้ เพื่อสร้างลักษณะของเสียง High Tone ให้ชัดเจน คำที่มีมากกว่า 2 พยางค์ และเป็นลักษณะของเสียง High Tone ทั้งคำ สามารถใช้โน้ตดนตรีเสียงเดียวกันได้ เนื่องจาก High Tone เป็นระดับเสียงที่

ลักษณะของเสียง Falling Tone เป็นระดับเสียงที่เปลี่ยนแปลงที่เสียงจะลงต่ำ โน้ตดนตรีควรเคลื่อนเสียงให้ลงต่ำจากโน้ตก่อนหน้านี้ โดยโน้ตก่อนหน้านี้จะสร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำเพื่อให้เกิดลักษณะของเสียง Falling Tone หรือใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำ เพื่อสร้างลักษณะของเสียง Falling Tone ให้ชัดเจน แต่ต้องกำหนดทางเสียงให้ชัดเจน

ลักษณะของเสียง Rising Tone เป็นระดับเสียงที่เปลี่ยนแปลงที่เสียงจะสูงขึ้น โน้ตดนตรีควรเคลื่อนเสียงให้สูงขึ้นจากโน้ตก่อนหน้านี้ โดยโน้ตก่อนหน้านี้จะสร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นเพื่อให้เกิดลักษณะของเสียง Rising Tone หรือใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงสูงขึ้นเพื่อสร้างลักษณะของเสียง Rising Tone ให้ชัดเจน แต่ต้องกำหนดทางเสียงให้ชัดเจน

ตารางที่ 7 ความสอดคล้องของลักษณะของเสียงกับทิศทางโน้ตดนตรี

ลักษณะของเสียง	รูปทรง	โน้ตดนตรี
Mid Tone		 ตรง ใจ
Low Tone		 โดน ตก
Falling Tone		 ชน ขาดิ
High Tone		 บ่ง ที่
Rising Tone		 ความ รัก
		 มี ของ
		 ตาม หา

3. ตัวอย่างการวิเคราะห์ทำนองเพลง ตามหลักสัทวิทยาว่าด้วยการวิเคราะห์ทำนองเพลง เป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเสียงภาษาและการจัดวางทำนองดนตรี โดยเฉพาะลักษณะของเสียง ซึ่งลักษณะของเสียงมีผลโดยตรงต่อความหมายของถ้อยคำ การวิเคราะห์ทำนองเพลงในลักษณะนี้ช่วยให้เห็นถึงวิธีการประพันธ์เพลงหรือการขับร้อง

บทความนี้จะวิเคราะห์ทำนองเพลง ภูมิยะ ของวง Tattoo Colour อัลบั้ม Hong Ser โดยจะวิเคราะห์ที่ละประโยคเพลง (Phrasing) เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาวิเคราะห์ทำนองเพลง ดังนั้น เพลงมี 3 ท่อนหลัก รูปแบบเพลง ABC โดย ท่อน A มี 2 ประโยคเพลง ท่อน B มี 4 ประโยคเพลง ท่อน C มี 4 ประโยคเพลง ดังนี้

ท่อน A มีทิศทางเคลื่อนโน้ตดนตรีที่บ่งบอกลักษณะของเสียงทั้งท่อนเพลง ดังนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ลักษณะของเสียงกับเนื้อเพลงท่อน A

คำ	รายละเอียด
“ขอบคุณกับทุกสิ่ง”	
ขอบ	เป็น Low Tone เนื่องจากคำแรกของวลี ถือว่าเป็นกรณีอนุโลมสำหรับลักษณะของเสียงคงที่
คุณ	เป็น Mid Tone
กับ	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
ทุก	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
สิ่ง	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
“ขอบคุณกับทุกอย่าง ที่ให้ฉัน”	
* คำว่า “ขอบคุณกับทุก” มีทิศทางเดียวกับวลีก่อนหน้านี้	
อย่าง	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
ที่	เป็น Falling Tone เนื่องจากเป็นคำแรกของวลีและเป็นลักษณะของเสียงเปลี่ยนแปลง ทำให้สร้างลักษณะของเสียงได้ยาก คำนี้มีลักษณะของเสียงคงที่คล้าย Mid Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ที”
ให้	เป็น Falling Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำได้
ฉัน	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
“ไม่ว่าจะสัญญา”	
ไม	เป็น Falling Tone เนื่องจากเป็นคำแรกของวลีและเป็นลักษณะของเสียงเปลี่ยนแปลง ทำให้สร้างลักษณะของเสียงได้ยาก คำแรกมีลักษณะของเสียงคงที่คล้ายกับ Mid Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ไม”
ว่า	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำหาโน้ตถัดไป
จะ	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
สัญญา	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
ญา	เป็น Mid Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านี้มีเสียงที่สูงกว่ามาก มีช่วงเสียงที่กว้าง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “หญ่า”

คำ	รายละเอียด
“ไม่ว่าจะหัวใจ ที่ให้ฉัน”	
* คำว่า “ไม่ว่าจะ” และ “ที่ให้ฉัน” มีทิศทางเดียวกับวลีก่อนหน้านั้น	
หัว	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
ใจ	เป็น Mid Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่สูงกว่ามาก มีช่วงเสียงที่กว้าง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ใจ”
สรุปได้ว่า ท่อน A มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 6 คำ	

ภาพที่ 1 เนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงของท่อน A

ท่อน B มีทิศทางการเคลื่อนโน้ตดนตรีที่บ่งบอกลักษณะของเสียงทั้งท่อนเพลง ดังนี้

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ลักษณะของเสียงกับเนื้อเพลงท่อน B

คำ	รายละเอียด
“ก็ไม่เคยคิดว่าเกิดมาฉันจะเจอรักที่จริงใจ”	
ก็ไม่	2 คำนี้เป็น Falling Tone เนื่องจากเป็นอัตราโน้ตที่เร็ว ประกอบกับทิศทางโน้ตที่สูงขึ้น ทำให้ลักษณะของเสียงของ 2 คำนี้เป็น Low Tone กับ Mid Tone ตามลำดับ เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ก้อไม่”
เคย	เป็น Mid Tone
คิด	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านั้น
ว่าเกิด	2 คำนี้เป็น Falling Tone กับ Low Tone เนื่องจากเป็นอัตราโน้ตที่เร็ว ประกอบกับทิศทางโน้ตที่สูงขึ้น ทำให้ลักษณะของเสียงของ 2 คำนี้เป็น Low Tone กับ High Tone ตามลำดับ เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “หว่าเกิด”
มา	เป็น Mid Tone
ฉัน	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
จะ	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านั้น
เจอ	เป็น Mid Tone
รัก	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านั้น
ที่	เป็น Falling Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำได้
จริง	เป็น Mid Tone
ใจ	เป็น Mid Tone

คำ	รายละเอียด
“ไม่เคยมองเห็นว่ามีใครที่เคยให้กัน”	
ไม่เคย	2 คำนี้เป็น Falling Tone กับ Mid Tone เนื่องจากเป็นอัตราโน้ตที่เร็ว ประกอบกับทิศทางโน้ตคงที่ทำให้ลักษณะของเสียงของ 2 คำนี้เป็น Mid Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ไม่เคย”
มอง	เป็น Mid Tone
เห็น	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
ว่า	เป็น Falling Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำได้
มี	เป็น Mid Tone
แม้	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
ใคร	เป็น Mid Tone
ที่	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำหาโน้ตถัดไป
เคย	เป็น Mid Tone
ให้	เป็น Falling Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำได้
กัน	เป็น Mid Tone
“ก็เกินจะคิดว่าในชีวิตจะมีจริงอย่างในฝัน”	
ก็เกิน	4 คำนี้เป็น Falling Tone Mid Tone Low Tone และ High Tone ตามลำดับ เนื่องจากเป็นจะคิด อัตราโน้ตที่เร็ว ประกอบกับทิศทางโน้ตที่สูงขึ้น ทำให้ลักษณะของเสียงของ 4 คำนี้เป็น Low Tone Mid Tone High Tone และ High Tone ตามลำดับ เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ก็เกินจะคิด”
ว่า	เป็น Falling Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงลงต่ำได้
ใน	เป็น Mid Tone
ซี	เป็น Mid Tone
วิต	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
จะ	เป็น Low Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านี้มีเสียงที่ต่ำกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “จ๊ะ”
มี	เป็น Mid Tone
จริง	เป็น Mid Tone
อย่าง	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
ใน	เป็น Mid Tone
ฝัน	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
“และคนคนนั้นคือเธอ”	
และ	เป็น High Tone เนื่องจากคำแรกของวลี ถือว่าเป็นกรณีโน้ตสำหรับลักษณะของเสียงคงที่
คนคน	2 คำนี้เป็น Mid Tone แต่คำว่า “คนคน” มีทิศทางโน้ตที่สูงขึ้น ทำให้ลักษณะของเสียงของ 2 คำนี้เป็น Low Tone กับ Mid Tone ตามลำดับ เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ชนคน”
นั้น	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านี้
คือ	เป็น Mid Tone เนื่องจากคำแรกของวลี ถือว่าเป็นกรณีโน้ตสำหรับลักษณะของเสียงคงที่
เธอ	เป็น Mid Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านี้มีเสียงที่ต่ำกว่ามาก มีช่วงเสียงที่กว้าง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “เอื้อ”

สรุปได้ว่า ท่อน B มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 10 คำ

ภาพที่ 2 เนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงของท่อน B

ท่อน C มีทิศทางการเคลื่อนไหวโน้ตดนตรีที่บ่งบอกลักษณะของเสียงทั้งท่อนเพลง ดังนี้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ลักษณะของเสียงกับเนื้อเพลงท่อน C

คำ	รายละเอียด
“รู้มัยจะว่ารักเหมือนฝันที่เธอให้มา รักซึ่งซึ่งที่เห็นภาพเธอปรากฏในตา”	
รู้มัยจะ	5 คำนี้มีโน้ตร่วมกันและอัตราโน้ตที่เร็ว ทำให้มีลักษณะของเสียงร่วมกันกับคำว่า “รู้มัยจะ” และ
ว่ารัก	“รัก” เป็น High Tone ทำให้คำว่า “ว่า” เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ว่า”
เหมือนฝัน	2 คำนี้เป็น Rising Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้หัวเสียงสูงขึ้นหาโน้ตเป้าหมาย
ที่	เป็น Falling Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่สูงกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง
	Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ถึ”
เธอ	เป็น Mid Tone
ให้	เป็น Falling Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่ต่ำกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง
	High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ให้”
มา	เป็น Mid Tone
รักซึ่งซึ่ง	5 คำนี้มีโน้ตร่วมกันและอัตราโน้ตที่เร็ว ทำให้มีลักษณะของเสียงร่วมกันกับคำว่า “รักซึ่งซึ่ง”
ที่เห็น	เป็น High Tone ทำให้คำว่า “ที่” “เห็น” เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ที่” “เอ็น” ตามลำดับ
ภาพ	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำ
เธอ	เป็น Mid Tone
ปรา	เป็น Mid Tone
กฏ	เป็น Low Tone โน้ตลงต่ำกว่าโน้ตก่อนหน้านั้น
ใน	เป็น Mid Tone
ตา	เป็น Mid Tone
“รักที่เธอให้มา จะคอยรักษาดูแลด้วยใจ”	
รัก	เป็น High Tone เนื่องจากคำแรกของวลี ถือว่าเป็นกรณีอนุโลมสำหรับลักษณะของเสียงคงที่
ที่	เป็น Falling Tone มีโน้ตร่วมกันกับคำว่า “เธอ” และอัตราโน้ตที่เร็ว ทำให้คำนี้มีลักษณะของ
	เสียง Mid Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ที่”
เธอ	เป็น Mid Tone
ให้	เป็น Falling Tone เนื่องจากร้องแบบไม่มีการเอื้อนเสียง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low
	Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ให้”

คำ	รายละเอียด
มา	เป็น Mid Tone
จะคอยรัก	3 คำนี้มีทิศทางโน้ตที่สูงขึ้นและมีลักษณะของเสียง Low Tone Mid Tone และ High Tone ตามลำดับ
ขา	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
ดูแล	เป็น Mid Tone
ด้วย	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำ
ใจ	เป็น Mid Tone (ไม่นับโน้ตที่เป็นการเอื้อนหางเสียง)
“แล้วในคำคำนี้ที่อันควรพูดออกไป และจะไม่มันเสียใจที่พูดออกมา”	
แล้วใน	5 คำนี้มีโน้ตร่วมกันและอัตราโน้ตที่เร็ว ทำให้มีลักษณะของเสียงร่วมกันกับคำว่า “แล้ว”
คำคำนี้	“นี้” เป็น High Tone ทำให้คำว่า “ในคำคำ” เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “โน้คำคำ”
ที่	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำ
อัน	เป็น Rising Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้หัวเสียงสูงขึ้นหาโน้ตเป้าหมาย
ควร	เป็น Mid Tone
พูด	เป็น Falling Tone เนื่องจากร้องแบบไม่มีการเอื้อนเสียง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “พูด”
ออก	เป็น Low Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่ต่ำกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “อ้อก”
ไป	เป็น Mid Tone
และจะ	5 คำนี้มีโน้ตร่วมกันและอัตราโน้ตที่เร็ว ทำให้มีลักษณะของเสียงร่วมกันกับคำว่า “มัน”
ไม่มัน	เป็น Mid Tone ทำให้คำว่า “และ” “จะ” ที่เป็น 2 คำแรกออกเสียง High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “และจ๊ะ” และคำว่า “ไม่” เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ไม”
เสีย	เป็น Rising Tone สร้าง Suspension ก่อนเคลื่อนเสียงสูงขึ้นได้
ใจ	เป็น Mid Tone
ที่	เป็น Falling Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่สูงกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “ถึ”
พูด	เป็น Falling Tone เนื่องจากร้องแบบไม่มีการเอื้อนเสียง ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง Low Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “พูด”
ออก	เป็น Low Tone เนื่องจากโน้ตก่อนหน้านั้นมีเสียงที่ต่ำกว่า ทำให้คำนี้มีลักษณะของเสียง High Tone เวลาขับร้องจะออกเสียงว่า “อ้อก”
มา	เป็น Mid Tone
“รู้เพียงว่า อันนั้นรักเธอ”	
รู้	เป็น High Tone เนื่องจากคำแรกของวลี ถือว่าเป็นกรณีโน้ตสำหรับลักษณะของเสียงคงที่
เพียง	เป็น Mid Tone
ว่า	เป็น Falling Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้ทางเสียงลงต่ำ
อัน	เป็น Rising Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้หัวเสียงสูงขึ้นหาโน้ตเป้าหมาย
นั้น	เป็น High Tone โน้ตสูงขึ้นกว่าโน้ตก่อนหน้านั้น

คำ	รายละเอียด
รัก	เป็น High Tone ใช้เทคนิคการเอื้อนเสียงให้หัวเสียงสูงขึ้นเล็กน้อยหาโน้ตเป้าหมาย
เธอ	เป็น Mid Tone (ไม่นับโน้ตที่เป็นการเอื้อนหางเสียง)

สรุปได้ว่า ท่อน C มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 17 คำ

ภาพที่ 3 เนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงของท่อน C

จากการวิเคราะห์เพลง รุ้งยี่จ๊ะ สามารถสรุปได้ว่า ท่อน A มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 6 คำ จากทั้งหมด 26 คำ ท่อน B มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 10 คำ จากทั้งหมด 46 คำ และท่อน C มีเนื้อเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงทั้งหมด 17 คำ จากทั้งหมด 64 คำ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของเนื้อเพลงทั้งเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลง 24.26 % จากคำทั้งหมด 136 คำ หรือเกือบ 1 ใน 4 ของเนื้อเพลงทั้งหมด

แนวทางการแก้ไขสำหรับทำนองเพลงสำหรับการขับร้อง

ว่าด้วยทางดุริยางคศิลป์ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการรักษาทำนองของเพลงให้คงเดิม จำเป็นต้องเปลี่ยนเนื้อเพลงให้มีทิศทางของทำนองและรักษาลักษณะของเสียงของเนื้อเพลงไว้ เช่น ท่อน B ห้องดนตรี 2 ห้องสุดท้ายที่มีเนื้อเพลงว่า “และคนคนนั้น คือเธอ” อาจจะเปลี่ยนเนื้อเพลงได้ว่า “และคนคนนั้น คือหมวย” เป็นต้น

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการเปลี่ยนเนื้อเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลง

หรือในทางวรรณศิลป์ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการรักษาเนื้อเพลงให้คงเดิม จำเป็นต้องเปลี่ยนทำนองของเพลงให้สอดคล้องกับลักษณะของเสียงของเนื้อเพลงไว้ เช่น ท่อน B ห้องดนตรี 2 ห้องสุดท้ายที่มีเนื้อเพลงว่า “และคนคนนั้น คือเธอ” เปลี่ยนโน้ตคำว่า “คน” คำแรกให้ตรงกับคำว่า “คน” คำถัดไป หรือเปลี่ยนโน้ตคำว่า “เธอ” ไม่ให้มีการเคลื่อนช่วงเสียงที่ห่างเกินไปจากคำว่า “คือ” เป็นต้น

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการเปลี่ยนทำนองเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของเสียงของเนื้อเพลง

สรุป

ภาษาไทยมีวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน 5 แบบ โดยแต่ละวรรณยุกต์มีลักษณะของเสียงตามความถี่เสียงพื้นฐาน ได้แก่ เสียงสามัญ (Mid Tone) เสียงเอก (Low Tone) เสียงโท (Falling Tone) เสียงตรี (High Tone) และเสียงจัตวา (Rising Tone) โดยวรรณยุกต์แต่ละชนิดถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท จากเสียงสังเคราะห์ที่มีความถี่พื้นฐาน ได้แก่ วรรณยุกต์ระดับเสียงคงที่ (Level Tones) เป็นวรรณยุกต์ที่มีความถี่พื้นฐานคงที่หรือเปลี่ยนแปลงน้อยมากตลอดช่วงเวลา ซึ่งมีวรรณยุกต์ 3 แบบ คือ เสียงสามัญ เสียงเอก และเสียงตรี และวรรณยุกต์ระดับเสียงเปลี่ยนแปลง (Contour Tones) เป็นวรรณยุกต์ที่มีความถี่พื้นฐานมีการเคลื่อนที่ชัดเจน เคลื่อนที่ขึ้นหรือลงตลอดช่วงเวลา ซึ่งมีวรรณยุกต์ 2 แบบ คือ เสียงโท และเสียงจัตวา

การศึกษาพยางค์ในภาษาไทยเป็นส่วนสำคัญในการหาลักษณะของเสียง ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ เสียงพยัญชนะเป็นเสียงที่เกิดจากการที่ลมเดินทางออกมาจากหลอดลมแล้วถูกขัดขวางในช่องปาก เสียงสระเป็นเสียงที่เกิดจากการปล่อยลมจากหลอดลมผ่านช่องปากโดยไม่ถูกขัดขวาง การประสมพยางค์เป็นกระบวนการนำตัวอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ มาประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดเป็นพยางค์ที่สามารถออกเสียงได้ตามระบบภาษาไทย คำเป็นคำตาย คือ ลักษณะการออกเสียงตามกลการออกเสียงของพยางค์นั้นว่าสามารถลากเสียงให้ยาวต่อเนื่องได้หรือถูกกักลมให้เสียงขาดตอนลง การผันวรรณยุกต์สะท้อนให้เห็นระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับไวยากรณ์ ลักษณะสระ และโครงสร้างพยางค์ รวมไปถึงการใช้วรรณยุกต์บ่งชี้แทนเสียงอื่น การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ของพยางค์ในภาษาไทยช่วยให้สามารถระบุลักษณะของเสียงของพยางค์ในแต่ละรูปแบบได้แม่นยำยิ่งขึ้น

การศึกษารากแบบทำนองตามหลักสัทศาสตร์เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเสียงภาษาและการประพันธ์ทำนองเพลง การออกแบบทำนองจำเป็นต้องสร้างและจัดระเบียบลำดับเสียงดนตรีให้สอดคล้องกับหลักการทางสัทศาสตร์และการรับรู้เสียงภาษา การเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงดนตรีสามารถทำได้หลายแนวทาง เช่น การเชื่อมโยงเสียงโดยตรงหรือการเชื่อมโยงตามเส้นเสียงเพื่อรักษาลักษณะของเสียงของพยางค์ที่ควรจะเป็นและรักษาความหมายของคำ ในการเชื่อมโยงเสียงวรรณยุกต์กับระดับเสียงจะคำนึงถึงลักษณะของเสียงเป็นหลัก ดังนั้น Mid Tone เป็นระดับเสียงคงที่ที่ต่ำที่สุด Low Tone เป็นระดับเสียงที่คงที่ที่มีการเคลื่อนเสียงลงต่ำเล็กน้อย High Tone เป็นระดับเสียงที่คงที่ที่มีการเคลื่อนเสียงสูงขึ้นเล็กน้อย Falling Tone เป็นระดับเสียงที่เปลี่ยนแปลงที่เสียงจะลดต่ำ และ Rising Tone เป็นระดับเสียงที่เปลี่ยนแปลงที่เสียงจะสูงขึ้น

แนวทางการแก้ไขสำหรับทำนองเพลงสำหรับการขับร้อง ตามหลักดุริยางคศิลป์ ต้องรักษาทำนองของเพลงให้คงเดิม จำเป็นต้องเปลี่ยนเนื้อเพลงให้มิติทางของทำนองและรักษาลักษณะของเสียงของเนื้อเพลงไว้ หรือตามหลักวรรณศิลป์ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการรักษาเนื้อเพลงให้คงเดิม จำเป็นต้องเปลี่ยนทำนองของ

เพลงให้สอดคล้องกับลักษณะของเสียงของเนื้อเพลงไว้ แต่จากตัวอย่างเพลงที่วิเคราะห์ข้างต้น สามารถคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของเนื้อเพลงทั้งเพลงที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางทำนองเพลงได้ 24.26 % นั้น ถือว่าเพลงไทยร่วมสมัยได้อาจจะยังไม่มีปัญหาในเรื่องของการถูกเพิกเฉยระหว่างวรรณยุกต์และทำนองเพลงเหมือนกันเพลงจีนร่วมสมัยในปัจจุบัน

References

- Abramson, A. S. (1978). Static and dynamic acoustic cues in distinctive tones. *Language and Speech*, 21(4), 319–325.
- Arunmanakul, W. (2008). *Thai orthography and transcription between Thai and English*. Academic Publication Project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Abramson, A. S. (1962). *The vowels and tones of Standard Thai: Acoustical measurements and experiments*. Indiana University, Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics.
- Bradley, E. D. (2016). Phonetic dimensions of tone language effects on musical melody perception. *Psychomusicology: Music, Mind, and Brain*, 26(4), 337–345.
- Inkhong, N., Amatyakul, P., & Pidokrajt, N. (2020). Neumatic singing in Thai popular singing, 1925 - 1967. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 28(1), 647 - 659.
- Ketkaew, C., & Suwannarat, J. (2023). *The decline of tone and melody correspondence in modern Thai pop songs?: A preliminary analysis*. [Paper presentation]. 20th International Congress of Phonetic Sciences (ICPhS 2023), Prague, Czech Republic.
- Kirby, J. P. (2023). *Comparative tonal text-setting in Mandarin and Cantonese popular song*. Proceedings of CLS, 58(2022), (pp. 211-230). Chicago Linguistic Society.
- Patel, A. D. (2007). *Music, Language, and the Brain*. Oxford University Press.
- Teeranon, P. (2007). The change of Standard Thai high tone: An acoustic study and a perceptual experiment. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*, 4(3), 1-20. (In Thai)

การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Development of Handbook for being a professional MC using Practical Training Method:
a case study of Student Leaders at Chiang Rai Rajabhat University

รุ่งโรจน์ ตันประดิษฐ์^{1*} / วิไลลักษณ์ วงค์ชัย²/เกรียงไกร กันทะนะ³
Rungroj Tonpradit^{1*} / Wilailak Wongchai²/ Kriangkrai Kantana³

¹โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,
จังหวัดเชียงราย 57100, ประเทศไทย

²คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย 57100, ประเทศไทย

³คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย 57100, ประเทศไทย

¹Thai Language and Culture Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand

²Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand

³Faculty of Science and Technology, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand

*Corresponding author. Email: rungrawai@hotmail.com

Received: June 2, 2026

Revised: July 12, 2026

Accepted: July 17, 2026

Abstract

This research aimed to develop a professional Master of Ceremonies (MC) handbook, to enhance the professional MC skills of 50 student leaders at Chiang Rai Rajabhat University, who is a second- and third-year student, and to evaluate their satisfaction with the developed handbook. The findings of the study are as follows 1)The professional MC handbook demonstrated an overall efficiency of 84.90/91.80, which exceeded the specified 80/80 criterion. 2) The student leaders' achievement through the practical training model, the post-development mean score $\bar{x}$ = 73.46 was significantly higher than the pre-development mean score $\bar{x}$ = 61.88 with an average improvement of 11.58. 3) The overall satisfaction of the student leaders toward the development of the

professional MC handbook was at the highest level $\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.43. The most satisfying aspects were the inclusion of clear script examples and the practicality of the techniques, which could be immediately applied to real-world scenarios $\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.37.

Key words: Professional Master of Ceremonies, Handbook Development, Practical Training Model, Student Leaders, Chiang Rai Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ: กรณีศึกษา ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ เพื่อพัฒนาการเป็นพิธีกรมืออาชีพแก่ผู้นำศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ

ผลการศึกษารูปได้ว่า 1. คู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 84.90/91.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกรโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติของผู้นำศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 61.88 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน $\bar{x}$ เท่ากับ 73.46 มีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยเท่ากับ 11.58 แสดงว่าผู้นำศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกรหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา 3. ผลการศึกษาคความพึงพอใจของผู้นำศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 โดยผู้นำศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือมีตัวอย่างบทพูดที่ชัดเจน สามารถนำเทคนิคในคู่มือไปปรับใช้ในงานจริงได้ทันทีที่มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37

คำสำคัญ: พิธีกรมืออาชีพ การพัฒนาคู่มือ รูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ ผู้นำศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทนำ

การพูดเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน หากผู้พูดรู้ทฤษฎี หลักเกณฑ์วิธีการพูด และได้ฝึกฝนบ่อย ๆ ก็จะสามารถทำให้ผู้พูดพัฒนาทักษะการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพูดในที่ชุมชน ที่ต้องใช้ทักษะทางภาษาเป็นอย่างมาก อาทิ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ หรือ พิธีกร เป็นต้น

Royal Society of Thailand (2013, p. 835) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “พิธีกร” หมายถึง ผู้ดำเนินการในพิธี เช่น พิธีกรในงานมงคลสมรส, ผู้ดำเนินรายการ เช่น พิธีกรในการสัมมนา โดยพิธีกรจะทำหน้าที่เป็นเจ้าชองเวที และทำหน้าที่กำกับรายการ หรืออำนวยความสะดวก กิจกรรม รายการ หรือพิธีกรต่าง ๆ ให้ดำเนินการให้เสร็จเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และกำหนดการที่วางไว้ ดังที่ Sriabhaya (2017, p. 102) กล่าวไว้ว่า

ในหน่วยงานต่าง ๆ จะมีการจัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ ซึ่งในงานดังกล่าวต้องมีบุคคลที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามขั้นตอน คือ “พิธีกร”

Kityanyong (2018, p. 75) กล่าวว่า “การเป็นพิธีกรไม่ใช่ใครที่ถือไมโครโฟน แล้วมีไฟส่องใบหน้า ใ้ว่าใครจะสามารถเป็นพิธีกรได้หมดทุกคน” ดังนั้น พิธีกรที่ดีจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี นั่นคือ การฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะในรั้วมหาวิทยาลัย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา และจำเป็นต้องมีทักษะการเป็นพิธีกรที่ดี ก็คือ ผู้นำนักศึกษา

“ผู้นำนักศึกษา” ถือว่าเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ในการทำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีพิธีกรที่มีทักษะทางการใช้ภาษาและการสื่อสารกับคนหมู่มาก รวมถึงการเป็นผู้ที่บุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเป็นพิธีกรที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีรูปแบบหรือวิธีการในการฝึกฝนการเป็นพิธีกรที่ดีเช่นกัน ดังที่ Lapirottanakul (2000, p. 226) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่มีข้อบกพร่องด้านการพูดเกิดจากการขาดความรู้พื้นฐานในการพูด ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่มีการเตรียมตัว ไม่มีกระบวนการในการฝึกซ้อม วางบุคลิกภาพที่ไม่ดีขณะพูด ไม่มีความรู้เรื่องการทักทายที่ประชม การเริ่มต้นที่ไม่ดึงดูดใจผู้ฟัง น่าเสียงไม่มีระดับ ไม่มีความรู้เรื่องเวลาที่ใช้ในการพูด และขาดการสรุปที่เหมาะสม ดังนั้นนักเรียนจะสามารถฝึกทักษะทางการพูดได้ดีเพียงใดนั้น รูปแบบหรือวิธีการในการฝึกก็มีความสำคัญมากเช่นกัน

การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ เป็นรูปแบบหรือวิธีการหนึ่ง ในการฝึกทักษะการเป็นพิธีกรที่ดี สามารถเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ โดยเป็นการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่สามารถแสดงออกโดยอัตโนมัติ จนมีทักษะและเกิดความเชี่ยวชาญเป็นอัตโนมัติ การเรียนรู้โดยทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ Khammanee (2014, pp 244-247) จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ และขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

จากการศึกษา ค้นคว้า และประสบการณ์ทางการพูด ผู้วิจัยเห็นว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเป็นพิธีกรของผู้นำนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องอาศัยศิลปะการพูดเป็นอย่างมาก เพื่อให้กิจกรรม หรืองานนั้น ๆ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ยังมีน้อย อีกทั้งพิธีกรที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายยังมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพ ประสิทธิภาพ ทางด้านศิลปะการเป็นพิธีกร ซึ่งเป็นทักษะทางการสื่อสารที่สำคัญในการเป็นผู้นำ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งยังเป็นพื้นฐานและแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการเป็นพิธีกรที่ดีแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายในกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงผู้ที่มีความสนใจในทักษะการเป็นพิธีกรมืออาชีพ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ
2. เพื่อพัฒนาการเป็นพิธีกรมืออาชีพแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” คณะผู้วิจัยมีวิธีการในการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ยื่นขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. ดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ
3. ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมโครงการทราบถึงกระบวนการ และขออนุญาตเก็บข้อมูลของงานวิจัย
4. ให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาทดสอบก่อนการพัฒนาเพื่อประเมินทักษะการเป็นพิธีกร โดยให้ผู้นำนักศึกษาทดสอบการเป็นพิธีกร “การเปิดงานอบรม” โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นพิธีกรก่อนการพัฒนา เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกร
5. ดำเนินการพัฒนาตามแผนการพัฒนา โดยจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติแก่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
6. ประเมินผลโดยการทดสอบการเป็นพิธีกร กำหนดให้ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นพิธีกรตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นพิธีกรหลังการพัฒนา เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกร
7. สสำรวจความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8. รวบรวมและนำข้อมูลผลการสอบทดสอบก่อนและหลังร่วมกิจกรรม และผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ
9. สรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย
10. ส่งมอบคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด
11. ตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารที่อยู่ในฐาน TCI
12. ส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ให้กับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ

จากการสร้างคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ คณะผู้วิจัยได้พบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการเป็นพิธีกร แล้วออกแบบเครื่องมือวิจัย คือ คู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

จากนั้นตรวจสอบคุณภาพคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยนำคู่มือที่ออกแบบ ไปขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วปรับปรุงคู่มือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง โดยแยกเป็นการทดลองครั้งที่ 1 กลุ่ม 1:1 ผู้นำนักศึกษาจำนวน 5 คน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ(E1/E2) การทดลองครั้งที่ 2 กลุ่มใหญ่ ผู้นำนักศึกษาจำนวน 15 คน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ(E1/E2) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการ (E1/E2) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มทดลองกลุ่มใหญ่ ผู้นำนักศึกษาจำนวน 15 คน

กิจกรรม	คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน (E1)	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (E2)
อบรมพิธีกรครั้งที่ 1	80.67	
อบรมพิธีกรครั้งที่ 2	82.67	
ประสิทธิภาพรวม	81.67	92.67

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพกระบวนการ(E1) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มใหญ่ จำนวน 15 คน เป็น 81.67 โดยแยกเป็นการปฏิบัติอบรมพิธีกรครั้งที่ 1 เท่ากับ 80.67 การปฏิบัติอบรมพิธีกรครั้งที่ 2 เท่ากับ 82.67 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ เท่ากับ 92.67 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพรวมของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มใหญ่ เป็น 81.67/92.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

จากนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ที่มีประสิทธิภาพแล้ว ไปใช้พัฒนานักกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการ (E1/E2) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มตัวอย่าง ผู้นำนักศึกษาจำนวน 50 คน

กิจกรรม	คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน (E1)	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (E2)
อบรมพิธีกรครั้งที่ 1	82.40	
อบรมพิธีกรครั้งที่ 2	87.40	
ประสิทธิภาพรวม	84.90	91.80

จากตารางที่ 2 พบว่าประสิทธิภาพกระบวนการ(E1) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เป็น 84.90 โดยแยกเป็นการปฏิบัติอบรมพิธีกรครั้งที่ 1 เท่ากับ 82.40 การปฏิบัติอบรมพิธีกรครั้งที่ 2 เท่ากับ 87.40 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) ของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ เท่ากับ 91.80 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพรวมของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ การทดลองกลุ่มตัวอย่าง เป็น 84.90/91.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการเป็นพิธีกรมืออาชีพแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

คณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบทดสอบก่อนการพัฒนาเพื่อประเมินทักษะการเป็นพิธีกร โดยให้ผู้ นักศึกษา ทดสอบการเป็นพิธีกร “การเปิดงานอบรม” โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นพิธีกรก่อนการพัฒนา เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกร ประเมินความสามารถทางการพูดพิจารณาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและการวางตัว การใช้เสียงและภาษา การดำเนินรายการและเนื้อหา และปฏิภาณไหวพริบ หลังการจัดกิจกรรมตามแผนการพัฒนา จากนั้นจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการเป็นพิธีกร โดยกำหนดให้ผู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย เป็นพิธีกร “งานกิจกรรมลอยกระทงนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” ใช้แบบประเมินทักษะการเป็นพิธีกรหลังการพัฒนา เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกร จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบการพรรณนา

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกร ก่อนและหลังพัฒนาทักษะการเป็นพิธีกรโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คะแนน	n	$\bar{X}$	SD	SD ²	D ²	D ²
ก่อนเรียน	50	61.88	4.17	17.41		
หลังเรียน	50	73.46	3.31	10.95	579	6913

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ ก่อนการพัฒนาทักษะการเป็นพิธีกรโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เท่ากับ 61.88 และ คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ หลังเรียนเท่ากับ 73.46 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา

3. ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ

หลังจากการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถาม 5 ระดับ และนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันสมัย	4.56	0.50	มากที่สุด
1.2 การเรียบเรียงเนื้อหา มีลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย (จากพื้นฐานไปสู่ระดับสูง)	4.68	0.47	มากที่สุด
1.3 มีตัวอย่างบทพูดที่ชัดเจน	4.84	0.37	มากที่สุด
1.4 องค์ประกอบครบถ้วน (เช่น บุคลิกภาพ, การใช้เสียง, การเตรียมตัว)	4.76	0.43	มากที่สุด
1.5 ความเหมาะสมของการจัดกระบวนการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ด้านภาษาและการสื่อความหมาย			
2.1 การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เหมาะสมกับงานพิธีกร	4.80	0.40	มากที่สุด
2.2 การอธิบายศัพท์เทคนิคหรือคำศัพท์เฉพาะทางมีความชัดเจน	4.72	0.45	มากที่สุด
2.3 ประโยคกระชับ ไม่เยิ่นเย้อ อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที	4.76	0.43	มากที่สุด
3. ด้านรูปแบบและรูปแบบ			
3.1 การจัดวางองค์ประกอบศิลป์สวยงาม สบายตา น่าอ่าน	4.72	0.45	มากที่สุด
3.2 ขนาดตัวอักษรและรูปแบบอ่านง่าย ชัดเจน	4.76	0.43	มากที่สุด
3.3 ภาพประกอบหรือแผนภาพ (Infographic) สื่อความหมายได้ดี	4.68	0.47	มากที่สุด
4. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
4.1 คู่มือช่วยให้เกิดความมั่นใจในการทำหน้าที่พิธีกรมากขึ้น	4.76	0.43	มากที่สุด
4.2 สามารถนำเทคนิคในคู่มือไปปรับใช้ในงานจริงได้ทันที	4.84	0.37	มากที่สุด
4.3 ความคุ้มค่าของเนื้อหาเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้ศึกษา	4.80	0.40	มากที่สุด
รวม	4.75	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจโดยภาพรวมของผู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 โดยหัวข้อที่ผู้ นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือมีตัวอย่างบทพูดที่ชัดเจน สามารถนำเทคนิคในคู่มือไปปรับใช้ในงานจริงได้ทันทีที่มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37 รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมของการจัดกระบวนการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เหมาะสมกับงานพิธีกร และความคุ้มค่าของเนื้อหาเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้ศึกษา มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.40

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่าคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 84.90/91.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกรโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 61.88 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน $\bar{x}$ เท่ากับ 73.46 มีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยเท่ากับ 11.58 แสดงว่าผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นพิธีกรหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 โดยผู้นำนักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือมีตัวอย่างบทพูดที่ชัดเจน สามารถนำเทคนิคในคู่มือไปปรับใช้ทำงานจริงได้ทันทีที่มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37 รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมของการจัดกระบวนการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เหมาะสมกับงานพิธีกร และความคุ้มค่าของเนื้อหาเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้ศึกษา มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.40

อภิปรายผล

คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ

ผลการหาประสิทธิภาพของคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ พบว่าคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 84.90/91.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า คู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ เป็นคู่มือที่มีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพโดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ เป็นรูปแบบการฝึกที่ผู้นำนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้ผู้นำนักศึกษาเกิดความเข้าใจ และเกิดทักษะโดยตรง ทั้งคู่มือยังผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญการทดลอง และแก้ไขปรับปรุง อย่างละเอียดและเป็นระบบ สอดคล้องกับ Mingkhwan (2020) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบเว็บ สำหรับการฝึกอบรมออนไลน์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติการในชั้นเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การออกแบบเว็บ สำหรับการฝึกอบรมออนไลน์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติการในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาการเป็นพิธีกรมืออาชีพแก่ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการพัฒนาการเป็นพิธีกรมืออาชีพแก่ผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ผู้นำนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนาเท่ากับ 61.88 และหลังการพัฒนา

เพิ่มขึ้นเป็น 73.46 โดยมีค่าพัฒนาการเฉลี่ย 11.58 คะแนน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการฝึกปฏิบัติที่นำมาใช้สามารถช่วยพัฒนาทักษะการเป็นพิธีกรได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการพัฒนาเกิดจากประสิทธิภาพของรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่ใช้ในการพัฒนาอย่างเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ Yodnane (2021) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการเรียนผ่านประสบการณ์ตรง ฝึกปฏิบัติในทุกบทเรียน และวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของวิทยากรที่เป็นผู้ประกาศและพิธีกรอาชีพ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนสะท้อนคิดจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนและวิทยากร ส่งเสริมให้นิสิตเข้าใจคุณลักษณะเด่นและคุณลักษณะด้อยของตนเอง นิสิตแต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ หลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติและการฟังบรรยายความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากวิทยากร นิสิตสามารถพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะตัวในด้านต่าง ๆ ของตนเองในการเป็นผู้ประกาศและพิธีกรได้ แสดงให้เห็นว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติจริงสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของการเป็นพิธีกรที่ดีด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและการวางตัว การใช้เสียงและภาษา การดำเนินรายการและเนื้อหา และปฏิภาณไหวพริบ สอดคล้องกับ Taweechote (2023) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของพิธีกรรายการประเภทฮาร์ดทอล์ก ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เตรียมข้อมูลก่อนการสัมภาษณ์เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีไหวพริบ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้มีทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และยังสอดคล้องกับ Subsinwivat (2011) ที่พบว่าคุณสมบัติพิธีกรรายการสนทนาบันเทิงที่ต้องมี คือ ทักษะทางการสื่อสารที่ดี โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญ บุคลิกภาพที่ดี ใช้น้ำเสียงสละสลวย การดำเนินรายการที่เหมาะสมกับรูปแบบรายการ มีความตั้งใจจริงและมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายต่อคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายต่อคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติ พบว่า ผู้นำนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 แสดงให้เห็นว่าคู่มือและรูปแบบการพัฒนาที่คณะผู้วิจัยออกแบบนั้น มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และการนำไปใช้จริง โดยเฉพาะประเด็นที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ การมีตัวอย่างบทพูดที่ชัดเจนและสามารถนำเทคนิคไปใช้ทำงานจริงได้ทันที แสดงให้เห็นว่าผู้นำนักศึกษาให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการพัฒนาทักษะด้านการเป็นพิธีกรที่ต้องอาศัยตัวอย่างการฝึกฝน และการปฏิบัติจริง นอกจากนั้น ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ค่อนข้างต่ำในทุกประเด็น (0.37–0.43) แสดงให้เห็นว่าผู้นำนักศึกษามีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือมีความพึงพอใจในระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นถึงคุณภาพน่าเชื่อถือของผลการประเมิน การพัฒนาคู่มือที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ควบคู่กับการมีตัวอย่างที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้ทันที เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจสูง และส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Mingkhwan (2020) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติการณ์ในชั้นเรียน ผลเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก กิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากได้ทดลองปฏิบัติจริง มีการอธิบายขั้นตอน และสื่อ

การสอนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับ Khunsongkhram et al. (2020) ที่พบว่านักเรียนวงโยธวาทิตโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อรูปแบบการฝึกปฏิบัติเครื่องลมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับความพึงพอใจมาก เนื่องจากรูปแบบการฝึกปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีความขยัน มีความรับผิดชอบ มีความสมัคสมานสามัคคีในหมู่คณะ

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อการพัฒนาคู่มือการเป็นพิธีกรมืออาชีพ โดยใช้รูปแบบการฝึกปฏิบัติข้างต้น พบว่าผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยที่ไม่เท่ากับ 5.00 อาจเนื่องมาจากผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายบางส่วนเห็นว่ายังคงมีประเด็นที่สามารถพัฒนาได้ อาทิ การเพิ่มความทันสมัยของเนื้อหา การปรับลำดับการนำเสนอ รวมถึงการเพิ่มภาพประกอบเนื้อหาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประสิทธิภาพและความคาดหวังของผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่แตกต่างกัน รวมถึงการสว่นคะแนนความพึงพอใจในระดับ 5.00 ไว้สำหรับผลงานที่สมบูรณ์แบบ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ค่าเฉลี่ยโดยรวมไม่ถึง 5.00 แม้ว่าผลการประเมินทุกด้านจะอยู่ในระดับมากที่สุดก็ตาม

References

- Khammanee, T. (2014). **Science of teaching: Knowledge for effective learning process.** (18th ed.). Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Khunsongkhram, T., Tangsonboon, T., Promdirat, W., Naktae, S., & Chakhamhai, C. (2020). The development of a wind instrument practice model for students in the marching band of Buriram Pittayakhom School, Buriram Province. **Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)**, 18(3), 23-41. (In Thai)
- Kityanyong, S. (2018). **Speaking techniques for masters of ceremonies, announcers, and voice actors.** (Rev. ed.). Smart Life. (In Thai)
- Lapirattanakul, W. (2000). **Oratory and Rhetoric: Theory and Practice in the New Millennium.** Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Mingkhwan, C. (2020). **Development of classroom action learning activities to promote web design abilities for online training of undergraduate students, Faculty of Education, Silpakorn University.** [Master's thesis]. Silpakorn University. (In Thai)
- Royal Society of Thailand. (2013). **Royal Institute Dictionary B.E. 2554.** Siri wattana Interprint. (In Thai)
- Sriyabhaya, W. (2017). **Effective speaking: Principles and artistic methods.** Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Subsinwiwat, A. (2011). **Selection process and qualifications of television masters of ceremonies for entertainment talk shows** [Master's thesis]. Thammasat University. (In Thai)
- Taweechoe, W. (2023). **Characteristics and interview techniques of masters of ceremonies in Thai hard talk programs** [Master's thesis]. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Yodnane, P. (2021). Developing unique characteristics of masters of ceremonies and announcers through contemplative learning processes. **Journal of Communication Arts**, 39(2), 44-55. (In Thai)

**การใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือควบคู่กับนิทานพื้นบ้าน
เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย**

**The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) and Folktales
on English Reading Comprehension of Thai EFL Primary Students**

ปราวตะวัน ปรีดาโชติชวาล¹ / ชลิตา คงแถลง² / อรทัย ตีระรังสี³ / ฐิตินันท์ เพชรคง⁴ /
กัญจน์ ดิษฐผดุง⁵ / ธนาเทพ วิชาเรือง⁶ / กรรณิการ์ รักษา⁷ / บันฑาวรรณ สุกรรณ์⁸
Praitawan Preedachotchawan¹ / Chalida Khongthalaeng² / Orathai Tarangsri³
Thitinan PetkhongChalida⁴ / Kanj Disthphdung⁵ / Thanatep Vicharueng⁶ /
Kannika Raksa⁷ / Bantawan Sukan⁸

¹⁻⁸ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
กรุงเทพมหานคร, 10900, ประเทศไทย

¹⁻⁸ English Education Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat
University Bangkok, 10900, Thailand.

Corresponding author : E-mail : banthawan.s@chandra.ac.th

Received: July 22, 2026

Revised: August 24, 2026

Accepted: August 26, 2026

Abstract

This action research aimed to (1) compare the English reading comprehension of Grade 3 students before and after instruction using Collaborative Strategic Reading (CSR) combined with folktales, (2) examine students' collaborative group work behaviors during the instruction, and (3) investigate their attitudes toward English. The study addressed the need for an instructional approach that integrates explicit reading strategies, peer collaboration, and age-appropriate narrative texts to support English reading comprehension among young Thai EFL learners. The participants were 30 Grade 3/4 students at Thainiyomsongkhro School under the Bangkok Metropolitan Administration during the second semester of the 2025 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of two lesson plans integrating CSR with two folktales : *Jack and the Beanstalk* and *Little Red Riding Hood*, an English reading comprehension test,

a group work behavior observation form, and an attitude questionnaire. The study employed a one-group pretest–posttest design within the action research process. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and a dependent-samples t-test, while observational data were used to reflect on students' collaborative behaviors during the learning activities. The results showed that (1) students' English reading comprehension scores after the instruction were significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level; (2) their overall collaborative group work behavior was at a good level ($M = 3.19$); and (3) their overall attitude toward English was at the highest level ($M = 4.60$). Reflection on the instructional process indicated that the integration of CSR and folktales provided opportunities for students to exchange ideas, assist their peers, and participate in collaborative reading activities. Students demonstrated particularly strong participation in presentation and discussion activities, whereas planning, role allocation, and active engagement in group tasks remained areas requiring further support. These findings suggest that integrating structured reading strategies with collaborative interaction and age-appropriate narrative texts can support both English reading comprehension and participation in collaborative learning among young EFL learners.

Key words: Collaborative Strategic Reading (CSR), English reading comprehension, folktales, collaborative group work, attitude toward English

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading: CSR) ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน (2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกันระหว่างการจัดการเรียนรู้ และ (3) ศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษ การศึกษาครั้งนี้มุ่งตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกลวิธีอ่านอย่างเป็นขั้นตอน การเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และบทอ่านประเภทนิทานที่เหมาะสมกับวัย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษาในบริบทไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 4 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ CSR ร่วมกับนิทานพื้นบ้าน จำนวน 2 แผน ได้แก่ *Jack and the Beanstalk* และ *Little Red Riding Hood* (2) แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และ (4) แบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ การวิจัยใช้แบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียนภายใต้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent-samples t-test) ส่วนข้อมูลจากการสังเกตนำมาใช้ประกอบการสะท้อนผลพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของผู้เรียนระหว่างการจัดกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 3.19$) และ (3) เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$) ผลการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ พบว่า การบูรณาการ CSR ร่วมกับนิทานพื้นบ้านเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือเพื่อน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านร่วมกัน โดยนักเรียนแสดงการมีส่วนร่วมในการนำเสนอและอภิปราย ได้เด่นชัด ขณะที่การวางแผน การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการทำงาน กลุ่มยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการกลวิธีการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน การมีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือ และบทอ่านประเภทนิทานที่เหมาะสมกับวัย สามารถสนับสนุนทั้งความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษา

คำสำคัญ: กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ นิทานพื้นบ้าน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ

บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบัน ภาษาอังกฤษถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่ศาสตร์แขนงหนึ่ง แต่เป็นทักษะชีวิตขั้นพื้นฐานที่ช่วยเปิดโลกทัศน์และเสริมสร้างความร่วมมือในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการอ่านนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการอ่านภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องใช้กลวิธีการอ่านที่หลากหลายเพื่อประมวลข้อมูลและสร้างความเข้าใจจากบทอ่าน ในบริบทของการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (Teaching English as a Foreign Language: TEFL) การพัฒนาความสามารถในการอ่านมีความสำคัญต่อการเข้าถึงข้อมูลและการสร้างความหมายจากภาษา โดยเฉพาะผู้เรียน EFL ที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ทางภาษา ความรู้เดิม และกลวิธีในการประมวลความหมายจากบทอ่าน สอดคล้องกับ Yapp et al. (2021) ที่พบว่าการใช้และการสอนกลวิธีการอ่านมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาที่สองของผู้เรียน นอกจากนี้ การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านยังเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอ่าน (reading engagement) ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันทั้งแรงจูงใจ (motivation) การใช้กลวิธีการอ่าน (reading strategies) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา (conceptual knowledge) และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) อันช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความหมายจากบทอ่านมากขึ้น สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 ที่มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตัวชี้วัดระบุคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องสามารถอ่านออกเสียงตัวอักษร คำ กลุ่มคำ ประโยคง่าย ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน บอกความหมาย

ของคำและกลุ่มคำที่ฟัง ตลอดจนสามารถตอบคำถามจากการฟังหรือการอ่านประโยค บทสนทนา หรือ นิทานง่ายๆ ได้ (Ministry of Education, 2017) การอ่านเพื่อความเข้าใจ จึงเป็นหัวใจสำคัญและเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาผู้เรียนในระดับนี้

จากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 4 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 – 3 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 พบข้อบ่งชี้ที่น่ากังวลว่า นักเรียนจำนวนมากยังคงประสบปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ส่งผลให้ผลการประเมินความสามารถในการอ่านไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่คาดหวังจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และวิเคราะห์สภาพปัญหา สามารถสรุปสาเหตุสำคัญได้ 3 ประการหลัก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ที่ยังคงเน้นการบรรยายโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกคิดแก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้านสื่อการเรียนรู้ เนื้อหาของบทอ่านมีระดับความยากและไกลตัวผู้เรียน ทำให้ขาดสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจในการอ่าน นักเรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย และขาดความสนใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบกิจกรรมในชั้นเรียนเดิมมุ่งเน้นการแข่งขันรายบุคคลมากกว่าการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนที่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษอ่อนแอมีถูกกลະและขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการอ่านร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนสภาพปัญหาดังกล่าวจึงสะท้อนความจำเป็นในการจัดกิจกรรมการอ่านที่ไม่เพียงพัฒนาความเข้าใจในบทอ่าน แต่ยังส่งเสริมแรงจูงใจ การใช้กลวิธีการอ่าน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และพบว่า กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading: CSR) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีหลักฐานสนับสนุนว่าสามารถส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของ Klingner และ Vaughn (1999) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) กลวิธีนี้ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านผ่านการวิเคราะห์ การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคม ผ่านการฟังพาดพิงกันเชิงบวก (โดยนักเรียนจะได้รับบทบาทหน้าที่และช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มอ่อนเกิดความพยายาม มีความมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อให้การใช้กลวิธี CSR เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาเด็กวัยประถมศึกษา ลักษณะดังกล่าวของ CSR ยังสอดคล้องกับแนวคิดด้าน reading engagement เนื่องจากผู้เรียนมีได้ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้รับข้อมูลจากบทอ่าน แต่มีส่วนร่วมในการเลือกใช้กลวิธีเพื่อแก้ปัญหาระหว่างการอ่าน แลกเปลี่ยนความเข้าใจกับสมาชิกในกลุ่ม และใช้ความรู้เดิมเชื่อมโยงกับข้อมูลใหม่ กระบวนการดังกล่าวจึงเชื่อมโยงทั้ง motivation, reading strategies, conceptual knowledge และ social interaction เข้ากับกระบวนการทำความเข้าใจบทอ่าน ผู้วิจัยจึงได้บูรณาการร่วมกับการใช้วรรณกรรมประเภท “นิทานพื้นบ้าน” (Folktales) เป็นสื่อหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนิทานพื้นบ้านมีโครงเรื่องที่สนุกสนาน สอดแทรกคติธรรมนำชีวิต และที่สำคัญคือเป็นเรื่องราวที่นักเรียนมีความคุ้นเคยจากประสบการณ์เดิมอยู่แล้ว การเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวที่เข้าใจง่ายจะช่วยลดกำแพงภาษา ช่วยกระตุ้นความตระหนักรู้ ปลูกความสนใจในการอ่าน และขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มอย่างมีแรงคิด

แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ แต่การศึกษาที่บูรณาการ CSR ร่วมกับนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมการอ่านของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะการพิจารณาผล

การเรียนรู้ควบคู่ทั้งด้านความเข้าใจในการอ่าน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษในบริบทชั้นเรียนไทย ยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้น การนำ CSR ซึ่งมีกระบวนการใช้กลวิธีการอ่านและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมาบูรณาการกับนิทานพื้นบ้านที่เหมาะสมกับวัยและสามารถเชื่อมโยงกับความรู้นิเทศของผู้เรียน จึงเป็นแนวทางที่ควรศึกษาในบริบทของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน มาใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกัน และสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกันระหว่างเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจการอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการถอดรหัสสัญลักษณ์ ตัวอักษร และข้อความ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยความเข้าใจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่าน ผ่านการใช้ทักษะการวิเคราะห์ การตีความ และการเชื่อมโยงประสบการณ์หรือความรู้เดิม (Schema) เข้ากับสิ่งที่อ่าน ทั้งนี้ Chantanont (1998, as cited in Phrom-in, 2018) ระบุว่าองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านมี 3 ด้าน ได้แก่ พื้นความรู้ด้านภาษา พื้นความรู้ด้านเนื้อหา และพื้นความรู้ด้านโครงสร้างบทอ่าน การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านที่ดีจึงต้องอาศัยทักษะทางภาษาควบคู่ไปกับกลวิธีการอ่านที่เหมาะสม

กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ เป็นนวัตกรรมที่บูรณาการระหว่างกลวิธีการอ่านและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคม (Klingner & Vaughn, 1999) มีรากฐานมาจากทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้อยู่ด้วยตนเอง และการพึ่งพาอาศัยกันเชิงบวก (Positive Interdependence) การจัดกิจกรรมตามกลวิธี CSR แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ ขั้นก่อนการอ่าน (Before Reading) การระดมความคิด (Brainstorm) และคาดเดาเนื้อเรื่องล่วงหน้า (Predict) เพื่อกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน ขั้นระหว่างการอ่าน (During Reading) การทำความเข้าใจคำศัพท์ยากและเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนผ่านกระบวนการกลุ่ม (Click and Clunk) และการอ่านจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า (Get the Gist)

ขั้นหลังการอ่าน (After Reading) การตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน (Wrap Up) เพื่อทบทวนและตรวจสอบความเข้าใจ ในการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนจะถูกจัดเข้ากลุ่มย่อยแบบคณะความสามารถ โดยสมาชิกทุกคนได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และบันทึกผลการเรียนรู้ลงในตารางบันทึกบทเรียน (Learning Log) ซึ่งช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ทักษะการทำงานร่วมกัน และเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ (Klingner & Vaughn, 1998) เมื่อพิจารณาในเชิงกระบวนการ CSR ช่วยเชื่อมความรู้เดิมของผู้เรียนกับการสร้างความหมายจากบทอ่านอย่างเป็นลำดับ กระบวนการดังกล่าวจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทั้งความรู้เดิม กลวิธีการอ่าน และการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มในการสร้างความหมายจากบทอ่าน ซึ่งมีความเหมาะสมกับการนำไปบูรณาการกับ นิทานพื้นบ้านที่มีโครงสร้างเรื่องชัดเจน เพื่อสนับสนุนความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนระดับประถมศึกษา

พฤติกรรมการทำงานกลุ่มพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมรับผิดชอบและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม การทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟัง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน Teerabut (2023) การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบการประเมินพฤติกรรมใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนและการแบ่งหน้าที่ 2) การแสดงและรับฟังความคิดเห็น 3) การมีส่วนร่วมนำเสนอและอภิปราย และ 4) ความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน

นิทานพื้นบ้านในการสอนภาษาอังกฤษนิทานพื้นบ้าน เป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระตุ้นความรู้เดิมและฝึกทักษะภาษาของผู้เรียน เนื่องจากมีโครงเรื่องที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน และมีเนื้อหาที่สนุกสนาน สอดแทรกคติสอนใจ การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับวัยและตรงกับประสบการณ์เดิมจะช่วยลดความกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคาดเดาเหตุการณ์ได้ง่ายขึ้น (Wilhelm, 1999) ผู้วิจัยจึงคัดเลือกนิทานพื้นบ้านต่างประเทศที่เป็นที่รู้จักกันดี จำนวน 2 เรื่อง คือ Jack and the Beanstalk (Jacobs, 1890) และ Little Red Riding Hood (Grimm & Grimm, 1884) มาเป็นสื่อหลักเพื่อดึงดูดความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนมาเป็นสื่อหลักเพื่อดึงดูดความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติเจตคติ (Attitude) คือ ความรู้สึก ท่าที หรือความพร้อมทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ (Taweerat, 2017) เจตคติดีมีลักษณะค่อนข้างคงที่แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากได้รับประสบการณ์ใหม่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นบวก (Khowtrakul, 2020) ในงานวิจัยนี้ทำการวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านความสำคัญ ด้านความสนใจ และด้านประโยชน์ของวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ

งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศแสดงให้เห็นถึงผลของการใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดย Aphaichit (2015) ศึกษาเรื่อง The Effects of Cooperative Reading Strategies on English Reading Comprehension and Retention of grade 11 Students พบว่า การใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน ขณะที่ Banburi (2015) ศึกษาเรื่อง The Effects of Cooperative Reading Strategies on English Reading Comprehension and Reading Retention of grade 9 Students และพบผลในทิศทางเดียวกันว่ากลวิธีการอ่านแบบร่วมมือสามารถส่งเสริมทั้งความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความคงทนในการอ่านของผู้เรียน นอกจากนี้ Sirirat (2020) ศึกษาเรื่อง A Comparison of English Reading Comprehension, English

Writing Ability, and Collaborative Skills of grade 11 Students Receiving CIRC Instruction and Conventional Instruction โดยศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และทักษะการทำงานร่วมกันของผู้เรียน ส่วน Phimwong (2020) ศึกษาเรื่อง Effects of Cooperative Learning Using the CIRC Program on Thai Reading Comprehension, Attitudes, and Social Relationships of grade 5 Students ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของการเรียนรู้แบบร่วมมือในการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ตลอดจนเจตคติและความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ Jenkins (1994) ศึกษาเรื่อง Effects of Mainstream and Cooperative Reading Programs on Reading Acquisition and Vocabulary และพบผลของโปรแกรมการอ่านแบบร่วมมือต่อการพัฒนาการอ่านและคำศัพท์ของผู้เรียน นอกจากนี้ Stevens and Slavin (1995) ศึกษาเรื่อง The Cooperative Elementary School: Effects on Students' Achievement, Attitudes, and Social Relations โดยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์เจตคติ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน ผลจากงานวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนการนำแนวคิดการอ่านและการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่าน การเรียนรู้คำศัพท์ การจับใจความ และการใช้ภาษา รวมทั้งช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาและการเขียน อีกทั้งยังสามารถปรับใช้กับนักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

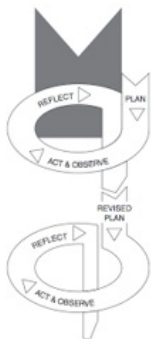
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการบูรณาการกลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือกับนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการทบทวนวรรณกรรมของการวิจัยครั้งนี้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในบริบท EFL กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading: CSR) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ Preview, Click and Clunk, Get the Gist และ Wrap Up โดยบูรณาการนิทานพื้นบ้านเป็นสื่อการอ่านที่ช่วยเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับเนื้อหาในบทอ่าน การบูรณาการดังกล่าวมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอ่าน (Reading Engagement) ผ่านองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ (Motivation) การใช้กลวิธีการอ่าน (Reading Strategies) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา (Conceptual Knowledge) และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ศึกษา ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยนำหลักการและขั้นตอน PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988) มาประยุกต์ใช้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพ PAOR ตามแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ด
(Note. Kemmis and, S., & McTaggart, R. (1988). The action research planner (3rd ed.).
Deakin University.)

จากแผนภาพ PAOR ข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan) ผู้วิจัยสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน และดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 8 คาบ

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการทดสอบหลังเรียนและวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษ

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลการวัดเจตคติมาวิเคราะห์และพิจารณาร่วมกัน เพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหาที่พบ และแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 4 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบจัดการเรียนการสอน และจากการสังเกตการเรียนรู้และการประเมินเบื้องต้นพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ จึงกำหนดนักเรียนทั้งห้องเป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน จำนวน 2 แผน ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli & Hambleton (1977) และคัดเลือกรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2. แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาของนิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดขอบเขตของการวัดความเข้าใจในการอ่าน ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับช่วงวัย ระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และระยะเวลาในการทำแบบทดสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคำนึงถึงภาระในการประมวลผลข้อมูลระหว่างการอ่านและการตอบคำถาม จากนั้นสร้างแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนชุดเดียวกัน ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเป็นปรนัยจากผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดรายการประเมินจากแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และลักษณะพฤติกรรมที่คาดหวังจากการจัดกิจกรรมการอ่านแบบร่วมมือ เพื่อประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม แบ่งเกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00

4. แบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษ ดัดแปลงจาก Ekaku(2006) เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-test) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนพัฒนาการเรียนรู้อยู่
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านเชิงกลยุทธ์แบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 8 คาบ พร้อมสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่มระหว่างการจัดกิจกรรม
3. นำข้อมูลจากการสังเกตมาพิจารณาและสะท้อนผลการจัดกิจกรรม เพื่อพิจารณาพัฒนาการและประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้
4. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน (Post-test) และให้นักเรียนตอบแบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ
5. รวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)
2. วิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน จากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน และแปลผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนด ทั้งนี้ การวิเคราะห์ดังกล่าวมิได้มุ่งทดสอบความแตกต่างทางสถิติระหว่างกลุ่ม
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมทั้งแปลผลระดับเจตคติของนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือกับนิทานพื้นบ้าน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 10 ข้อ จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาประเมินทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน

กลุ่ม	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	10	3.67	1.52	11.55	.000
หลังเรียน	30	10	7.73	1.53		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 (S.D. = 1.52) และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.73 (S.D. = 1.53) จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้วยสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test) พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 11.55, p < .05$) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านสามารถพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านทั้งหมด 2 แผน พร้อมทั้งทำการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างการเรียนรู้การสอน ทั้งหมด 4 ด้าน จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาจากการสังเกตมาประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือกับนิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

แผน การจัดการ เรียนรู้	กลุ่ม	พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม								สรุป	
		ด้านที่ 1		ด้านที่ 2		ด้านที่ 3		ด้านที่ 4			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1-2	Jasmine	2.00	0.00	2.00	0.00	3.00	0.00	2.00	0.00	2.25	0.46
	Sun- flower	3.00	0.00	3.00	0.00	4.00	0.00	3.00	0.00	3.25	0.46
	Tulip	3.00	0.00	3.50	0.71	4.00	0.00	3.50	0.71	3.50	0.53
	Sakura	3.00	1.41	3.00	1.41	3.50	0.71	3.00	1.41	3.13	0.99
	Lotus	3.00	0.00	3.50	0.71	4.00	0.00	2.50	0.71	3.25	0.71
	Daisy	4.00	0.00	3.50	0.71	3.50	0.71	4.00	0.00	3.75	0.46
	รวม	3.00	0.24	3.08	0.59	3.67	0.24	3.00	0.47	3.19	0.60

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอและอภิปรายภายในกลุ่ม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.24) รองลงมาคือ ด้านการแสดงความคิดเห็นและรับฟังสมาชิกในกลุ่ม ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านการวางแผนการทำงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และด้านความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 3.00$) แต่ยังอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาผลการทำงานเป็นรายกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มเฉลี่ยสูงสุด คือ กลุ่ม Daisy ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ กลุ่ม Tulip ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.53) ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กลุ่ม Jasmine ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.46) แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำงานร่วมกันช่วยเหลือกัน แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้ดี นักเรียนบางกลุ่มยังควรได้รับการส่งเสริมด้านการวางแผน การแบ่งบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันให้มากขึ้น

ด้านการศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือกับนิทานพื้นบ้าน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาจากการทดสอบมาประเมินทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. การเรียนภาษาอังกฤษผ่านนิทานพื้นบ้านช่วยให้การอ่านภาษาอังกฤษมีความน่าสนใจมากขึ้น	4.83	0.38	มากที่สุด
2. การอ่านนิทานพื้นบ้านภาษาอังกฤษช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องและจับใจความสำคัญได้ดีขึ้น	4.63	0.49	มากที่สุด
3. การทำกิจกรรมอ่านร่วมกับเพื่อนช่วยให้เข้าใจคำศัพท์และเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.63	0.49	มากที่สุด
4. การเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนผ่อนคลายและเป็นกันเอง	4.63	0.49	มากที่สุด
5. การอ่านนิทานพื้นบ้านภาษาอังกฤษทำให้รู้สึกสนุกและอยากเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.67	0.48	มากที่สุด
6. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนช่วยให้เกิดความมั่นใจในการอ่านภาษาอังกฤษ	4.57	0.50	มากที่สุด
7. การทำงานกลุ่มช่วยให้กล้าแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมภาษาอังกฤษ	4.50	0.51	มากที่สุด
8. การอ่านนิทานพื้นบ้านช่วยส่งเสริมความคิดและจินตนาการในการเรียนภาษาอังกฤษ	4.37	0.56	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
9. การใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือช่วยให้มีวิธีการอ่านภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น	4.47	0.57	มาก
10. ต้องการเรียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมอ่านนิทานพื้นบ้านและทำงานร่วมกับเพื่อนอีกในอนาคต	4.70	0.47	มากที่สุด
รวม	4.60	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเรียนภาษาอังกฤษผ่านนิทานพื้นบ้านช่วยให้การอ่านภาษาอังกฤษมีความน่าสนใจมากขึ้น ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ต้องการเรียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมอ่านนิทานพื้นบ้านและทำงานร่วมกับเพื่อนอีกในอนาคต ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอ่านนิทานพื้นบ้านช่วยส่งเสริมความคิดและจินตนาการในการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) ซึ่งยังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระหว่างเรียนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.60) โดยนักเรียนมีการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม และ 3) เจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมทั้งความเข้าใจในการอ่าน พฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และความรู้สึกเชิงบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้จากหลายปัจจัย ประการแรก กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading: CSR) ตามแนวคิดของ Klingner & Vaughn (1999) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเรื่องที่จะอ่าน การระบุและแก้ปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์หรือข้อความที่ไม่เข้าใจ การค้นหาใจความสำคัญ ตลอดจนการทบทวนและสรุปเนื้อหา กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการทำความเข้าใจบทอ่านอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความเข้าใจของตนเอง และช่วยเหลือกันเมื่อพบปัญหาระหว่างการอ่าน ซึ่งอาจช่วยให้นักเรียนตรวจสอบและพัฒนาความเข้าใจของตนเองได้มากกว่าการอ่านโดยลำพัง

ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนต่อผลการเรียนรู้ เนื่องจากนิทานพื้นบ้านมีโครงสร้างเรื่องและลำดับเหตุการณ์ที่ค่อนข้างชัดเจน รวมทั้งมีตัวละครและเหตุการณ์ที่ช่วย

ให้ผู้เรียนติดตามเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น ประกอบกับนักเรียนบางส่วนอาจมีความคุ้นเคยกับเรื่องราวหรือรูปแบบของนิทานมาก่อน จึงสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมกับข้อมูลในบทอ่านได้ นอกจากนี้ การใช้เนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจของผู้เรียนอาจช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการอ่าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง

ผลการวิจัยในด้านความเข้าใจในการอ่านมีทิศทางสอดคล้องกับ Banburi (2015) ซึ่งศึกษาเรื่อง The Effects of Cooperative Reading Strategies on English Reading Comprehension and Reading Retention of grade 9 Students และพบว่าการใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือสามารถส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาทั้งสองมีความแตกต่างกันในด้านบริบทและขอบเขตของตัวแปร โดย Banburi (2015) ศึกษาชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาทั้งความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการอ่าน ขณะที่การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมุ่งศึกษาความเข้าใจในการอ่านร่วมกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ ดังนั้น ความสอดคล้องของผลการวิจัยทั้งสองเรื่องจึงอยู่ที่ ผลด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ มิได้หมายความว่าผลการวิจัยสอดคล้องกันในทุกตัวแปรหรือทุกบริบท

ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับดี ($x = 3.19$) ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของกิจกรรมการอ่านแบบร่วมมือที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่องานหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันในเชิงบวกซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการทำงานแบบร่วมมือ (Johnson & Johnson, 1993) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอและอภิปรายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($x = 3.67$) ขณะที่ด้านการวางแผนงานและความกระตือรือร้นมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ($x = 3.00$) ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่า นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาในครั้งนี้ยังต้องการการส่งเสริมและการกำกับช่วยเหลือในการวางแผนการทำงาน การแบ่งบทบาทหน้าที่ และการสร้างความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.60$) ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการอ่านแบบร่วมมือร่วมกับนิทานพื้นบ้านช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและรู้สึกสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ Stevens & Slavin (1995) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางภาษาและส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย พบว่าครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านแบบร่วมมือ โดยอธิบายขั้นตอน กติกา บทบาทหน้าที่ของสมาชิก และกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นยังต้องการแนวทางในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกตั้งและตอบคำถามประเภท Wh-Questions ได้แก่ Who, What, Where, When, Why และ How เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การจับใจความสำคัญ และการทำความเข้าใจบทอ่านในระดับที่ลึกขึ้น อีกทั้งควรเลือกใช้นิทานพื้นบ้านที่มีเนื้อหา ระดับภาษา โครงสร้างประโยค และคำศัพท์เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อช่วยเชื่อมโยงความรู้เดิม เพิ่มแรงจูงใจ และส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มความหลากหลายของสื่อการอ่าน โดยนำนิทานพื้นบ้านไทยหรือนิทานจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้ เพื่อศึกษาผลของเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติของผู้เรียน ควรพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เช่น เกมการศึกษา กิจกรรมบทบาทสมมติ หรือสถานการณ์แก้ปัญหาเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผน ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ ควรเพิ่มจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้และขยายระยะเวลาการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้ต่อเนื่องมากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ตลอดจนเพิ่มการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและการสะท้อนผล เพื่ออธิบายกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจขยายการศึกษาไปยังบริบทหรือกลุ่มเป้าหมายอื่น และศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ (Retention Test) เพื่อพิจารณาผลของการจัดการเรียนรู้ในระยะยาว

References

- Aphaichit, S. (2015). **The effects of cooperative reading strategies on English reading comprehension and retention of grade 11 students** [Master's thesis, Buriram Rajabhat University]. BRU Intellectual Repository. (In Thai)
- Banburi, N. (2015). **The effects of cooperative reading strategies on English reading comprehension and reading retention of grade 9 students** [Master's thesis, Buriram Rajabhat University]. BRU Intellectual Repository. (In Thai)
- Ekakul, T. (2006). **Behavioral and social science research methodology** (4th ed.). Witthaya Offset Printing.
- Grimm, J., & Grimm, W. (1884). **Grimm's household tales** (M. Hunt, Trans.). George Bell & Sons.
- Jacobs, J. (1890). **English fairy tales**. David Nutt.
- Jenkins, J. R. (1994). Effects of mainstream and cooperative reading programs on reading acquisition and vocabulary. *Elementary School Journal*, 95 (3), 241–262.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1993). **Cooperation and competition: Theory and research**. Interaction Book Company.

- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). **The action research planner** (3rd ed.). Deakin University.
- Khowtrakul, S. (2020). **Educational psychology** (13th ed.). Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Klingner, J. K., & Vaughn, S. (1998). Using collaborative strategic reading. **Teaching Exceptional Children**, 30 (6), 32–37.
- Klingner, J. K., & Vaughn, S. (1999). Promoting reading comprehension, content learning, and English acquisition through Collaborative Strategic Reading (CSR). **The Reading Teacher**, 52 (7), 738–747.
- Meechaka, P. (2023). **The development of English reading comprehension achievement through reciprocal teaching integrated with gamification for grade 9 students** [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. (In Thai)
- Ministry of Education. (2017). **Indicators and core learning standards of the Foreign Languages Learning Area according to the Basic Education Core Curriculum, 2008 (Revised 2017)**. The Agricultural Cooperative Federation of Thailand Printing House. (Original work published 2008)
- Pansubwatchara, T. (2022). **The development of an English instructional model based on interactive teaching integrated with cooperative learning to enhance reading comprehension and learning enjoyment among undergraduate students** [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. (In Thai)
- Phimwong, K. (2020). **Effects of cooperative learning using the CIRC program on Thai reading comprehension, attitudes, and social relationships of grade 5 students** [Master's thesis, Khon Kaen University]. KRU Scholar. (In Thai)
- Phiwondee, P. (2022). **The effects of Storyline technique and folktales on English reading comprehension of grade 7 students** [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. (In Thai)
- Phromin, W. (2018). **The development of English reading comprehension ability of Matthayom Suksa 5 students through cooperative reading strategies** [Master's thesis]. Burapha University]. (In Thai)

- Piuan, S. (2020). **A comparison of English reading comprehension, English writing ability, and collaborative skills of Matthayom Suksa 5 students taught through Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) and the teacher's manual approach** [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. SWU IR-Metadata. (In Thai)
- Sirirat, P. (2020). **A comparison of English reading comprehension, English writing ability, and collaborative skills of grade 11 students receiving CIRC instruction and conventional instruction** [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. SWU IR-Metadata.(In Thai)
- Stevens, R. J., & Slavin, R. E. (1995). The cooperative elementary school: Effects on students' achievement, attitudes, and social relations. **American Educational Research Journal**, 32 (2), 321–351.
- Taweerat, P. (2017). **Construction and development of achievement tests**. Educational and Psychological Testing Bureau, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Teerabut, J. (2023). **Group work behavior in the classroom** [Unpublished teaching materials]. Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University. (In Thai)
- Wilhelm H. K., & Wilhelm T. H. (1999). Oh, the Tales You'll Tell!. **English Teaching Forum**, 7 (2), 27-28.
- Yapp, D. J., de Graaff, R., & van den Bergh, H. (2021). Improving second language reading comprehension through reading strategies: A meta-analysis of second language reading strategy interventions. **Journal of Second Language Studies**, 4 (1), 154–192

แนะนำผู้เขียน About Author

กรรณิการ์ รักษา

Kannika Raksa

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Bachelor of Education Program in English
Faculty of Humanities and Social Sciences
Chandrakasem Rajabhat University

กัญจน์ ดิษฐผดุง

Kanj Disthphdung

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Bachelor of Education Program in English
Faculty of Humanities and Social Sciences
Chandrakasem Rajabhat University

เกรียงไกร กันทะนะ

Kriangkrai Kantana

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Faculty of Science and Technology
Chiang Rai Rajabhat University

เกษม เพ็ญภินันท์

Kasem Phenpinant

ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Philosophy, Faculty of Arts
Chulalongkorn University

จาง หยวน

Zhang Yuan

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
School of Liberal Arts, University of Phayao

จารูวรรณ ตรีภตรองรัมย์

Jaruwan Truktrongram

สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Program in Curriculum and Learning Management
Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

ชลิดา คงแกลง

Chalida Khongthalaeng

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Bachelor of Education Program in English
Faculty of Humanities and Social Sciences
Chandrakasem Rajabhat University

ฐิตินันท์ เพชรคง	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Thitinan PetkhongChalida	Bachelor of Education Program in English Faculty of Humanities and Social Sciences Chandrakasem Rajabhat University
ธนาเทพ วิชาวเรือง	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Thanatep Vicharueng	Bachelor of Education Program in English Faculty of Humanities and Social Sciences Chandrakasem Rajabhat University
ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Natawut Klaisuwan	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Science, Mahamakut Buddhist University
ดีอานา คาสา	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Deeana Kasa	Thai Language Program, Faculty of Humanities Kasetsart University
ทักษิณ แก้วประเสริฐ	นักวิชาการอิสระ
Thaksin Kaeoprasoet	Independent Scholar
นี ฤทธิ	สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Ny Rithy	Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
นาวมินทร์ ประชนันท์	สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Nawamin Prachanant	Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

บັນทวรรณ สุภรณ์ Bantawan Sukan	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University
บัณฑิต ทิพย์เดช Bundit Thipdet	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Thai Language Program School of Liberal Arts University of Phayao
ปภาณิน สุขสำราญ Paphanin Suksamran	สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Curriculum and Learning Management Program Faculty of Education, Buriram Rajabhat University
ปราวตะวัน ปรีดาโชติขวาล Praitawan Preedachotchawan	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม Bachelor of Education Program in English Faculty of Humanities and Social Sciences Chandrakasem Rajabhat University
ปัญญวัฒน์ ฉายาวรรณ Panyawat Chayawan	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social sciences, Khon Kaen University
ปาริชาติ โพธิ Parichart Pothi	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา School of Liberal Arts, University of Phayao
เพชร พิฆาตไพรี Pachara Pikatpairee	สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Udon Thani Rajabhat University

มารศรี สอทิพย์	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Marasri Sorthip	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social sciences Khon Kaen University
รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์	โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Rungroj Tonpradit	Thai Language and Culture Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University
รุชเบะห์ คาเจะห์ เกียะซี	สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Roozbeh Khajeh Ghiassi	Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
วรวรรณ ศรียากัย	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Warawat Sriyabhaya	School of Liberal Arts, University of Phayao
วรัญญา ยิ่งยงค์ดี	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Warunya Yingongsak	School of Liberal Arts, University of Phayao
วัชรพงศ์ โคตรนารินทร์	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Watcharapong Khotnarin	Thai Language Program, Faculty of Humanities Kasetsart University
วัชรินทร์ แก่นจันทร์	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Vajrindra Kaencandra	Thai Language Program, School of Liberal Arts University of Phayao
วันทนี นามสวัสดิ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Wantanee Namsawat	Faculty of Education, Buriram Rajabhat University
สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Somsak Phansiri	Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Buriram Rajabhat University

สุรัชย์ ปิยานุกูล Surachai Piyanukool	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Faculty of Education, Buriram Rajabhat University
วิไลลักษณ์ วงศ์ชัย Wilailak Wongchai	คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University
ศราวุธ หล่อดี Sarawut Lordee	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา School of Liberal Arts, University of Phayao
หนึ่งฤทัย ชวนะลิขิกร Nuengruethai Chavanalikhikorn	สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Thai Language Teaching Program, Faculty of Education Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
หวัง เฟื่องเหมย Wang Fengmei	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา School of Liberal Arts, University of Phayao
อรัทัย ต๊ะรังสี Orathai Tarangsri	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม Bachelor of Education Program in English Faculty of Humanities and Social Sciences Chandrakasem Rajabhat University
อลิศรา แก้วชนะเนตร Alissara Kaewchanate	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Thai Language Program, School of Liberal Arts University of Phayao
อัลมา อาบัดดิงโก กิลเลียนโน Alma Abadingo Guilleno	สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
เอี่ยมพร ทิพย์เดช Uamporn Thipdet	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Thai Language Program, School of Liberal Arts University of Phayao

รูปแบบของบทความในวารสาร

ระยะขอบบน
2.54 cm

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

Title in English

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

ระยะขอบซ้าย
2.54 cm

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่1* / ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)
กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

เว้น 15 pt.

ระยะขอบขวา
2.54 cm

Author Name – Lastname1^{1*} / Author Name – Lastname2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ) กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

¹สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย จังหวัด รหัสไปรษณีย์, ประเทศ

(ชื่อหน่วยงานภาษาไทย TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

²Department, Faculty, University, Province, Country Postal code

(ชื่อหน่วยงานภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

(กรณีต่างสังกัดให้ใส่หมายเลขกำกับหน้าชื่อสถาบัน)

*Corresponding author:@.....

(อีเมลติดต่อผู้เขียนบทความ TH SarabunPSK 12 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

วันที่ Received/ Revised/ Accepted (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 12 point, normal, ซิดขวา) ดังตัวอย่าง

Received: June 18, 2021

Revised: November 1, 2021

Accepted: December 19, 2021

Abstract (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal).....

เว้น 8 / 10 pt.

Keywords: //aa//bb//cc//dd//ee (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal, ซิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

ระยะขอบล่าง
2.54 cm

เว้น 15 pt.

บทคัดย่อ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาไทย (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....

.....

เว้น 8 / 10 pt.

คำสำคัญ: //กก//ขข//คค//งง//จจ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal, ซิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

เว้น 15 pt.

บทนำ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....

.....

.....

เว้น 15 pt.

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....

2.

3.

เว้น 15 pt.

ทบทวนวรรณกรรม (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....

.....

เว้น 15 pt.

วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....
2.
3.

(บทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ใช้ “วิธีดำเนินการวิจัย” บทความทางหมวดด้านวิทยาศาสตร์ให้ใช้ “อุปกรณ์และวิธีการ”)

เว้น 15 pt.

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....

เว้น 15 pt.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....
.....

เว้น 15 pt.

References (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

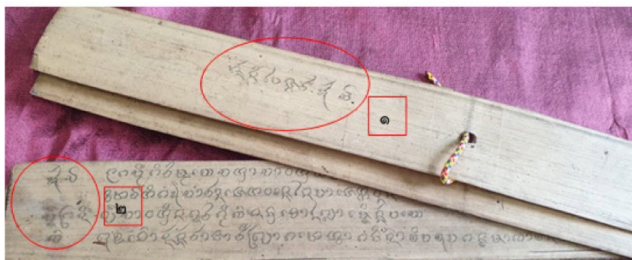
การนำเสนอตาราง และ รูปภาพ

(ตารางที่ x TH SarabunPSK 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย ไม่ใส่เส้นแนวดัง
(ชื่อตาราง TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างตารางสรุปบัญชีรายชื่อคัมภีร์ใบลาน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หมวด	ตัวอักษร	จำนวน ผูก	ลักษณะ เอกสาร	ลักษณะชุด/ สภาพ
1	ปกิณกะพระวินัย	01 พระวินัย	ธรรมอีสาน	5	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดีมาก
2	คิริมานันทสูตร	02 พระ สุตตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	7	ใบลานยาว	ไม่ครบชุด/ ดีมาก
3	ปกิณกะมูล นิพพาน	02 พระ สุตตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	9	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดี

(ชื่อรูปภาพ แผนภูมิ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง ตั้งค่าเป็น 1 คอลัมน์)
ที่มา: (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างใบปกหน้าคัมภีร์ใบลาน
ที่มา: Phiphat Prasertsang et al. (2019)

ข้อกำหนดของวารสาร

วิจิตรวรรณสาร กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับแรกระหว่างเดือน มกราคม- เมษายน ฉบับที่สองระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่สามระหว่างเดือน กันยายน-ธันวาคม วารสารเปิดรับบทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review) เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ตามที่เห็นสมควร และบทความที่จะตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อลงพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมสาขาย่อยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดังต่อไปนี้ ภาษาไทย วรรณคดีไทย คติชนวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งกองบรรณาธิการจะพิจารณาด้านฉบับ (manuscript) ตามข้อกำหนดของวารสาร และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้อ่าน หากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บทความนั้นอาจถูกให้ปรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปแบบ และสำนวน ตามที่กองบรรณาธิการวารสารเห็นสมควร กองบรรณาธิการจะส่งข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่ผู้เขียนเพื่อดำเนินการแก้ไข หากผู้เขียนมีเหตุผลตามหลักวิชาการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ให้ผู้เขียนชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อกองบรรณาธิการจะได้พิจารณาในการตีพิมพ์ต่อไปและเพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความ 12 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (อาจนุลอมให้เกิน 12 หน้าได้แต่ไม่เกิน 20 หน้า)
 2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น
 3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 5. ชื่อผู้เขียนทุกคน ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา)
 6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ขนาดตัวอักษร 13 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 7. อีเมลของผู้ประสานงาน ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์
 8. วันที่ส่ง วันที่แก้ไข วันที่รับบทความ ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 9. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ จัดชิดซ้าย
- พิมพ์ 1 คอลัมน์
10. คำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
 11. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ วรรค 2 เคาะระหว่างคำ

12. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
13. เนื้อหาบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
14. เนื้อหาบทความ ย่อหน้า 2 ซม.
15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ
16. ชื่อรูปภาพ ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้รูปภาพ แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพ แผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาเป็นภาษาอังกฤษ จัดกึ่งกลาง
17. ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (2.54 ซม.) เท่ากันทุกด้าน
18. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านล่างขวาดังแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
19. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
20. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ จัดชิดซ้าย บรรทัดที่สองจัดเอียงมาทางขวา ½ นิ้ว หรือ 7 ตัวอักษรเศษ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
5. เนื้อเรื่อง
 - 1) บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
 - 2) บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย
 - 3) บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหาวิจารณ์ และ บทสรุป
6. เอกสารอ้างอิงในตัวเนื้อหา (ภาษาอังกฤษ)
7. ตารางประกอบ รูปภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ต้องใส่หมายเลขกำกับในบทความและอ้างอิงแหล่งที่มาของตารางรูปภาพและแผนภูมิให้ถูกต้อง โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ใช้รูปภาพสีหรือขาว-ดำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย
8. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (ภาษาอังกฤษ) ให้แนบเอกสารอ้างอิงภาษาไทยมาด้วย

คำแนะนำในการเขียนอ้างอิง

การเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของวารสาร วชิรวรรณสาร กองบรรณาธิการวารสาร ได้ยึดรูปแบบการเขียนอ้างอิงตาม Publication Manual of the American Psychological Association ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 โดยปรับรูปแบบบางรายการให้เข้ากับบริบทของวารสารไทยของวชิรวรรณสาร รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความในวารสารจะประกอบด้วยการอ้างอิง 2 ส่วน คือ 1) การอ้างอิงในตัวเนื้อหา 2) รายการอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงในตัวเนื้อหา (In-text Citation)

การอ้างอิงในตัวเนื้อหาเป็นการอ้างอิงในระบบนามปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ เพื่อเป็นการแนะนำผู้อ่านไปยังแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เพิ่มเติมเอกสารวิชาการ ที่มีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร การอ้างอิงในตัวเนื้อหา จะมี 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงต้นข้อความ (Narrative Citation) การอ้างอิงท้ายข้อความ (Parenthetical Citation)

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ต้นข้อความ

ในกรณีชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบสรุปใจความ หรือ ใส่ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มิมีจำนวนหน้าเดียว หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีมีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบระบุเลขหน้า ตัวอย่างเช่น

Triwiset (2018) พบว่า..... หรือ Triwiset (2018, p. 4) พบว่า..... หรือ
Triwiset (2021, pp. 4-5) พบว่า.....

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ท้ายข้อความ

ในกรณีที่ชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่งตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่งในวงเล็บ หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มีจำนวนหน้าเดียว หรือ ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีที่มีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ตัวอย่างเช่น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018) หรือ
การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018, p. 4) หรือ
(Triwiset, 2021, pp. 4-5)

การอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในกรณีที่ผู้เขียนใช้แหล่งข้อมูลขั้นต้นที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่หรือค้นหามาได้ การอ้างแหล่งข้อมูลชั้นรองหรือการอ้างตามบุคคลอื่น ให้ใช้คำภาษาอังกฤษว่า 'as cited in' ในวงเล็บ เช่น ผู้เขียนอ่านบทความที่แต่งโดย Knipe & Horowitz (2018) ที่อ้าง Truslow (2009) โดยที่ผู้เขียนไม่สามารถอ่านงานเขียนต้นฉบับของ Truslow ด้วยตนเอง ในรายการอ้างอิงจะใส่เฉพาะแหล่งข้อมูลชั้นรองที่เขียนโดย Knipe & Horowitz (2018) เท่านั้น การอ้างอิงในตัวเนื้อหาจะใช้รูปแบบ ดังตัวอย่าง (Truslow, 2009, as cited in Knipe & Horowitz, 2018)

ถ้าผู้เขียนไม่ทราบปีที่พิมพ์เผยแพร่ของแหล่งข้อมูลชั้นต้น ก็ให้ละปีที่พิมพ์ไว้ในการอ้างอิงตัวในตัวเองโดย
ไม่ต้องใส่ ดังตัวอย่าง

Newton's diary (as cited in Hale, 1912)

การอ้างอิงการสัมภาษณ์

งานเขียนบางประเภทที่ไม่สามารถสืบค้นโดยผู้อ่านทั่วไปได้ เช่น งานที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง จะถูกอ้าง
เป็นการสื่อสารส่วนบุคคล (personal communication) ซึ่งการสื่อสารส่วนบุคคลรวมถึง อีเมล ข้อความ การสนทนา
ออนไลน์หรือ ข้อความส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การบรรยายในชั้นเรียนที่ไม่
ได้บันทึกไว้ บันทึกข้อความ จดหมาย ข้อความจากการอภิปรายกลุ่มที่ไม่สามารถค้นได้ เนื่องจากว่าผู้อ่านไม่สามารถ
สืบค้นข้อมูลการสื่อสารส่วนบุคคลเหล่านี้ได้ การอ้างอิงการสื่อสารส่วนบุคคลในบทความจึงไม่ใส่ไว้ในรายการอ้างอิงท้าย
บทความ แต่ให้ใส่ข้อมูลเท่าที่เป็นไปได้ในตัวเนื้อหาเท่านั้น โดยใช้รูปแบบต่อไปนี้ ข้อต่อผู้ที่สัมภาษณ์เป็นอักษรย่อใน
กรณีชาวต่างชาติและตัวเต็มในกรณีคนไทย และนามสกุลเต็มเป็นภาษาอังกฤษใส่คำว่า 'personal communication'
ตามด้วย เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ปีเป็นปีคริสต์ศักราช และ ใช้ตัวเลขอารบิก ดังตัวอย่าง

ในการอ้างอิง ต้นข้อความ J. T. Lewis (personal communication, May 14, 2018) หรือ

ในการอ้างอิง ท้ายข้อความ (K. Taylor, personal communication, March 17, 2019)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงท้ายบทความในรูปแบบที่กำหนดของวารสาร ในกรณีที่มีรายการอ้างอิงต้นฉบับเขียนเป็น
ภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษและใส่คำภาษา
อังกฤษที่บอกกว่าอยู่ภาษาไทย (In Thai) หรือว่าในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (In 'Language') กำกับต่อท้ายเอกสารอ้างอิงที่
แปลเป็นภาษาอังกฤษจากต้นฉบับเดิมที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

Suklarpit, S. (2018). **Monogamy: Family colonial in Siam**. Bangkok:

Matichon. (In Thai)

Kruawitchayachan, J. (1994). **The Way of Life of the Mon People**.

Bangkok: Dan Suttha Printing. (In Chinese)

2. การอ้างอิงผู้แต่งชื่อเดียวกันแต่ปีที่พิมพ์ต่างกันให้เรียงลำดับโดยใช้ปีที่พิมพ์ก่อนเป็นเกณฑ์ ส่วนการอ้างอิงผู้
แต่งคนเดียวกันที่ตีพิมพ์ภายในปีเดียวกัน ให้ใช้ตัวอักษรในภาษาอังกฤษว่า a หรือ b เป็นต้น กำกับหลังจากปีที่พิมพ์ภายใน
วงเล็บ ดังตัวอย่าง

Bednarik, R. G. (2003a). Concerns in rock art science. **Aura Newsletter**,

20 (1), 1-4.

Bednarik, R. G. (2003b). A figurine from the African Acheulian.

Current Anthropology, 44 (3), 405-413.

References Samples (ตัวอย่างการอ้างอิง)

Journal article (บทความในวารสาร)

McCauley, S. M., & Christiansen, M. H. (2019). Language learning as language use: A cross-linguistic model of child language development. *Psychological Review*, 126 (1), 1–51.

Magazine article (บทความในนิตยสาร)

Bergeson, S. (2019, January 4). Really cool neutral plasmas. *Science*, 363 (6422), 33–34.

Newspaper article (บทความในหนังสือพิมพ์)

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? Psychologists have some predictions. *The Washington Post*.

Book republished in translation (หนังสือแปล)

Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The psychology of the child* (H. Weaver, Trans.; 2nd ed.). Basic Books.

Book in a series (หนังสือที่มีพิมพ์หลายครั้ง)

Madigan, S. (2019). *Narrative therapy* (2nd ed.). American Psychological Association.

Anthology (หนังสือรวมเล่ม)

Gold, M. (Ed.). (1999). *The complete social scientist: A Kurt Lewin reader*. American Psychological Association.

Religious work (คัมภีร์ทางศาสนา)

The Qur'an (M. A. S. Abdel Haleem, Trans.). (2004). Oxford University Press.

Ancient Greek or Roman work (หนังสือกรีกหรือโรมันโบราณ)

Aristotle. (1994). *Poetics* (S. H. Butcher, Trans.). The Internet Classics Archive.

Shakespeare (หนังสือของเชกสเปียร์)

Shakespeare, W. (1995). *Much ado about nothing* (B. A. Mowat & P. Werstine, Eds.). Washington Square Press.

Chapter in an edited book (บทในหนังสือที่มีบรรณาธิการ)

Weinstock, R., Leong, G. B., & Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), **Principles and practice of forensic psychiatry** (2nd ed., pp. 7–13). CRC Press.

Grant (รายงานวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงาน)

Blair, C. B. (Principal Investigator). (2015–2020). **Stress, self-regulation and psycho-pathology in middle childhood** (Project No. 5R01HD081252-04) [Grant]. Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health & Human Development.

Conference session (การประชุมสัมมนาวิชาการ)

Fistek, A., Jester, E., & Sonnenberg, K. (2017, July 12–15). **Everybody's got a little music in them: Using music therapy to connect, engage, and motivate** [Conference session]. Autism Society National Conference, Milwaukee, WI, United States.

Unpublished dissertation or thesis

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโท)

Harris, L. (2014). **Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders** [Doctoral dissertation]. University of Virginia.

Dissertation or thesis published online

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโทที่เผยแพร่ออนไลน์)

Hutcheson, V. H. (2012). **Dealing with dual differences: Social coping strategies of gifted and lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer adolescents** [Master's thesis, The College of William & Mary]. William & Mary Digital Archive. <https://digitalarchive.wm.edu/bitstream/handle/10288/16594/HutchesonVirginia2012.pdf>

Unpublished manuscript (เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์)

Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). **Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective** [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin–Madison.

Film or video (ภาพยนตร์หรือวิดีโอ)

Forman, M. (Director). (1975). **One flew over the cuckoo's nest** [Film]. United Artists.

TV series (ซีรีส์ในโทรทัศน์)

Simon, D., Colesberry, R. F., & Kostroff Noble, N. (Executive Producers). (2002–2008).

The wire [TV series]. Blown Deadline Productions; HBO.

YouTube video or other streaming video (ทูบวีดีโอหรือสตรีมมิงวิดีโอ)

Cutts, S. (2017, November 24). **Happiness** [Video]. Vimeo.

<https://vimeo.com/244405542>

Single song or track (เพลงเดี่ยว)

Beyoncé. (2016). **Formation** [Song]. On Lemonade. Parkwood; Columbia.

Tweet (ทวีตในทวิตเตอร์)

White, B. [@BettyMWhite]. (2018, June 21). I treasure every minute we spent together #koko

[Image attached] [Tweet]. Twitter. [https://twitter.com/BettyMWhite/](https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745)

[status/100995189284622745](https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745)

Facebook post (โพสต์ในเฟซบุ๊ก)

Gaiman, N. (2018, March 22). 100,000+ Rohingya refugees could be at serious

risk during Bangladesh's monsoon season. My fellow UNHCR Goodwill

Ambassador Cate Blanchett is [Image attached] [Status update]. Facebook.

<http://bit.ly/2JQxPAD>

Webpage on a news website (เว็บเพจในข่าวเว็บไซต์)

Avramova, N. (2019, January 3). The secret to a long, happy, healthy life? Think

age-positive. CNN. [https://www.cnn.com/2019/01/03/health/](https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html)

[respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html](https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html)

Representation of the West in International Travel Nirat Literature

The Setting in Prapassorn Sevikul's Novel Chinese Rose
from the Perspective of Readers Whose Homeland Is China

Arendt: Statelessness, Right to Have Rights and a Critique of Human Rights

An Analysis of Animal-Related Thai Idioms Used Specifically for Males and Females by Age

Code-Switching Between English and Standard Thai by Opposition Politicians
in the Censure Debate Against the Prime Minister

Development of Thai Reading and Writing Skills in The Ko-Ka Rule Spelling'
Through CIRC Cooperative Learning Technique Combined with Skill Practice Exercises
For Grade 1 Students

Linguistic Strategies in the Construction of the Ideology of Childhood in Thai Rap Discourse:
A Case Study of "The Rapper" Program

Discourse that fosters the learner's desirable characteristic of being eager
to learn as reflected in Thai recitation texts

Exploring English-speaking Learning Strategies and Difficulties among
First-Year English-major Students at Buriram Rajabhat University

Discourse that fosters the learner's desirable characteristic of being eager
to learn as reflected in Thai recitation texts

Attitude towards love of the female protagonist Thai translation of the Chinese novel "Her City"

The Results of Developing English Reading Skills for Grade 4 Students
Through Cooperative Learning LT Teaching technique Combined with Language Games

Elements of Semiology by Roland Barthes

Mechanisms of Melodic Design in Thai Singing based on Phonetic Principles:
A Case Study of the Song Ru Mai Ja by Tattoo Colour from the Album Hong Ser

Development of Handbook for being a professional MC using Practical Training Method:
a case study of Student Leaders at Chiang Rai Rajabhat University

The Effects of Collaborative Strategic Reading (CSR) and Folktales
on English Reading Comprehension of Thai EFL Primary Students